

Cena 2,5 zł; 2,5 DM; 2 USD

28 maja 2000 • Nr 22 • Rok LXXVII

gość niedzielnny

Egz. archiwalny

- **Rolnictwo – nadzieje i rozczarowania**
- **Budowanie Europy**

KATOWICE

Y 9004 C Nr indeksu 359424 ISSN 0137-7604

HENRYK PRZONDZIOŃKO

VI Niedziela Wielkanocna

Wprowadzenie do liturgii

Bóg jest miłością. Tę prawdę, która winna stanowić fundament życia każdego chrześcijanina, Kościół przypomina nam wciąż na nowo. Nie wystarczy pozwolić się kochać. Miłość oczekuje odpowiedzi. Oczekuje jej, ale nie żąda ani się domaga. Jeśli nie odpowiadamy na miłość, którą otrzymujemy od Boga i od ludzi, to nie przestajemy być kochani. Miłość jest jednak wyborem, który nabiera pełni dopiero we wzajemności. Przede wszystkim przemienia życie człowieka.

Antyfona na wejście

Głoście radosną nowinę, niech będzie słyszana, po krańce ziemi rozpowiadajcie, że Pan wyzwolił swój naród. Alleluja.

(Por. Iz 48,20)

Kolekta

Wszechmogący Boże, spraw, abyśmy w tych radosnych dniach gorliwie oddawali cześć Chrystusowi zmartwychwstałemu; niech misterium paschalne, które wspominamy, przemienia nasze życie. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków.

PIERWSZE CZYTANIE

Powołanie pogan do Kościoła

Czytanie z Dziejów Apostolskich

Kiedy Piotr wchodził, Korneliusz wyszedł mu na spotkanie, padł mu do nóg i oddał mu pokłon. Piotr podniósł go ze słowami: „Wstań, ja też jestem człowiekiem”.

Wtedy Piotr przemówił: „Przekonuję się, że Bóg naprawdę nie ma względu na osoby. Ale w każdym narodzie miły jest Mu ten, kto się Go boi i postępuje sprawiedliwie”.

Kiedy Piotr jeszcze mówił o tym, Duch Święty zstąpił na wszystkich, którzy słuchali nauki. I zdumieni się wierni pochodzenia żydowskiego, którzy przybyli z Piotrem, że dar Ducha Świętego wylany został także na pogan. Słyszeli bowiem, że mówią językami i wielbią Boga.

Wtedy odezwał się Piotr: „Któż może odmówić chrztu tym, którzy otrzymali Ducha Świętego tak samo jak my?”. I rozkazał ochrzcić ich w imię Jezusa Chrystusa.

Potem uprosili go, aby zabawił u nich jeszcze kilka dni.

(Dz 10,25–26.34–35.44–48)

PSALM RESPONSORYJNY

Refren: Wobec narodów objawił zbawienie.

Iub: Alleluja.

Śpiewajcie Panu pieśń nową, albowiem uczynił cuda.

Zwycięstwo mu zgutowała Jego prawica i święte ramię Jego.

Refren.

Pan okazał swoje zbawienie, na oczach pogan objawił swoją sprawiedliwość. Wspomnił na dobroć i na wierność swoją dla domu Izraela.

Refren.

Ujrzały wszystkie krańce ziemi

zbawienie Boga naszego.

Wołaj z radości na cześć Pana, cała ziemia, cieszcie się, weselcie i grajcie.

Refren.

(Ps 98[97],1.2–3ab.3cd–4 /R.:por.2b)

DRUGIE CZYTANIE

Bóg jest miłością

Czytanie z Pierwszego Listu świętego Jana Apostoła

Umiłowani, miłujmy się wzajemnie, ponieważ miłość jest z Boga, a każdy, kto miłuje, narodził się z Boga i zna Boga. Kto nie miłuje, nie

zna Boga, bo Bóg jest miłością. W tym objawiła się miłość Boga ku nam, że zesłał Syna swego Jednorodzonego na świat, abyśmy życie mieli dzięki Niemu. W tym przejawia się miłość, że nie my umiłowaliśmy Boga, ale że On sam nas umiłował i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy.

(1 J 4,7–10)

ŚPIEW PRZED EWANGELIĄ

Aklamacja: Alleluja, alleluja, alleluja.

Jeśli Mnie kto miłuje, będzie zachowywał moją naukę, a Ojciec mój umiłuje go i do niego przyjdziemy.

(J 14,23)

EWANGELIA

Przykazanie miłości

Słowa Ewangelii według świętego Jana

Jezus powiedział do swoich uczniów:

„Jak Mnie umiłował Ojciec, tak i Ja was umiłowalem. Wytrwajcie w miłości mojej! Jeśli będziecie zachowywać moje przykazania, będziecie trwać w miłości mojej, tak jak Ja zachowałem przykazania Ojca mego i trwam w Jego miłości.

To wam powiedziałem, aby radość moja w was była i aby radość wasza była pełna.

To jest moje przykazanie, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowalem. Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich.

Wy jesteście przyjaciółmi moimi, jeżeli czynicie to, co wam przykazuję. Już was nie nazywam sługami, bo sługa nie wie, co czyni pan jego, ale nazwałem was przyjaciółmi, albowiem oznajmiłem wam wszystko, co usłyszałem od Ojca mego.

Nie wyście Mnie wybrali, ale Ja was wybrałem i przeznaczyłem was na to, abyście szli i owoc przynosili i by owoc wasz trwał, aby wszystko dał wam Ojciec, o cokolwiek Go prosicie w imię moje.

To wam przykazuję, abyście się wzajemnie miłowali”.

(J 15,9–17)

Modlitwa nad darami

Panie, nasz Boże, niech wzniosą się do Ciebie nasze modlitwy i dary ofiarne, oczyść nasze dusze, abyśmy godnie uczestniczyli w Sakramentach, które są darem Twojej ojcowskiej miłości.

Antyfona na Komunię

Jeżeli Mnie miłujecie, będziecie zachowywać moje przykazania. Ja zaś będę prosił Ojca, a On wam da innego Pocieszyciela, aby z wami był na zawsze. Alleluja.

(J 14,15–16)

Modlitwa po Komunii

Wszechmogący, wieczny Boże, przez zmartwychwstanie Chrystusa odrodziłeś nas do życia wiecznego, pomóż w nas owoce wielkanocnego Sakramentu i umocnij nasze serca pokarmem dającym zbawienie.

Modlitwa wiernych

Do Boga, który swoją miłością pragnie obdarzyć wszystkich ludzi i chce, byśmy dla siebie stali się braćmi, zanośmy wspólne błagania.

1. *Módlmy się za Kościół Boży, aby głosząc światu Chrystusa, jednoczył ludzi w wierze i miłości.*

2. *Módlmy się za Papieża Jana Pawła II, aby Duch Święty umacniał go i prowadził w pełnej miłości posłudze.*

3. *Prośmy Boga, aby błogosławił pracy rolników, a społeczeństwo darzyło ich szacunkiem i miłością.*

4. *Módlmy się za młodych małżonków, aby u Boga szukali siły do pokonania trudności życia.*

5. *Módlmy się za ludzi, którzy odeszli od życia wiary i miłości Boga, aby przez żal za grzechy powrócili do przyjaźni z Chrystusem.*

6. *Módlmy się za nas, tu zebranych, abyśmy na miłość Boga odpowiedzieli wiernym wypełnianiem Jego przykazań.*

Boże, źródło wszelkiego dobra, który chcesz obdarzyć nas wszystkim, o co prosimy w Imię Twojego Syna, uczyni nasze modlitwy miłymi Tobie, abyśmy zasłużyli na otrzymanie Twoich darów. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Statua błogosławiącego Chrystusa na głównym portalu katedry w Amiens, ok. 1230 r.

Z pomocą Ducha Świętego

KS. ANTONI DUNAJSKI

Zamknęci w Wieczerniku „z obawy przed Żydami” i smutni smutkiem ludzi srodze zawiedzionych, uczniowie Jezusa „uradowali się” ujrzawszy Pana. Doświadczenie tej chrystofanii radykalnie odmieniło ich świadomość. Zdecydowali się nie tylko otworzyć Wieczernik, ale również z niego wyjść. Jeszcze chwila i pójda otwierać ludzkie serca na nowość, jaka ujawniła się w fakcie Zmartwychwstania.

Znamienne, że przekazaniu władzy odpuszczania grzechów, czyli ustanowieniu przez Chrystusa sakramentu pokuty, towarzyszy zapewnienie o trwałej asystencji Ducha Świętego. Poślani, aby głosić radosną nowinę o zbawieniu, będą odtąd mogli nieść pocieszenie ludziom zasmuconym z powodu grzechów: „Weźmijcie Ducha Świętego. Którym odpuszcicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane”. To nie jest tylko obietnica rozbudzająca nadzieję. Chrystus nie mówi: „być może” będą odpuszczone (lub zatrzymane), ale kategorycznie stwierdza, że w sakramencie pokuty grzechy „są” odpuszczone (lub zatrzymane). Odpuszczenia dokonuje sam Bóg, zadaniem spowiednika natomiast jest stwierdzić, czy zostały spełnione wszystkie konieczne warunki spowiedzi świętej i w imieniu Kościoła sakramentalnym znakiem rozgrzeszenia zapewnić penitenta, że pojednanie z Bogiem faktycznie się dokonało. W ten sposób każdy człowiek szczerze wierzący w „grzechów odpuszczenie” może osiągnąć pokój serca oraz przyjąć dary Ducha Świętego.

Wiara w odpuszczenie grzechów jest ściśle związana z wiarą w Bóstwo Chrystusa oraz skuteczność odkupienia dokonanego w Jezusie Chrystusie. Nikt jednak „nie może powie-

dzieć bez pomocy Ducha Świętego: »Panem jest Jezus«. W tych słowach ujawnia się jedna z podstawowych misji Ducha Świętego: jest on światłem umożliwiającym rozpoznanie w Jezusie Chrystusie, Pana i Zbawiciela.

Dzięki światłu Ducha Świętego w człowieczeństwie Jezusa Chrystusa rozpoznajemy doskonały obraz Boga Niewidzialnego, a w słowie Jezusa i w nauczaniu Kościoła rozpoznajemy głos samego Boga. Szesnaście wieków temu św. Grzegorz Wielki pisał, że jeśli Duch Święty nie jest obecny w sercu słuchającego, „daremna jest praca tego, który naucza”. I jeśli nie jest obecny w sercu nauczającego, jego język daremnie pracuje: „Oto wszyscy jednakowo słyszycie ten sam głos mówiącego, a jednak myśli słyszanego słowa nie pojmujecie tak samo. Skoro więc głos się nie różni, dlaczego – pyta św. Grzegorz – różnie go rozumiecie w sercach waszych? Czyż nie z tego powodu, że poza tym, do czego głos mówiącego ogólnie zachęca, jest jeszcze wewnętrzny Nauczyciel, który w szczególny sposób kogoś naucza, jak należy rozumieć usłyszane słowa?”. Tym Nauczycielem jest właśnie Duch Święty.

Dlatego że jest Duchem i prawdziwym Bogiem, trudno ludzkimi słowami opisać Jego naturę. Pozwala się doświadczyć oraz poznać przede wszystkim w działaniu, które jest pełne „światła” i „mocy”, przenikliwe i skuteczne. Duch Święty, gdy działa, zawsze buduje i jednoczy. W przeciwieństwie do złego ducha, szatana, który jest przede wszystkim źródłem destrukcji, rozbicia i podziałów. Mając to na uwadze, warto – w ramach jubileuszowego rachunku sumienia – postawić sobie pytanie, jaki duch zawładnął naszym sercem.

zgodnie z proroczymi słowami: „Będziecie szukali Pana, Boga waszego, i znajdziecie Go, jeżeli będziecie dążyli do Niego z całego serca i z całej duszy” (Pwt 4,29). Nie szukałby jednak człowiek Boga, gdyby Bóg nie szukał człowieka; gdyby mu nie dał Słowa i Technienia. Zaś Syn i Duch – jak mawiał św. Ireneusz – to wciąż te same dłonie Ojca, aby człowiek nie szukał szczęścia „niejako po omacku” (Dz 17,27), ale znalazł je w Jezusie Chrystusie. Powiększa się ból człowieka, jeśli jego poszukiwanie kończy się rozczarowaniem.

Maryja, która uwierzyła i którą nappełnił Duch Święty, nie została pozbawiona trudu życia. Dzięki Bożemu Duchowi mogło zrodzić się w Niej najgłębsze pragnienie, jakie człowiek w ogóle może mieć: szukać Boga. Tylko w Bożym Technieniu można rozpoznać, jak Maryja, prawdziwego Boga. Namaszczenie Duchem nie wieniczy poszukiwań człowieka, ale jedynie pomaga ujawnić rzeczywiste strony życia i pozwala rozpoznawać jego realne pokusy: chleba, czy chęci posiadania; szemrania, czyli nieakceptacji siebie i innych; chwały, czy chęci zwyczajnego panowania (por. Mt 4,1–11). Gdyby człowiekowi do szczęścia potrzebne byłoby jedynie pieniądze, sukces i popularność, z pewnością by to od Boga otrzymał. Dlatego Jezus mówi: „Weźmijcie Ducha Świętego”.

28 V

Niedziela – VI Wielkanocy

Czyt.: wydrukowane w całości na str. 2

(II tydz. psalterza)

Przeżywając Eucharystię jako wielki dar miłości, jej uczestnicy mają się stawać darem dla innych, realizując przykazanie miłości. Podkreśla to dokument Komisji Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 zatytułowany: „Eucharystia – Sakrament nowego życia”, w którym czytamy: „Poprzez dar Eucharystii pragnął Jezus udzielić uczniom siły koniecznej do tego, aby miłowali się wzajemnie, jak On ich umiłował”.

29 V

Poniedziałek – wspomnienie bł. Urszuli Ledóchowskiej, dziewicy, dzień modlitw o urodzaje

Czyt.: Dz 16,11–15; Ps 149; J 15,26–16,4a.

Wyznawcy Chrystusa na mocy chrztu i bierzmowania mają być w świecie świadkami swego Mistrza. W dawaniu świadectwa o Jezusie wspomaga ich Duch Prawdy. Śpiew przed Ewangelią przypomina słowa Jezusa: „Świadectwo o Mnie da Duch Prawdy i wy także świadczycie będziecie”.

Na działanie Ducha Prawdy otwarta była bł. Urszula Ledóchowska (1865–1939).

30 V

Wtorek – wspomnienie św. Jana Sarkandra, kapłana i męczennika, dzień modlitw o urodzaje

Czyt.: Dz 16,22–34; Ps 138; J 15,26–11.

Duch Pocieszyciel zapowiadany przez Jezusa ma przekonać świat o grzechu, o sprawiedliwości i sędzie. Wskazując na przekonanie o grzechu, Ojciec Święty Jan Paweł II w katechezie „Duch Święty uświęca człowieka” powiedział: „On uświadamia grzech, lecz równocześnie On sam odpuszcza grzechy. W związku z tym święty Tomasz zwraca uwagę: »Ponieważ Duch Święty ustanawia naszą przyjaźń z Bogiem, jest rzeczą normalną, że za Jego pośrednictwem Bóg odpuszcza nam grzechy« (Contr. Gent., 4,21,11)”.

31 V

Środa – święto Nawiedzenia NMP, dzień modlitw o urodzaje

Czyt.: So 3,14–18 albo Rz 12,9–16b; Ps. resp. Iz 12; Łk 1,39–56.

W encyklice *Redemptoris Mater* Ojciec Święty pisze: „Bogarodzica Dziewica jest stale obecna w tym pielgrzymowaniu wiary Ludu Bożego do światła. Świadczy o tym w sposób szczególny hymn *Magnificat*, który – przejęty z głębi wiary Maryi przy nawiedzeniu – nie przestaje rozbrzmiewać w sercu Kościoła przez wieki” (n. 35).

1 VI

Czwartek – uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego

Czyt.: Dz 1,1–11; Ps 47; Ef 1,17–23; Mk 16,15–20.

Dzisiejsza uroczystość ma nam przypomnieć o dążeniu do Jezusa. Papież Jan Paweł II w encyklice *Redemptor hominis* napisał: „Stale musimy dążyć do Tego, który jest Głową (por. Ef 1,10. 22; 4,25; Kol 1,18), do Tego, »przez którego wszystko się stało i dzięki któremu także my jesteśmy« (1 Kor 8,6; por. Kol 1,17), który równocześnie jest »drogą i prawdą« (J 14,6) i »zmartwychwstaniem i życiem« (J 11,25); do Tego, którego widzimy, widzimy także i Ojca (por. J 14,9), do Tego, którego odejście przez Krzyż, a potem Wniebowstąpienie było pożyteczne dla nas (por. J 16, 7), ażeby Pocieszyciel przyszedł do nas i stale przychodził: Duch Prawdy (por. J 16, 7. 13)”.

2 VI

Piątek – dzień powszedni (I piątek miesiąca)

Czyt.: Dz 18,9–18; Ps 47; J 16,20–23b.

Wielki Jubileusz to wezwanie do radości zbawienia. Chrystus taką radość zapowiada uczniom: „Smutek wasz zamieni się w radość... rozraduje się serce wasze, a radości waszej nikt wam nie zdoła odebrać”. Ta radość jest owocem działania Ducha Świętego (por. Ga 5,22).

3 VI

Sobota – wspomnienie św. Karola Lwangi i towarzyszy, męczenników (I sobota miesiąca)

Czyt.: Dz 18,23–28; Ps 47; J 16,23b–28.

Chrystus Pan świadczył o miłości Ojca. Po swym wniebowstąpieniu czeka na rzesze apostołów duchownych i świeckich, którzy będą wskazywali, że Bóg Ojciec nas miłuje.

4 VI

Niedziela – VII Wielkanocy

Czyt.: Dz 1,15–17.20a.20c–26; Ps 103; 1 J 4,11–16; J 17,11b–19.

BP S.C.

Medytacja maryjna

Maryja – chrześcijanka poszukująca

KAZIMIERZ PEK MIC

Za czym warto się uganiać? Niby wiadomo, czego nam w życiu potrzeba. Problem polega na tym, że z tego, co się planuje, niewiele udaje się osiągnąć, zaś osiągnąwszy – jednak nie zadowala. A jeżeli mimo wszystko ucieszy, to zwykle nie na długo. W rezultacie okazuje się, że o wiele spraw trzeba się martwić i zmagać się z wieloma ludźmi.

Taki stan rzeczy można by zrozumieć, gdyby był przeżywany przez ludzi, którzy w Boga nie wierzą. Tymczasem na świecie chyba nie ma człowieka, którego omijałyby bolesne doświadczenia w codziennym poszukiwaniu szczęścia. Nie omijają one także wierzących. Nie ominęły Maryi i Jej męża Józefa. Powiedziano o Nich, że również szukali z „bólem serca” (por. Łk 2,41–50). Jednak nie wszystkie cierpienia są jednakowe. Święci Rodzice szukali Jezusa z „bólem serca”, bo stracili Go z pola widzenia. Doświadczała cierpienia „Błogosławiona, która uwierzyła” i Ten, o którym powiedziano, że „był sprawiedliwy”. Oboje przeszli drogę poszukiwań Jezusa: od wypatrywania Go wśród ludzi, aż po znalezienie w świątyni.

Istnieje zatem „ból serca”, który wynika z tęsknoty za Bogiem i może być ważniejszy niż pragnienie spełnienia doraźnych marzeń. Tak miał przeżywać swoją drogę naród wybrany,

Mea culpa

KS. ARTUR STOPKA

W liście apostolskim „Tertio millennio adveniente”, przygotowującym do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 Ojciec Święty Jan Paweł II wezwał katolików do rachunku sumienia, stwierdzając, że „jest rzeczą słuszną, aby Kościół w sposób bardziej świadomy wziął na siebie ciężar grzechu swoich synów”. Wielokrotnie w polskich mass mediach pojawiały się opinie, iż Kościół w naszym kraju odpowiedział na to wezwanie w stopniu niewystarczającym. Ponaglenia, domagające się publicznego wyznania win, kierowane były szczególnie pod adresem biskupów i księży.

Mysł papieska nie dla wszystkich okazała się łatwa do przyjęcia. Przypominano, że przystępując do sakramentu pokuty i pojednania grzesznik wyznaje grzechy własne, a nie te, które popełnili inni członkowie wspólnoty. Przed Bogiem nie ma bowiem odpowiedzialności zbiorowej.

Jednak – co przypomnieli Sobór Watykański II w Konstytucji dogmatycznej o Kościele – Bóg zbawia nas nie pojedynczo, lecz we wspólnocie. Jako członkowie wielkiej wspólnoty wierzących w Chrystusa jesteśmy za siebie wz-

jemnie odpowiedzialni. Wyjaśnił to 14 maja w Krakowie, podczas uroczystości ku czci św. Stanisława biskupa, Prymas Polski.

Kard. Józef Glemp głośno wyznał winę w imieniu wspólnoty Kościoła katolickiego w Polsce. Uczynił to z wielkim wyzuciem. Nie poddał się presji ludzi, którzy w rachunku sumienia Kościoła poszukują sensacji, a nie prawdziwego nawrócenia i pokuty. Mówiąc o zaniedbaniach i błędach, nie naruszył niczyjej godności – ani duchownych, ani wiernych świeckich.

Za grzech trzeba przeproszać przede wszystkim Boga. Przeproszenia oczekują również ludzie, którzy czują się dotknięci i skrzywdzeni z powodu popełnionego przez członków Kościoła zła. Jednak oświadczenie „moja wina” zakłada również wolę wybaczenia. Bóg przebacza grzesznikowi po pierwszym pełnym żalu wyznaniu popełnionego zła. Z konkretnego grzechu trzeba się spowiadać tylko raz. O tej zasadzie warto pamiętać także w związku z publicznym wyznawaniem win i przepraszaniem za grzechy w imieniu całej wspólnoty.

Zamach?

TOMASZ WIŚCICKI

Powołanie przez premiera komisarza w warszawskiej gminie Centrum jest wydarzeniem istotnym nie tylko dla mieszkańców Warszawy. Mimo że stołeczny samorząd ma zupełnie inną strukturę niż w innych polskich miastach, to jednak jego funkcjonowanie jest szczególnie wyrazistym przykładem problemów trapiących polski samorząd terytorialny.

Jego przywrócenie po kilkudziesięcioletniej przerwie jest jednym z najważniejszych elementów budowy nowego, niepodległego i demokratycznego państwa. Sam fakt wprowadzenia tej instytucji ocenić należy jednoznacznie pozytywnie. Samorząd daje możliwość lokalnym społecznościom rozstrzygania własnych spraw – zgodnie z ideą, która w nauczaniu społecznym Kościoła nosi nazwę zasady pomocniczości. Mówi ona, że mniejsza społeczność powinna decydować o swoich sprawach, a do pomocy społeczności „wyższego rzędu” (np. państwa – w przypadku społeczności lokalnej) powinna odwoływać się tylko w tych kwestiach, z którymi samodzielnie nie może sobie poradzić.

Budowanie lokalnej samorządności nie przebiega jednak bez trudności. Największe pojawiają się w dużych miastach. Tam najtrudniej podtrzymać bezpośredni związek między lokalnymi władzami a wyborcami, należący do istoty samorządu. Także w dużych miastach samorządowe instytucje najczęściej zamiast zajmować się rozwiązywaniem konkretnych problemów, stają się miejscem po-

litycznej gry. W dużych miastach największe są też pokusy korupcyjne – niedawny raport Banku Światowego wskazuje właśnie na samorząd, jako na jedno z głównych miejsc zagrożonych korupcją. Radni nie odznaczają się też nadmierną powściągliwością, ustalając samym sobie i urzędnikom wysokiego szczebla bulwersująco wysokie wynagrodzenia.

W Warszawie te wszystkie problemy występują w zwielokrotnionej postaci. Przyczynia się do tego absurdalnie skomplikowany ustrój miasta, który podoba się wyłącznie twórcom ustawy warszawskiej. Skutkiem są niekończące się polityczne spory, niezdolność rozwiązania elementarnych problemów miasta, a także powszechność praktyk – delikatnie mówiąc – budzących podejrzenia co do ich uczciwości.

Powołanie komisarza może mieć skutek otrzeźwiający. Tym uczestnikom samorządowych gier, którzy nie utracili przyzwoitości, może to pomóc uprzytomnić sobie, że samorząd nie jest celem, ale – środkiem służącym dobru lokalnej społeczności. Na razie skutkiem jest wzrost wzajemnej zazdrości. Czy rzekomy zamach na samorządność doprowadzi do otrzeźwienia, czy też zwiększy tylko zamęt? Jakie wnioski wyciągną z warszawskiego zamieszania samorządowcy innych miast, którym stołeczne problemy nie są bynajmniej obce?

Jugosławia: początek końca reżimu?

AGNIESZKA MAGDZIAK-MISZEWSKA

W nocy z 17 na 18 maja policja zajęła budynek niezależnej telewizji Studio B, wspierającej opozycyjną partię Vuka Draskovicia. Wkrótce zamilkły niezależne radiostacje. Podobny los spotkał redakcje antyreżimowych gazet. Nieco wcześniej trzydziestotysięczny tłum, skandujący hasło: „Miloszević do Hagi”, zaatakowały zmilitaryzowane oddziały serbskiej policji. Następnego dnia belgradzcy znowu wyszli na ulice. W odpowiedzi Miloszević zapowiedział delegalizację niezależnego związku studentów. Czy to początek końca reżimu, którego nie zdołały pokonać nawet samoloty NATO?

Sceptycy twierdzą, że wręcz przeciwnie: Miloszević atakował przecież tuż po powrocie z Moskwy swojego ministra spraw zagranicznych, któremu obiecano tam poparcie i kredyty, a to znaczy, że czuje się pewnie. Belgradzcy natomiast już demonstrowali przeciwko Slobie tygodniami i skończyło się to czystkami etnicznymi w Albanii. Miloszević się nie podda – broni przecież nie tylko władzy, ale przede wszystkim prywatnej własności, którą stała się dla niego „sprywatyzowana” przez rodzinę i znajomych Serbia.

Optymiści przypominają, że obecna sytuacja jest zupełnie inna: cywilizowany świat uważa Miloszevića za przestępcę (podczas poprzednich manifestacji opozycji był dla Zachodu „partnerem z Dayton”), zmęczone sankcjami i biedą społeczeństwo ma dosyć tyranii „familii” i związanych z nią oligarchów i poprze opozycję. Represje wobec

mediów to raczej przejaw słabości niż siły reżimu. Słowo może liczyć wyłącznie na Rosję. Postawa Rosji wobec Jugosławii rzeczywiście ma kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju wydarzeń. Jej stanowisko podczas wojny o Kosowo było aż nadto jednoznaczne. Ale czy rosyjskie poparcie dla Serbii oznacza automatycznie poparcie dla Miloszevića? Czy w obecnej sytuacji, zabiegający o zachodnie kredyty i inwestycje w Rosji, Władimir Putin rzeczywiście może sobie pozwolić na bezwarunkowe poparcie dla reżimu? Czy stać go na finansowe wsparcie dla jugosłowiańskiej dyktatury?

Trudno sobie wyobrazić, by pragmatyczny rosyjski prezydent, któremu właśnie – choć z trudem – „wybaczone” wojnę w Czeczenii, zechciał ryzykować starcie z Zachodem, nieuniknione, gdyby zaangażował się w obronę belgradzkiego despoty. Tym bardziej że zmiana władzy w Jugosławii nie oznacza raczej zerwania tradycyjnych więzów z Moskwą. Jugosłowiańska opozycja dąży wprawdzie do demokratyzacji i otwarcia swojego kraju na świat, ale nie żywi przesadnych sympatii do Zachodu, zwłaszcza do USA. Może więc rzeczywiście jesteśmy świadkami początku końca rządów Slobodana Miloszevića.

Jeśli tak, nie ulega wątpliwości, że droga do ostatecznego odsunięcia go od władzy będzie długa. Miloszević broni przecież nie ideologii, lecz wielomilionowego majątku, który zgromadził w ciągu ostatnich dziesięciu lat.

● Jan Paweł II przekazał 18 maja za pośrednictwem Telewizji Polskiej pozdrowienie dla wadowniczych uczestniczących w koncercie z okazji jego 80. urodzin. Pozdrowił także wszystkich swoich rodaków. Szczególnie podziękował za modlitwy, ofiary i cierpienia, którymi wielu ludzi w Polsce i na całym świecie wspiera go w posłudze Piotrowej.

● Papież, kończący w czwartek 80 lat, jest w tak wspaniałej formie, jakby Rok Święty go odmłodził – powiedział kardynał Joseph Ratzinger, który od kilku dni pracuje z Janem Pawłem II nad komentarzem do trzeciej tajemnicy fatimskiej. Podkreślił, że z radością wypełnia on liczne codzienne obowiązki.

● W Burundi został zamordowany ksiądz katolicki. Nieznani sprawcy zastrzelili 14 maja ks. Pascala Nzikobanyankę z Muriza, jednego z najstarszych kapłanów diecezji Ruyigi. Jest to kolejne morderstwo kapłana w ciągu ostatnich miesięcy.

● Premier Jerzy Buzek, na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, podjął decyzję o zawieszeniu działalności organów Gminy Warszawa Centrum i ustanowieniu zarządu komisarycznego w tej gminie. Komisarzem rządowym został mecenas Andrzej Herman.

● Senator Leon Kieres został kandydatem Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej na prezesa Instytutu. Głosowanie nad jego kandydaturą może się odbyć podczas pierwszego czwartkowego posiedzenia Sejmu.

● Do dymisji podał się wiceminister gospodarki Jan Szlęzak, odpowiedzialny m.in. za reformę górnictwa. Prasa poinformowała, że przyczyną dymisji mogło być zaangażowanie Szlęzaka w sprawę budowy dodatkowej nitki gazociągu jamalskiego na odcinku Polska-Słowacja. Dzięki temu Rosja mogłaby eksportować gaz na Zachód z pominięciem Ukrainy. Liczne środowiska polityczne uznały ten projekt za niezgodny z polską racją stanu.

● Prezydent Rosji Władimir Putin przygotował szereg aktów prawnych mających wzmocnić władzę centralną. Działania na rzecz wzmocnienia władzy wykonawczej zapowiedział także premier Michaił Kasjanow. Ten bliski współpracownik Putina zapowiedział szybkie reformy gospodarcze, m.in. w rolnictwie.

● Kończą się negocjacje w sprawie porozumienia o wypłatach odszkodowań dla robotników przymusowych. Niemiecki przemysł przyjął moralną odpowiedzialność za nazistowskie zbrodnie wojenne i zobowiązał się do wypłaty poszkodowanym wynagrodzonych 10 mld marek.

● W czerwcu ma odbyć się pierwsze od czasu podziału państwa spotkanie prezydentów Korei Południowej i Północnej. Mają rozmawiać o pojednaniu i pokojowym współistnieniu obu państw, które nadal pozostają w stanie wojny.

● W Belgradzie doszło do starć ulicznych między zwolennikami demokratycznej opozycji a siłami porządkowymi; wiele osób jest rannych. Przyczyną demonstracji była decyzja władz serbskich o zamknięciu niezależnych mediów.

Przymrozki nie oszczędziły

WOJCIECH DZIECIUCH z Chodkowa,
mgr inż. rolnik, właściciel sadu, radny powiatu sandomierskiego

– Zajmuje się Pan sadownictwem od trzydziestu już lat. Ile obecnie kosztuje roczne utrzymanie sadu?

– Posiadam dwa hektary sadu jabłkowego i na jego utrzymanie wydaję w ciągu roku ok. 12 tys. zł. Cena oprysku jednego hektara wynosi obecnie od 100 do 200 zł, ale należy pamiętać, że tylko przeciwko chorobom grzybowym opryskuje sad od 8 do 12 razy rocznie; do tego dochodzą jeszcze 3 lub 4 opryski owadobójcze. W korzystnych latach mogą zebrać od 70 do 80 ton jabłek, co daje zysk ok. 12 tys. zł, a więc drugie tyle, ile należy zainwestować.

– Poważny problem powstaje wówczas, gdy na wiosnę pojawiają się przymrozki...

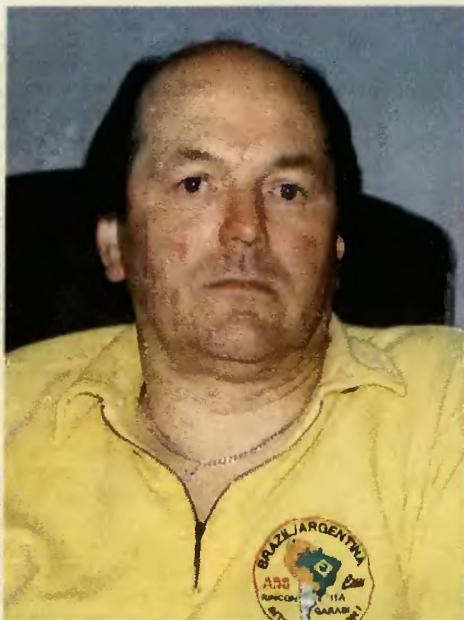
– Może przypomnę najpierw wydarzenia z ubiegłego roku. Otóż wczesne przymrozki spowodowały przemarznięcie w moim sadzie 60–70 procent kwiatów i zawiązków owoców, zaś 50 procent tego, co pozostało zniszczył grad... Dotknęła mnie więc ogromna klęska i aż płakać się chciało, ale cóż – wobec czynników atmosferycznych, jak dotąd, pozostajemy bezradni. Natomiast w roku bieżącym na naszym terenie uszkodzenia spowodowane przymrozkami sięgają 30–40 proc. powierzchni sadów. Najgorzej przedstawia się sytuacja na Podlasiu i w okolicach Lublina, gdzie podobno przemarzło średnio 70 proc. kwiatów przyszłych owoców. W konsekwencji tych strat prawdopodobnie jabłka przemysłowe, przeznaczone do produkcji koncentratu jabłkowego, osiągną w tym roku wysoką cenę.

– W jaki sposób państwo pomaga rolnikom, którzy ucierpieli z powodu wspomnianych wybryków natury?

– W ubiegłym roku uruchomiono specjalną linię kredytową, określaną popularnie „kredytami mrozymi”. Niskie oprocentowanie (4,8 proc.) świadczyło o atrakcyjności kredytów, toteż wielu rolników skorzystało z tej oferty. Obecnie liczymy, że państwo pójdzie nam na rękę, umożliwiając prolongatę spłaty tego zobowiązania finansowego na kolejny rok. Ponadto liczymy, że w roku bieżącym uruchomiona zostanie, podobnie jak w 1999 roku, linia kredytowa dla osób dotkniętych klęską przymrozków. Bo, niestety, nasza sytuacja często jest dramatyczna – do sadu trzeba dokładać ciągle, nawet w sytuacji, gdy przemarzają kwiaty; zaniechanie ochrony sadu to nic innego, jak skazanie się na totalną klęskę. Po prostu w kolejnych latach nie byłoby owoców. Ponadto należy pamiętać, że dzisiaj sadownik jest w jednej osobie zaopatrzeniowcem, rolnikiem i handlowcem. Nie mało wysiłku i pieniędzy wymaga samo znalezienie odbiorcy owoców, który godziwie za nie zapłaci. Ja sprzedaję swoje jabłka w Rzeszowie, oddalonym od Chodkowa o 80 km.

– Sadownicy w krajach Unii Europejskiej potrafią się chronić przed przymrozkami i gradem.

– Bo mają pieniądze niezbędne do założenia nowoczesnego sadu na tzw. podkładkach karłowatych, prowadzonych szpalerowo. Podkładka karłowa –

MARIUSZ BOBULA

gwoźli wyjaśnienia – sprawia, że drzewo słabo rośnie, mało się ukorzenia, a wydaje bardzo dobry plon. Do tego niezbędne jest jednak zastosowanie nowoczesnej i niesłychanie kosztownej technologii. Nic więc dziwnego, że sadownicy na Zachodzie potrafią ochronić swoje uprawy przed przymrozkami – stosując całonocne zraszanie nadkoronowe – oraz przed gradem – zakładając specjalne siatki pod kątem z wykorzystaniem słupów, przy których prowadzi się szpalerowo nowoczesny sad. Polskich sadowników jeszcze nie stać na podobne rozwiązania. Najczęściej pracują zawodowo w jakimś przedsiębiorstwie, traktując sad jako dodatkowe źródło utrzymania... Skoro już o mowa o sadownictwie europejskim, to muszę z satysfakcją podkreślić, że polskie owoce są o wiele zdrowsze od zachodnich, co potwierdzają liczne głosy obawy, choćby rolników niemieckich, lękających się konkurować na rynkach Unii Europejskiej z polskimi ekologicznymi owocami i warzywami.

– Poruszył Pan wiele problemów natury ekonomiczno-politycznej. Czy istnieje stowarzyszenie lub jakaś grupa nacisku, zajmująca się obroną interesów sadowników na forum parlamentarnym?

– Nie znam takiego zrzeszenia i przyznaję, że powinno powstać swoiste, kompetentne lobby, które interweniowałoby w razie potrzeby. Chcę osobiście zainteresować się tą sprawą, ponieważ powstanie podobnego zrzeszenia sadowników, np. ziemi sandomierskiej, miałyby bez wątpienia walor promocyjny dla tutejszego sadownictwa. W końcu Sandomierszczyzna słynie w Polsce z bardzo dobrych sadów owocowych, co zawdzięcza nie tylko wyteżonej pracy rolników, ale i dobrej ziemi oraz sprzyjającemu mikroklimatowi.

– Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał MARIUSZ BOBULA

W numerze

Na okładce: widok na Piekary Śląskie

URODZINY OJCA ŚWIĘTEGO

str. 7 Jubileuszowy dar i zadanie – ks. Roman Kempny
Papież do rodaków

DNI MODLITW O URODZAJE

str. 6 Gospodarstwo z przyszłością – Teresa Sienkiewicz-Miś
Wieś biedniejsza – Urszula Koper

KOŚCIOŁ I MY

str. 10 Z misyjnym krzyżem w trzecie tysiąclecie
W samym sercu chrześcijaństwa – ks. Tomasz Horak

BUDOWANIE EUROPY

str. 12 Przyszłość w jedności – bp Wiktor Skworec

EKOLOGIA

str. 14 Zacząć od siebie – Krystyna Strozik-Zielińska

DZIEŃ DZIECKA

str. 24 Malowali i śpiewali dla dzieci – Joanna Jureczko-Wilk

gość
niedzielný

Wydawnictwo
Kurii Metropolitalnej
w Katowicach

Adres redakcji: ul. Wita Stwosza 11, 40-042 Katowice

Adres dla korespondencji:

skrytka pocztowa 659, 40-958 Katowice 2

Telefony: (0-32) 251-18-07, (0-32)

251-50-06, (0-32) 251-15-55

Fax: (0-32) 251-50-21,

e-mail: redakcja@goscieniedzielný.pl

Redaktor naczelny: ks. Stanisław Tkocz

Sekretarze redakcji: Witold Kociński, Sebastian Musiol, ks. Artur Stopka
Zespół: Ewa Babuchowska (kier. działu „W naszym domu”),
Andrzej Babuchowski (kier. działu kulturalnego), Wiesława Dąbrowska-Macura,
Michał Góra, Andrzej Grajewski (kier. działu międzynarodowego),
Barbara Gruska-Zych, Krystyna Jagiełło-Kamm (stała korespondentka w RFN),
Stanisław Jankowski, Edward Kabisz (red. „Gościa Telewizyjnego”),
Małgorzata Kamraska-Lipowska, ks. Roman Kempny (kier. działu religijnego),
Marek Koprowski (dział: kraje Europy Wschodniej),
Jerzy Miciak (kier. działu graficznego),
ks. Andrzej Morawski (korespondent w Moskwie), Henryk Sakwerda,
Dobromiła Salik, ks. Kazimierz Sowa, Hanna Woźnica-Gierłasińska,
„Azymut” – redaktor prowadzący Piotr Dardziński

Dział reklamy i marketingu: Beata Stodka (kier. działu), Bernadeta Gruska
Punkt przyjmowania ogłoszeń w Katowicach:
Rynek 13, tel. 253-87-93

Agencja Reklamowa – Stanisław Kołodziej

Tel./fax: +48 32 2514-654 wew. 125; 0 501 479 216

Korekta: Elżbieta Bielasińska, Barbara Cieślak, Ewa Kura, Edyta Niciriska,
Maria Pietryka, Joanna Woszczyńska

Dział łączności z Czytelnikami: Krystyna Strozik-Zielińska

Przyjmowanie interesantów – w czwartki od 10.00 do 15.00

Fotoreporterzy: Marek Piekara, Henryk Przędziona

Archiwum: Janina Dłuzińska, Małgorzata Sójgaj

Informatycy: Jan Gawin, Adam Sobel asobel@goscieniedzielný.pl

Studio GN: Jacek Bekman, Rafał Błaszczok, Joanna Bremer, Anna Grzywacz,
Renata Jureczko, Dorota Lubocka, Irena Nakonieczna, Kornelia Olszak,
Piotr Piesiur, Piotr Sudół

Administracja: Urszula Babczyńska, Barbara Grajcar, Małgorzata Gwizdała,
Lidia Herczeg, Roman Krajewski, Maria Klusek, Beata Mózgół,
Krystyna Palenta, Antoni Poledniok, Krystyna Stawik,
Elżbieta Zabińska (główna księgowa)

Druk: Krakowska Drukarnia Prasowa Sp. z o.o.,
DRUKPRESS, Kraków, ul. Nowohucka 50.

Oddziały „Gościa Niedzielnego”

BIELSKO-BIAŁA ul. Słowackiego 27, 43-300 Bielsko-Biała, tel. (0-33) 81-25-139

GLIWICE ul. Łużycka 1, skr. poczt. 196, 44-101 Gliwice, tel./fax (0-32) 230-78-80

KATOWICE ul. Wita Stwosza 16, 40-042 Katowice, tel. (0-32) 251-21-60 w. 305

KIELCE ul. Jana Pawła II 3, 25-025 Kielce, tel. (0-41) 344-78-06,

fax (0-41) 344-94-02

KOSZALIN („Wierze”) ul. Piłsudskiego 6, skr. poczt. 93, 75-511 Koszalin,

tel. (0-94) 3411-277, fax 3410-314

KRAKÓW Rynek Główny 44, 30-960 Kraków, tel./fax (0-12) 421-49-83

LUBLIN ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 2,

20-950 Lublin, tel. (0-81) 53-21-058 w. 313, tel./fax (0-81) 53-21-058 w. 336

OPOLE ul. Sikorskiego 7/1, 45-051 Opole, tel./fax (0-77) 454-64-72

SANDOMIERZ ul. Żeromskiego 2, 27-600 Sandomierz,

tel. (0-15) 832-76-60, fax (0-15) 832-76-61

TARNÓW ul. Katedralna 1, 33-100 Tarnów,

tel./fax (0-14) 26-15-50

WARSZAWSKIE Biuro „Gościa Niedzielnego”, ul. Mokotowska 43, 00-551 Warszawa,

tel./fax (0-22) 621-57-99, (0-22) 629-02-67.

WROCŁAW ul. Trzebnicka 11/4, 50-245 Wrocław,

tel. (0-71) 322-30-72, tel./fax (0-71) 322-37-09

Nakład egz. 174 678

Od redakcji

Cały świat obchodził 18 maja br. 80. urodziny Ojca Świętego Jana Pawła II. Na Placu św. Piotra wraz z Papieżem uroczystą Mszę św. koncelebrowało ponad 6000 kapłanów, którzy w tym dniu obchodzili swój Jubileusz. Takiej Mszy w Watykanie jeszcze nie było! W homilii Ojciec Święty nie wspominał o swojej rocznicy – mówił o kapłaństwie i drodze do świętości, a przede wszystkim o Wielkim Jubileuszu Kościoła. W Jubileuszu kapłanów i poprzedzających go rekollekcjach wziął udział nasz wystannik ks. Roman

Kempny, który w numerze relacjonuje: „Był to znak modlitwy, synowskiego oddania i jedności wszystkich kapłanów z Ojcem Świętym”. W Polsce świętowano papieskie urodziny niezwykle radośnie, wspomniano pielgrzymki do Ojczyzny, były żywe wzruszenia, no i wspaniały koncert w Wadowicach, przygotowany przez program I Telewizji Polskiej. Ojciec Święty skierował specjalne pozdrowienie dla wadowiczian, które publikujemy w całości na stronie 7.

WITOLD KOCIŃSKI

Gospodarstwo z przyszłością

TERESA SIENKIEWICZ-MIŚ

Chocianowice, wieś rolnicza, duże gospodarstwa, zadbane domy i obejścia. Wokół pola obsiane rzepakiem, pszenicą, gdziekolwiek żytem. Mimo upalnej wiosny buraki pokrywają bujną zielenią użyźnioną glebę.

JAN ZYCH

W okolicy nie ma odlogów, chociaż od kilku lat opłacalność produkcji rolnej gwałtownie spada, a gospodarze czekają na uregulowanie należności za sprzedane zbiory nawet rok. Ten kult ziemi, obowiązek uprawiania jej, pozostał w tradycji mieszkańców wsi. Niechętnie też sprzedają ziemię nawet wówczas, gdy znajdują dobre posady poza swoją miejscowością. A osób szukających dodatkowego zarobku jest coraz więcej. Najczęściej zatrudniają się w Niemczech, łącząc wówczas oba zajęcia – z mniejszym bądź większym powodzeniem – poświęcając wszystkie wolne weekendy i urlopy pracy we własnym gospodarstwie. Zarobione za granicą pieniądze inwestują w rozbudowę domu bądź jego modernizację, kupują maszyny rolnicze albo przeznaczają na codzienne domowe wydatki związane z nauką dzieci, spłacaniem zaciągniętych kredytów, regulowaniem bieżących rachunków za energię elektryczną i inne należności.

Otylia i Edmund Skoczylasowie, prowadząc sześćdziesięciohektarowe gospodarstwo rolne, próbują w inny sposób zaradzić kłopotom finansowym powstałym na skutek, jak mówią, kulejącej transformacji gospodarki planowej w rynkową. – Brak zainteresowania rządu rynkami zbytu, np. utrata rynków wschodnich, złe ustawodawstwo, spychanie na dalszy plan ustaw istotnych dla wsi, bezkarne niedotrzymywanie umów przez kupców – wszystko to zmusza nas do intensywnego myślenia i pracy – mówią gospodarze. Na okres przejściowy wprowadzili do swego specjalistycznego gospodarstwa hodowlę trzody i bydła mlecznego, wykorzystując dawne doświadczenia i

poczynione przed laty inwestycje techniczne. Dochód z obu dziedzin pozwala im utrzymać rodzinę i doskonalić się w wiodącej specjalizacji, jaką jest uprawa zbóż, buraków cukrowych i rzepaku. Przekonani są, że po okresie transformacji, a nawet po wejściu do Unii Europejskiej, ich specjalistyczny rodzinny zakład będzie przynosić dochody, o

ile umiejętnie i ze znanstwem wykorzystają walory tutejszej, nie najgorszej gleby i uda im się powiększyć areal uprawianych gruntów.

Synowie państwa Skoczylasów, osiemnastoletni Adam, szesnastoletni Łukasz i dwunastoletni Mateusz, swoją przyszłość wiążą ze wsią. Starsi bracia z powodzeniem łączą naukę w Liceum Agrobiznesu w pobliskim Oleśnie z praktycznym sprawdzaniem się w gospodarstwie rodziców. Cała rodzina, w której nadal ważną rolę pełnią rodzice pana Edmunda, po przekazaniu gospodarstwa synowi, troszczy się o rozwój własnego zakładu pracy, nie zrażając się przejściowymi problemami. Skoczylasowie stawiają na edukację własną, na ciągłe wzbogacanie wiedzy rolniczej i marketingowej, korzystając z seminariów organizowanych przez Związek Śląskich Rolników i Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiu. Chętnie wyjeżdżają na szkolenia zagraniczne i krajowe. A stała współpraca ze specjalistami z ośrodków doradztwa rolniczego owocuje dobrym nawożeniem gleby, a co za tym idzie – dużo większymi zbiorami. Chętnie korzystają z możliwości prowadzenia doświadczalnych poletek, by drogą eksperymentu wybierać najodpowiedniejsze dla tutejszych gleb gatunki zbóż. Sprawdzona przed dwoma laty w ich gospodarstwie pszeni-

ca „Kobra” uprawiana jest teraz przez wielu rolników w okolicy.

– Ostatnie lata doświadczeń nauczyły nas solidarności zawodowej, wynikającej z dążenia do wspólnego celu, a jest nim nieustanne szukanie pewnego rynku zbytu oraz obrona przed nieuczciwymi kupcami. Zrzeszeni w grupie producenckiej hodowców trzody chlewnej i bydła, ustalamy warunki sprzedaży, negocjujemy ceny i dochodzimy swoich praw w przypadkach niewywiązania się z zobowiązań przez kontrahenta. Składki statutowe tworzą kapitał pomocowy, wykorzystywany w różnych sytuacjach losowych przez członków zrzeszenia – dzieli się sukcesami organizacyjnymi mój rozmówca. Natomiast pani Otylia postanowiła, jako radna powiatu kluczborskiego, zabiegać o prawa rolników, pomagać swoim wyborcom w zmienianiu rzeczywistości na lepszą. Pracuje społecznie w Komitecie modernizującym budynek miejscowej szkoły, w Związku Śląskich Kobiet Wiejskich uczestniczy w realizacji programu edukacyjnego w zakresie gospodarstwa domowego, wymiany kulturalnej i turystycznej między zaprzyjaźnionymi regionami w Polsce i za granicą. Pod koniec maja z grupą kluczborskich samorządowców będzie nawiązywała współpracę, również handlową, z samorządowcami na Ukrainie.

Wieś biednieje

URSZULA KOPER

Użytki rolne (grunty rolne, użytki zielone, sady) zajmują 729 tys. ha, czyli 62 proc. powierzchni woj. świętokrzyskiego. Istnieje 135 tys. gospodarstw rolnych, z których blisko 60 proc. stanowią małe, obejmujące od 2 do 5 ha. Świętokrzyscy rolnicy wytwarzają więcej żywności niż potrzeba w województwie.

Na ziemi świętokrzyskiej przeważają gleby III, IV i V klasy. Najlepsze dominują w północnej części województwa, w powiatach: koneckim, skarżyskim i włoszczowskim stanowią one odpowiednio 71, 67 i 58 proc. Gleby najlepsze, klasy I–IIIA, występują w powiatach: kazimierskim, sandomierskim i opatowskim. Rolnicy najchętniej uprawiają zboża, które stanowią 60 proc. wszystkich upraw. 15 proc. zajmują ziemniaki, a tylko 3 proc. buraki cukrowe. Zbożami ozimymi (pszenicą, żytem, pszenżytem i jęczmieniem) jest obsianych 164 tys. ha, natomiast rzepakiem – 2 tys. ha. Zboża jare (pszenica, jęczmień, owies, pszenżyto i mieszanki zbożowe) są wysiane na 144 tys. ha. Najpierw przyspieszona wegetacja, potem susza, przymrozki i brak deszczu mogą wpłynąć na wielkość plonów.

W województwie dominują gospodarstwa rodzinne, wielopokoleniowe, o areale od 2 do 5 ha, których jest 58 tysięcy. Zwykle produkują dla siebie, sprzedając nadwyżki na rynek. Prawie 40 tys. stanowią gospodarstwa, zajmujące od 5 do 10 ha, natomiast tych powyżej 15 ha jest 1750. Istnieje 68 grup producenckich, nastawionych na hodowlę trzody, uprawę ziemniaków i owoców. Tworzą je zespoły po 30 rolników, którzy sami dobierają się i sami decydują o produkcji rolnej. Szybko rozwijają się gospodarstwa ekologiczne. Na razie jest ich 49, ale kolejnych 150 stara się o zarejestrowanie. Nastawione są na uprawy warzyw, ziemniaków i owoców, żywności zdrowej i atestowanej. W różnego rodzaju spisach można też znaleźć ponad 100 gospodarstw agroturystycznych.

– Brak dotacji, tanich kredytów, kłopoty ze zbytem, napływ chemizowanej żywności z Zachodu, która wypiera naszą – zdrową, niejasna sytuacja plantatorów, np. buraków cukrowych i tytoniu, drogie środki uprawy i ochrony roślin, bardzo wysokie ubezpieczenia sprawiają, że produkcja rolnicza staje się nieopłacalna – twierdzą T. Kałwa i S. Wrzesień z Cudzynowic, właściciele małych gospodarstw na ziemi klasy I i II. – Dobrze, gdy są w domu emeryci, wtedy można jakoś przeżyć.

– Wieś biednieje, bo rolnicy finansują inflację – stwierdza S. Kozuchowski z Lekomina, prowadzący rodzinne, 10-hektarowe gospodarstwo hodowla-

ne, członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Rolników Katolików ICRA z siedzibą w Watykanie. – Władza nie szanuje ani ziemi, ani godności rolników. Na wzór Zachodu, do którego zmierzamy, są potrzebne szybkie decyzje, dotyczące m.in. scalenia ziemi, wprowadzenia dotacji, np. do paliwa, hodowli trzody, uprawy zboża i ustabilizowania rynku, bo rolnik musi wcześniej wiedzieć, co opłaci się siać i hodować. Kosztem konsumentów i rolników nie mogą się bogacić pośrednicy. Kiedyś za kilogram żywności rolnik otrzymywał 4 zł, wtedy szynka kosztowała 18 zł. Dziś płaci się 2,7 zł za kg żywności, natomiast cena szynki wynosi nadal 18 zł.

– Małe, rozdrobnione gospodarstwa nie podołają wysokim kosztom produkcji i zbytu – mówi L. Papaj, zastępca dyrektora Wydziału Światochrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach. – Uzasadnienie ekonomiczne wskazuje na potrzebę istnienia 40 proc. obecnej liczby gospodarstw w województwie. Inne stałyby się tzw. gospodarstwami socjalnymi, prowadzonymi przez starszych rolników. Młodzi powinni znaleźć pracę w rolnictwie lub tworzyć gospodarstwa agroturystyczne, ekologiczne i grupy producenckie. Koniecznością jest też rozwój infrastruktury na wsi (np. wodociągi, kanalizacja, telefonizacja, drogi, oczyszczalnie ścieków), bo dopiero wtedy można przyciągnąć inwestorów.

Jubileuszowy dar i zadanie

KS. ROMAN KEMPNY

80. rocznica urodzin Jana Pawła II przypadła w samym sercu obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. Poprzedziło ją wspomnienie świadków wiary XX wieku w rzymskim Kolozeum oraz historyczna pielgrzymka do Fatimy. W dniu urodzin zgromadziło się wokół Ojca Świętego ponad 6000 kapłanów z całego świata, którzy obchodzili swój Jubileusz.

Droga do Jubileuszu kapłanów wiodła przez międzynarodowe spotkania w Fatimie (1996 r.), Yamoussoukro (1997 r.), Guadalupe (1998 r.) i ubiegłoroczne spotkanie w Jerozolimie.

Rzymskie rekolekcje

Od 14 do 18 maja br. odbyły się międzynarodowe rekolekcje dla kapłanów, które były bezpośrednim przygotowaniem do Jubileuszu. W kolejne dni uczestnicy spotykali się na Eucharystii, Liturgii Godzin i słuchaniu Słowa Bożego w Bazylikach Większych Wiecznego Miasta. 16 maja wieczorem wspólnie uczestniczyli w nabożeństwie Drogi Krzyżowej na terenach dawnego Circus Maximus. Spotkanie to miało szczególną wymowę, ponieważ odbywało się na miejscu męczeństwa pierwszych chrześcijan. Rekolekcje zakończyło wspólne świętowanie z Piotrem naszych czasów. Organizatorzy szczególnie wyróżnili 86 kapłanów – uczestników spotkania – którzy w tym roku również obchodzą 80. urodziny.

Wysłuchani w Chrystusa

We wszystkich wygłoszonych konferencjach, nieczym refren, przewijała się myśl z Ewangelii św. Jana: „Jeśli we Mnie trwać będziecie (...) przyniesiecie owoc obfity” (J 15,7–8). Ta prawda jest fundamentem każdego chrześcijańskiego powołania, a zwłaszcza kapłańskiego. Ze ścisłej jedności z Chrystusem czerpali siłę i umocnienie kapłani, którzy dochowali wierności swemu powołaniu, aż do męczeństwa. To siła, która pozwala i dzisiaj być wiernym posłannictwu kapłańskiemu pośród wielorakich doświadczeń, cierpień, samotności i niezrozumienia. Każdy kapłan może powtórzyć za Apostołem Pawłem: „Wszystko mogę w tym, który mnie umacnia (Flp 4,13)”.

Życzenia dla Ojca Świętego wypowiedane na Placu św. Piotra

Maria Josephina Duran, Montevideo, Urugwaj:

Życzę Ojcu Świętemu długiego życia i modłę się, aby Pan stale mu towarzyszył. Jesteśmy dzisiaj na Placu św. Piotra, aby dać wyraz naszej serdecznej jedności z Nim.

Kwan Soo Jung, Korea Południowa:

Życzę Papieżowi siły i entuzjazmu, aby mógł kontynuować swoją misję na całym świecie; aby mógł napełniać ludzi tą energią ducha, której wszyscy potrzebujemy.

Tina, Angola:

Życzę Ojcu Świętemu wszelkiego dobra i chcę powiedzieć, że dla chrześcijan w Angoli jest on prawdziwie ojcem.

Wielki Jubileusz jest okazją do ewangelicznego spojrzenia na całą historię Kościoła. Kardynał Angelo Sodano stwierdził: „Kapłan wsłuchany w Chrystusa i Kościół zawsze będzie pamiętał, że nie jest ostatnim pracownikiem winnicy Pańskiej”. Świadomość tego prowadzi do postawy pokory, ale też i pragnienia, by przekazać następnym pokoleniom żywy płomień ewangelicznego orędzia.

Mówią święci

Słuchaniu Słowa Bożego towarzyszyło świadectwo świętych, którzy w różnych okresach historii Kościoła realizowali w sposób heroiczny ewangeliczne przesłanie. Należały do nich św. Katarzyna ze Sieny i św. Teresa od

Ks. Ilija Matanović

Jestem księdzem od 18 lat w archidiecezji Sarajewo w Bośni-Hercegowinie. Do niedawna byłem zaangażowany w różne sektory duszpasterstwa diecezji. Wojna zmieniła wiele w moim życiu. Przede wszystkim musiałem pełnić posługę kapłana w wojsku. Nadal mam przed oczyma umierających młodych chłopców, słyszę huk armat, serie z karabinów. Dziś moim podstawowym zadaniem jest budzić nadzieję i uczyć przebaczenia. Kto umie przebaczyć, jest prawdziwym bohaterem końca tego stulecia.

Ks. Mattheos Lessanu-Christos

Jestem księdzem w archidiecezji Adis-Abeba w Etiopii. Przybyłem do Rzymu, aby dać świadectwo o cierpieniach mojego narodu wyniszczonego bratobójczą wojną, a przede wszystkim głodem. Jako kapłan jestem niemym świadkiem śmierci głodowej setek moich parafian. Napisz Czytelnikom „Gościa Niedzielnego”, by nigdy nie byli obojętni na głód bliźniego. Słowa Chrystusa są oskarżeniem: „Byłem głodny, a nie daliście Mi jeść”.

Dieciątka Jezus. Mimo że św. Teresa urodziła się 500 lat po śmierci św. Katarzyny (1380 r.); mimo że wychowały się w różnych krajach i kulturach, posługiwały się różnymi językami, a także różnie doświadczały Boga i różne były drogi ich powołania, obie kierują do kapłanów wspólne wezwanie, aktualne także dzisiaj. To wezwanie streszcza „pragnienie płonącej miłości do Chrystusa” i „pragnienie zbawienia każdego człowieka”.

Św. Edyta Stein wypowiedziała słowa, które pozwalają lepiej zrozumieć przesłanie świętych Katarzyny i Teresy: „W ciągu wieków wielkie wydarzenia widzialne w życiu Kościoła przygotowywane są w cichym dialogu, prowadzonym przez dusze konsekrowane z ich Oblubieńcem. Tak jak Maryja, która zachowywała i rozważała w swym sercu każde słowo, które Bóg do Niej kierował.

Widok ogólny Placu św. Piotra podczas Mszy św. 18 maja br.

Wtedy każdy na drodze swego powołania będzie użytecznym narzędziem w ręku Boga dla dokonania wielkich dzieł w Kościele”. O takiej postawie kapłanów w różnych zakątkach świata dawali świadectwo uczestnicy rekolekcji.

Zwieńczeniem rekolekcji, a jednocześnie świętowaniem Jubileuszu kapłanów, była Eucharystia, sprawowana z Janem Pawłem II na Placu św. Piotra. Był to znak modlitwy, synowskiego oddania i jedności wszystkich kapłanów z Ojcem Świętym. Jan Paweł II w homilii nawiązał do ustanowienia sakramentu kapłaństwa w Wieczerniku i podkreślił wielkość tego sakramentalnego daru. Cały Lud Boży wezwał do modlitwy za kapłanów, o świętość ich życia.

W atmosferze Wielkiego Jubileuszu

Do Rzymu przybywają nieustannie tysiące pielgrzymów. Są to pielgrzymki parafialne z różnych diecezji i narodowości. W maju odbyły się narodowe pielgrzymki z Rumunii i Wenezueli. Wszystkich zadziwiła niezwykle pielgrzymka 74 orkiestr dętych z włoskiej diecezji Orvieto-Todi. 3000 muzyków opasało kolumnadę Berniniego, dając niezwykle koncert muzyki religijnej i ludowej. Wolontariusze z całego świata w niebieskich narzutach z napisem: „Byłem przybyшем, a przyjęliście Mnie” sprawnie udzielają niezbędnych informacji. Wielki Jubileusz to nie tylko celebracje i pielgrzymowanie. To przede wszystkim wezwanie Kościoła do ożywienia wiary i świadectwa chrześcijańskiego życia. Tylko wtedy podejmemy skutecznie dzieło nowej ewangelizacji.

Mówi Piotr naszych czasów

Na zakończenie rekolekcji, pozdrawiając z okna swej prywatnej biblioteki kapłanów zgromadzonych na Placu św. Piotra, Ojciec Święty wezwał ich, by odważnie i z entuzjazmem poszli śladami swoich świętych poprzedników. To gwarantuje skuteczność ich ewangelizacji.

Papież do rodaków

Papież Jan Paweł II przekazał 18 maja za pośrednictwem Telewizji Polskiej pozdrowienie dla wadowiczian uczestniczących w koncercie z okazji jego 80. urodzin. Pozdrowił także wszystkich swoich rodaków. Poniżej pełny tekst pozdrowienia Ojca Świętego:

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

W dniu, w którym upływa 80 lat mego życia, nie mogę nie być w tym miejscu, w którym to życie się rozpoczęło. Myślę i w modlitwie wracam więc do Wadowic, mego miasta rodzinnego. Wspominam moich rodziców, Bogu dziękuję za ich miłość, których owocem jest moje istnienie.

Osiemdziesiąt lat, tyle wydarzeń, tyle doświadczeń, tyle ludzkiej dobroci, tyle Bożej łaski – jakże za to wszystko nie dziękować! Z wdzięcznym sercem stoję przed Bogiem i obejmuję myślą wszystkich, którzy od pierwszych chwil, aż do dnia dzisiejszego przez świadectwo wiary i godziwego życia, przez serdeczną przyjaźń i codzienną troskę nadawali mojemu człowieczeństwu i kapłaństwu właściwy kształt.

Wiem, że tak jak w Wadowicach, tak też w całej Polsce i na świecie jest wielu ludzi, którzy darzą mnie swoją życzliwością, a swą modlitwą i ofiarą, cierpieniem wspierają mnie w pełnieniu posługi Piotrowej. Dzisiaj w sposób szczególny pragnę im za to podziękować. Bóg zapłać!

Dziękuję też za to święto, jakie w tym dniu zgotowali mi wadowiczanie wspólnie z artystami i Telewizją Polską. Z wdzięcznością przyjmuję i szczerze odwzajemniam życzenia, jakie od moich Rodaków na różne sposoby docierają do Watykanu. Zachowuję to wszystko w sercu jako cenny dar i duchowe wsparcie.

Wszystkim moim rodakom w Wadowicach, w Polsce i na całym świecie z serca błogosławię. W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

(za KAI)

Nauczanie

Maryjny maj

14 maja Jan Paweł II w rozważaniu przed południową modlitwą *Regina Coeli* nawiązał do ostatniej pielgrzymki do Fatimy. „Wciąż jeszcze żywe jest w moim sercu wzruszenie, którego doznałem wczoraj w Fatimie, gdy ogłosiłem błogosławionymi pastuszków Franciszka i Hiacyntę Marto, którzy razem z wciąż żyjącą Łucją dostąpili przywileju oglądania Madonny i rozmawiania z Nią.

Matce Bożej powierzyłem wszystkie potrzeby i intencje Kościoła, modląc się również o powołania. Dzisiaj świętujemy właśnie Światowy Dzień Modlitw o Powołania: w tym dniu wnosimy naszą jednogłośnie i ufną modlitwę do Boga, Pana zniwa, aby wysłał licznych i świętych robotników na swoje żniwo (Mt 9,38). Zgodnie ze znamienym zwyczajem, w tę czwartą niedzielę wielkanocną, zwaną powszechnie Niedzielą Dobrego Pasterza, wyrażam radość, iż mogłem wyświęcić nowych kapłanów z diecezji rzymskiej”. W zakończeniu – przypominając, że maj tradycja ludowa poświęca Maryi – zaapelował o przyjęcie wezwania, jakie Święta Dziewica przekazała wierzącym w Fatimie: „Modlmy się i czynmy pokutę za Kościół, za uświęcenie kapłanów, za nawrócenie żyjących w grzechu i za pokój na świecie”.

Wydarzenia

Urodziny Papieża

Uroczystości z okazji 80. urodzin Jana Pawła II rozpoczęły się Mszą św., którą dostojny Jubilat sprawował 18 maja na Placu św. Piotra wraz z kilkoma tysiącami księży z całego świata. Ta Msza św. była jednocześnie głównym punktem Jubileuszu kapłanów. „Bóg zechciał połączyć me życie z łaską sakramentalnego kapłaństwa, wybierając mnie na biskupa i następcę świętego Piotra, abym był świadkiem miłości Boga względem całej ludzkości w tym tak bardzo ciekawym czasie” – powiedział Ojciec Święty, dziękując za serdeczne życzenia, które w imieniu wszystkich kapłanów i całego Kościoła złożył mu prefekt Kongregacji ds. Duchowieństwa kardynał Dario Castrillon Hoyos.

„Prosimy, by Duch Święty uczynił z mojego i waszego życia ofiarę przyjemną Ojcu niebieskiemu, który jest źródłem życia i miłości” – powiedział Papież. „Czujemy się prowadzeni przez człowieka Bożego, który pokonał wszelkie bariery ludzkie. Istotnie, Pan przygotował Bożego atlecę dla ukazywania wszystkim miłości Bożej” – powiedział kardynał Hoyos w podniosłym i zarazem bardzo serdecznym przemówieniu do Ojca Świętego.

Po zakończeniu Liturgii kardynałowie zaprosili Papieża na obiad do Domu św. Marty w Watykanie. Po południu na Placu św. Piotra pielgrzymi odmówili *Różaniec* wraz z Papieżem i w jego intencji. Papieskie urodziny zakończył koncert Londyńskiej Orkiestry Symfonicznej w Auli Pawła VI.

W sposób tak odświętny papieskie urodziny były obchodzone po raz pierwszy. Zazwyczaj w Watykanie obchodzony jest dzień imienin Papieża oraz dzień rozpoczęcia pontyfikatu. Tym razem jednak nastąpił wyłom w protokole, a to m.in. ze względu na fakt, że 80. rocznica urodzin Papieża przypadła w Roku Wielkiego Jubileuszu. Nieprzypadkowo Jan Paweł II właśnie w tym czasie zaprosił księży z całego świata na ich Jubileusz w Rzymie. Dał w ten sposób wyraz swojej szczególnej więzi i wielkiego szacunku dla ich posługi.

Spotkanie z władzami UEFA

Sportowcy, zwłaszcza ci najslawniejsi, nigdy nie powinni zapominać, że są wzorcami dla młodzieży, dlatego ważne jest, aby niezależnie od swych umiejętności typowo sportowych rozwijali też cechy ludzkie i duchowe – powiedział 8 maja Jan Paweł II do delegacji Europejskiego Związku Piłki Nożnej (UEFA). Przybyła ona do Watykanu z okazji Wielkiego Jubileuszu Roku 2000.

Nawiązując do wielkiej popularności piłki nożnej we współczesnym świecie, angażującej wielką liczbę ludzi, zwłaszcza młodych, Ojciec Święty podkreślił, że niezależnie od wypoczynku zdrowotnego, stwarza ona także możliwości rozwoju fizycznego i osiągnięć sportowych, zmusza do poświęceń, wyrabia poczucie obowiązku, szacunek dla innych, lojalność i solidarność.

„Piłka nożna jest również wielkim zjawiskiem społecznym, wciągającym wiele jednostek i całe rodziny”

– mówił dalej Papież. Dodał, że chodzi tu zarówno o widzów na stadionach oraz przed telewizorami, jak i tych, którzy na różnych szczeblach organizują widowiska sportowe, prowadzą treningi i pracują w rozległym sektorze środków społecznego przekazu. Pamiętając o swej odpowiedzialności w tym zakresie, nie powinni oni nigdy tracić z pola widzenia ważnych możliwości wychowawczych piłki nożnej, podobnie zresztą jak innych dyscyplin sportowych – podkreślił Ojciec Święty.

Dokumenty

List o powołaniach

„Ziarno Bożego powołania, gdy jest zasiane z żarliwością, przyniesie owoc obfity. W obliczu ciężkiego kryzysu powołań kapłańskich i zakonnych, który dotyka niektóre regiony świata, trzeba – zwłaszcza w Roku Jubileuszu 2000 – działać tak, by każdy kapłan, każdy zakonnik i siostra zakonna mogli ponownie odkryć piękno własnego powołania i świadczyć o nim wobec innych” – napisał Jan Paweł II w liście na XXXVII Światowy Dzień Modlitw o Powołania, który przypadał 14 maja 2000 r.

„Światowy Dzień Modlitw o Powołania, który będzie przeżywany w radosnym klimacie świąt wielkanocnych i w szczególnym kontekście wydarzeń Jubileuszu Odkupienia, daje mi okazję, aby zastanowić się z wami nad darem Bożego powołania, dzieląc waszą troskę o powołania do kapłaństwa i życia konsekrowanego. Temat, który chciałbym zaproponować w tym roku, związany jest z przebiegiem Wielkiego Jubileuszu. Pragnę medytować z wami nad ‘Eucharystią jako źródłem każdego powołania i posługi w Kościele. Czyż Eucharystia nie jest tajemnicą Chrystusa żywego i działającego w historii?’

Przez Eucharystię Jezus kontynuuje powoływanie do naśladowania Go oraz ofiaruje każdemu człowiekowi pełnię czasów”.

Dalej Papież zaznacza, że Jubileusz – zwłaszcza ten, przez który świętujemy 2000 lat od wejścia w czas Syna Bożego i od zapoczątkowania dzieła zbawienia – stanowi zachętę dla każdego wierzącego, aby zastanowił się nad własnym powołaniem. „Drodzy młodzi, wyjdźcie na spotkanie Jezusa Zbawiciela! Kochajcie Go i adorujcie w Eucharystii! On jest obecny we Mszy Świętej, która w sakramentalny sposób uobecnia ofiarę Krzyża. On przychodzi do nas w Komunii św. i pozostaje w tabernakulach naszych kościołów, gdyż jest naszym przyjacielem; przyjacielem wszystkich, zwłaszcza przyjacielem was, młodych, tak spragnionych zaufania i miłości. Od Niego możecie zaczerpnąć odwagę, aby stać się Jego świadkami w tym szczególnym momencie historii. Rok 2000 będzie takim, jakim wy, młodzi, będziecie go pragnęli i jakim go uczynicie. Po tylu przejawach przemocy i ucisku, świat potrzebuje młodych, zdolnych do *przerzucenia mostów*, aby jednaczyć i jednać. Po kulturze człowieka bez powołania potrzeba ludzi, którzy wierzą w życie i je przyjmują jako powołanie przychodzące z wysoka, od tego Boga, który – ponieważ kocha – powołuje. Po klimacie podejrzeń i braku zaufania, który zatrąwa relacje międzyludzkie, tylko młodzi odważni, o umysłach i sercach otwartych na ideały wielkie i wzniosłe, będą mogli przywrócić piękno i prawdę życiu oraz spotkaniom międzyludzkim. Tylko wtedy czas Jubileuszu stanie się dla wszystkich rzeczywiście rokiem łaski od Pana, Jubileuszem powołaniowym”.

Krótko

• Jan Paweł II mianował 16 maja włoskiego dziennikarza Angelo Scelzo nowym podsekretarzem Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu. Nominacja człowieka świeckiego na tak wysokie stanowisko w Kurii Rzymskiej zdarza się bardzo rzadko. 53-letni Angelo Scelzo, żonaty i ojciec dwojga dzieci, pracował najpierw w dzienniku katolickim „Avvenire”, a później był sekretarzem redakcji i zastępcą redaktora naczelnego „L'Osservatore Romano”.

• Jan Paweł II skierował na ręce przełożonego generalnego Zgromadzenia Braci Szkół Chrześcijańskich, brata Johna Johnstona, okolicznościowe orędzie w związku z setną rocznicą kanonizacji założyciela tej wspólnoty – Jana Chrzyciela da la Salle i 50. rocznicą ogłoszenia go patronem wychowawców. Zgromadzenie zajmuje się wychowaniem chrześcijańskim dzieci i młodzieży, przede wszystkim z rodzin ubogich.

Milenijne uroczystości na Skałce

Uroczysta Msza św. na Skałce, podczas której Prymas Polski przeprosił za grzechy Kościoła, tradycyjna procesja z Wawelu na Skałkę, Biały Marsz, wystawa obrazująca historię milenium – to tylko część obchodów 1000-lecia archidiecezji krakowskiej, które odbyły się w dniach 12–14 maja. W piątek, 12 maja 2000 r., rozpoczęło się sympozjum nt. początków diecezji krakowskiej. Kard. Macharski odebrał dla diecezji krakowskiej medal „Cracoviae merenti”. Po południu biskupi rozjechali się do najstarszych kościołów dawnej diecezji krakowskiej – m.in. w Wadowicach, Bieczu, Siewierzu, Wiślicy, Jędrzejowie i Pszczynie, by wieczorem przewodni-

czyć uroczystościom jubileuszowym. Byli wśród nich m.in. opolski abp Alfons Nossol, tarnowski bp Wiktor Skworc, drohiczyński bp Antoni Dydecz, warszawski bp pomocniczy Marian Duś, lubelski bp pomocniczy Mieczysław Cisko. Tego samego dnia od wczesnych godzin popołudniowych na rynku przed kościołem św. Wojciecha trwał happening ewangelizacyjny. Wieczorem studenci przeszli w Białym Marszu, będącym protestem przeciw przemocy, z krakowskiego Rynku do kościoła na Skałce. Niektórzy wzięli udział w nocnym czuwaniu, podczas którego dziękowali za dwa tysiące lat chrześcijaństwa. Następnego dnia kilkanaście tysięcy osób przeszło w tradycyjnej procesji św. Stanisława z katedry na Wawelu na Skałkę. Mszę celebrowało kilkudziesięciu biskupów pod przewodnictwem metropolity gnieźnieńskiego abp. Henryka Muszyńskiego.

* * *

W kazaniu Prymas Polski przyznał, że winą Kościoła w Polsce jest brak strategii walki ze złem. Powiedział: „Wyznaję winy, tak, nie upomnieliśmy się wystarczająco o poszanowanie praw Bożych rozstrzygniętych z miłością nad ludźmi”. Przeprosił także za „wszystkich, którzy stchórzyli, czy też błędnie odczytali swoją przeszłość”. Rozważając zaniedbania Kościoła w Polsce przyznał rację zarzutom, że Kościół nie piętnuje zła, nie upomina, „wygodnie dostosowuje się do modnego trybu życia i jest taki cichutki, aby ktoś nie powiedział, że »miesza się do polityki«”. „Tym wszystkim upomnieniem, o ile odnoszą się do hierarchii, przyznaję rację. Tak, za mało i zbyt bojaźliwie mówimy o bolesnych grzechach, które panoszą się w naszej ojczyźnie”.

Z pomocą dzieciom w Mołdawii

Pieniądze ze zbiórki aluminiowych puszek po napojach przeznaczone będą na dożywianie ubogich dzieci z Mołdawii. Akcję zorganizowali księża z Koszyc Małych k. Tarnowa wraz z „Ruchem Sercanckiej Młodzieży”. Do przedsięwzięcia dołączyły niemal wszystkie parafie w Polsce prowadzone przez księży sercanów. Puszeki

zbierają też szkoły w wielu miastach, pracownicy firm i przedsiębiorstw oraz osoby prywatne. Puszki skupuje firma z Brzeska, płacąc za każdy kilogram surowca wtórnego 2,5 zł. „Jedna zużyta puszka kosztuje tylko 5 groszy, ale do tej pory zebraliśmy ich 20 tys., za co otrzymaliśmy 1 tys. złotych” – wyjaśnił KAI ks. Kazimierz Dadej, sercanin z Koszyc Małych. Dodał, że korzyść jest dwustronna – oprócz pomocy biedniejszym rówieśnikom z Mołdawii oczyszcza się w ten sposób kraj z puszek. Księża sercanie od wielu lat pomagają mieszkańcom Mołdawii, gdzie pracuje kilku ich kolegów. Podczas tegorocznej zimy zawieźli tam 840 par nowych i używanych butów. „Radość dzieci była wielka” – podkreślił ks. Dadej.

* * *

W sierpniu członkowie „Ruchu Sercaniskiej Młodzieży” z Koszyc Małych pojadą do Mołdawii, aby zorganizować tam czuwanie modlitewne z okazji Światowego Dnia Młodzieży w Rzymie. Osoby chcące się włączyć w akcje charytatywne księża sercanów mogą się kontaktować z ks. Kazimierzem Dadejem, Koszyce Małe 22, 33-113 Zgłobice. Tel. (0-14) 634-01-20.

Odslonięto „Golgotę Wschodu”

Ponad tysiąc osób wzięło udział w odsłonięciu pomnika „Golgota Wschodu”. Pomnik stanął w parafii Matki Bożej Królowej Aniołów na warszawskim Bemowie. „Golgota” tworzy kilka kamieni, na których widnieją postacie Maryi trzymającej martwe ciało Syna oraz napis: „Golgota Wschodu”. W jednym z nich pod tablicą umieszczona jest ziemia z polskich mogił na Syberii. Pomnik poświęcił 15 maja ks. prof. Jerzy Syryczyk. Jego pomysłodawcą był proboszcz parafii ks. Karol Dąbrowski – michalita, który powiedział KAI, że projekt doczekał się realizacji w momencie, kiedy otrzymał od biskupa Jerzego Mazura ziemię z mogił Polaków z Usola na Syberii. W zamian parafia na Bemowie postanowiła ufundować krzyż z figurą Chrystusa ukrzyżowanego dla katedry w Irkucku.

* * *

Ryszard Piotrowski, prezes Koła Związku Sybiraków na Woli i Bemowie, przemawiając podczas uroczystości, stwierdził, że pomnik upamiętniający Rodaków pomordowanych w obozach w Katyniu, Ostaszkowie, Starobielsku i na dalekiej Syberii jest bardzo potrzebny zwłaszcza młodemu pokoleniu, które będzie się mogło dzięki niemu uczyć prawdziwej historii Polski.

Sekty werbują na Jasnej Górze

Grupa członków sekty wmieszała się w tłum młodych, którzy przyjechali 6-7 maja na Jasną Górę na jubileusz świata akademickiego. Nie afiszowali się z żadną konkretną nazwą, nie rozdawali ulotek. Zaczęli tylko ludzi, chcieli „rozmawiać o Bogu” i niełatwo było się ich pozbyć. Najczęściej zatrzymywali osoby idące samotnie. Schemat wyglądał podobnie: najpierw „Przepraszam bardzo...” i lekkie zawieszenie głosu. Gdy zauważali zaniepokojenie, przechodzili od razu do rzeczy: „Chciałbym porozmawiać o Bogu”. Idąc ulicami Częstochowy byłem w ten sposób zaczepiony aż czterokrotnie – powiedział KAI Piotrek z Warszawy. Nawet przed kaplicą Cudownego Obrazu nie jest bezpiecznie.

* * *

W okresie wakacyjnym, gdy na Jasną Górę przybywa ogromna liczba pielgrzymów, Częstochowa przeżywa prawdziwe obłędne sekty. Młodzi, idący w pielgrzymkach, to bardzo często ludzie dopiero rozpoczynający poszukiwanie Boga. Są bardzo podatni na treści religijne i chłoną je jak gąbka – nie dokonują wtedy żadnej selekcji usłyszanych słów i łatwo mogą zostać zwerbowani przez różne formacje religijne.

Krótko

• Na wrocławskim Ostrowie Tumskim w ciągu dwóch lat wzniesiony zostanie Dom im. Jana Pawła II, przeznaczony dla studentów Papieskiego Fakultetu Teologicznego oraz dla turystów i pielgrzymów. Metropolita wrocławski kard. Henryk Gulbinowicz 16 maja uroczystie poświęcił i wmurował kamień węgielny. Dom będzie miał 85 pokoiów jedno- i dwuosobowych, w części parterowej zaprojektowane zostały pomieszczenia do wspólnego użytku oraz kaplica, której okna wychodzą na Ogród Botaniczny.

1 Pamięci chrześcijańskich męczenników

W Wernbern w Karyntii uczczono 15 maja pamięć miejscowych chrześcijańskich męczenników. Nieszpory sprawowane przez bp. Kapellarię były odpowiedzią na apel Papieża Jana Pawła II, skierowany do diecezji całego świata, by opracowały historię świadków wiary XX wieku. Spośród dziesięciorga męczenników dziewięć było ofiarami reżimu hitlerowskiego. Bp Kapellari podkreślił w kazaniu, że nazwiska nowych męczenników „zostały utrwalone w kamieniu” i znajdują się na specjalnej tablicy w katedrze w Klagenfurcie, a także zapisały się w sercach wiernych całej diecezji. Prosił Boga o siły, abyśmy „czynili wszystko, co w naszej mocy, by na całej ziemi nie dopuszczać do sytuacji, w której człowiek człowiekowi staje się wrogiem”. Spośród dziewięciu męczenników, którzy ponieśli śmierć z rąk nazistów, z pewnością najbardziej znanym był ks. Anton Granig, działający w austriackim ruchu oporu i stracony na krótko przed zakończeniem wojny w 1945 r. Już od lipca 1938 r. był obserwowany przez gestapo ze względu na antynazistowskie kazania i nieoddawanie pozdrowienia hitlerowskiego na ulicy. Ostatecznie został oskarżony o zdradę stanu i aresztowany 17 czerwca 1943 r. Wraz z dwoma franciszkanami, Angelusem Steinwenderem i Kapistranem Piellerem, był jednym z głównych oskarżonych w procesie przeciwko członkom antyfaszystowskiego Ruchu Wyzwoleńczego Austrii. 11 sierpnia 1944 r. zostali oni skazani na karę śmierci, którą wykonano 15 kwietnia 1945 r.

* * *

Jedyną kobietą wśród dziesięciorga karyntkich męczenników za wiarę jest zakonnica, s. Anna Ploener, która zginęła w 1977 r. w czasie wojny domowej w Zimbabwie, ówczesnej Rodezji.

2 Ku czci kard. Decourtraya

W Jerozolimie odsłonięto tablicę poświęconą pamięci kard. Alberta Decourtraya, zmarłego przed kilku laty byłego arcybiskupa Lyonu i prymasa Galii. Tablica została wmurowana w punkcie centralnym specjalnie w tym celu zaprojektowanego skweru, usytuowanego u stóp muru okalającego Stare Miasto. Trzy jego ścieżki prowadzić mają w kierunku wiosek zamieszkałych przez różne wspólnoty w bezpośrednim sąsiedztwie Jerozolimy. Tablica powstała z inicjatywy Fundacji Francuskiego Judaizmu, w uznaniu zasług Kardynała dla rozwoju dialogu i zrozumienia między żydami a chrześcijanami. Kard. Decourtray uczestniczył w rozmowach genezyjskich w sprawie klasztoru sióstr karmelitanek w Oświęcimiu. Jego stanowisko spotkało się z uznaniem strony żydowskiej i pozwoliło rozwiązać konflikt w sposób satysfakcjonujący obie strony. Kard. Decourtray był pierwszym hierarchą Kościoła katolickiego we Francji otwierającym drzwi o Holocaust. Wielokrotnie mówił szczególnie o tragedii żydowskich dzieci francuskich wywiezionych do obozów śmierci i o powstaniu w getcie warszawskim.

* * *

Płyta pamiątkowa, którą odsłaniamy 15 maja, nie jest długim, jak wspólnota żydowska ma wobec kard. Decourtraya. Jest oznaką szacunku dla jego dzieła” – powiedział Alain Jakubowicz, przewodniczący Rady Żydów Francuskich (CRIF) w regionie Rodan-Alpy. W odsłonięciu tablicy wzięli udział m.in. obecny arcybiskup Lyonu, Louis-Marie Billé, i przewodnicząca rady regionu Anne-Marie Comparini.

3 Klasztor redemptorystów w Pietropawłowsku

Nowo wybudowany klasztor redemptorystów został poświęcony 14 maja br. w Pietropawłowsku w Kazachstanie. W uroczystości uczestniczyli: przełożony generalny Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela o. Józef Tobin, konsultor generalny o. Stanisław Wróbel oraz prowincjałowie – z Ukrainy o. Michał Wołoszyn i z Polski o. Edward Nocun. Wcześniej o. Tobin i o. Wróbel

przeprowadzili wizytację wspólnot redemptorystów. Redemptoryści w Pietropawłowsku pracują od 1993 roku, kiedy to przybył o. Zbigniew Kotliński. W następnym roku rozpoczęto budowę parafialnej świątyni i klasztoru. 12 września 1999 r. bp Karagandy Jan Paweł Lenga poświęcił kościół pw. Miłosierdzia Bożego. Konsekracja świątyni odbędzie się 16 lipca 2000 roku.

* * *

Redemptoryści swoją opieką duszpasterską obejmują ponad 200-tysięczne miasto Pietropawłowsk i okoliczne wioski. Niedzielna uroczystość zakończyła też dwudniowe regionalne spotkanie redemptorystów, które odbyło się w związku z wizytacją generalną wspólnot redemptorystów pracujących w Rosji, na Syberii i w Kazachstanie. W chwili obecnej Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela pracuje w Prokopiewsku i Kemerowie na Syberii, w Pietropawłowsku w Kazachstanie oraz w Orsku, Nowotroicku i Orienburgu (istnieje tu oprócz parafii także szkoła teologiczna) w europejskiej części Rosji.

4 Wyróżnienie Episkopatu Czech dla A. Babuchowskiego

Konferencja Episkopatu Czech na swoim 37. posiedzeniu plenarnym w Litomierzycach postanowiła przyznać honorowe wyróżnienie dziennikarzowi „Gościa Niedzielnego” i tłumaczowi literatury czeskiej, Andrzejowi Babuchowskiemu. Biskupi czescy w uzasadnieniu swojej decyzji podkreślili zasługi laureata w dziedzinie wzajemnego zbliżania czeskiej i polskiej kultury religijnej oraz jego dokonania w zakresie przekładów poezji czeskiej, zwłaszcza twórczości Jana Zahrádníčka, na język polski.

Babuchowski ma w swoim dorobku 15 przetłumaczonych książek oraz dziesiątki artykułów i szkiców na temat czeskiej kultury i życia Kościoła w Czechach, drukowanych w „Gościu Niedzielnym” oraz na łamach wielu innych czasopism ogólnopolskich. Ostatnią przetłumaczoną przez niego pozycją książkową była antologia czeskiej poezji metafizycznej XX wieku pt. *Na ostrzu płomienia*, która ukazała się rok temu nakładem Wydawnictwa „W drodze”. Honorowe wyróżnienie wręczone zostanie polskiemu dziennikarzowi 5 lipca br. w Velehradzie na Morawach podczas ogólnonarodowej jubileuszowej pielgrzymki Czechów ku czci Apostołów Słowian, Cyryla i Metodego.

5 Kolejne zbrodnie na kapłanach

Na Haiti został zamordowany Lagneau Belot, katolicki ksiądz i obrońca praw człowieka. Jak poinformowało 10 maja niemieckie dzieło pomocy „Adveniat”, ksiądz został obrabowany przez dwóch uzbrojonych mężczyzn i zastrzelony na środku ruchliwej ulicy. Konferencja Biskupów Haiti potępiła zbrodnię, domagając się od rządu i policji poszukiwania sprawców. Haitańska Komisja „Iustitia et Pax” w swoim oświadczeniu wyraziła oburzenie, że na Haiti życie ludzkie nie ma żadnej wartości.

Australijski misjonarz protestancki, pracujący od 16 lat w Kolumbii, został porwany w poniedziałek 15 maja. Wiadomość tę potwierdził rząd Australii. 51-letni misjonarz Edward Walter Smith został uprowadzony przez sześciu mężczyzn uzbrojonych w rewolwery. Otoczyli oni dom w miejscowości Caimito, na północnym wybrzeżu Kolumbii. Smith został porwany wraz z trzema miejscowymi wiernymi, którzy następnie zostali zwolnieni. Nie ma natomiast wiadomości o losie Australijczyka.

Przygotowano na podstawie KAI i informacji własnych

Z misyjnym krzyżem w trzecie tysiąclecie

KS. FRANCISZEK JABŁOŃSKI

Dochodziła północ, gdy dwa dni przed rozpoczęciem głównych uroczystości milenijnych u grobu św. Wojciecha do jego mieszkania zadzwonił dzwonek. Otwierając drzwi, nawet przez chwilę nie przypuszczałem, jak niezwykle gościa ujrzą za chwilę moje oczy. W drzwiach stał bp Jan Ozga – misjonarz z Kamerunu. Do późnej nocy rozmawialiśmy o pracy na misjach, związanych z nią problemach, a także o bardzo potrzebnej animacji misyjnej.

Następnego dnia, z inicjatywy bp. Wojciecha Ziembę i za aprobatą abp. Henryka Muszyńskiego, odbyło się w Gnieźnie spotkanie członków Komisji Misyjnej Episkopatu Polski oraz dyrektorów diecezjalnych Papieskich Dziel Misyjnych. Obrady odbywały się w mieszkaniu bp. Bogdana Wojtusia. Uczestniczyli w nich dyrektorzy z siedmiu diecezji (Pelplina, Torunia, Legnica, Warszawa, Pragi, Elbląga, Łowicza, Gniezna). W czasie spotkania podejmowano m.in. tematy zbiorów pieniężnych na potrzeby misji, podkreślono ogromną wrażliwość zarówno wiernych, jak i różnych instytucji państwowych na potrzeby Kościoła na misjach. W czasie Eucharystii wszystkie te misyjne sprawy zostały powierzone św. Wojciechowi – żarliwemu misjonarzowi – u grobu którego wspólnie się modliliśmy.

Następnego dnia wieczorem, po procesyjnym przeniesieniu relikwii św. Wojciecha z katedry do kościoła św. Michała, do licznie zgromadzonych tam wiernych przemówił kard. Adam Kozłowiecki z Zambii. Ten nieustrudzony misjonarz z wielkim entuzjazmem i pokorą prosił o modlitwę w intencji misji. „Jestem jeszcze młody – mówił z uśmiechem – przecież to jeszcze 11 lat do stu, ale już teraz dziękuję Bogu za wspaniałe misyjne powołanie. Módlcie się za Zambię, za umęczony i przez wieki wykorzystywany afrykański lud”. Bp Jan Ozga, pracujący obecnie w Kamerunie, podziękował za ofiarę, jakie w ub. r. cały nasz kraj zbierał dla jego kameruńskiej diecezji. Zastał ją ogromnie zadłużoną. Pomoc ze wszystkich polskich diecezji pozwoliła zmniejszyć zadłużenie – głównie szkół katolickich, których w całej diecezji jest 30. Ksiądz Biskup prosił także o modlitwę w intencji Kamerunu i o solidarność z księżmi pochodzącymi z Polski, pracującymi obecnie na misjach.

Tej nocy bp Ozga celebrował również Mszę św. w parafii bł. Radzyna Gaudentego. W słowie Bożym dał świadectwo życia misyjnego, a wiernych przyzywał do nieustannej pomocy misjom (przez modlitwę, korespondencję z misjonarzami, ofiary materialne).

Niedzielny ranek 30 kwietnia 2000 r. przywitał wszystkich gnieźnian i przybyłych na główne uroczystości milenijnych obchodów ku czci św. Wojciecha gości piękną, słoneczną pogodą. O godz. 8.00

w katedrze, u grobu św. Wojciecha, rozpoczęła się Msza św., w której uczestniczyli przygotowujący się do wyjazdu na misje misjonarze wraz ze swoimi rodzinami i przyjaciółmi. Mszy św. przewodniczył kard. Adam Kozłowiecki, a słowo Boże wygłosił bp Wojciech Ziemia – przewodniczący Komisji Misyjnej Episkopatu Polski. Przemawiając do tych, którzy już za kilka godzin mieli otrzymać krzyże misyjne, ukazał sens posłania ich „aż po krańce ziemi” właśnie od grobu św. Wojciecha, podkreślając przy tym wielką łaskę posłania w Roku Wielkiego Jubileuszu. Przed błogosławieństwem każdy z misjonarzy otrzymał z rąk Kardynała różańce misyjne (podarowane przez ks. Ambrożego Andrzejaka) z przesłaniem, aby były one znakiem modlitewnej jedności wszystkich misjonarzy. „Niech modlitwa na różańcu towarzyszy Waszemu posłaniu misyjnemu i nigdy Was nie opuszcza”.

Punktem kulminacyjnym obchodów Wojciechowych była uroczysta Msza św. koncelebrowana pod przewodnic-

twem kard. Józefa Glempa, Prymasa Polski, z licznym udziałem biskupów z kraju i zagranicy. 57 misjonarzy, trwając we wspólnej modlitwie ze zgromadzoną na katedralnym placu rzeszą wiernych, oczekiwało na tak ważne w ich życiu posłanie misyjne. Przed błogosławieństwem rozpoczęła się uroczysta ceremonia wręczenia krzyży misyjnych. Nuncjusz apostolski abp Józef Kowalczyk rozpoczął ją ciepłym słowem skierowanym do misjonarzy: „Otrzymacie krzyż. Niech towarzyszy wam on każdego dnia. W krzyżu cierpienie, w krzyżu zbawienie, w krzyżu miłości nauka. Kto krzyż odgadnie, ten nie upadnie. Idźcie, drodzy misjonarze, z krzyżem w trzecie tysiąclecie”. Krzyże otrzymało 11 kapłanów diecezjalnych (z Tarnowa, Lublina, Sandomierza, Płocka, Częstochowy, Sosnowca), 18 sióstr zakonnych, 3 osoby świeckie, 3 braci zakonnych i 23 kapłanów zakonnych – ze Zgromadzenia Słowa Bożego (werbistów), Zgromadzenia Ducha Świętego, pallotynów i oblatów.

REFERAT MISYJNY KURII METROPOLITANEJ W GNIEZNE

Wręczenie różańców misyjnych w archikatedrze metropolitalnej w Gnieźnie

Oby te otrzymane w tak słonecznym, Wojciechowym Gnieźnie krzyże, promieniując ciepłem miłości i troski o drugiego człowieka, otwierały naszym polskim misjonarzom nie tylko granice miast, wiosek czy plemion, ale przede wszystkim granice ludzkich serc wszędzie tam, dokąd się udają: w Boliwii, Brazylii, Kamerunie, Kazachstanie, Meksyku, Peru, Zambii, Tanzanii i Japonii. A my, którzy zostajemy w Polsce, pomóżmy im dźwigać te krzyże naszą codzienną modlitwą, listem, kartką na święta, najdrobniejszą nawet ofiarą.

W samym sercu chrześcijaństwa

Nie ma słowa bardziej wieloznacznego niż „miłość”. Miłości człowiek potrzebuje najbardziej, dlatego wymyślono tak wiele jej imitacji i namiastek. Fałszując miłość, fałszuje się także jej symbol – serce. Czy jednak serce to tylko symbol?

Warto przypomnieć sobie czasy, gdy miało się „naście (i więcej) lat. Na widok albo na dźwięk głosu kogoś jednego, ukochanego, serce zaczynało bić mocniej, szybciej. Zdawało się, że zaraz wyskoczy lub pęknie z przejęcia i radości. Dziwne są powiązania miłości i serca, uczuć i biologicznych reakcji, najwznioślejszych przeżyć i zwykłego kołatania pod żebrami. Ale taki właśnie jest człowiek: jest płataniną tego, co cielesne i co duchowe, tego, co wzniosłe i co przyziemne, tego, co przemijające i co trwałe. Takimi nas stworzył Bóg.

Serce i miłość... Słowo „miłość” bywa podejrzane. Dlatego w mówieniu o niej trzeba odwagi. Miał ją apostoł Paweł, gdy o miłości pisał do mieszkańców Koryntu, miasta płatnej miłości (por. 1 Kor 13). Św. Jan jeszcze śmiejeł napisat: „Bóg jest miłością” (1 J 4,8). Ale co to znaczy? To krótkie stwierdzenie Apostoła wydaje się mgliste, oderwane od ludzkiej doli, nieomal złudne... Może kochając, tęskniąc, cierpiąc z miłości, trzeba zapytać: Bóże, czy Ty kochasz mnie tak samo, jak ja mego ukochanego (męża, syna, brata...)? Czy tak samo na mnie czekasz, jak ja czekam na moją ukochaną (żonę, córkę, siostrę...)? Czy tak samo Ty tęsknisz za mną, jak ja potrafię tęsknić za człowiekiem? Czy dlatego moja miłość, moje oczekiwanie, moja tęsknota są tak wielkie, tak piękne zarazem, tak nieodparte, że zostały we mnie stworzone na obraz Twojej miłości do mnie?

W samym sercu chrześcijańskiej wiary zapisana jest prawda, że Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia. Dlaczego? Po co? „Czyż nie lepiej, nie lepiej było siedzieć w niebie? Wszak Twój Tatusz kochany, kochany nie wyganiał Ciebie?”. Genialne jest to ludowo-kołędowe przekomarzanie się z Synem Bożym. Ale widocznie nie było mu „lepiej siedzieć w niebie”. Widocznie miłość jest tak niepojętą siłą, że nawet Bogiem pokieruje. Ale nie jest to siła z zewnątrz – On Sam jest miłością. On Sam musi... To „sam musi” zrozumie tylko ten, kogo miłość zmuszała do rzeczy wielkich, ale bywało, że śmiesznych i niedorzecznych. Dla tych, którzy nie wiedzą, że Bóg jest miłością, tajemnica narodzin Syna Bożego i tajemnica Jego krzyża wydają się niedorzecznością. Zauważył to już św. Paweł: „Nauka krzyża głupstwem jest dla tych, co idą na zatracenie, mocą Bożą zaś dla nas, którzy dostępujemy zbawienia” (1 Kor 1,18).

W samym sercu chrześcijaństwa zapisana jest mądrość krzyża. Na krzyżu zwycięża Syn Boży, którego Serce zostało zranione, przebite, starte, napelnione żelaznością i bólem... Zauważył to już św. Paweł: „Oto Serce, które tak bardzo umiłowano ludzi...”. Kult Najświętszego Serca Jezusowego mozołnie przenikał do pobożności Kościoła. Dlaczego? Czyżby mówienie o miłości Syna Bożego do ludzi było czymś nowym i niezwykłym? Czyżby symbol miłości – serce – zdawał się tu niestosowny? Przecież już zwięzła relacja Ewangelisty wskazuje na Boskie Serce: „Jeden z żołnierzy włócznią przebił Jezusowi bok i natychmiast wypłynęła

krw i woda” (J 19,34). Przecież Ewangelia zawiera szereg scen, w których widzimy dobre, kochające, czule, wrażliwe, przyjazne serce Jezusa. Tak, to prawda. Ale chcielibyśmy miłość Bożą widzieć raczej na wysokościach nieba, a tymczasem słowo „serce” kojarzy się z płataniną duchowego z cielesnym. Jakbyśmy nie do końca wierzyli, że skoro Syn Boży stał się człowiekiem, to uświęcił wszystko, co ludzkie. Także ludzką miłość, ludzką życzliwość, ludzką tkliwość, ludzką przyjaźń, ludzkie współczucie... Jednym słowem wszystko, co zwykliśmy nazywać sercem.

„Kult Najświętszego Serca Jezusowego nie zjawiał się w Kościele nagle ani też nie zrodził się na skutek prywatnych objawień, lecz stanowi spon-taniczny wykwit żywej wiary i gorącej pobożności, którą ludzie obdarzeni nadprzyrodzonymi darami żywili względem Zbawiciela i Jego chwalebnych ran... Chrystus Pan, ukazując w tych objawieniach Serce Najświętsze, chciał w niezwykle sposób zwrócić umysły ludzkie ku kontemplacji i czci tajemnicy miłości, którą miłosierny Bóg okazał względem rodzaju ludzkiego” – pisał papież Pius XII w encyklice *Haurietis aquas* (1956 r.).

W tradycji naszej pobożności czerwiec jest miesiącem Bożego Serca. W czerwcu (16. dnia) przypada rocznica objawień św. Małgorzacie. W czerwcu, w piątek, po oktawie Bożego Ciała, obchodzimy uroczystość Najświętszego Serca Jezusowego. W czerwcu w wielu parafiach odprowadzane są codzienne nabożeństwa dla uczczenia Jezusowego Serca – czyli Bożej miłości okazanej ludziom po ludzku. Po prostu próbujemy po ludzku odpowiedzieć na Bożą miłość, której pojąć nie jesteśmy w stanie. Tak bardzo przerasta wszystkie nasze miłości.

KS. TOMASZ HORAK

Odszedł dobry duch ekumenii

Wierni, którzy szczególnie wypełnili archikatedrę św. Jana na warszawskiej Starówce, kilkuset kapłanów i kilkudziesięciu biskupów oraz hierarchowie Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej, a także wyznawcy islamu żegnali 16 maja br. zmarłego biskupa seniora Władysława Miziołka.

W homilii kard. Józef Glemp powiedział, że Bóg obdarzył Kościół warszawski biskupem, który przez swoje czyny, modlitwy i postawę udzielił czegoś każdemu z nas.

– Jeżeli jesteśmy w takiej liczbie, to znaczy, że każdy z nas zmarłemu biskupowi coś zawdzięcza: inni biskupi – wkład w prace Episkopatu Polski, kapłani – naukę prefekta i wykładowcy w seminarium, pozostali – uśmiech, dobroć, posługę w wielu sakramentach. Jako biskupie zawołanie wybrał sobie: *Ministrare* – właśnie posługę.

W imieniu zakonów i zgromadzeń zakonnych słowo pożegnania wygłosił ks. Czesław Parzyszek, przewodniczący Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów i Zgromadzeń Męskich. – Między sobą mówiliśmy, że to był polski Jan XXIII – wspominał zmarłego.

W imieniu świeckich bp. Miziołka pożegnał prof. Andrzej Stelmachowski.

Bp Władysław Miziołek został pochowany w krypcie biskupów pomocniczych na Powązkach.

Abp Józef Kowalczyk, nuncjusz apostolski w Polsce:

– Dziękujemy za wszelkie dobro, jakiego dokonał jako wikariusz parafialny, wieloletni rektor seminarium duchownego, proboszcz kościoła św. Aleksandra i jako biskup pomocniczy archidiecezji warszawskiej, ceniony przez pokolenia kapłanów i wiernych nie tylko w stolicy. Na szczególną uwagę zasługuje jego praca w Komisji Episkopatu ds. Ekumenizmu oraz jego zaangażowanie w Papieskiej Radzie Popierania Jedności Chrześcijan. W trudnym okresie lat minionych starał się tworzyć klimat zaufania i dialogu różnych Kościołów i wspólnot wyzna-

PIOTR ZYCIENSKI

niowych, co zaowocowało m.in. Tygodniem Modlitw o Jedność Chrześcijan czy spotkaniami ekumenicznymi podczas wizyt Ojca Świętego Jana Pawła II w Polsce. Na wdzięczność zasługuje jego działalność charytatywna w okresie stanu wojennego oraz w stosunku do ludzi pokrzywdzonych, dotkniętych chorobami czy innymi nieszczęściami. Specjalnie upoważniony przez Jana Pawła II i Stolicę Apostolską składam podziękowanie za to wszystko, co biskup Władysław uczynił dla dobra Kościoła powszechnego i Kościoła w Polsce.

Bp Edward Puślecki, zwierzchnik Kościoła ewangelicko-metodystycznego w RP w imieniu Polskiej Rady Ekumenicznej:

– Biskup Władysław pozostawił pustkę, która zasmuca i boli, i którą niełatwo będzie zappełnić. Odszedł człowiek, który całe swe życie poświęcił pracy w ojcowski Chrystusowej. Człowiek wielkiego umysłu, gorącego serca i ekumenicznego ducha. Swoje życie poświęcił pojednaniu chrześcijan różnych wyznań, choć jednej apostolskiej tradycji. Jego ekumeniczne zaangażowanie było szczere i głębokie, wpisywało się doskonale w działania polskiego ekumenicznego Papieża Jana Pawła II. Kompetentnie i konsekwentnie otwierał siebie, Kościół i innych na ożywcze ekumeniczne poddmuchy ducha Soboru Watykańskiego II. Niestrudzenie trwał we współpracy i przyjaźni między chrześcijanami różnych orientacji.

Nie byłoby deklaracji Kościołów o wspólnym uznaniu chrztu św., gdyby nie zaangażowanie biskupa Władysława. To właśnie on przed kilkudziesięciu laty zainicjował rozmowy dotyczące wspólnego uznania chrztu między różnymi Kościołami. Pokornie dziękujemy za to świadectwo ekumenicznej otwartości.

Ogólnopolska Pielgrzymka Dzieci Niepełnosprawnych do Rzymu

Polska wierzba w Ogrodach Watykańskich

To wydarzenie zapisze się na zawsze w historii pontyfikatu Jana Pawła II. Delegacja polskich dzieci przekazała Ojcu Świętemu sadzonkę polskiej wierzby. Mimo że nasz rodak od 20 lat piastuje Urząd Piotrowy, w Ogrodach Watykańskich brakowało naszego rodzimego drzewka, o czym dowiedziałam się od oprowadzającej po Rzymie wycieczki i pielgrzymki Anny Sandretti.

Jak doszło do przekazania takiego prezentu? Od dłuższego czasu planowałam zorganizowanie Ogólnopolskiej Pielgrzymki Dzieci Niepełnosprawnych z Papieskiego Ogniska Misyjnego do Rzymu. Była to okazja jubileuszowego wyjazdu dla tych, którzy jako mniej sprawni nie mogli uczestniczyć w pielgrzymkach organizowanych przez biura turystyczne. Dzięki współpracy z biurem „Mistral” i jego właścicielem Danielem Wojnickim, zorganizowanie wyjazdu do Wiecznego Miasta dla ludzi „sprawnych inaczej” mogło dojść do skutku.

Przyjechali z całej Polski: Marysia z mamą z Kujaw, Ania z opiekunką Krystyną z Jędrzejowa, Małgosia z Chęcina, Agnieszka z Ochronki w Krakowie, Krzysz z mamą z Sosnowca, Gabrysia z Bierunia, Agatka z wujkiem i ciocią z Gardawic. Jechały także dzieci i młodzież z domów dziecka i domów pomocy społecznej, aby chociaż w symboliczny sposób wyrazić swoją miłość do Ojca Świętego.

Kiedy zastanawialiśmy się nad prezentem dla Papieża, ktoś zaproponował, aby na 80. urodziny ofiarować mu polską wierzbę rosochatą, która w Ogrodach Watykańskich będzie symbolizowała dzieci chore, samotne,

opuszczone. Każdy listek i nowy pączek to kolejne dziecko... Resztę Ojciec Święty wyczytał z twarzy małych ofiarodawców.

Dzięki pomocy dyrektora Ogrodu Botanicznego w Krakowie prof. Bogdana Zemanka i profesora Instytutu Geografii brata Ludwika Kaszowskiego, drzewko mogło jechać do Rzymu. 28 kwietnia na specjalnej audiencji w Castel Gandolfo delegacja dzieci podarowała Ojcu Świętemu sadzonkę. Trudno byłoby opowiedzieć, co się działo wtedy w sercach dzieci i jak to przeżywała Kasia z Sośnicowic, kiedy swoimi maleńkimi rączkami, wyrastającymi z ramion, trzymała gałązki wierzby. Lepiej zamilknąć i mocniej ścisnąć różaniec, otrzymany na pamiątkę od Ojca Świętego.

Wszystkim, którzy umożliwili nam tę niezwykłą wyprawę, pełną trudu, cierpienia i miłości, i przyczynili się do jej zrealizowania, a więc biskupowi Stanisławowi Dziwiszowi, biskupowi Gerardowi Bernackiemu, Biskupom Gliwickim, saletynowi ks. Józefowi Pochwatowi, kapłanom archidiecezji katowickiej, ojcom franciszkanom, Paulinowi Sotowskiemu, Krzysztofowi Oniszcukowi, Jackowi Maciejczakowi (za pomoc w sprzedaży książek przeznaczonych na ten cel), ks. Markowi Kotyńskiemu – kustoszowi sanktuarium MB Nieustającej Pomocy w Rzymie, bratu Mariuszowi Pelakowi, ojcu Zbyszkowi Deryło, Gianninie i Sylwanie oraz Barbarze Prasol, Krystynie Sławik, Janinie Dłużnińskiej, Witoldowi Kocińskiemu i wszystkim dobrym душom „Bóg zapłać” składa:

organizatorka pielgrzymki
HALINA ZAPOTOCZNY

Serdeczne podziękowanie za modlitwy, wyrazy współczucia, przesłane kondolencje z powodu śmierci naszego kochanego męża i ojca

śp. Jana Brachmańskiego

Metropolie Katowickiej Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi, biskupom pomocniczym Gerardowi Bernackiemu i Stefanowi Cichemu, księżom proboszczom Janowi Andresowi z Żor i Henrykowi Latosi z Wodzisławia, a także kapłanom, siostram zakonnym, rodzinie, krewnym, przyjaciółom i sąsiadom

składają
żona Jadwiga
córka Katarzyna i syn ks. Piotr

Przyszłość w jedności

BP WIKTOR SKWORC

Zagadnienie jedności europejskiej należy rozpatrywać wielopłaszczyznowo, uwzględniając również wymiar eklezjologiczny, który podkreśla powszechny rys Kościoła katolickiego. Przymiotnik „katolicki” wskazuje na uniwersalny charakter i posłannictwo Kościoła, który ciesząc się obecnością w nim Chrystusa, kieruje orędzie Dobrej Nowiny do każdego człowieka. Uniwersalny wymiar misji Kościoła, którego celem jest zgromadzenie w jedno całej ludzkiej rodziny, nie pozwala nie zajmować stanowiska wobec ludzkich, czasem niedoskonałych, wysiłków zmierzających do integracji wokół celów i wartości o chrześcijańskiej inspiracji. Jednym z takich celów i wartości jest budowanie jedności Starego Kontynentu.

Trochę historii

Szczególne miejsce Europy w misji Kościoła katolickiego sprawia, że polityczne inicjatywy budowania na tym kontynencie jedności politycznej i gospodarczej opartej na przesłankach racjonalnych i wolnym wyborze narodów, ciesząc się zainteresowaniem Kościoła i jego moralnym wsparciem. Miały one często charakter oddolny, gdyż tymi, którzy w okresie powojennym propagowali idee zjednoczeniowe w Europie, byli przede wszystkim politycy związani z partiami chrześcijańskimi, zwanymi potocznie chadeckimi. Jednak rzeczywisty fundament pod budowę Unii Europejskiej dała, powołana traktatem paryskim 18 kwietnia 1951 r., Europejska Wspólnota Węgla i Stali, w ramach której współpracę podjęły kraje Beneluxu, Włochy, Niemcy i Francja. Wśród Europejczyków zasłużonych dla budowy nowego europejskiego domu znaleźli się Robert Schuman, Alcide de Gasperi i Konrad Adenauer.

Inicjatywa zjednoczenia Europy, służąca powstrzymaniu nacjonalizmów, których owocem stała się I i II wojna światowa, była również bacznie obserwowana i komentowana przez Watykan. Papież Pius XII w swoich wystąpieniach pozytywnie odnosił się do wysiłków polityków, którzy służyli sprawie europejskiej integracji. Jan XXIII w encyklikach „Mater et Magistra” (1961 r.) oraz „Pacem in terris” (1963 r.) wskazywał na potrzebę globalnego rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych w warunkach pokoju i współpracy. Ojcowie Soboru Watykańskiego II podkreślali, że spełnienie oczekiwań związanych z przyszłością Europy nie jest możliwe bez budowania jedności ludzkiej rodziny. Encyklika „Populorum progressio” Pawła VI jest wyrazem świadomości Kościoła, iż z racji swojej uniwersalnej misji jest on uzdolniony do wspierania wysiłków na rzecz ogólnoludzkiego braterstwa.

Dwa synody zwołane przez Jana Pawła II i poświęcone tematyce europejskiej pozostają również wyrazem ciągłej troski Kościoła o „jutro” Europy. Na zakończenie II Specjalnego Synodu dla Europy jego uczestnicy otrzymali książkę o znamennym tytule: „Jan Paweł II – Proroctwo dla Europy”. Zawiera ona wszystkie dotychczasowe wypowiedzi Jana Pawła II na temat Europy oraz komentarze. Wynika z nich jednoznacznie, że współczesnym twórcą „Europy ducha” jest Jan Paweł II. Mógł tego dokonać człowiek z doświadczeniem Wschodu Europy i równocześnie otwarty na Zachód.

Wielką wizję jednego europejskiego domu, Europy oddychającej „dwoma płucami”, trzeba wypełniać treścią konkretnych działań i postaw. Pozostaje to zadaniem społeczeństw i narodów, Kościołów i stowarzyszeń oraz każdego Europejczyka. Treść ta powinna dotyczyć wszystkich dziedzin życia, by Europa przemieniona wartościami ewangelicznymi, nawet jeśli ich tak nie nazywa, stała się znowu środowiskiem, gdzie w klimacie pokoju i solidarności rozwija się ludzka wspólnota.

„Kościół nie może nigdy pozwolić na nadużywanie go do antyeuropejskiej demagogii (...). Dla zjednoczonej Europy nie ma bowiem alternatywy. Politycy chrześcijańscy mogą wnieść własny wkład w ten proces (...). Chrześcijański polityk nie zrezygnuje przy tym z tego wszystkiego, czego uczy go jego wiara i co podsuwa mu jego sumienie” – mówił w 1979 r. Jan Paweł II w austriackim parlamencie. Tekst ten warto dedykować naszemu politykom, którzy powołując się na obronę wartości chrześcijańskich są przeciwni procesom integracyjnym. Postawa niektórych z nich wywołuje skojarzenia z działaniami partyjnych aparatczyków, którzy sprawili, że Polska znalazła się w 1948 r. poza zasięgiem planu Marshalla, poza Europejską Wspólnotą Węgla i Stali i w konsekwencji także poza Unią Europejską w jej aktualnym kształcie.

Już korzystamy z Unii

Wydaje się, że pierwszą korzyścią istnienia Unii Europejskiej jest pokój. Fakt, że od 1945 roku Europa jest kontynentem pokoju (pomijając konflikty na Bałkanach czy w Czeczenii), mimo trudnego okresu tzw. zimnej wojny, jest niewątpliwie owocem istnienia Unii Europejskiej i Paktu Północnoatlantyckiego. Kandydując do Unii trzeba sobie zdać sprawę, że zostaniemy jeszcze ściślej włączeni w system europejskiego pokoju i bezpieczeństwa, także społecznie. Obawy, iż zjednoczenie będzie oznaczać unifikację i utratę własnej tożsamości, są o tyle nierealne, że niewykonalne. Można o tym łatwo przekonać się podróżując po krajach należących już do Unii Europejskiej, w których pielęgnuje się regionalną różnorodność i świadomość odrębności. Nie dzielą one jednak, lecz pozwalają na pełniejszą ekspresję swojskości. Trudno sobie wyobrazić, że my, Polacy, nagle przestaniemy być sobą, zapomnimy o własnej kulturze, historii i religii. Wszystko, co stanowi o naszej wyjątkowości, stanie się rodzajem wkładu w tożsamość europejską.

Po wejściu do struktur europejskich będziemy mogli korzystać z tych mecha-

Jan XXIII w encyklikach „Mater et Magistra” (1961 r.) oraz „Pacem in terris” (1963 r.) wskazywał na potrzebę globalnego rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych w warunkach pokoju i współpracy

nizmów, które mają wpływ na funkcjonowanie UE. Adaptacja norm i przepisów, które obowiązują w Polsce, do standardów europejskich pozwala nam już teraz dostrzegać pozytywne zmiany. Wymogi okresu przejściowego, w którym „doganiamy” Europę, zaowocowały w wielu wypadkach poprawą jakości produktów i odchodzeniem od modelu, w którym obowiązywała zasada „jakoś to będzie”.

Alternatywy wobec Unii

Wskazywanie na perspektywę, w których pewne środowiska polskie ukazują Unię Europejską jako zagrożenie lub siedlisko wszelkiego zła, rodzi pytanie, czy istnieje jakaś alternatywa dla zjednoczenia. Powtórka z niedawnej historii i wyciąganie ramion w przeciwnym kierunku niż Zachód może jeszcze ekscytować spadkobierców idei internacjonalistycznych. Fakty decydują jednak o tym, że stabilizacji politycznej i gospodarczej nie można budować wyłącznie opierając się na ciągle jeszcze płynnych strukturach państwowych naszych wschodnich sąsiadów. Ani zachodnia ani wschodnia Europa nie powinny być regionami, z których spodziewamy się tylko zagrożenia.

Żyjemy w czasach, gdy świadomość globalnej współzależności pomaga jednostkom czy narodom dostrzegać uwarunkowania, które nie pozwalają biernie przyglądać się niedoli innych. W dużej mierze ta nowa jakościowa sytuacja została wywołana szybszym przepływem informacji, który zdaniem Jana Pawła II jest warunkiem pokoju. Dodałbym, że i jedności. Dlatego kiedy jesteśmy na drodze do Unii Europejskiej, pozwólmy się o niej informować, poznajmy mechanizmy jej działania, a swoimi pozytywnymi doświadczeniami dzielimy się ze sceptykami.

Stwierdzenie, że dla Unii nie ma alternatywy, byłoby przesadą. Jest alternatywa – izolacjonizm. We współczesnym świecie podobny model funkcjonowania państwa i społeczeństwa jest niemożliwy i iluzoryczny. Suwerenność państwa, którą kiedyś określali narodowe kapitały, dziś buduje się przez włączenie go do systemu ekonomiczno-gospodarczego całej Europy, a nawet świata.

Przygotowania w Kościele do spotkania z Unią

Obawy przed spotkaniem z Unią mogą być wyrazem niepokoju, ukrywającego nasze słabości, także słabości naszego katolicyzmu. Zjednoczenie z Unią ułatwi komunikację między ludźmi. Mobilność rodaków już sprawia, że szybko dochodzi do konfrontacji z postawami obecnymi w zachodnich społeczeństwach pluralistycznych, gdzie spotkamy się z odmienną hierarchią wartości oraz ze społeczeństwami nastawionymi materialistycznie i konsumpcyjnie. Spotkanie to jest i będzie próbą naszej, opartej na tradycji, religijności. Potrzebna jest pozytywna praca duchowieństwa i aktywnych środowisk katolików świeckich, by przygotować nasze społeczeństwo do spotkania z negatywnymi zjawiskami na Zachodzie. Polacy powinni pozbywać się kompleksów wobec Europy. Jest prawdą, że dzieli nas od niej cywilizacyjne opóźnienie, jednak w dziedzinie kultury należymy do nacji, które wiele wnosyły i wnoszą w europejskie dziedzictwo kultury. Wchodzimy zatem do Europy z ofertą liczącej się kultury, systemem wartości, modelem życia rodzinnego, który w społeczeństwach zagrożonych niskim przyrostem naturalnym budzi zainteresowanie, także dlatego, że oferuje zdrowe, wolne od patologii relacje międzyludzkie.

Trzeba zwrócić uwagę na potrzebę wychowania do krytycznego odnoszenia się do tego, co umownie nazywamy Zachodem. Z okresu totalitarnego pozostało w większości społeczeństwa przekonanie, że wszystko z „Zachodu” jest dobre. Ważnym elementem jest edukacja, i Kościół powinien wykorzystać i szansę przygotowania wierzących, w pewnym sensie całego społeczeństwa, do spokojnego spotkania z Zachodem, do docenienia własnego systemu wartości i kultury oraz do pogłębienia wiedzy religijnej.

Pamiętajmy, że przyszłość leżąca w jedności zależy od każdego z nas, od naszego zaangażowania, gotowości do przyjmowania nowych szans i trwania przy sprawdzonej tradycji. Od dojrzałości osobistej, od pracy każdego Polaka, od postawy współkreowania rzeczywistości Europy zjednoczonej będzie zatem zależeć i nasze w niej miejsce.

Jubileusz – i co dalej?

KS. GRZEGORZ RYŚ

Od 11 do 14 maja 2000 r. archidiecezja krakowska obchodziła swoje milenium. Kulminacyjnym punktem obchodów była tradycyjna procesja z Wawelu na Skałkę ku czci św. Stanisława.

Poprzedziło ją wiele wydarzeń: 11 maja w Domu Arcybiskupów Krakowskich odbyła się promocja książki *Kościół Krakowski w Tysiącleciu*, wydanej przez „Znak”; następnego dnia miała miejsce – zorganizowana pod patronatem kard. Franciszka Macharskiego przez Wydział Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej – sesja naukowa pt. *U początków diecezji krakowskiej*, a krakowskie Biskupstwo otrzymało (obok Uniwersytetu Jagiellońskiego) od Rady Miasta złoty medal *Cracoviae Merenti*; w sobotę przybyli do Krakowa biskupi polscy zwiedzili zorganizowane z okazji jubileuszu diecezji i miasta wystawy (na Zamku Wawelskim, w Muzeum Katedralnym oraz w Muzeum Archidiecezjalnym), a w najstarszych parafiach dawnej diecezji krakowskiej przewodniczyli modlitwie i Eucharystii. W niedzielę – jeśli wierzyć informacjom podawanym przez media – na Skałce zgromadziło się ok. 100 tys. osób.

Przez kilka dni panowało w Krakowie myślenie historyczne. Na co dzień jesteśmy coraz bardziej ludźmi „bez ojców”. Tradycja, przeszłość, doświadczenie starszych, autorytet wieku – znaczą dla nas niewiele lub nic. Lubimy powtarzać, że żyjemy w czasach, gdy wszystkie tradycyjne autorytety się skompromitowały... Na pozór nie ma nic złego w takiej postawie. Ważne są przecież: krytycyzm, samodzielność, dojrzałość. Tylko że w sytuacji, gdy odrzuci się – czasem ot tak, dla zasady – skałę wartości zaproponowaną przez „starszych”, na jej gruzach bardzo często pojawia się jako jedyny system odniesień styl życia zaproponowany przez grupę, w której się żyje. Zasadą staje się „nie wychylać się, nie odróżniać, iść z modą, z duchem czasu”... Kultura, w której istnieje poczucie winy, jest kulturą ludzi dojrzałych, odpowiedzialnych; kultura wstydu jest kulturą dzieci – do dziecka, które zrobiło coś złego, mówimy: „wstydź się!”.

Postrzegane w takiej perspektywie jubileusze nie tylko znaczą, ale też wyznaczają. „Wyznaczają” na wielu poziomach refleksji – od tej najbardziej specjalistycznej (naukowej i elitarniej) po wspólną wszystkim i najbardziej ogólną. I taki też („wyznaczający” nowe zadania i pracę) był krakowski jubileusz, a płynące z niego wnioski ważne są zapewne nie tylko dla ludzi tworzących tę jedną konkretną diecezję.

Jan Paweł II – słowo, Adam Bujak – obraz Radość i łzy

Jest w tym albumie zdjęcie głęboko poruszające – Jan Paweł II, który płacze. Chusteczką ukradkiem ociera łzy. Zrobione zostało niemal rok temu podczas pożegnania Ojca Świętego na krakowskim lotnisku.

Tego samego dnia i w tym samym miejscu zrobione zostało inne zdjęcie – na stopniach wiodących do samolotu Papież całuje małe dziecko, które wyciągnęli ku niemu żegnający. Też poruszające, ale w inny sposób.

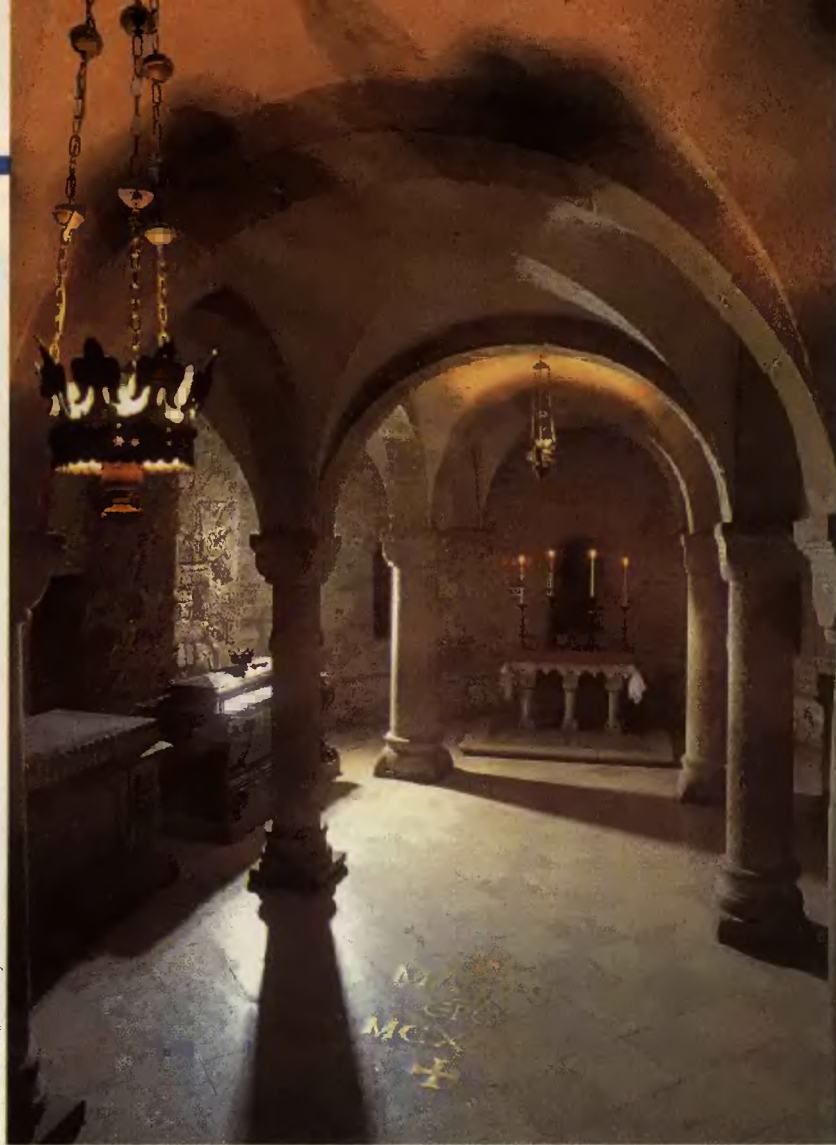
Radość i łzy łączą się z każdą pielgrzymką Jana Pawła II do Ojczyzny. Uczestnicząc w spotkaniach z Następcą świętego Piotra, słuchając jego słów, biorąc udział w sprawowanej przez niego liturgii, za każdym razem byliśmy pełni niewypowiedzianej ra-

dości, a ze wzruszenia płynęły nam po policzkach łzy. Opublikowany przez krakowską Oficynę Wydawniczą Kwadrat kolejny album zawierający fotografie Adama Bujaka pokazuje, że radość i łzy towarzyszą podczas pielgrzymowania po rodzinnej ziemi także Ojcu Świętemu.

Adam Bujak przyznaje, że wielokrotnie widział płaczącego Papieża. Ojciec Święty nie ukrywa swych uczuć, jednak utrwalanie ich na błonie fotograficznej wymaga wielkiego wy-czucia ze strony fotografa. To, co w danej chwili, nawet w obecności milionów osób, jest wydarzeniem oczywistym, oglądane po jakimś czasie może stawać odbiorcą w sytuacji podglądacza.

W związku z osiemdziesiątymi urodzinami Jana Pawła II zwrócono między innymi uwagę, że żaden rodak Papieża nie napisał dotychczas jego biografii. Czynią to naprawdę dobrze autorzy z innych krajów. Natomiast Polak, Adam Bujak, prowadzi dzieło specyficzne. Zapisuje życie i działalność Jana Pawła II w postaci obrazu. Są to fotografie wyjątkowe. Tak wyjątkowe, że istotnie najlepszym komentarzem do nich okazują się słowa wypowiedziane przez Papieża. Tak, jak to ma miejsce w albumie „Radość i łzy”, poświęconym pielgrzymce Jana Pawła II do Polski w czerwcu 1999 r.

(a. s.)

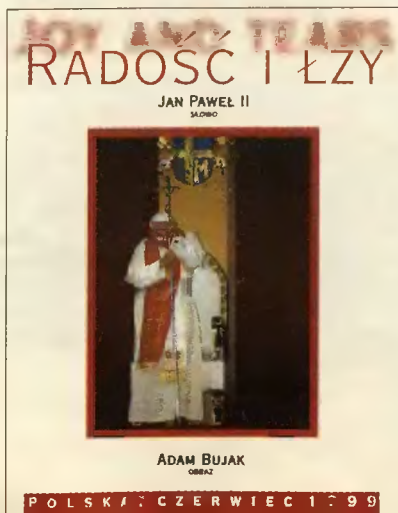
Romańska krypta św. Leonarda (bazylika archikatedralna św. Stanisława i św. Wacława na Wawelu)

Co pokazało krakowskie milenium naukowcom, przede wszystkim historykom i historykom sztuki? Okazało się, w jak wielkim stopniu dzieje tej niewątpliwie najważniejszej obok gnieźnieńskiej diecezji w Polsce są wciąż nieopracowane; w jak wielu przypadkach poruszamy się wciąż po omacku, skazani na bardziej lub mniej prawdopodobne hipotezy; że – zwłaszcza w kwestiach najdawniejszych początków – łatwiej nam jest zakwestionować, niż postawić jakąkolwiek tezę. Jak dawne jest krakowskie biskupstwo? Kim byli wymieniani w jego najstarszych katalogach Prohor i Prokulf? Czy w ogóle istnieli? Skąd się wzięła sieć parafialna i od kiedy jest sens o niej mówić? Jak wyglądał Wawel – jako siedziba władcy i biskupa – w XI wieku? Ile kościołów powstało na obszarze diecezji obejmującej 1/4 obszaru Polski? W co wierzyli ludzie? Jaki mieli obraz Boga? Których świętych otaczali czcią i dlaczego? W jaki sposób ich przedstawiali?

W ostatnim czasie – jakby na fali jubileuszu – powstało wiele książek poświęconych diecezji krakowskiej. Wszystkie one jednak (podobnie jak ostatnie zorganizowane sympozjum) pokazują jedno: pilną i wielką potrzebę szczegółowych badań i monograficznych opracowań parafii, dekanatów, klasztorów, kościołów itd. A nawet pojedynczych dokumentów, które kryją się w kościelnych archiwach – czasami nawet jeszcze nieskatalogowane... A to nie koniec. Wystarczy obejrzeć wystawę *Skarby Archidiecezji Krakowskiej* w Muzeum Archidiecezjalnym. Zebrano na niej 300 eksponatów. Większość z nich pozostaje w kościołach parafialnych, kaplicach, klasztorach – wśród ludzi, dla których je wykonano i których dziadkowie wokół nich osnawali swoją modlitwę.

Pojawia się więc jeszcze jedno zadanie, jeszcze jedno pole pracy, którą trzeba wykonać. Chodzi o rozpoznanie wielkiego bogactwa (źródeł, dokumentów, dzieł sztuki religijnej: malarstwa, rzeźby, złotnictwa, tkanin itd.), które się kryje na całym obszarze diecezji, jakby „poza katedrą”. Przecież historia krakowskiego Kościoła to nie tylko dzieje jego biskupów i pozostających w ich najbliższym otoczeniu elit (np. teologów czy kanonistów). O nich pisze się stosunkowo najłatwiej, gdyż pozostawili po sobie źródła; na nich koncentrują uwagę kronikarze, dla nich wystawiane były dokumenty. Czy jednak ci, którzy nie tworzyli źródeł, nie tworzyli także historii? Czy nie tworzyli Kościoła? Może tworzyli najbardziej podstawowy nurt jego tradycji – tzn. ustnego przekazu wiary z pokolenia w pokolenie, chociaż dla historiografii pozostają najczęściej „wielkim niemową” i „wielkim nieobecnym”. Kimś, kogo istnienie się zakłada, lecz niewiele można o nim powiedzieć. A nawet nie zawsze wzbudza ciekawość...

Jubileusz diecezji nie może się skończyć na jej katedrze. Jest on także po to, aby ocalić historię „małych kościelnych ojczyzn”. Aby ją opisać, skatalogować, przyznać właściwe miejsce. Aby obudzić wrażliwość historyczną, troskę i pietę wobec relikwii naszej przeszłości. Zadbaj o nie, czasem po prostu znieść ze strychu, poddać konserwacji, uporządkować archiwalia. Równie ważne jak troska o zachowanie świadectw najstarszej historii jest dokumentowanie tego, co dzieje się dzisiaj. Milenium Kościoła w Polsce i w archidiecezji krakowskiej jest więc nie tylko – może nawet nie przede wszystkim – okazją do świętowania, ale także rozpoznania, opisanie i kontynuowanie historii.

Zacząć od siebie

KRYSTYNA STROZIK-ZIELIŃSKA

W wyniku działalności produkcyjnej i gospodarczej człowieka powstają odpady, a ich ilość gwałtownie wzrasta wraz z rozwojem cywilizacji przemysłowej. Zwłaszcza w ciągu ostatnich dwustu lat obserwuje się niespotykane do tej pory tempo ich wytwarzania. Technika i nauka zapoczątkowały odkrycia będące niewątpliwie dobrodziejstwem dla ludzkości, ale jednocześnie stworzyły problemy, z których przedtem nie zdawaliśmy sobie sprawy.

Synteza związków chemicznych niewystępujących w naturze i produkcja tworzyw sztucznych na dużą skalę spowodowały, iż z ich nadmiernym gromadzeniem się nie zawsze potrafimy sobie poradzić. Plastikowe przedmioty nie ulegając rozkładowi, mogą leżeć w ziemi nawet i 500 lat.

Uciążliwe wysypiska

— Cały świat boryka się z problemem śmieci — twierdzi dr Józef Rzepa z Instytutu Chemii Uniwersytetu Śląskiego. — W naszym kraju jest on jednak szczególnie dotkliwy, gdyż szwankuje organizacja odbioru i utylizacji odpadów. To nie tylko sprawa pieniędzy, ale przede wszystkim świadomości. Niedawno będąc nad jeziorem, zdarzyło mi się w czasie wędkowania złapać na haczyk plastikową reklamówkę promującą mistrzostwa świata na żużlu, które odbyły się w Katowicach w latach siedemdziesiątych. Napisy na niej były czytelne, a torba nieomal nadawała się do użytku. Ten nieodrodniony przecież przypadek daje do myślenia. Z obserwacji wynika, że gdy chodzi o dużych producentów, to gromadzone przez nich odpady na hałdach czy wysypiskach, podlegają odpowiedniej kontroli i objęte są dość sprawnym monitoringiem środowiska. Najbardziej szkodliwa i trudna do oceny, bo o nieprzewidywanych skutkach, jest tzw. emisja niezorganizowana. Dotyczy to małych zakładów, a także naszych gospodarstw domowych. Zalewają nas śmieci. Istniejące wysypiska nie wystarczają, często nie spełniają norm sanitarnych, a na nowe brak wolnych terenów.

Zresztą zwykle są one zmorą mieszkańców. Wysypiska odpadów komunalnych mają zasadniczą wadę — trudno precyzyjnie określić ich skład. Powstają zatem pytania: jak je przerobić, zabezpieczyć i czy wszystko da się zutylizować? Dąży się do tego, aby zachodząca w nich fermentacja była beztlenowa, aby wysypisko nie cuchnęło. W wyniku takiego beztlenowego procesu można uzyskać metan — jako pożyteczny biogaz, stanowiący źródło energii. Niegdyś zakłady ów składnik utylizowały, dziś dla wielu stanowi uzupełnienie bilansu energetycznego. Koniecznością jest uszczelnienie, ugniatanie i zasypywanie ziemią wysypisk. Wymogiem jest też podłoże betonowe, utwardzone i pokryte folią, by uniemożliwić jakiegokolwiek wycieki. One to bowiem powodują groźne skażenia środowiska. Wypływające przez deszcz różne związki chemiczne, zawarte w śmieciach, trafiają do gleby i wód podziemnych. Spływając do rzek zatrują wodę pitną. Swego czasu na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej naukowcy z Instytutu Chemii przeprowadzali badania wody związane z planowaną tam inwestycją. W wodzie z odwiertów geologicznych wykryto dość dużą ilość węglowodorów. Stąd już krok do przypuszczenia, iż obecna jest tam ropa. Pobierając próbki stwierdzono, że jej źródłem była nieistniejąca już baza samochodowa z czasów wojny. A zatem, przez tyle lat węglowodory „przewędrowały” podziemnymi ciekami na odległość około 700 m i na głębokość 10 m. Nieraz nie zdajemy sobie sprawy z konsekwencji działalności ludzkiej, które dają o sobie znać nawet po wielu latach. Bywamy zaskakiwani zatrutą wodą w studniach. Tymczasem prawa natury dają znać o sobie.

Najważniejsza świadomość

Czy jesteśmy w stanie poradzić sobie z gromadzeniem odpadów? Przede wszystkim należałoby ograniczyć ich ilość oraz stworzyć zintegrowany, kompleksowy system gospodarki odpadami, obejmujący zbiórkę, segregację, selekcję i skup. Sytuację można poprawić poprzez ponowne wykorzystywanie odpadów czyli recykling. Warto skorzystać ze sprawdzonych w wielu krajach

HENRYK PRZONDZIOŃ

metod selekcjonowania śmieci w miejscu ich powstawania. Część z nich można wykorzystać jako surowiec wtórny. Dotyczy to choćby szkła, metalu czy papieru. Mogą tu być pomocne doświadczenia krajów takich jak Niemcy, Austria czy Stany Zjednoczone. To prawda, że istniejący tam system prawny ułatwia egzekwowanie zaleceń. Warto przypomnieć, że zanieczyszczenie środowiska odpadami podlega np. w Niemczech takiej samej karze jak podpalenie czy kradzież. Te rygory wymuszają niejako sposób postępowania obywateli. Edukacja ekologiczna obowiązuje od najmłodszych lat.

Jaki jest poziom świadomości Polaków? Niedawno Polski Klub Ekologiczny przeprowadził ankietę w 57 gminach. Do ich mieszkańców zwrócono się z pytaniami dotyczącymi subiektywnej oceny aktualnie funkcjonującego systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz możliwości ponoszenia przez nich opłat na jego poprawę. Okazało się, że tylko 58 procent ankietowanych uważało, że każdy powinien ponosić opłaty za unieszkodliwienie wytwarzanych przez siebie odpadów. Tylko jedna czwarta badanych była gotowa je ponosić. Większość z nich opowiadała się za umiarkowanym wzrostem cen. Wydaje się, że wyniki sondażu wykazują pewną nieufność ankietowanych wobec proponowanych przedsięwzięć związanych z polepszeniem sytuacji w zakresie gospodarki odpadami. Nie są one nieuzasadnione, jeśli przywołać przykłady nieudanych zbiorów makulatury, butelek czy baterii, organizowanych co jakiś czas. Po nie-

dawnym Dniu Ziemi i ogólnonarodowym sprzątaniu, do tej pory jeszcze widuje się niebieskie worki ze śmieciami leżące w rowach i na poboczach dróg. Dla młodych ludzi zaangażowanych w tego typu akcje jest to przykład demoralizujący. Tak jak i zaśmiecone parki, ulice, lasy i ośrodki wypoczynkowe, gdzie poniewierają się śmieci, stare opony, opakowania, puszki po napojach. W podbeskidzkich gminach zniknęły ostatnio duże publiczne pojemniki na śmieci. W obowiązującym aktualnie systemie odbioru śmieci zgodnym z zasadą „każdy płaci za swoje” zabrakło tego ważnego elementu. Warto też zobaczyć, co wiosną wypływa z górskich potoków. Jeśli dodać do tego nieszczelne szamba, bo jak wiadomo wioski w niewielkim stopniu są skanalizowane, to obraz degradacji łatwo sobie uświadomić.

Regulacje prawne

W Polsce obowiązują dwie ustawy regulujące gospodarowanie odpadami. Są to ustawa z 27 czerwca 1997 r. o odpadach oraz ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z 13 września 1996 r. W lutym br. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o odpadach. Rząd uznał konieczność opracowania nowej ustawy, której celem jest dostosowanie do prawa Unii Europejskiej. Określono podstawowe zasady gospodarowania odpadami. Przyjęto, iż istnieje obowiązek zapobiegania powstawaniu odpadów przez stosowanie odpowiednich form, usług lub surowców i minerałów zarówno na etapie planowania, projektowania, jak i przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania. Projekt omawia termiczne przekształcanie i składowanie odpadów. Uwzględnia się w nim obowiązki wytwórców produkujących odpady, a także administracji publicznej. W projekcie znalazły się także regulacje dotyczące takich odpadów jak oleje odpadowe, odpady dwutlenku tytanu, baterie, akumulatory, odpady medyczne i weterynaryjne. Łączny koszt wejścia w życie nowej ustawy o odpadach dla budżetu państwa oraz gmin ocenia się w pierwszym roku na ok. 10,4 mln zł, a w kolejnych latach na 9,2 mln zł rocznie.

— Należy zacząć od siebie — podkreśla dr Józef Rzepa. — Wkrótce Unia Europejska zobliguje nas do rygorystycznego przestrzegania zasad ekologii w gospodarowaniu odpadami. Choć tak naprawdę to środowiska nie chronią przepisy, ale ludzie. Im szybciej to sobie uświadomimy, tym lepiej. Jest to problem nie tylko gospodarczy i ekonomiczny, ale także moralny.

MAREK PIEKARA

Miłośnicy Litwy

MAREK A. KOPROWSKI

Jesienią 1986 r., gdy w ZSRR zaczęła się Gorbaczowska pierestrojka, zrodziła się idea powołania Ogólnopolskiego Klubu Miłośników Litwy. W 1987 r. nawiązano w Wilnie kontakt z członkiem kierownictwa, podziemnego wówczas, „Sajudisu” prof. Czesławem Kudabą. Gdy w grudniu 1988 r. Klub zainaugurował swoją działalność, w jego pierwszym zebraniu wzięła udział sześćosobowa litewska delegacja z Vytautasem Landsbergisem na czele.

MAREK A. KOPROWSKI

**Przewodniczący OKML
dr Leon Brodowski z bp. litewskim
Juozasem Tunaitisem**

Celem działalności Klubu miało być umocnienie procesu zbliżenia między Polską a Litwą, któremu zaczęły zagrażać odradzające się uprzedzenia i stereotypy. Od początku stał się on platformą dialogu intelektualnego na temat stosunków polsko-litewskich jako podstawy dla dialogu politycznego profesjonalistów zatrudnionych w organach państwowych. W jego działalność zaangażowało się ok. trzystu osób, głównie ze środowisk inteligentnych, między innymi kilkudziesięciu profesorów wyższych uczelni. Grono sympatyków i współpracowników rosło bardzo szybko. Znaleźli się oni nawet w Episkopatach obu krajów. Należą do nich m.in. litewski bp Juozas Tunaitis oraz polscy biskupi Wojciech Ziemia i Antoni Dyduch.

Klub starał się przybliżyć Litwę Polsce i Polsce Litwie. Pierwszym jego przedsięwzięciem w tej dziedzinie było zaproszenie do Polski w lutym 1991 r. Orkiestry Kameralnej Filharmonii Kowieńskiej. Odwiedziła ona w Polsce 9 miast dając 11 koncertów bardzo dobrze przyjętych przez publiczność. Po raz pierwszy

na przykład hymny narodowe Polski i Litwy zostały wykonane przez młodych muzyków z kraju, który z trudem odzyskiwał niepodległość.

Ponaddziesięcioletni dorobek Klubu jest znaczący. Wielkim osiągnięciem jest kwartalnik „Lithuania”, którego pierwszy numer ukazał się na początku września 1990 r., podczas heroicznej walki Litwy o suwerenność. Do tej pory ukazały się 33 numery tego wydawnictwa. Autorami zamieszczonych w nim publikacji było ponad trzystu znawców tematyki litewskiej z Polski, Litwy, Białorusi i Ukrainy. Każdy numer został wydany w nakładzie 1600 egz., z czego połowa została podarowana różnym środowiskom opiniotwórczym na Litwie.

Osiągnięciem Klubu jest też dwadzieścia konferencji naukowych polsko-litewskich, zorganizowanych w Polsce i na Litwie, poświęconych głównie reinterpretacji historii obu państw. Zbliżeniu naszych narodów służyły też dwa Sejmiki Młodzieży Akademickiej z ośmiu krajów Europy i dwa „okrągłe stoły” polityków polskich i litewskich. Sukcesem zakończyły się dwa trzydniowe spotkania kilkudziesięciu twórców obu krajów w Wigrach i Druskiennikach. W pierwszym wzięli udział m.in. Czesław Miłosz i Tomas Venclova, a w drugim Vytautas Landsbergis i wicemarszałek Sejmu RP Jan Król. Dużą popularnością cieszyły się także organizowane przez Klub wycieczki autokarowe na Litwę oraz odczyty wybitnych intelektualistów i polityków na temat krajów Europy Środkowowschodniej, wygłoszone na Uniwersytecie Warszawskim.

**Członkowie OKML u prof. Andrzeja Strumiły w Maćkowej Rudzie
podczas spotkania twórców polskich i litewskich w Wigrach**

Klub przyczynił się również do wzniesienia w Sejnach pomnika bpa Antoniego Baranowskiego, autorstwa Gedyminasa Jakubonisa oraz przygotował książkę o biskupie, do której wstępy napisali biskup ełcki W. Ziemia i współprzewodniczący Zgromadzenia Poselskiego Sejmów Polski i Litwy. Została ona rozproszona na terenie województwa suwalskiego przez wszystkie parafie oraz szkoły średnie. Zasadą Klubu jest również seria wydawnicza „Biblioteka Lithuania”, w której ukazują się książki zarówno autorów polskich, jak i litewskich.

Działalność Klubu została dostrzeżona przez władze Polski i Litwy. Zdobył on już status faktycznego doradcy Zgromadzenia Poselskiego Sejmów Polski i Litwy. Zarząd wciąż wytycza nowe zadania i znajduje impulsy do rozszerzania współpracy polsko-litewskiej. W tej dziedzinie jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia.

– Obie strony ulegają jeszcze, niestety, naciskom środowisk nacjonalistycznych – mówi przewodniczący Klubu, dr Leon Brodowski.

– Zamiast np. opracowywać wspólny polsko-litewski program humanizacji cywilizacji technicznej, zajmują się kontrowersyjnymi problemami mniejszości narodowych. Obie strony dostrzegają nacjonalizm tylko po jednej stronie – albo u Litwinów, albo u Polaków litewskich. Rzeczywistość jest bardziej skomplikowana. Nie tylko wśród Polaków są nacjonaści, są oni także wśród Litwinów. I w Wilnie, i w Warszawie trzeba znaleźć polityków, którzy potrafią łączyć przyszłowiową wodę z ogniem, myśleć i działać ponad podziałami. Hasłem, które nam przyświeca jest: „Romantyzm celów – pozytywizm środków”.

Obecnie działacze Klubu starają się m.in. o wydanie 40 tomów „Dziennika” Michała Römera. Powołano zespół historyków polskich i litewskich pracujący nad jego fragmentem z lat 1918–1922. Być może jeszcze w tym roku ukażą się dwa tomy w opracowaniu naukowym, po polsku z obszernym streszczeniem w językach litewskim i angielskim.

List do redakcji

Szanować wolność

Pamięć historyczna, zwłaszcza wśród młodego pokolenia, nie jest dostateczna, co wykazała m.in. ankieta, której wyniki zaprezentowano na łamach GN (art. „Zaścienie ogólne” nr 41/99). Szczególną okazję do poznania przeszłości stwarzają „okrągłe” rocznice.

Jako rodowity chorzowianin sięgam pamięcią do zdarzenia sprzed 60 lat, do daty 13.04.1940 r. Chorzów pozostawał wówczas pod okupacją hitlerowską, która charakteryzowała się przemocą i terrorem wobec wszystkich deklarujących swą przynależność do narodowości polskiej. W miejscach publicznych uchylała mowa polska, bo kto nią się posługiwał, uznawany był za wroga („wer polnisch spricht, ist unser Feind”). Ustaleniu składu narodowościowego miejscowej ludności miała służyć policyjna rejestracja w listopadzie 1939 roku. Na dwujęzycznym formularzu nakazano mieszkańcom tej ziemi ujawnić swą przynależność do narodowości. Dla potwierdzenia prawdziwości oświadczenia należało umieścić odcisk palca i dlatego dokument

ten nazwano „palcówką”. Osoby, które zadeklarowały się jako polscy Górnolazacy godziły się z góry na represje. Stwarzało to realne niebezpieczeństwo utraty nie tylko wolności i mienia, ale i życia. Dla zachowania substancji biologicznej narodu ówczesny biskup katowicki Stanisław Adamski polecił miejscowej ludności ukrywanie swoich poglądów politycznych, żeby nie narażać się niepotrzebnie okupantowi, sam jednak wraz z biskupem Juliuszem Bieńkiem oświadczył przed władzami niemieckimi, że jest Polakiem (GN nr 45/97). Główne ostrze ataku okupanta skierowane było przeciwko miejscowej inteligencji polskiej. Zakładano, że może ona być zalążkiem ewentualnego ruchu oporu. W celu wyniszczenia chorzowskiej inteligencji okupant przeprowadził 13.04.1940 r. akcję masowych aresztowań. Wczesnym rankiem grupy złożone z kilku funkcjonariuszy SS wdzierały się siłą do mieszkań upatrzonej wcześniej osób. Pod przymusem odprowadzano je do siedziby policji politycznej gestapo przy ul.

Rostka. Wśród zatrzymanych było wielu przedwojennych nauczycieli, m.in. mój ojciec, rodowity chorzowianin, prof. Ryszard Cebulski, wykładawca języka niemieckiego i historii w miejscowym Liceum Klasycystyczno-Humanistycznym im. Odrowążów, którego kontynuatorem jest Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego (por. GN 1999 r. nr 8 str. 20). Uwięziono też księży katolickich, m.in. ks. Józefa Czempieła, proboszcza parafii Wniebowzięcia NMP w Chorzowie Batorem, zaliczonego już w poczet błogosławionych. Wszystkich zatrzymanych stłoczono w pociąg, bez jedzenia i wody, i wywieziono jeszcze tego samego dnia do położonego opodal Monachium obozu koncentracyjnego Dachau. W tym obozie przebywało m.in. 2579 katolickich duchownych w tym 1780 z Polski, z których 868 tam zginęło. Trzeba cenić sobie wolność i błagać bł. Józefa Czempieła, aby żyjącym wyprosił wieczne zbawienie, zmarłym zaś udział w Chrystusowym Królestwie.

Stefan Cebulski

Drodzy Czytelnicy

Kiedy w piątkowe popołudnie widzimy za oknem ładną pogodę, zastanawiamy się, co zaplanować na weekend, by miło i pożytecznie spędzić wolny czas. Warto wyjechać za miasto, odpocząć, poznać coś nowego i ciekawego. Nie zawsze jednak wiemy, dokąd warto się wybrać. Dlatego na okres wiosny i lata chciałabym zaproponować Wam nowy cykl artykułów pod wspólnym tytułem „Zaproszenie na wycieczkę”. Palcem po mapie, oczami wyobraźni wybierzemy się w różne zakątki Beskidów, Jury Krakowsko-Częstochowskiej, Górnego Śląska, Opolszczyzny, a także innych regionów naszego kraju. Może moje teksty zachęcą do odwiedzenia niektórych miejsc, a może przydadzą się jako podręczny przewodnik.

Jeśli na swych drogach spotkacie coś, o czym warto napisać i chcielibyście swoją wiedzę podzielić się ze mną, uprzejmie proszę o kontakt za pośrednictwem redakcji „Gościa”. Najciekawsze propozycje wezmę pod uwagę i spróbuję opracować proponowane tematy.

Renata Gontarz

Zaproszenie na wycieczkę

Na zamku w Olsztynie

Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, zwana inaczej Jurą, to jeden z najpiękniejszych i najbardziej znanych zakątków naszego kraju. O popularności tych terenów decyduje zarówno wspaniała przyroda – wapienne skały, jaskinie, bogaty świat zwierzęcy i roślinny – jak i zabytki architektury. Najśłynniejszymi z nich są bez wątpienia liczne, w większości zrujnowane, zamki. Jeden z nich znajduje się w Olsztynie.

Przez tę niewielką miejscowość położoną niedaleko Częstochowy przebiega najstarsza i najbardziej znana w tym rejonie trasa turystyczna – Szlak Orlich Gniazd. W latach 1448–1870 Olsztyn miał prawa miejskie, nadane przez Kazimierza Jagiellończyka. W centrum znajduje się dawny rynek oraz dawna zabytkowa zabudowa.

Najcenniejszym i najbardziej znanym zabytkiem Olsztyna są ruiny zamku z XIV w. Ta gotycka budowla obronna została wzniesiona (lub, jak sądzą niektórzy, rozbudowana) przez Kazimierza Wielkiego. Podobnie jak inne tego typu budowle na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej, zamek wspaniale wkomponowano w wapienne skały. Czasami trudno rozróżnić, gdzie kończy się naturalna skała, a zaczyna mur. W latach 1370–1391 należał do Władysława II Opolczyka. Później był siedzibą królewskich starostów.

Zamek składał się z części górnej, dolnej i średniej. Otoczony był murem i fosą. Podczas walk z Maksymilianem Habsburgiem w 1587 roku w jego obronie wstąpił się dowódca Kacper Kaliński. Niestety, czego nie dokonali Habsburgowie, to uczynili Szwedzi. Podczas potopu szwedzkiego w XVII w. budowla uległa zniszczeniu. Dziś możemy tu podziwiać jedynie pozostałości po dwóch wieżach (jedna z nich wznosi się na wysokość 35 m) oraz fragmenty murów. W ostatnich latach miejsce to rozświetliły między innymi pokazy pirotechniczne.

W Olsztynie warto również zobaczyć zabytkowy rynek, a także

XVIII-wieczny kościół pw. św. Jana Chrzciciela. Materiały do budowy świątyni częściowo pochodziły ze ścian zrujnowanego zamku. W kościele warto zwrócić uwagę na barokowe ołtarze, polichromię, ambonę.

Niedaleko rynku znajduje się jeszcze jedna ciekawostka – całoroczna ruchoma szopka. Jej autorem jest rzeźbiarz amator Jan Wewióra. Obok Pana Jezusa, Maryi, Józefa w szopce ustawiono mnóstwo poruszających się figurek,

Któż jak Bóg?

Z uwagą przeczytałem reportaż pt. „W polskiej Jerozolimie” zamieszczony w GN z dnia 16 kwietnia br. To bardzo piękny reportaż, ukazujący tło historyczne tego Sanktuarium i opis nabożeństw obecnie tam odprawianych. Przed kilkoma miesiącami odwiedziłem to Sanktuarium, miałem też szczęście odbyć pielgrzymkę do Grobu Pańskiego w Jerozolimie. Również w mojej miejscowości rodzinnej, w Przeworsku (diecezja przemyska) w Bazylice Mniejszej w bocznej kaplicy możemy podziwiać model Grobu Pańskiego, który jest bardziej zbliżony wyglądem do Grobu Pana Jezusa w Jerozolimie. Składa się z dwóch części: z kaplicy Anioła i z właściwego Grobu.

W przeworskiej Bazylice w kaplicy Grobu Pańskiego można oglądać w ołtarzach bocznych krucyfiksy oraz obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, relikwiarz z relikwiami Krzyża Świętego oraz fresk Zmartwychwstania z XVII wieku. Tym Grobem również opiekowali się bożogrobcy. Grób Pański w Przeworsku nie jest miejscem pielgrzymkowym w ścisłym tego słowa znaczeniu, ale również zasługuje na uznanie i nawiedzenie.

Ks. Jan Potoczny, Michałita Pławna

ZBIGNIEW GONTARZ

Olsztyn – zamek

m.in. malarza, rzeźbiarza, drwala, gości weselnych. Tło stanowi olsztyński zamek. Po tym ciekawym miejscu oprowadza sam twórca, który za symboliczną złotówkę również opowie związane z Olsztynem legendy.

W pobliżu Olsztyna znajduje się największy w tym rejonie rezerwat – „Sokole Góry”. Uroku temu miejscu dodają wzgórza wapienne. Liczne jaskinie (jest ich tu aż 46) stanowią kryjówkę nietoperzy. Grotolazom amatorom radzę zaopatrzyć się w

dokładną mapę i latarkę. W lesie można spotkać kuny, sarny, puchacz oraz obejrzeć rzadko spotykane rośliny. Na górze Biakło jest punkt widokowy, skąd można podziwiać piękną panoramę.

W Olsztynie znajduje się parę lokali gastronomicznych. Ponieważ jednak nie zawsze ceny i jakość usług są zgodne z naszymi oczekiwaniami, nie zaszkodzi, gdy zaopatrzymy się we własny suchy prowiant.

RENATA GONTARZ

Ratujemy sanktuarium

Murowany kościółek w pobliżu Trzciany pw. bł. Jana z Dukli został wybudowany w 1769 r. przez Marię Mniszchową, właścicielkę Dukli.

Zbudowano go na lesistym wzniesieniu góry Zaśpita. Po pewnym czasie została również wybudowana pustelnia dla zakonniczki z klasztoru dukielskiego, który odtąd stał się współgospodarzem sanktuarium. Poświęcenie kościółka i terenu sanktuarium dokonał proboszcz dukielski ks. Wołowicz w sierpniu 1769 r. Dla pielgrzymów, tercjarzy franciszkańskich dodatkową atrakcją było źródło, które znajduje się obok kościoła, a któremu przypisywano moc leczniczą.

W roku 1883 pożar zniszczył kościółek wraz z mieszkaniem dla pustelnika. Dzięki Cezaremu Męcińskiemu, właścicielowi Dukli w II połowie XIX w. kościółek wraz z pustelnia został odbudowany i przeznaczony na potrzeby wiernych czcicieli Jana Duklana. Został na nowo poświęcony przez ks. Jana Zwolińskiego w dniu 11 lipca 1887 roku. Za gwardianatu o. Ambrożego Ligasa (1905–1909) powstał większy, murowany kościół. Ka-

mień węgielny pod obecną świątynią poświęcił ks. bp przemyski Józef Pelczar, który od dziecka z pobliskiej Korczyny pielgrzymował na odpusty do św. Jana do pustelni.

Wielu braci zakonnych z klasztoru dukielskiego ofiarowało swoje życie zakonne w tym miejscu, m.in. br. Urban Wigdorczyk, który zmarł tutaj 27.09.1993 r.

Niestety, ostatnio miejsce to stało się zagrożone, na skutek obfitych opadów deszczu oraz szybko topniejącego śniegu. Miało miejsce obsunięcie gruntu przed kościołem i pustelnia, następują pęknięcia murów kościoła i skarpy. W imieniu gospodarzy franciszkanów bernardynów zwracamy się z apelem do wszystkich, dla których to miejsce jest dużą wartością duchową, o pomoc duchową i finansową. Niech św. Jan dla wszystkich dobrodziejów tego sanktuarium wyprosi potrzebne łaski. My franciszkańscy zakonnicy z dukielskiego klasztoru zapewniamy codzienną pamięć w modlitwie wraz z pielgrzymami przy jego świętej relikwii. Ofiary na ten cel można wpłacać: Klasztor oo. bernardynów – „Ratujemy Puszczę św. Jana” – 38-450 Dukla – nr konta 86421096-40022-27006-0; P.B.S. Sanok o/Dukla.

o. Krystian Olszewski
Dukla

Wspomnienie o Konstantym Ćwierku (1895–1944)

Dziennikarz z Sosnowca

KATARZYNA MACIEJEWSKA

Konstanty Ćwierk – sosnowiec-ki redaktor i literat, uznawany za najpopularniejszego dziennikarza Zagłębia Dąbrowskiego w latach międzywojennych, obchodziłby w tym roku 105. urodziny. W kwietniu 1940 r. wraz z innymi zagłębiowskimi intelektualistami został aresztowany przez gestapo, osadzony w jednym z budynków fabryki Schoena w Sosnowcu, a następnie wywieziony do obozu w Dachau i Mauthausen-Gusen. – „Znałem go i ceniłem. Miał »gołębią duszę«, zawsze pełną prostoty i religijnej pokory wobec bezlitosnego losu. Żarliwy patriota, przeszedł najpierw najgorsze etapy obozu, niezłamany na duchu. I wypadek chciał, że właśnie on nie doczekał wyzwolenia. Na parę miesięcy przed przybyciem Amerykanów, zmarł w szpitaliku obozowym, sparaliżowany z powodu nieuleczalnego w tamtych warunkach ropnego zapalenia osierdza”. – wspominał Grzegorz Timofiejew w książce „Człowiek jest nagi...”.

Konstanty Ćwierk urodził się 21 listopada 1895 r. w Sosnowcu. Temu miastu poświęcił całe życie. Po ukończeniu szkoły średniej wyjechał do Warszawy, gdzie podjął studia w Szkole Dramatycznej przy Teatrze Wielkim. I wojna światowa przerwała naukę. Wrócił do Sosnowca. W 1916 r. ukończył Seminarium Nauczycielskie. Rok później wyjechał z żoną do Gniazdowa, gdzie w szkole ludowej był kierownikiem i nauczycielem. W 1919 r. na prośbę szkoły w Sosnowcu wrócił, aby kontynuować pracę w szkolnictwie.

Redaktor i literat

Przez cały ten okres pisał wiersze i drukował je w „Iskrze” (gdzie wcześniej pracował jako korektor). Potem został redaktorem „Głosu Pracy”, następnie założył filię „Polonii” – pisma skupiającego zwolenników Wojciecha Korfańtego. Po likwidacji „Polonii” przeniósł się do „Kuriera Zachodniego”, a później do „Ekspresu Zagłębia”, gdzie objął stanowisko redaktora naczelnego. Prowadził to pismo do 31 sierpnia 1939 r. W latach 1936–1939 był także kierownikiem literackim sosnowieckiej filii Polskiego Radia w Katowicach pod nazwą „Zagłębie Dąbrowskie ma głos”. Raz w tygodniu prowadził audycje regionalne. Podejmował tematy związane z Zagłębiem, popularyzując w ten sposób Sosnowiec i cały region. Publikował też w satyryczno-humorystycznym „Chochole” oraz w „Jednodniówce” Towarzystwa Artystyczno-Literackiego.

W 1934 r. otrzymał nagrodę przyznaną przez Marię Pawlikowską-Jasnorzewską, Karola Huberta Rostworowskiego i Ludwika Hieronima Morstina w konkursie literackim ogłoszonym przez czasopismo „Tęcza”. Jako jedynemu na terenie Zagłębia i Śląska w 1938 r. Pre-

zydium Polskiej Akademii Literatury zarządzeniem ministra przyznało mu Srebrny Wawrzyn Akademicki za szerzenie zamiłowania do literatury polskiej. Dyplom podpisali Leopold Staff, Juliusz Kaden-Bandrowski i Wacław Sieroszewski.

Konstanty Ćwierk działał też społecznie. Założył bibliotekę dla Macierzy Szkolnej w Zagłębiu Dąbrowskim. Oprócz tego był w zarządzie Ligi Morskiej i Kolonialnej. Od 1930 do 1939 r. sprawował opiekę nad harcerstwem. Udzielał pomocy materialnej studentom w Akademickim Kole Zagłębian w Krakowie. Należał do Syndykatu Dziennikarzy Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego, w którym pełnił od 1936 r. funkcję wiceprezesa.

W okresie międzywojennym wciąż pisał wiersze, a także opowiadania, sztuki teatralne, pogadanki o tematyce regionalnej, reportaże, kroniki i felietony.

Pierwszy poeta obozowy

II wojna światowa przerwała twórczość literacką i pracę redakcyjną Konstantego Ćwierka. – Chodziłem do czwartej klasy, kiedy wybuchła wojna – mówi syn dziennikarza, Tadeusz. – Ojca aresztowali o czwartej nad ranem i już nigdy więcej go nie zobaczyłem.

W Dachau Konstanty Ćwierk miał numer 45 374 i przebywał w bloku 17. W wyniku ciężkich przeżyć zachorował na serce, dwa tygodnie przed śmiercią został sparaliżowany i stracił mowę.

Obozowe wiersze Ćwierka przypominają tradycje romantyczne. Nasycone uczuciem, odegrały olbrzymią rolę w życiu współwięźniów. Stanowiły głos sprzeciwu i wołanie o sprawiedliwość. W obozie śpiewano jego utwory, bo dawały nadzieję i budziły wiarę w nadejście upragnionej wolności.

– I ja śpiewałem, ożywiony nadzieją. Aż doczekałem się... Gdy wsiadłem do amerykańskiej ciężarówki i ostatni raz rzuciłem okiem na „świat kamiennych brył” – towarzyszyła mi pieśń Ćwierka... – wspominał G. Timofiejew.

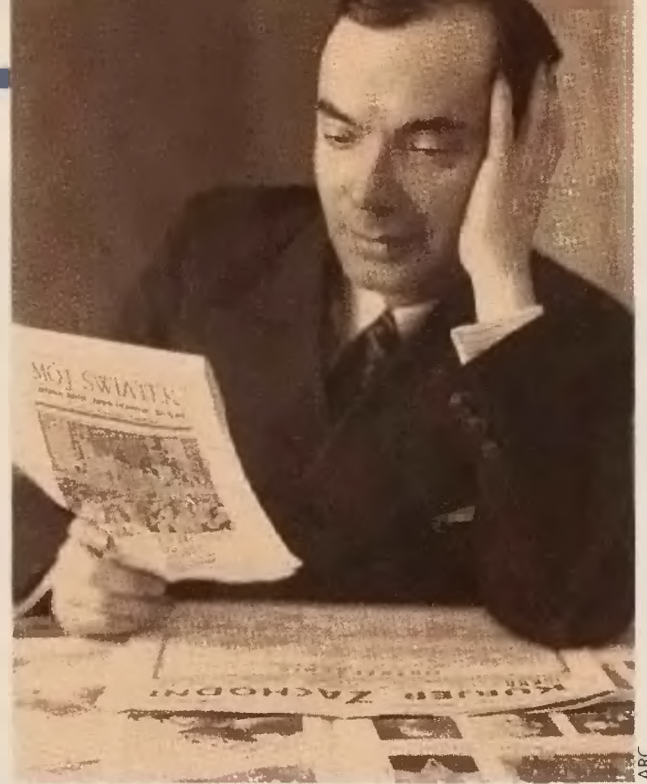
Wojna przeszkodziła w zebraniu wszystkich utworów Ćwierka. Jego dzieła przetrwały częściowo dzięki rodzinie i kolegom, z którymi przeżywał ciężkie chwile w obozie. Wiersze napisane w Gusen zachowały się, przekazywane z ust do ust przez więźniów.

– Najbardziej popularne w Gusen były utwory dwóch poetów: Konstantego Ćwierka i Włodzimierza Wnuka.

– pisał Zbigniew Włazłowski (w: F.J. Znamirowski, „Pamiętamy... nigdy więcej obóz”). – Pierwszy z nich, starszy człowiek, już za carskich czasów miał duży dorobek artystyczny. Z zawodu dziennikarz, aresztowany w Sosnowcu, przebywał w Gusen już od 1940 r. Pracując w kamieniołomach jako kamieniarz, tam wykładał rytmy swych myśli. Prawie przy każdym spotkaniu z kolegami recytował z pamięci nowy wiersz lub nową wersję wcześniej powstałego utworu. Swymi wierszami, nasyconymi uczuciem i za temat mającymi przeważnie niedolę więźniów, Ćwierk zdobył rangę pierwszego poety obozowego. Jeden z najpopularniejszych jego utworów – „Golgota” miał charakter oratorium. Często recytowany i śpiewany do muzyki Jasia Guzińskiego [Gracjan G.], zdawał się powtarzać skargę tysięcy ludzi – „Golgota moja, granitowa skała...”.

Inny utwór do muzyki Guzińskiego – „Marsz Gusenowski” – budził wiarę w przetrwanie i powrót do domów, do rodzinnych stron. – Ze strofami tej pieśni na ustach więźniowie opuszczali obóz po wyzwoleniu – wspomina dalej Z. Włazłowski. – Wstrząsająco wręcz odzwierciedlał surowy realizm życia w Gusen inny wiersz, napisany w pierwszych latach obozu pt. „Głód”.

Konstanty Ćwierk nie doczekał wolności. Zmarł 20 sierpnia 1944 r. – Wyćieniony głodem, nadmierną pracą i przeżyciami zaczął zapadać na zdrowiu. Chory na gruźlicę, a potem i na ropne zapalenie osierdza, długo leżał w szpitalu obozowym, ale choć złożony ciężką chorobą, nadal pisał oraz recytował swoje wiersze leżącym obok chorym. Nie pomogły wielkie wysiłki przyjaciół, troskliwie pielęgnujących go w rewirze i broniących przed „szprycą” Vettera czy wybiórką do bloku inwalidów. (...) od-

szedł od nas na zawsze, pozostawiając w spuściznie swe obozowe wiersze... – wspominali współwięźniowie.

Pozbawiony uczucia zemsty

Najgłębsze myśli zawarł Konstanty Ćwierk w literaturze i poezji o charakterze religijnym. Był człowiekiem głęboko wierzącym. Żył wiarą na co dzień. Pomagała mu ona, gdy czasem buntował się wobec biedy i otaczającego człowieka zła, był bowiem bardzo czuły na ludzką krzywdę. W obozie wiara w Boga stała się siłą pozwalającą mu nie załamywać się.

Analizując twórczość K. Ćwierka, widzimy, że w jego wierszach nie ma buntu wobec Boga. Poeta nie złorzeczy losowi. Pogodzony z Bogiem, jest gotów doczesne obozowe cierpienie podziwiać. Traktuje je jako „krzyż”, który podejmuje z nadzieją na jego zbawczą moc. Nie mówi nigdy o zemście. W jego sercu – sercu chrześcijanina – nie ma miejsca na nienawiść i odwet. Nie mówi też nigdy o karze dla oprawców. Przeciwnie – modli się o to, by „omijały nas myśli o zbrodni”.

W wierszu „Opłatek”, napisanym w Gusen prawdopodobnie w 1943 r., K. Ćwierk – jakby po przełamaniu się opłatkami wigilijnym – wybacza oprawcom. W scenerii gusenowskiego „piekła” przejmująco brzmią słowa: Wróg mój wczorajszy już mi nie jest wrogiem....

Konstanty Ćwierk wierzył w Boga miłosiernego i wybaczącego. Sam dążył również do tego ideału. Uważał, że człowiek musi umieć wybaczać. Bo przed Bogiem każdy kiedyś stanie. I zbrodniarz, i ofiara...

Wiara towarzyszyła mu do końca. Nie utracił jej. Nie zwątpił. Współwięźniowie podziwiali go za to.

– Twarz szerniała mu od czarnego zarostu i te wspaniałe krzaczaste, ciemne brwi czyniły z tego człowieka (...) męczennika, który trwa i wierzy, że wszystko kiedyś musi się skończyć, choć on może tego nie doczeka. Wówczas do uszu moich dochodziły często słowa wiersza-modlitwy „Bogurodzico, o Matko Karmiąca, daj moim dzieciom kromkę chleba co dzień...”. To była jego codzienna modlitwa... – wspominał Roman Grzyb.

O Konstantym Ćwierku zapomniano na jakiś czas. W latach powojennych pisano o nim sporadycznie. Ale jego osoba zapisała się wielkimi zgłoskami na kartach historii Zagłębia Dąbrowskiego, które tak ukochał, oraz w sercach ludzi. A ludzka pamięć jest najtrwalszą i niezależną od ideologii księgą...

Chrystus zmartwychwstaje

KONSTANTY ĆWIERK

Mroźnych się wichrów przerwały podmuchy,
Śniegowa wydma, jak przykry sen, taje.
Precz odrzuciwszy grobu kamień kruchy,

Chrystus zmartwychwstaje.

Śłońca promienne, złotem lśniące włócznie
Biegną z błękitów oświeślać rozstaje.
Ludzką wiosenną czary wita hucznie...

Chrystus zmartwychwstaje.

Zwycięstwo Prawdy bije w serca ślepych,
Kiedy do walki z mrozem kłamstwa staje
I gdy roztacza wszechmiłości przepych.

Chrystus zmartwychwstaje.

Wieczna to walka! Choć zło się rozpleni
I mrozem zetnie szemrzące ruczaje,
Wierzmy, że przecie wśród złotych promieni

Chrystus zmartwychwstaje.

Pachnąca giełda

ROBERT BORKOWSKI

Całymi dniami i nocami przez małe holenderskie miasteczko Aalsmer przetaczają się tysiące samochodów. Z Holandii, Flandrii oraz Niemiec zwożone są kwiaty, rośliny ogrodowe, sadzonki, cebulki i nasiona. W ciągu nocy 755 tys. metrów kwadratowych wypełnia się skrzyniami i donicami pełnymi barwnego i pachnącego kwiecica. O wpół do siódmej rano dźwięk gongu obwieszcza początek aukcji, na której zjawia się zwykle około 2 tysięcy uczestników.

Na aalsmerskiej giełdzie sprzedaje się 70 proc. holenderskich roślin i kwiatów, pozostała część pojawia się na mniejszej aukcji „Flora” w Rijnsburgu. Oznacza to sprzedaż przeszło 18 milionów kwiatów i 2 milionów roślin ozdobnych każdego dnia, z czego większość eksportowana jest do krajów europejskich, a jedna trzecia trafia do odbiorców rodzimych lub wysyłana jest w odległe rejony świata. Szybkość transportu jest tu decydująca. Każdego dnia 2 tysiące potężnych TIR-ów z pachnącym ładunkiem wyrusza na drogi Europy, a jeśli odległość do odbiorcy towaru jest znaczna, ciężarówki dowożą kwiaty na lotnisko Schiphol pod Amsterdamem, skąd drogą lotniczą rośliny trafiają błyskawicznie do miejsca przeznaczenia. Zazwyczaj kwiaty zakupione na porannej aukcji pojawiają się w miejscu sprzedaży w ciągu dnia.

Giełda jest rodzajem spółdzielni ogrodniczej, skupiającej przeszło 4 tysiące holenderskich producentów, którzy utworzyli giełdę po to, by sprzedawać na niej całą swoją produkcję. Koszty utrzymania aukcji rozkładają się równomiernie, nie stanowiąc zbyt dużego obciążenia, a w zamian holenderscy ogrodnicy mają zagwarantowany rynek zbytu i natychmiastowy napływ gotówki za sprzedany towar. Siła i wydajność holenderskiego rolnictwa i ogrodnictwa polega w znacznej mierze na dobrej organizacji pracy i solidarności producentów, zrzeszających się w grupy branżowe. Doskonałe wyposażenie w sprzęt, mechanizacja i wysoki poziom stosowanych urządzeń technicznych są czymś, o czym producenci z krajów spoza Unii Europejskiej mogą tylko pomarzyć. Wystarczy uświadomić sobie, że do dyspozycji ogrodników w Aalsmer jest 31 tysięcy metrów kwadratowych pomieszczeń-chłodni. Trudno jednak się dziwić takiemu, chyba najwyższemu w świecie, poziomowi rozwoju ogrodnictwa. Od czasu gdy królewski ogrodnik Carolus Clusius posadził jesienią 1593 roku garstkę tulipanów w ogrodzie botanicznym „Hortus Botanicus” w Lejdzie, Holandia stała się światową potęgą kwaciarską. Dziś Niderlandy oferują między innymi ponad 8 miliardów

IFBC - HOLLAND

Barwne klomby są ozdobą miast Holandii

cebulek tulipanów, hiacyntów i innych kwiatów rocznie.

Kwiaty to nie wszystko. Holenderscy ogrodnicy swoją sławę zawdzięczają nie tylko gospodarności i pomyślności w tworzeniu nowych gatunków i odmian kwiatów. Równie ważny jest artyzm w projektowaniu i komponowaniu ogrodów i parków. Holandia jest właściwie wielkim krajem-ogrodem, biorąc pod uwagę obszar kwiatowych pól, liczbę parków zdobiących miasta oraz piękno ogródków znajdujących się przed każdym holenderskim domem. Co dziesięć lat w Holandii organizuje się wielką wystawę kwiatów, zwaną „Floriade” – najbliższa odbędzie się w roku 2002, a park liczący 50 hektarów powierzchni znajduje się pomiędzy Hoofddorp a Haarlemem. Wielkie

święto ogrodnictwa symbolizować ma status Holandii jako Ziemi Kwiatów. Przygotowania do „Floriade 2002” trwają już cztery lata, a park jest już w całości zaprojektowany. Znajdą się tu nie tylko rozmaite ukwiecone klomby, ale też wszelkie możliwe rośliny ogrodowe, drzewa, krzewy, warzywa i owoce. Obok barwnych i naturalnych ekspozycji, a także szklarni, będą też pawilony z prezentacjami multimedialnymi i wystawami.

Kraj, który nie ma bogactw naturalnych, z płodów ziemi uczynił źródło swego bogactwa, dzięki pracowitości, dobrej organizacji, a także dzięki wyjątkowemu wyczuciu piękna natury. Niewielka i o dość monotonnym krajobrazie kraina stała się w ciągu kilku stuleci kwitnącym ogrodem.

Wskrzyszono tylko Zaosie

Od wystannika GN z Białorusi

ANTONI MAK

Obwód Brzeski na Białorusi, jak większość terenów leżących na dawnych Kresach Rzeczypospolitej, obfituje w obiekty związane z polską kulturą. W ciągu wieków los tych budowli był różny. Część z nich przetrwała do momentu odrodzenia Rzeczypospolitej po rozbiorach, ale i one zostały zniszczone podczas II wojny światowej. Te, które ocalały, np. kościoły, z premedytacją były dewastowane po wojnie.

Dopiero w latach osiemdziesiątych, w czasie pierestrojki, gdy Białoruś zaczęła odzyskiwać niepodle-

głość, stosunek władz do polskich pamiętek nieco się zmienił. Ponieważ Białorusini poszukiwali korzeni narodowej tożsamości, architektoniczną spuściznę Rzeczypospolitej rządzący potraktowali jako ślady własnej kultury. W 1990 r. w obwodzie brzeskim wydano potężne opracowanie, zatytułowane: „Zbiór pomników historii i kultury”, którego autorzy bardzo starannie omówili wszystkie cenne obiekty. Zlecono także rozpoczęcie przygotowań do prac konserwacyjnych i restauracyjnych najwarteściowszych zabytków.

Działania te zostały wzmocnione przez białoruskie odrodzenie narodowe, którego działacze chcieli włączyć część urodzonych na Kresach polskich bohaterów narodowych, m.in. Tadeusza Kościuszkę, do swojej tradycji. W Obwodzie Brzeskim planowano np. odbudowanie dworku w Mereczowszczyźnie, gdzie urodził się Tadeusz Kościuszko, rewaloryzując pałacowy

Juliana Ursyna Niemcewicza w Skokach, zabezpieczenie przed dalszym niszczeniem rezydencji Sapiechów w Różanie, odbudowę kościoła w Wołczynie, w którym był pochowany król Stanisław August Poniatowski. Zapowiadano także odtworzenie folwarku Zaosie, w którym na świat przyszedł Adam Mickiewicz. Strona polska bardzo życzliwie potraktowała te propozycje i w kilku przypadkach udostępniła dokumentację zachowaną w polskich archiwach, deklarując jednocześnie fachową pomoc.

Podróżując dziś po Obwodzie Brzeskim, można się przekonać, że plany restauracji większości zabytków pozostały na papierze. Odbudowane zostało tylko spalone w czasie I wojny światowej Zaosie i zabezpieczono przed dalszą dewastacją mury dawnej rezydencji Sapiechów w Różanie. Zdaniem ekspertów z Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie, jeżeli jednak prace rewaloryzacyjne nie będą kontynuowane, zespół pałacowy ulegnie całkowitemu zniszczeniu. Przed zagładą można uratować również pałac Niemcewiczów w Skokach. Jest wprawdzie opuszczony i mocno zdewastowany, ale nakryty dachem i zabezpieczony będzie jeszcze trwał. Wraz z zachowanym i poddanym już rekonstrukcji parkiem krajobrazowym

o powierzchni 5 ha może stanowić cenną atrakcję turystyczną, podobnie jak pobliski kościół w Wołczynie. Ten jednak pozbawiony dachu i stropu ulega zniszczeniu bardzo szybko. Zabiegi miejscowego proboszcza ks. Jana Wasilewskiego, który w imieniu diecezji deklarował pozyskanie środków na remont świątyni, pod warunkiem, że administracja obwodu opracuje techniczny projekt rekonstrukcji, nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Są więc podstawy do obaw, że za kilka lat wołyńskiej perły rokoka nie da się już uratować.

Do rewaloryzacji nadaje się także pałac Pusłowskich w Kosowie Polskim, spalony w 1942 r. przez sowieckich partyzantów. Jego pozostałości wciąż robią duże wrażenie. Jest to budowla utrzymana w stylu zamków angielskich, o imponującej fasadzie długości 120 m. Na razie jednak nic nie wskazuje na to, żeby władze białoruskie interesowały się losem zabytku. Nie zamierzają też chyba odbudowywać znajdującego się niedługo u jego stóp modrzewiowego dworku, w którym urodził się Tadeusz Kościuszko, również spalonego przez sowieckich partyzantów. Nie pozwoliły nawet na umieszczenie na jego dawnych fundamentach tablicy pamiątkowej w języku polskim.

Pałac Sapiechów w Różanie

SZCZEPAN KALINOWSKI

Sprawa na dziś Życie na dorobku

Zapewne niejedną z nas pamięta czasy, gdy próbowaliśmy z goryczą porównywać nasz standard życia z sytuacją materialną innych krajów Europy. Panowała nawet swoista konkurencja wśród państw o tym samym systemie politycznym, które z nich bardziej przystają do modelu „europejskości”. Później, po zburzeniu muru berlińskiego liderami przemian stały się Czechy, Polska, Słowacja i Węgry. Mieszkańcy tych krajów szczególnie aktywnie dążyli do poprawy warunków swojego życia. Interesującą analizę w tym zakresie przeprowadził mgr Grzegorz Maciejewski z Katedry Badań Rynkowych i Marketingowych Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Jak przedstawia się sytuacja materialna gospodarstw domowych w krajach, gdzie nieustannie jeszcze trwa proces przemian gospodarczych i ekonomicznych? – Sytuacja ta wpływa znacząco na nastroje społeczne, akceptację przemian gospodarczych, a także stanowi o sile i kierunkach popytu – podkreśla G. Maciejewski. Okazuje się, że sytuacja dochodowa polskich gospodarstw domowych na tle wspomnianych krajów wyróżnia się jednym z najniższych przeciętnym poziomem wynagrodzeń. Nieco podobnie jest w Słowacji i na Węgrzech. Wielokrotnie niższe są jednak dochody polskich rodzin od dochodów gospodarstw niemieckich, brytyjskich czy francuskich. Tej niekorzystnej sytuacji nie zmieniło nawet osiągnięcie przez Polskę największego wśród analizowanych krajów wzrostu gospodarczego. W 1995 roku wynagrodzenia nominalne w stosunku do 1990 r. wzrosły w naszym kraju ponad 2,5-krotnie. Nie sposób jednak tak szybko nadrobić zapóźnienia minionych lat i nie wydaje się, aby w najbliższym czasie sytuacja polskich rodzin miała ulec radykalnej poprawie. Tym bardziej że spośród pozostałych krajów polskie rodziny są najliczniejsze. Transformacja gospodarki centralnie sterowanej w kierunku wol-

nego rynku zaowocowała nieznany od ponad dwóch pokoleń w krajach Europy Środkowo-wschodniej zjawiskiem bezrobocia – mówi Grzegorz Maciejewski. – Utrzymujące się wciąż wysokie bezrobocie sprzyja umacnianiu się pozycji pracodawców na rynku pracy, która wśród pozostałych krajów w Polsce wydaje się najsilniejsza. Powoduje to potanie siły roboczej, a co za tym idzie bardzo wolny wzrost wynagrodzeń. Nie ma potrzeby przekonywać, że, niestety, niskie zarobki nie idą w parze z niskimi cenami żywności. I tak np. w 1995 r. za przeciętne wynagrodzenie Polak mógł kupić 375 kg cukru, Brytyjczyk 2,5 razy więcej, Francuz trzy, a Niemiec blisko czterokrotnie więcej tego produktu. Takie porównania można czynić i na innych przykładach. Podobną sytuację obserwuje się i w pozostałych krajach byłego bloku wschodniego, co wcale nie jest pocieszające.

Mieszkania zajmowane przez polskie rodziny są najmniej i najbardziej zagęszczone. Przeciętnie na jedno mieszkanie przypada 3,3 osoby, podczas gdy w Niemczech i we Francji niewiele ponad 2. Jednocześnie pogarsza się sytuacja na rynku mieszkań. Zanika budownictwo spółdzielcze, a ceny mieszkań rosną w gwałtownym tempie. Młodemu ludziom coraz trudniej zdobyć własny kąt. Również wyposażenie mieszkań w dobra trwałego użytku pozostawia w naszym kraju wiele do życzenia, choć w latach 90. odnotowano znaczny wzrost zakupów sprzętu gospodarstwa domowego. W pierwszych 5 latach transformacji w Polsce przybyło dwukrotnie więcej telefonów, a 1,5-krotnie samochodów osobowych. Różnego rodzaju statystyki potwierdzają fakt niskiej zamożności Polaków, a prognozy nie nastrajają optymistycznie. Nie wydaje się, aby w najbliższym czasie ten stan rzeczy uległ radykalnej poprawie – twierdzą ekonomiści.

KRYSTYNA STROZIK-ZIELIŃSKA

MACGORZATA KAMRACKA-LIPOWSKA

Wokół domowego ogniska Dziecięce dialogi

Z okazji tegorocznego Dnia Dziecka postanowiłam zajrzeć do naszego rodzinnego „żółtego zeszytu” z powiedzonkami dzieci. Zawsze, gdy go przeglądam, robi mi się ciepło i rzuca się w oczy spontanicznej szczerości, a jednocześnie mądrości! Gdy rosną, wszystko, co mówią, staje się bardziej przemysłane, a często wy kalkulowane i nie chwyta już tak często za serce.

Jedną z naszych córek zobaczyłam w księgarni „Listy dzieci do Pana Boga” – bardzo jej się spodobały, czemu się wcale nie dziwię. Sama pamiętam z dzieciństwa książkę z autentycznymi powiedzonkami dzieci. Z tytułowaną była, jeśli dobrze pamiętam, „Wiaderko śpiewa” i za-

wierała między innymi taką mniej więcej anegdotkę: „Dziewczynka ogląda w muzeum szkielet człowieka. Patrzy na niego zdumiona i pyta: – Mamusi, to do nieba idzie samo mięsko?”

A nasze dzieci? Oto kilka dialogów:

- W okresie zbierania dobrych uczynków i rysowania ich w formie kwiatków na specjalnie wywieszonych kartce jedna z dziewczynek skarży się tacie: – A Miłosz nie chce sprzątać! Najwyżej mu narysujesz niedobry uczynek!

- 6-miesięczny Kazio kąpie się i radośnie wymachując rączkami, rozlewa wodę. Starsza siostrzyczka mówi do niego: – Chlap sobie, chlap, a ja mogę za Ciebie wytrzeć.

- Miłosz, bawiąc się z kilkumiesięcznym Kaziem: – Kaziu, ja wiedziałem, że będziesz braciszkiem! (bardzo marzył, by mieć brata).

- Mama kupiła tuńczyka w puszcze, który bardzo smakował dzieciom. Jedno z nich pyta następnego dnia: – Jest jeszcze ten pasztet z Chińczyka?

- Po Mszy św.: – Ty już chodzisz do Komunii, prawda? Bo ty już byłeś dzieckiem, a teraz stałeś się mamą i już wiesz, jak się zachowuje!

- Pytając o kreta: – To jest to kretyńskie zwierzątko?

- Kazio dzieli pokój ze starszym bratem. – Jak robię małe bałaganiki, to sam sprzątam, a jak duże, to z Miłoszem.

- Rodzice pochwalili Kaziu za to, że podzielił się batonikiem. – Chciałbym wszystkich dzielić na całym świecie!

Cytując tych kilka powiedzonek „z życia wziętych”, pragnęłam wywołać chociaż leciutki uśmiech na twarzy Czytelników i zachęcić w Dniu Dziecka do pomyślenia o naszych milusińskich z prawdziwą sympatią.

DOBROMIŁA SALIK

Przeczytaj

Hayat El Mountacir, Dzieci w sektach, Wydawnictwo WAM, Kraków 200, s. 264.

Autorka tej obszernej książki jest badaczką naukowym UNADFI (Union nationale des associations de défense des familles et de l'individu) – związku narodowego stowarzyszeń obrony rodzin i jednostki. Materiały były zbierane w ciągu dwudziestu lat. Książka opowiada o losach dzieci wciągniętych do różnych sekt, o bolesnych doświadczeniach rodzin, zawiera świadectwa byłych członków sekt.

Wyraz „sekt” nie jest użyty w książce w znaczeniu religijnym: nie oznacza grupy osób, która odłączyła się od jakiejś religii – lecz zgrupowanie, które doprowadza jednostkę do zerwania z własnym środowiskiem społecznym, rodzinnym (związków uczuciowych), a niekiedy i kulturowym.

O ile dorosły człowiek samodzielnie decyduje o przynależności do jakiegoś zgrupowania – dziecko nie ma wyboru. Wiele faktów świadczy o tym, że sytuacja dzieci jest szczególnie trudna. Toteż powodem opublikowania tej książki są nie tyle problemy z sektami, co właśnie dobro dzieci. Nie zrezy-

gnowano z omówienia działalności niektórych sekt, ale główny nacisk położono na konsekwencje decyzji rodziców ponoszone przez dziecko.

Praca ma charakter faktograficzno-dziennikarski, zwraca uwagę na przemilczane dotychczas fakty, pokazuje kulisy i perfidie działania niektórych sekt. Jak zauważył w przedmowie do wydania polskiego o. Aleksander Posacki SJ, pewne cytaty zostały wyrwane z kontekstu. Tekst książki w miejscach niejasnych lub kontrowersyjnych został skomentowany odpowiednimi przypisami. Książka zawiera bibliografię oraz spis i adresy ośrodków informujących o nowych ruchach religijnych i sektach w Polsce.

E.B.

Wydawnictwo WAM, ul. Kopernika 26, 31-501 Kraków, tel. (012) 429-18-88.

MARGARZATA KAMRACKA-LIPOWSKA

Wady wymowy Jąkanie

Do najczęstszych deficytów w rozwoju mowy należą: pomijanie pewnych głosek, zniekształcenie wymowy, zastępowanie głosek innymi, nadmierne zmniejszanie, ubezdźwięcznienie wymowy głosek dźwięcznych, jąkanie się. Usuwanie tych braków wymaga udania się do logopedy i dobrej współpracy z nim, systematycznych i solidnych ćwiczeń. Nie wolno bowiem dopuścić, aby dziecko weszło w okres szkolny z wadą wymowy, bo wówczas na kłopoty z różniącymi się nałożą się trudności w realizacji obowiązku szkolnego.

W szczególnie niekorzystnej sytuacji znajdują się dzieci jąkające się. Reakcją na ujawnione jąkanie bywają uwagi typu: „nie jakaj się”, „nie zapowietrzaj się”. Tak mówią nie tylko rówieśnicy, ale i dorośli. Słowa te głęboko zapadają w psychikę młodego, wrażliwego człowieka, który kształtuje dopiero swój stosunek do świata, ludzi i który wchodzi w życie społeczne. Być może dlatego jeden z jąkających się napisał mi: *Wolałbym nie mieć ręki, niż tak mówić*.

Jąkanie izoluje człowieka od ludzi, powoduje ucieczkę w samotność, wzmacnia nerwowość, wybuchowość, agresję, nie sprzyja nawiązywaniu koleżeńskich i przyjacielskich stosunków z płcią odmienną i rówieśnikami. Oto jedna z wypowiedzi: *Unikam dziewcząt, bo nie chcę, by wstydyły się znajomości ze mną* (Leszek, lat 18). W swojej praktyce spotkałem rodziców, którzy nie pozwalali bawić się swemu dziecku z jąkającym się rówieśnikiem, by jąkanie nie przeszło na nie!

W skrajnie nasilonych symptomach jąkania, któremu towarzyszą różne objawy logofobii (lęku przed mówieniem), pojawiają się nawet myśli samobójcze. Wady wymowy i niemożność poradzenia sobie z nimi doprowadza niektórych osoby do depresjonowania wartości swego życia, do widzenia przyszłości w czarnym kolorze.

Wada wymowy zaniża aspiracje zdolnych osób, pcha je do zawodów niezgodnych z ich zainteresowaniami, sprawia, że nie powierza się im funkcji kierowniczych. Osoby dorosłe wykształcają w sobie nawyki zastępowania trudnych słów łatwiejszymi do wypowiedzenia, nieraz mało zgodnymi z wyrażaną treścią. Ten mechanizm „dezeracji” od trudnego słowa sprawia, że na-

wet wykształcona osoba może być postrzegana jako nieinteligentna. Czasem takie osoby na piśmie wyrażają bogactwo przeżyć z literackim poletem.

Dzieci jąkające się obserwowane w warunkach szkolnych są albo nieśmiałe, albo agresywne lub też podporządkowane innym rówieśnikom. Niechętnie zgłaszają się do odpowiedzi, szukają sobie towarzystwa młodszych do zabawy. Zdarza się też, że tragizmu ich przeżyć, ich cierpienia, nie potrafią zrozumieć ani nauczyciele, ani rodzice.

Usunięcie zapór w postaci wad wymowy i kompleksów należy do rodziców. Jeśli pragną szczęścia dzieci, muszą pokochać je miłością, która leczy.

ANTONI BOCHNIARZ

Prokreacja ekologiczna Czystość

Sealony program prokreacji ekologicznej wymaga całościowego spojrzenia na płciowość człowieka, począwszy od okresu dojrzewania. W ekologii często posługujemy się słowem CZYSTOŚĆ. Od razu wypada zauważyć, że słowo to bywa używane w dwóch znaczeniach. Pierwsze, historycznie starsze, odnosi się do ślubów zakonnych, które w rzeczywistości dotyczą zachowania dziewictwa. Owszem, mówi się, że np. św. Kinga ślubowała dziewictwo, ale nazwa „ślub czystości” została utrzymana.

Istnieje wiele słów, które mają dwa różne znaczenia, jak choćby słowo „zamek”. Zamkiem nazywamy urządzenie do zamykania mieszkania, ale także okazałą budowlę, która czasem pełniła funkcję obronną. O ile dziewictwo oznacza STAN, o tyle czystość określa STYL ŻYCIA. W tym znaczeniu czystość wyraża się rodzajem aktywności w przeżywaniu płci. Istnieje taki rodzaj aktywności, który stanowi zaprzeczenie czystości. Taką aktywnością jest eksploatacja płciowości w warstwie doznaniowej dla samej, izolowanej przyjemności.

Ten rodzaj aktywności pociąga za sobą istne spustoszenie w sferze płci. Aby nie dopuścić do poczęcia dziecka, trzeba się „zabezpieczyć”, czyli, ściślej mówiąc, ubezpiełnić. W tej kwestii współczesna cywilizacja, która coraz wyraźniej ukazuje oblicze cywilizacji śmierci, oferuje skrzętnie swe usługi w postaci różnych środków. Mają one pozabawiać akty seksualne zdolności rodzenia. Tymczasem rodzenie w

szerokim słowa znaczeniu, właśnie dzięki zachowanej płodności, obejmuje również wzajemne „rodzenie się” osób, co wyraża słowo „obdarzanie się”. Ubezpiełniony akt zostaje pozbawiony tej zdolności: nie ma już „obdarzania się”, pozostaje jedynie „używanie się”.

Nie wystarczy zabezpieczyć się przed ewentualnością poczęcia dziecka, trzeba mieć na względzie możliwość zakażenia się zarazkami chorób przenoszonych drogą płciową. Na tym polu sytuacja epidemiologiczna jest katastrofalna. Przed zakażeniem ani tabletki hormonalna, ani wkładka domaciczna (tzw. spirala) nie chronią. Przed 20 laty nikt nie słyszał o drobnoustroju *Chlamydia trachomatis*. Obecnie częstość zakażeń tym zarazkiem w USA i w Europie Zachodniej obejmuje – zależnie od rejonu – od 15 do 36 proc. populacji. Nie mniejsze rozprzestrzenienie się zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego oraz typem II wirusa opryszczki obrazuje stopień skażenia ekologicznego sfery płci. Sytuację zaostrza odkrycie zjawiska epidemicznej synergii, polegającej na tym, że – wg danych Światowej Organizacji Zdrowia – został udokumentowany związek między tymi zakażeniami a zakażeniem wirusem HIV, wyrażający się zwiększeniem ryzyka zachorowania na AIDS trzy do pięciu razy.

Eksploatacja sfery seksualnej w warstwie doznaniowej na podłożu ubezpiełniania się (bezpieczny seks) plasuje się na przeciwnym biegunie w stosunku do czystości. Aktywność w czystym przeżywaniu seksualności wyraża się TWÓRCZYM DIALOGIEM połączonym z PRZETWARZANIEM, PRZEMIENIANIEM I UWENĘTRZNIANIEM elementarnych, surowych przejawów dynamiki płciowej. Zaakceptowanie tych przejawów i uznanie ich za normalne umożliwia zachowanie ich czystego charakteru. Dla przykładu: krępujące niekiedy podniecenie przybiera kształt subtelnej wzruszenia, niepokojące podniecenie przemienia się w delikatną czułość, nieobliczalne pożądanie w bezinteresowny zachwyty.

W wieku dojrzewania twórczy dialog umożliwia poznawanie się wzajemne dziewcząt i chłopców oraz wzbogacanie się tym, co niesie z sobą odmienności płci dopełniających się. Jednakże płodne obdarzanie się ma miejsce tylko wówczas, gdy zostaje zachowany fizyczny dystans, nienaruszający sfery intymnej. Twórcze przekształcanie elementarnych przejawów żywotności sfery seksualnej staje się źródłem ogromnej radości.

WŁODZIMIERZ
FIJAŁKOWSKI

Jest to druga część cyklu rozpoczętego pod nazwą „Rodzicielstwo w zgodzie z naturą”. Następną część ukaże się za miesiąc.

Prawo na co dzień

Wygaśnięcie stosunku pracy

Ustanie stosunku pracy następuje albo w wyniku oświadczenia woli jednej lub obu stron stosunku pracy, albo w wyniku zdarzenia niebędącego czynnością prawną, wskazanego w przepisach prawa, z którymi przepisy te wiążą taki skutek.

W tym drugim przypadku zakończenie zatrudnienia następuje niejako automatycznie, z mocy samego prawa – w wyniku wygaśnięcia umowy o pracę.

Zgodnie z art. 63 kodeksu pracy umowa o pracę wygasa w przypadkach określonych w kodeksie pracy (art. 63–67 i 74 kp) oraz w przepisach szczególnych. Zdarzenia, których skutkiem jest wygaśnięcie umowy o pracę to: * trzymiesięczny nieprzerwany okres nieobecności pracownika w pracy z powodu tymczasowego aresztowania (art. 66 kp), * niezgłoszenie się pracownika w ciągu 30 dni od zwolnienia ze służby wojskowej do zakładu pracy, w którym był zatrudniony przed pójściem do wojska (art. 122 ustawy z 21 listopada 1967 r. o po-

wszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej), * niezgłoszenie się pracownika w ciągu 7 dni od rozwiązania stosunku pracy z wyboru do zakładu pracy, w którym przebywał na urlopie bezpłatnym, udzielonym mu w celu podjęcia nowego zatrudnienia w innym miejscu pracy w następstwie aktu wyboru na stanowisko (art. 74 kp), * śmierć pracownika (art. 631 kp), * śmierć pracodawcy (art. 632 kp). Dotyczy to jednak w zasadzie tylko pracodawcy będącego osobą fizyczną. Poza tym śmierć pracodawcy nie powoduje wygaśnięcia umowy o pracę, gdy działalność prowadzonego przez niego zakładu będzie kontynuowana w wyniku przejścia tego zakładu przez inną osobę, np. spadkobiercę lub nabywcę.

Wygaśnięcie stosunku pracy powodują także zdarzenia, z którymi taki skutek łączy niektóre tzw. pragmatyki służbowe, np. utrata polskiego obywatelstwa, orzeczenie o wydaleniu ze służby.

(has)

MAGORZATA KAMRACKA-LIPOWSKA

Świat dziecka

Zabawka dla malucha

Obdarowywanie dzieci sprawia dorosłym radość. Często jednak nie zastanawiają się nad tym, że przez nieprzemyślane prezenty i niemądry sposób obdarowywania szkodzą dziecku. Psychologowie zwracają uwagę na niedobry zwyczaj obdarowywania dziecka przy byle okazji wieloma prezentami na raz. Dziecko nie potrafi wtedy skupić uwagi na jednym przedmiocie, szybko nudzi się. Powinno mieć czas, aby nacieszyć się wymarzoną zabawką. Ich nadmiar sprawia, że niczym nie cieszy się naprawdę. Warto też pamiętać, żeby zabawki były urozmaicone, wtedy bowiem dziecko ma większą szansę wszechstronnego rozwoju.

Niemowlęta, uczące się patrzeć, słuchać i dotykać, lubią kolorowe grzechotki, pozytywki i karuzele zawieszane nad łóżeczkiem, gryzaczki i gumowe laleczki.

Dziecko między 6. a 12. miesiącem zaczyna już siadać i raczkować, próbuje też chwycić i manipulować przedmiotami. Interesują je zabawki w kształcie telefonu, piramidy z krążków o różnej średnicy, nieskomplikowane zabawki budowane z kilku elementów, piłki i plastikowe samochodziki.

Roczny malec zaczyna samodzielnie chodzić. Kiedy opanuje tę umiejętność, chętnie będzie ciągnął za sobą na sznurku samochodziki lub zwierzątka. Będzie bawił się klockami, miseczkami czy ku-

beczkami różnej wielkości, które może wkładać jedno w drugie. Zaczynają interesować go pojazdy i przedmioty codziennego użytku, zaczyna naśladować sprzątanie i czyszczenie. Większość dzieci cieszy oglądanie z rodzicami książeczek z obrazkami i słuchanie czytanych przez nich tekstów.

Dwulatek bardzo lubi „przytulanki” – pluszowe zwierzątka i miękkie lalki. Chłopców zwłaszcza wciągają zabawki konstrukcyjne, np. klocki oraz ruchome samochodziki, pociągi, statki itp. Probują też swoich sił na rowerkach czterokołowych. Dzieci w tym wieku lubią bawić się w domu i teatrzyk.

Czas między 3. a 6. rokiem życia sprzyja rozwojowi wyobraźni i rozumieniu pojęć abstrakcyjnych. Dziecko chętnie rysuje i maluje. Potrafi przyswajać sobie zasady gier. Lubi odtwarzać rzeczywistość ze wszystkimi szczegółami, wcielać się w różne postaci i zawody, zwiedzać nowe miejsca (np. pocztę, dworzec kolejowy itp.). Dziewczynki naśladowują mamy, wożą lalki w wózek, bawią się w gospodarstwo domowe. Chłopcy interesują się bardziej skomplikowanymi zabawkami konstrukcyjnymi.

Zabawki zawsze powinny być dostosowane do wieku dziecka i jego zainteresowań. Bardziej niż zabawki jednak potrzebne jest dziecku nasze zainteresowanie, rozmowa z nim, wspólne wyprawy i spacerki.

ZOFIA PALMOWSKA

Gość za kółkiem

Wątpliwe ubezpieczenia

Z początkiem roku firmy ubezpieczeniowe zafundowały nam przykre niespodzianki. Zlikwidowano rozliczenia bezgotówkowe przy naprawach aut po wypadku. Pod znakiem zapytania staje więc główna funkcja ubezpieczenia, czyli rzeczywista i efektywna rekompensata szkody.

Co gorsza, zarówno PZU, jak i Warta zerwały dotychczasowe umowy z autoryzowanymi dealerami samochodów. Oznacza to, że jeśli mamy auto na gwarancji i ulegnie ono wypadkowi, to, gdy sprawca wypadku był ubezpieczony w jednej z tych firm (niezależnie czy wina jest nasza, czy innego uczestnika zdarzenia), nie będziemy mieli możliwości naprawienia samochodu w sposób fachowy. Rzeczoznawca wyceni szkodę przy uwzględnieniu cen części używanych lub podróbek i robocizny w nie-

profesjonalnym warsztacie. Będziemy więc mieli dwa wyjścia. Albo naprawimy samochód niefachowo i stracimy gwarancję producenta lub też dopłacimy różnicę między kwotą odszkodowania a ceną usługi w autoryzowanej stacji obsługi. W obu wypadkach szkoda nie jest rekompensowana.

Ubezpieczyciele tłumaczą swoją nową politykę dużą ilością oszustw przy pobieraniu odszkodowań. Zakładają więc już na wstępie, że każdy klient jest potencjalnym złodziejem.

Jedynym wyjściem z tej sytuacji wydaje się zmiana zakładu ubezpieczeniowego na przedstawiciela firmy zachodniej. Wchodzą oni dopiero na rynek i można mieć nadzieję, że nie pójdą w ślady potentatów, ażeby utrzymać swoją konkurencyjność.

WITOLD NATURSKI

Na stole
Ciasto
pomarańczowe

Dzieci dla swoich mam przygotowywały w poprzednim numerze ciasto cytrynowe, natomiast mamusi mogą zrewanżować się swoim pociechom, piekąc ciasto pomarańczowe. Do ciasta najlepiej użyć podłużnej foremki – jak na keks. Z podanej ilości otrzymamy 12 porcji ciasta.

30 dag mąki pszennej, 10 dag mąki ziemniaczanej, 15 dag masła lub margaryny, szklanka cukru pudru, 4 jajka, 4 łyżki śmietany, 4 pomarańcze, 2 łyżeczki proszku do pieczenia, 10 dag migdałów, 8 łyżek bitej śmietany, masło i tarta bułka do formy.

Sparzone migdały osączaamy, obieramy i mielimy w maszynce. Parzymy pomarańcze, z jednej ścieramy skórkę.

Z dwóch pomarańczy wyciskamy sok, pozostałe dwie obieramy i kroimy w plasterki. Żółtka oddzielamy od bia-

MKL

łek. Masło ucieramy z żółtkami i cukrem na gładką masę. Dosypujemy do masy oba rodzaje mąki wymieszane z proszkiem do pieczenia. Dodajemy, stale mieszając, śmietanę, mielone migdały oraz sok pomarańczowy. Białka ubijamy na sztywną pianę i łączymy z ciastem. Formę smarujemy masłem, wysypujemy tartą bułką. Na spodzie kładziemy plasterki pomarańczy i wylewamy ciasto. Pieczemy około 40 minut w piekarniku nagrzanym do 180 st. C. Lekko przestudzone ciasto wyjmujemy z formy i posypujemy cukrem pudrem, a gdy całkiem wystygnie, kroimy. Podajemy z bitą śmietaną lub „Śnieżką”.

Dobra rada

Zabawę dla nieco starszych dzieci można zorganizować z zimnym bufetem. Stół najlepiej ustawić przy ścianie, zaopatrzyć w kolorowe serwetki. Na tacach układamy kanapki, na talerzach ciasteczka (nieklejące się), w dzbankach napoje (mogą być do picia przez rurkę).

Sposób na...

Worki pod oczami pojawiają się najczęściej wskutek niewyspania. W takim wypadku pomoże sok wyciśnięty z surowego ogórka. Ogórek (wystarczy połówka) ścieramy na tarce, wkładamy do gazy i wyciskamy sok, który następnie chłodzimy w lodówce. Po schłodzeniu robimy okłady na powieki.

Witaminy a zdrowie
Witamina K

Ostatnią z grupy rozpuszczalnych w tłuszczach jest witamina K, przyspieszająca proces formowania się i mineralizacji układu kostnego. Największe zapotrzebowanie na nią mają noworodki i niemowlęta. Witamina ta odgrywa też bardzo ważną rolę w produkcji protrombiny – białka niezbędnego do krzepnięcia krwi. Występuje w trzech postaciach: witaminy K₁, K₂ i K₃. K₁, czyli fitochinon, i K₂, czyli menachinon, są wytwarzane przez bakteryjną florę jelitową z dostarczanego organizmowi pożywienia. Najlepszym źródłem witaminy K₁ są produkty roślinne: kapusta, sałata, kalafior, brokuły, ziemniaki, kielki pszenicy, olej sojowy. W znacznych ilościach występuje też w produktach pochodzenia zwierzęcego: w wieprzowinie, wątrobie, żółtkach jaj, serze, jogurtach, maśle, tranie. Witamina K₃ jest syntetykiem przeznaczonym dla tych osób, które mają upośledzony system jej wchłaniania z pokarmu, bądź niewystarczającą florę bakteryjną w jelitach. Ponieważ przetwory mleczne i oleje roślinne ułatwiają prawidłowe jej wchłanianie – powinny znaleźć się w codziennej diecie każdego z nas. Czynnikiem utrudniającym jej wchłanianie jest cukier, dlatego wskazane jest ograniczenie jego spożycia do minimum. Potrzebną do wytwarzania witaminy K florę bakteryjną zapewniają jogurty i maślanka, które rów-

nież powinny się znaleźć w codziennej diecie. Florę bakteryjną niszczą natomiast antybiotyki i leki z grupy sulfonamidów, dlatego w czasie leczenia tymi środkami wskazane jest zwiększenie spożycia jogurtów i maślanki.

Obecność witaminy K w organizmie jest ważna, gdyż zapobiega krwawieniom wewnętrznym, wpływa znacząco na zmniejszenie krwawienia miesiączkowego, pomaga w zapobieganiu zakrzepicy naczyń wieńcowych, ogranicza krwotoki z nosa, zapewnia prawidłową krzepliwość krwi.

W normalnej diecie zawierającej przetwory mleczne, warzywa i oleje roślinne organizm otrzymuje wystarczającą jej ilość. Najwartościowsze dla organizmu są substancje zawarte w pożywieniu i wytworzone przez bakterie. Witaminą K₁ należy uzupełniać ich brak.

Niedobór witaminy K w organizmie jest najczęściej spowodowany wadami metabolizmu. Może też być następstwem upośledzenia czynności wątroby albo stanów zapalnych jelit. Może też towarzyszyć celiakii. Następstwa niedoboru to przede wszystkim opóźnienie krzepnięcia krwi. Jednym z bardziej widocznych następstw niedoboru witaminy K w organizmie jest szybkie sinienie nawet lekkich stłuczeń.

Oprac. ST

Listy do Zofii

By nie było więcej dzieci...

Mam już sporo lat. Zawsze byłem bardzo wierzący, tak jest do dziś. Gdy w młodości mieliśmy jedno dziecko, była bieda i przyszły choroby, a wydawało się, że będzie drugie dziecko – prosiłem Boga, by nie było już więcej dzieci. Błagałem Go o to, modliłem się godzinami. Dodawałem wprawdzie: „Boże, niech się wola Twoja stanie”, ale zaraz mówiłem też: „Spraw, by nie było więcej dzieci”. Wydawało mi się, że jestem w porządku.

Tak! Bóg mnie wysłuchał. Ale dał też poznać, co by było, gdyby nie wysłuchał! Jak pięknie by dziś było,

gdybyśmy mieli kilku synów czy kilka córek. Wnuki by nas odwiedzały – a tak? Samotność, zgryźliwa żona, syn prawie mnie nie zna, wnuków nie mamy. Ból duchowy, wielki ból... Ale ja tego przecież chciałem! Przecież o to prosiłem!

Wydaje mi się, że Bóg wie, co jest dobre dla nas. Tylko że nawet gdy dodajemy: „Niech się wola Twoja stanie”, lecz zanudzamy Go latami tymi samymi prośbami ziemskimi – udziela nam tego, o co prosimy, ale jednocześnie daje poznać, że to my chcieliśmy tego, nie On. Czy wolno mi tak tłumaczyć te sprawy?

Wincenty

Myśli o małżeństwie

Rodzicielstwo z radością

Małżeństwo od początku nosi w sobie zalążek rodzinności. Prowadzi od zwrócenia się ku sobie, od radości ze spotkania się dwojga osób, do pragnienia dania życia. Jest to, w doświadczeniu wielu małżonków, zupełnie naturalne. Chęć zostania ojcem czy matką powstaje w nich bez szczególnego wysiłku, choć często nie od razu. Przychodzi ona niejako od wewnątrz i odczuwana jest jako pełne nadziei przynaglenie. Nawet jeśli małżonkowie żywią też różnorakie obawy, skądinąd zrozumiałe, odczuwają jednak, że czeka ich niezwykła, pełna głębokiego sensu przemiana życia.

Człowiek może też zamknąć się na rodzicielstwo. I chyba coraz częściej zdarza się, że dzieci nie stają się celem małżeństwa. Małżonkowie zwracają swe aspiracje ku pracy zawodowej, społecznej aktywności, myślą tylko o życiu we dwoje. Być rodzicami nie chcą, albo boją się. Dzieci, jeśli już się urodzą, pozostają w tle spraw dorosłych. Są uważane za przeszkodę, ograniczenie, albo za kogoś, kto ma nie tyle dojrzewać do własnej przyszłości, co służyć swoim rodzicom.

Co sprawia, że jeden człowiek rzeczywiście otwiera się na przyjęcie dziecka, oczekuje go z radością, inny zaś goni za zawodową pozycją, sławą, wysokim materialnym statusem?

Jest to dramat, który w jakimś stopniu dotyka każdego. Wiąże się on z zamknięciem serca na głęboką radość ducha. Taką, która nie jest tylko satysfakcją z kolejnego sukcesu towarzyskiego czy zawodowego. Która jest czymś zgoła innym niż uczucie miłego oszołomienia, po którego przeminieniu zostają pustka i niepokój. Jest bowiem radość, która zakorzenia się w samym przeżywaniu istnienia, która to istnienie potwierdza, cieszy się treścią ludzkiego losu. Ona w samej swej istocie zawiera dynamizm prowadzący do otwarcia się na drugiego człowieka, do wyjścia poza krąg własnego egoizmu. Pragnienie bycia ojcem czy matką pozostaje w głębokim związku z tym, co myśli się o świecie, ludzkim losie, jak odczuwa się sens własnego istnienia.

Radość życia może być udziałem człowieka w biedzie i niedostatku. Można szarpać się na co dzień, męczyć i trapić, ale w głębi swego ducha pozostawać w głębokiej zgodzie ze swym lo-

sem, widzieć swoje życie jako drogę niezwykłą, pożyteczną i sensowną. Czasem zaskakuje ten wypisany na twarzach niepozomych, prostych ludzi spokój, akceptacja i radość życia.

Skąd brać tę radość i spokój ducha? Jest z pewnością darem nadprzyrodzonym, przychodzącym z życiem łaski. To radość z obecności Boga w życiu człowieka. Jakże wielu ludzi, mimo utrapeń i głębokiego niedostatku, w spotkaniu z Nim zyskiwało, czasem heroicznie, głęboką podstawę swego losu, spokój i radość. Radość ta jest też darem przychodzącym przez ludzi. Z wszelką przyjaźnią, życzliwością, budującymi spotkaniami i wymianą ważnych doświadczeń. U korzeni tej radości leży też pamięć własnej przeszłości. Zwłaszcza tej osobistej, najdawniejszej.

Z czasów, gdy było się dzieckiem i po raz pierwszy smakowało się świata, proste rzeczy odciskały się w duszy z wielką siłą. Dom spokojny, w którym zawsze ktoś czekał. Chwile uroczyste i codzienność prześwietlana pięknymi prawdami życia. Niedziela z jej cudowną oprawą i smakiem dzielenia się z bratem i siostrą. I to szczęśliwe podniecenie, gdy szykowało się świąteczne upominki w tajemnicy przed rodzicami...

Radość ta jest więc czymś więcej niż uczuciem, jest wnikiem w rzeczywistość świata, człowieka, ich wspólne przeznaczenie. W tym sensie jest głęboko realistyczna.

STANISŁAW PORCZYK

Lekcja refleksji o rodzicielstwie

To jest gorzki list, a zdecydowałam się go wydrukować, ponieważ sądzę, że poruszony w nim został ważki problem. Ma Pan całkowitą rację stwierdzając, że Bóg wie, co jest dla nas dobre. Wie dlatego, że nie patrzy na nas „bez perspektywy”, pod kątem doraźnych potrzeb i korzyści. On widzi całokształt naszego życia, nie tylko jego bieg ziemski, doczesny, ale także jego najgłębszy aspekt, czyli życie wieczne. Tylko tak można w pełni ocenić wymowę takiego czy innego wydarzenia życiowego.

Pyta Pan, czy można tak tłumaczyć te sprawy, jak Pan je wyjaśnił. Myślę, że intuicja nie myli Pana. Jeśli usilnie o coś prosimy, jeśli nie możemy się zupełnie pogodzić z innym „scenariuszem” dla naszego życia, Bóg istotnie może dać nam to, czego pragniemy, bo szanuje naszą wolność. A może inaczej: nie tyle On nam to daje, co raczej my, swoją determinacją, „przymuszamy” Go, by przyzwolił na daną sytuację.

Nawiązując do problemu podanego w liście, chciałabym – mimo niepożądanych konsekwencji Pana „wysłuchanej modlitwy” – poradzić, by nie rozpamiętywał Pan tego, bo przecież to do niczego konstruktywnego nie prowadzi, jedynie do smutku i – jak Pan pisze – „ból duchowego”. Powinien się Pan od niego uwolnić i żyć teraz, na ile to możliwe, „pełnią życia” – ofiarując, mimo cierpienia i poczucia osamotnienia, swe życie żonie, synowi i innym osobom, jakie Pana otaczają. Tylko tak uciszy Pan wzburzone serce, bolesne wspomnienia i rany przeszłości.

Zofia

Międzynarodowa konferencja w Cieszynie, 2–3 czerwca 2000 r.

„Pomóc dziecku – pomóc rodzinie – pomóc sobie”

Zagmatwany system poradni, służb medycznych, terapeutycznych i socjalnych, długie oczekiwanie na prostą pomoc małemu dziecku (np. w dziedzinie logopedii) to problem znany większości rodziców. Ukazuje on pilną konieczność stworzenia racjonalnej sieci placówek, działających np. na bazie ośrodków pomocy rodzinie.

W związku z tym do udziału w cieszyńskiej konferencji zaproszeni są nie tylko pracownicy bezpośred-

nio związani z procesem edukacyjno-wychowawczym, lecz urzędnicy odpowiedzialni finansowo za wyposażenie instytucji oraz możliwość permanentnego kształcenia nauczycieli. Podczas konferencji ukazana zostanie potrzeba stworzenia dodatkowych etatów dla specjalistów, zwłaszcza w przedszkolach integracyjnych, przełamania barier architektonicznych i wiele innych problemów.

Zadaniem nowych i zreformowanych placówek nie jest przejęcie roli rodziny, lecz raczej nawiązanie

z nią kontaktu i w miarę możliwości współpracy. W wielu przypadkach to wymagające dyskrecji i delikatności „otwarcie drzwi domów” okazuje się szczególnie naglące – dziecko pełni tu niejednokrotnie rolę wrażliwego „barometru” poważnych chorób społecznych, wskazujących na potrzebę natychmiastowego kontaktu z lekarzem, prokuratorem, policją.

A.Cz.

Informacje na stronie
www.promark.com.pl

**Biuro Pielgrzymkowe „HELENKA”
zaprasza
księży oraz pielgrzymów
na 20-dniowe WAKACJE
NA MIARĘ XXI WIEKU,**

południowa Europa, północna Afryka
Włochy z Sycylią, Francja, Hiszpania,
Tunezja, Maroko,
4-23 lipca 2000.

Ponadto zapraszamy na pielgrzymki do:
Fatimy, Efezu, Rzymu, Medjugorie i Wilna.
tel. (012) 648 49 23

56/BO/00

**Siostry z Zakliczyna
Bernardynki**

**organizują
rekolekcje dla dziewcząt
od 1 do 8 lipca 2000 r.**

Te dni modlitwy i spotkania
z Panem oraz piękno
krajobrazu i atmosfera
franciszkańskiej radości,
pomogą Ci w głębszym
poznaniu siebie i Boga,
który jest Miłością.

Zgłoszenia

prosimy kierować na adres:

Klasztor Sióstr Bernardynek,
Kończyska 5
32-840 Zakliczyn n. Dunajcem
woj. małopolskie
lub telefonicznie
(0-14) 66 53498

58/BO/00

**SIOSTRY AUGUSTIANKI
MATKI BOSKIEJ MIŁOSIERDZIA**

łącząc w swym życiu praktykę choro-
wej modlitwy liturgicznej, wspól-
notę dóbr duchowych i material-
nych oraz posługę miłości bliźnie-
go poprzez pracę wśród chorych.
W centrum miasteczka Pont-L'Abbé
(Francja), stolicy folkloru bretoń-
skiego, siostry augustianki pracują
od 1860 r., promieniując swym ży-
ciem modlitwy i czynami chrześci-
jańskiego miłosierdzia na całą oko-
licę. Zgodnie z dewizą papieską i
przykładem sióstr Marii i Marty
(tk 10, 38-42), że „istotę Ewange-
lii stanowią dzieła miłosierdzia”.
Siostry umiejętnie pogodziły posłu-
gę miłości bliźniego z głębokim ży-
ciem wewnętrznym. Ich konstytucje
mówią: „Dzisiaj, jak i dawniej,
Chrystus nas gromadzi, abyśmy
świadczyły o zjednoczeniu z Bo-
giem i Jego miłosierdziu względem
ludzi”.

Jeżeli interesuje Cię taki sposób ży-
cia i chcesz uzyskać bliższe informa-
cje o tym zgromadzeniu, napisz na
adres:

**Monastère N. D. de la Miséricorde 7,
place Gambetta
29120 Pont-L'Abbé (Francja)**

27/BO/00

Można korespondować po polsku,
w zgromadzeniu jest kilka Polek

**Biuro podróży
PROMIA**
30-231 WROCŁAW,
ul. Trzebnicka 66
tel./fax (071) 329 55 11,
tel. (071) 329 22 97

Wieliczka
Fatima, Santiago de Compostela
07-19.16.2000
(11 dni podróży bez nocnych prze-
jazdów)

F.H.U. POL-MAX
Wodzisław Śl.
ul. Czarnieckiego 14
Tel. 455-28-84, 0 602 710 626

**Brukarstwo
ploty
ogrodzenia**

**SOLIDNY ZAKŁAD KAMIENIARSKI
POMNIKI - NAGROBKI, CENY Z 1999!**
Katowice Ząbże, ul. Gliwicka 129 (wejście od ul. Szewczenki)
Tel. 0501 389 213, tel./fax domowy: 032 265 60 06

Biuro Pielgrzymkowe START
Narodowa Pielgrzymka do Rzymu
Kroków, Św. Anny 4, tel. (012) 431 20 58
02-10.07.2000
1350 zł
Zapraszamy grupy i osoby indywidualne!

Bieszczady
Gmina Solina-Polańczyk
Tanie pokoje i wyżywienie

Gospodarstwo Turystyczne „Agricola”, Berezica Wyżna 54
tel. (015) 872-00-67
0 606 468 474

Cmentarze - wycinanie drzew między grobami
P.W. „EKSTREMUM” - Janusz Szykiel,
Bytom, ul. Reymonta 6.
Tel. (032) 386 08 31, 282 55 79, kom. 0602 65 20 96

BRINKMAN
115 lat
Firma Brinkman Polska Sp. z o.o.
jest wiodącym dostawcą
środków produkcji
dla profesjonalnego
ogrodnictwa

Do naszego oddziału w Tychach poszukujemy aktywnej
osoby (m lub k) na funkcję
specjalisty ds. PR - asystenta dyrektora
Jeśli posiadasz:
■ entuzjazm do pracy i do nowych zadań ■ bardzo
dobrą znajomość języka angielskiego ■ łatwość
pisania, tzw. lekkie pióro ■ wykształcenie lub dobrą
orientację w problematyce ogrodnictwa ■ umiejętność
planowania pracy z dużym wyprzedzeniem
przyslij swój życiorys i list motywacyjny
do **BRINKMAN POLSKA Sp. z o.o.**
ul. Katowicka 38, 43-100 Tychy

**ODLEWNIA I NAPRAWA DZWONÓW
JANA FELCZYŃSKIEGO**

Odnaczone wielokrotnie złotymi medalami na targach w kraju i za granicą,
za najwyższą jakość i osiągnięcia w rzemiośle artystycznym.

**prowadzona
przez spadkobierców Jana:
Witolda Sobola
i Waldemara Olszewskiego**

**wykonujemy:
dzwony pojedyncze i wielogłosowe
oraz świadczymy usługi
w zakresie napraw dzwonów**

37-700 PRZEMYŚL, ul. Słowackiego 46, tel. (0-16) 678-55-65, tel./fax (0-16) 678-56-21
www.dzwony.bells.com.pl

2/R/00

misłral®
BIURO TURYSTYCZNE
40-035 Katowice,
ul. Kochanowskiego 4
tel./fax: (032) 253 96 59,
251 3854, 201 3208
strona www.misłral.com.pl
e-mail: misłral@misłral.com.pl

*Podróż do miejsc świętych,
z doświadczonym organizatorem,
w komfortowych warunkach,
pozwalają nie tylko odkryć
piękno zabytków sakralnych,
poznać kulturę i religie
obcych narodów, ale i przeżyć chwile
zadane nad celem i sensem życia.*

SANKTUARIA MARYJNE: Marizell, Lourdes,
La Salette, Padwa, Avignon, Carcassonne
FATIMA-LOURDES-PARYŻ-LISSIEUX
30.06-13.07:
Montserrat, Salamanca, Toledo, Avila, Cova-
donga, Mont St. Michel, Santiago de Compo-
stela, i inne.
CAŁUN TURYŃSKI 10-15.09:
Turyn, Mediolan, jez. Garda, Marizell

*Zapraszamy na wycieczki do najciekawszych
zakątków nie tylko Europy:*

JEZIORO BODENSKIE 16-21.07
PARYŻ + zamki nad Loarą 20-26.07
(hotel w centrum na Montmartre)
KORSYKA-SARDYNIA 20-30.07
NORMANDIA-BRETANIA 23.07-03.08
ITALIA - pld. Włochy 26.07-07.08
(bez nocnych przejazdów)
ZAMKI BAWARSKIE 31.07-05.08
IRLANDIA 11-20.08
NORWEGIA 12-19.08
PORTUGALIA 12-24.08
(samolotem, z wycieczką w Nazare)

**NARODOWA PIELGRZYMKA
DO WŁOCH:**

Padwa, Rzym, Asyż, Florencja,
Monte Cassino, Neapol, Capri,
San Giovanni Rotondo, Lanciano,
Loreto, Siena, Orvieto, Wenecja
02-13.07

WYPOCZYNEK NAD JEZ. FUSCHL (Austria)
28.06-02.07

GRECJA 02-17.09
(z wycieczką na Peloponezie)

TURCJA 14-24.09
(samolotem, z wycieczką w Ayvaliku)

CHORWACJA 16-22.09
LONDYN-BRUKSELA-AMSTERDAM
17-23.09

SYCYLIA 18-29.09

(z wycieczką w ok. Cefalu)

ZIEMIA ŚWIĘTA 02-10.10

MEKSYK 02-21.11

(z wycieczką w Cancun)

*Na życzenie przesłamy katalog wycieczek
na sezon 2000*

*Wieloletnie doświadczenie w organizowaniu turystyki;
pazwała nam realizować każdy program w dowolnym terminie
na zamówienie grupy, oferujemy jednocześnie atrakcyjne
warunki współpracy i prawdziwy komfort podróżowania.*

**Rekolekcje dla chłopców
Wędrowka po górach**

Tabor - Golgota - Góra Oliwna

26.06-04.07 Rzepiska

Bukowiny Tatrzańskiej kl. 3 średnie i starsi

06.07-13.07 Zakopane Zonikowa obóz
wędrowni kl. 3 średnie i starsi

15.07-21.07 Zakopane Zonikowa gimna-
zjum i kl. 1, 2 średnie

29.07-04.08 Licheń k. Korfina
gimnazjum i kl. 1, 2 średnie

07.08-13.08 Zakopane Cyryla
i Metodego gimnazjum i kl. 1, 2 średnie

16.08-24.08 Rządawka k. Rabki

**koszt:
dobrowolna ofiara**

Zgłoszenia i informacje:

ks. Rafał
Gniazdowski MIC
ul. św. Bonifacego 9
02-914 Warszawa
tel. (0501) 650 750

37/BO/00

ORGANIZATORZY: INSTYTUT REGIONALNY ORAZ KATOLICKIE STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻY

AKTYWNE WAKACJE

LETNI WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY

DOKOŁA EUROPY - TRAMPINGI AUTOKAROWE	26.06 - 12.07, 13.07 - 29.07.2000	1299 zł
OBOZY MIĘDZYNARODOWE	01.07 - 14.07, 14.07 - 27.07.2000	800 zł
...A MOŻE MORZE - KOLONIE NAD MORZEM	25.06-09.07, 09.07-23.07, 23.07-06.08	930 zł
BESKIDZKIE LATO - OBOZY W BESKIDACH	26.06 - 12.07, 13.07 - 29.07.2000	699 zł
WYPOCZYNEK NAD JEZIORAMI	25.06-09.07, 09.07-23.07, 23.07-06.08	760 zł

Informacje i zapisy:

Katowice: ul. Warszawska 27, tel. (032) 253 81 44, 0601 062626;
Bielsko Biala: ul. Piastowska 1 tel. (033) 822 01 16, 822 06 37;
Chorzów: ul. Sienkiewicza 3, tel. (032) 241 56 50;
Piekary Śląskie: ul. Bytomska 92, tel/fax (032) 287 15 08;
Tychy ul. Budowlanych 59, pok. 32 tel. 227 73 77 wew. 150

PATRONAT MEDIALNY:
GOŚC
NIEDZIELNY

Dziennik
KATOWICE

Plus

TVP
KATOWICE

Malowali i śpiewali dla dzieci

JOANNA JURECZKO-WILK

W tym roku 1 czerwca dzieci z dwóch podwarszawskich domów dziecka – w Płudach i Białolece – prowadzonych przez Siostry Franciszkańki Rodziny Maryi, będą miały urządzone nowe place zabaw. Wychowankowie trzeciego domu, w Międzyzlesiu, zażyczyli sobie z okazji Dnia Dziecka pięcioosobowy namiot. Oprócz tych prezentów członkowie warszawskiej fundacji „Pro bono” przygotowują jeszcze jeden: wspianą wspólną zabawę.

Wspianą środowisko

Fundację „Pro bono” założył w marcu 1993 r. ks. Zygmunt Małacki, ówczesny rektor kościoła akademickiego św. Anny w Warszawie. Jak wyjaśnił w jednym z wywiadów, „chodziło o to, by uaktywnić środowisko akademickie w szeroko rozumianym wymiarze charytatywnym, gdyż znaczna część społeczeństwa przywykła do bierności”. Od samego początku w jej działalność zaangażowali się nie tylko studenci, ale także ci, którzy „wyrosli na św. Annie”.

– To wspianą środowisko młodzi, studentów, rodzin i czasem już „bardzo dorosłych” osób – mówi Mieczysław Cherubiński, członek zarządu fundacji. – Dzięki różnorodności w ośrodku możemy przeprowadzić akcję charytatywną, zrealizować najbardziej zwiariowany pomysł.

– Fundację prowadzą świeccy, to o nich należy pisać. Bezinteresownie dają innym swój czas i umiejętności – tłumaczy ks. Bogdan Bartold, rektor kościoła akademickiego.

– Nie byłoby fundacji bez pomocy i opieki ks. Bogdana – dopowiadają wolontariusze z fundacji.

Czekają na wakacje

W lipcu i sierpniu dzieci z trzech domów dziecka, którymi opiekuje się „Pro bono”, pojadą na dwutygodniowe kolonie do Człuchowa. Oprócz nich zgłosiły się jeszcze ubogie dzieci z innych warszawskich parafii, kilkoro dzieci z domu dziecka z Nowego Miasta. Również gmina Wilanów poprosiła o zabranie na kolonie dzieci z rodzin patologicznych i biednych. Fundacja nie tylko organizuje letni wypoczynek dla tych w sumie blisko trzystu dzieci, ale także współfinansuje ich pobyt i zapewnia opiekę wolontariuszy, kleryków oraz studentów pedagogiki.

Od 1994 r. dzięki pomocy fundacji z letniego i zimowego wypoczynku skorzystało ponad 2500 dzieci.

Jak w rodzinie

Tradycją stały się mikołajkowe imprezy, podczas których dzieci otrzymują wymarzone prezenty. Na początku grudnia piszą listy do św. Mikołaja. Trafiają one do adresata, czyli do... wolontariuszy z fundacji „Pro bono”. Rodziny, studenci dzielą się listami i kupują swoim podopiecznym wybrane przez nich upominki.

– Fundacja pomaga nam przez cały rok. Kupiła telewizor i instrumenty muzyczne dla dzieci. W ubiegłym roku wszyscy dostali buty sportowe. Kiedy dwa lata temu, zimą, zabrakło nam pieniędzy na opał, jeden telefon do ks. Bartolda załatwił problem – mówi s. Anna Jasek, dyrektor domu dziecka w Białolece, gdzie mieszka sześćdziesięciu chłopców.

Nic więc dziwnego, że między członkami fundacji a dziećmi i siostrami wytworzyły się więzi prawie rodzinne. Niektóre rodziny ze środowiska kościoła św. Anny przyjeżdżają ze

swoimi pociechami do podopiecznych w Białolece, Płudach czy Międzyzlesiu, zabierają ich do swoich domów. Razem wyjeżdżają do kina, na pielgrzymki do Lichenia czy Częstochowy, na spływy kajakowe...

– Pomagamy też tym wychowankom, którzy są już dorośli, usamodzielniają się, np. pomagamy znaleźć pracę albo umeblować mieszkanie – mówi Mariusz Kalisz, który wraz z żoną Elżbietą działa we wspólnocie rodzin przy kościele akademickim.

– Kiedy przychodzi do nas nowe dziecko i trzeba je ochrzcić, bez problemów znajdujemy rodziców chrzestnych wśród naszych przyjaciół z fundacji – podkreśla s. Bożena.

– Niekiedy dorośli nie mają takiego bagażu doświadczeń, jak te dzieci – przekonuje Mieczysław Cherubiński. – Niektóre z naszych rodzin stały się dla nich rodzinami zastępczymi, inne zapraszają na święta czy wakacje. Dom dziecka to dla nas drugi dom.

siostry. Patronat nad nim objął kard. Józef Glemp, a na czele komitetu honorowego stanął premier Jerzy Buzek. Na rzecz dzieci wystąpili m.in.: Halina Czerny-Stefańska, Anna Maria Jopek, Jerzy Połomski, Daniel Olbrychski. Licytację każdego z ośmiu obrazów przekazanych na licytację zaczynało od 600 zł, czyli kwoty potrzebnej na opłacenie kolonii dla jednego dziecka. W sumie: z aukcji i sprzedaży cegiełek, zebrano ok. 58 tys. zł, które będą przeznaczone na sfinansowanie letniego wypoczynku dzieci z zakonnych domów dziecka.

Fundacja zarabia także prowadząc przy kościele św. Anny pizzerię „Pod wieżą”, szukając sponsorów, rozprowadzając cegiełki. Zdobyte pieniądze przeznacza na pomoc również innym osobom potrzebującym: finansuje leczenie, pokrywa koszty czynszu, funduje stypendia studenckie, promuje młodych artystów.

Konto fundacji wspomagają także... jej podopieczni z Płud, Białoleki i Międzyzlesia. Przed Bożym Narodzeniem ks. Bartold sprowadził od producenta bombki choinkowe, a dzieci pięknie je ozdobiły. Trafiły one do parafian św. Anny. Przed Wielkanocą zaś dzieci przygotowały ponad siedemset pisemek. Obdarowani parafianie przekazali za nie dzieciom ponad 5 tys. zł.

Pizzeria, koncerty, tace...

13 maja w Muzeum Kolekcji im. Jana Pawła II w Warszawie odbył się drugi już koncert z cyklu „Dajmy im szansę”, połączony z aukcją na rzecz dzieci z domów dziecka, poprowadzony przez

UWAGA REKLAMODAWCY!!!

Korzystna oferta dla każdego, kto zamieści i opłaci z góry

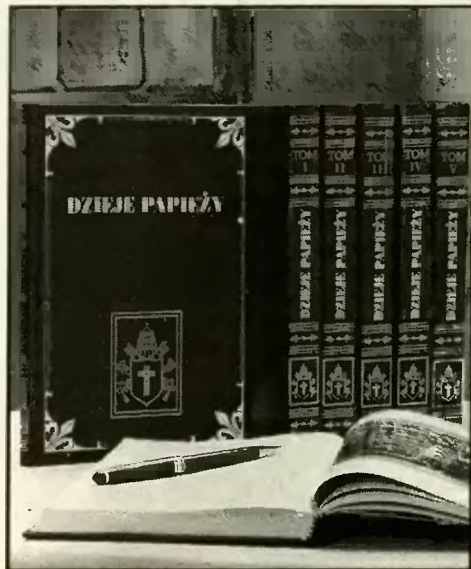
8 ogłoszeń w miesiącach CZERWCU I LIPCU –

– EDYCJE SIERPNIOWE

GRATIS

Ogłoszenie

DZIEJE PAPIEŻY – jubileuszowe wydanie albumowe – „Millennium”

od Św. Piotra
do Jana Pawła II

Szanowni Państwo.

Milenijne Święto Kościoła Rzymsko-Katolickiego; Rok Jubileuszowy, a także 21 rocznicę pontyfikatu Jana Pawła II pragniemy upamiętnić oferując Państwu jubileuszowe wydanie albumowe dzieła „DZIEJE PAPIEŻY” – reprint. Album ten, w komplecie, składa się z pięciu tomów, z których każdy to księga licząca ok. 250-ciu stron w formacie 25 cm x 18 cm. Postaramy się, aby nasze książki przetrwały pokolenia, i dlatego album jest w twardej okładce, sztytami. Sam druk jest powiększony aby ułatwić czytanie, na doskonałym papierze. Jest tu wiele kolorowych ilustracji na błyszczącym papierze kredowym. Oprawę zaś wykonano z doskonałej angielskiej imitacji skóry naturalnej i wytłoczono złotymi i granatowymi aplikacjami. W unikatowym wydaniu dzieła „DZIEJE PAPIEŻY” znajdziecie Państwo kompletną historię Arcypasterzy Kościoła Rzymsko-Katolickiego; od Św. Piotra do Jana Pawła II. **UWAGA!** Dbając o to, aby dziedzictwo nasze nie zginęło, jak zwykle we wszystkich książkach zamieszczamy Ex Libris, do jakiej rodziny księgozbiór należy. Oferujemy bardzo korzystną formę zakupu, jaką jest subskrypcja. Co miesiąc otrzymają Państwo jeden tom albumu „DZIEJE PAPIEŻY” za zaliczeniem pocztowym – płatne przy odbiorze. Podkreślamy atrakcyjną, niewygórowaną cenę 20 zł + koszty wysyłki za jeden tom. Zamówienie w postaci wyciętych kuponów prosimy przysyłać na adres podany niżej z dopiskiem „MILLENNIUM” na kopercie.

OFICyna WYDAWNICZA DRUCK S.C.
61-807 Poznań, ul. Św. Marcin 40

UWAGA! ILOŚĆ OFEROWANYCH EGZEMPLARZY OGRANICZONA.

KUPON subskrypcyjny

GN

Aby zamówić książki i wziąć udział w losowaniu premii subskrypcyjnej kupon ten prosimy czytelnie wypełnić i wysłać na podany adres.

Zamawiam „DZIEJE PAPIEŻY” – jubileuszowe wydanie albumowe w ilości ..... kompletów i zobowiązuję się do odbioru każdego tomu za zaliczeniem pocztowym.

Imię.....

Nazwisko.....

Kod pocztowy.....

Adres.....

.....

.....

Podpis.....

Wolne związki

KS. REMIGIUSZ SOBAŃSKI

Nocna dyskusja w telewizji. Dwie ślicznotki opowiadają o „wolnej miłości” i o „wolnych związkach”, w jakich żyją. Im i ich partnerom jest z tym dobrze, nie widzą potrzeby legalizacji swych związków. Ich miłość jest wolna, bo oni potrafią kochać się bez papierka. Wolna od pęt nakładanych przez prawo, przez moralność katolicką. Z niej owe panie już się wyzwoliły, podobnie jak kolejna dyskusantka, która wyzwoliła się z małżeństwa.

Dwa małżeństwa o ponaddwunastoletnim stażu usiłowały wykazać frazeologię wywodów o „wolnej miłości”, pokazywały brak logiki w tej mowie. Myślą przewodnią ich wypowiedzi była odpowiedzialność za drugiego człowieka – co jest prawdą, ale nie do tego sprowadza się przecież problem. Niestety, nie pozytywnego nie wniósł ksiądz, który zabierając głos, gromił, straszył i zarzucał ignorancję (akurat ten zarzut wydawał się najmniej na miejscu).

Otóż deprymujące było to, że w audycji o – wolnej! – miłości, nie było mowy o miłości. Słuchało się tego jak opowiadań o zabawie w miłość, a już nieporozumieniem było stosowanie przymiotnika „wolny”. Bo wolny jest człowiek, on dysponuje sobą. Możliwość dysponowania sobą, to istota wolności. Najwyższym aktem wol-

ności jest oddanie się drugiej osobie, związanie z nią na wieczność. Ślubując sobie dożywotnią wierność, partnerzy nie ograniczają swej wolności, lecz wychodząc ponad siebie, maksymalnie z niej korzystają i realizują się jako osoby ludzkie. Ślubując, wiążą się ze sobą – a to zakłada uznanie i przyjęcie drugiej osoby, akceptację nie tylko jej pozytywów, ale i słabości oraz naleciałości, od których nikt przecież nie jest wolny. Trudno mówić o miłości wtedy, gdy ona jest zaplanowana tylko na czas „dopóki nam będzie dobrze”. Nie brzmią autentycznie słowa o miłości, gdy są one uwarunkowane zastrzeżeniem „w razie czego się rozejdziemy” – hipotetyczna miłość to nie miłość.

Nie o miłości, lecz o fizjologii mówił znany aktor i reżyser, opowiadając, że „pierwszy raz” żenił się jako siedemnastolatek, bo „się przepisał z dziewczyną”, a po trzech latach nie zostało między nimi już nic, absolutnie nic. Co to ma wspólnego z miłością – wolną czy jakkolwiek? Są to słowa, jakich dziś wiele, ale używane fałszywie, bo nie w znaczeniu przypisywanym im w słownikach, lecz w zupełnie dowolnym, nieraz zgola przewrotnym. „Miłość” to jedno z najbardziej nadużywanych słów, musi znieść różne podszywane pod nie treści, nieraz pełne hipokryzji. Sprawdzianem

miłości jest wierność, w wierności staje się ona konkretem życiowym, nie zdany na zmienność uczuć, ani nie uzależniony od przemijającej przecież atrakcyjności. Właśnie wierność jest sposobem na nieuleganie przemijalności, upływowi czasu; trwająca wierność ma być tym, co nie podpada pod czas, stąd wziął się zwrot „wieczna miłość”. Wieczna – niezrutynizowana, nieruchoma, „z nawyku”, lecz pełna, ogarniająca całego człowieka, na dół i na górę, „cokolwiek by się działo”.

Audycja była o „wolnej miłości”, ale nikt nie mówił o miłości. Nie postawiono też pytania, od czego ma być wolna taka „wolna miłość”. Wyszło na to, że wolna miłość jest wolna od miłości. A wolne związki to takie, w których doznaje się przyjemności, nie ma żadnych obowiązków. Ale to złudzenie, bo na tym świecie nie ma związków bez obowiązków.

Koryfeusze owych wolnych związków chętnie odwoływali się do tolerancji. A na mnie wywarli wrażenie tolerancyjnych wyłącznie dla siebie. Bo gdy drugi człowiek przestaje się podobać, zostaje odrzucony. Wspomniana audycja to kolejna okazja do postawienia sobie pytania: czy potrafimy akceptować drugiego człowieka bezinteresownie, dlatego że jest?

Zerwany kontakt

MACIEJ SABLIK

Moja lekarka pierwszego kontaktu postanowiła przyjmować pacjentów w Szwecji. Szwecja jest krajem interesującym, ale na tyle odległym, że udając się w tamte strony w stanie chorobowym, można wyzdrowieć albo zejść. W obu przypadkach waga pierwszego kontaktu dramatycznie maleje. Nie jestem wtyczką, jednak kontakty sobie cenię, więc rozczarowany postrzegam teraz Szwecję jako gigantyczną pompę, która już to tłoczy (i mamy potop), już to ssie (i dzięki temu powstanie powieść „Posucha”).

Docierają do nas niepokojące wieści również spoza środowiska kasy chorych. Oto zachodni sąsiad proponuje polskim informatykom „Drang nach Westen”, ponieważ brak mu własnych wykształconych kadr. Polscy koloniści w Niemczech – to brzmi ekscytująco, ale grozi utratą informatyka pierwszego kontaktu. Młodzi ludzie mogą tego nie rozumieć, lecz dla średniego pokolenia, wychowanego w epoce łupania w klawisze „Łucznika”, znajomy informatyk jest skarbem nieocenionym. W wielu instytucjach mówi się o takich lu-

dziach z należytym szacunkiem „komputerowy guru”. A teraz guru powędruje za siódmą górę i pozostanie bezbronny wobec urzędnika, perfidnie zwanego przyjaznym dla użytkownika.

Kto wie, może w ślad za informatykami i lekarzami pójdą urzędnicy pierwszego kontaktu, policjanci pierwszego kontaktu, księża – ci już zresztą od dawna nawracają pogan w zachodniej Europie. Wygląda na to, że Europa, która panicznie boi się zalewu polskiej siły roboczej, cierpi na bezrobocie niewiele mniej od nas, za to chełpi się wysokimi wskaźnikami scholaryzacji, z tajemniczych powodów wcale chętnie sięga po rezerwy dobrze wykształconych Polaków. Może zresztą to właśnie jest powód wędrówek na zachód i na północ – wykształceni Polacy nieraz czują się zawodnikami rezerwowymi we własnym kraju, a ktoś lubi bez końca grać ławkę rezerwowych, bez szans na wysokie premie za dobrą grę?

W zamian Zachód przysyła do nas różnych (jak mówią na Śląsku „roztomajtych”) specjalistów – eksper-

tów od wydawania na siebie zachodnich pieniędzy, teoretycznie przeznaczonych na pomoc dla krajów przestępujących z nogi na nogę u wrót Unii. Z niektórych firm zarządzanych przez zachodnich szefów dochodzą też wieści potwierdzające ich wysoką klasę – pazerności na pieniądze nasi „kominiarze płacowi” mogliby się długo od nich uczyć. Wygląda na to, że w Unii powstała dziura: najlepsi pojechali na Wschód lub poszli na emeryturę, zaś poziom pozostałych jest zawyżony przez statystykę. Szukają więc odsieczy u nas.

Na świecie modne jest dodawanie literki „e” przed słowem, aby podkreślić jego nowe, elektroniczne wcielenie. Był „mail” (poczta) jest e-mail, był „trade” (handel) jest e-trade (sprzedają e-towary za e-pieniądze, których nikt nie widział). Zresztą w języku polskim podobna tendencja występowała od dawna: np. kran – wiadomo, leje wodę, zaś e-kran – to samo, tylko elektronicznie. Naszym informatykom proponują teraz e-migrację. Na szczęście na pytanie, czy warto, niektórzy odpowiadają: eee... A może nawet e-eee.

Lęki i pomysły

PIOTR WOJCIECHOWSKI

Każdego dnia budzimy się, wyglądamy przez okno, a tam Polska. I rośnie w nas pewność, że tak jest, będzie, musi być. Czasem jednak dobrze jest obudzić się w nocy i przeżyć chwilę strachu o Polskę, który powinien prowadzić do poszukiwania nowych stanów bezpieczeństwa, do wyobrażania sobie Polski w sytuacjach ekstremalnych zagrożeń. Wtedy dopiero rodzą się pytania – czy mamy jeszcze głęboko pod stopami tę skalę stałości, która dawała przetrwanie; czy potrafimy jeszcze odszukiwać gwiazdy przewodnie, jakie nas prowadziły?

Wśród nocnych lęków przychodzi dławiąca świadomość, że nigdy jeszcze materialny świat nie zmieniał się tak szybko, nigdy jeszcze technologie i rynek nie przenikały tak głęboko do struktur ludzkiej rodziny, do psychologii jednostki, do biologicznej tożsamości organizmu. Kult nieodpowiedzialnej wolności sumuje się nie tylko z kultem przyjemności. Manipulacja propagandy i reklamy, manipulacja inżynierii genetycznej, wszystko to spotyka się w społecznej świadomości. Wiara, wierność, kultura, cnota, przyzwoitość, honor – te wartości nigdy jeszcze nie były poddane tak wielorakiej i potężnej próbie. Na tym łańcuchu nie wieszano jeszcze tak ogromnych ciężarów. Mamy ra-

tunek, mamy pomoc – nie można zapominać o wielkiej pracy ludzi Kościoła. Papież nie jest sam, chociaż jego wyjątkowość tak jest podkreślana przez media – i to przeważnie w dobrej wierze. Byli przed nim Kolbe, Faustyna, Hlond, Sapieha, Wyszyński, Blachnicki, Pasierb – a ten urodzaj wcale się nie skończył. Mamy dalej natchnionych i bogatych w łaski proroków. Kto z Czytelników ich nie spotkał?

Ich niewątpliwa obecność i wielka praca są faktem – ale ten fakt nie przekreśla lęku. Nie wiem, czy dobrze ich słuchamy, boję się, że są dla nas spektaklem, nie prorokami. Za dużo spektaklu dokoła, za mało ufności. Codziennosc uczy odrzucać autorytety. W rodzinach nie ufa się rodzicom, na rynku wie się o kłamstwach reklamy, a do tego ta nieszczerzna polityka, niszczenie resztek więzi, ufności między wyborcami a politykami. Paweł Śpiewak, socjolog, uważa, że: *pojęcie „my-oni” bywa często interpretowane również jako konflikt między „my” – lud, społeczeństwo, a „oni” – politycy. Tym ostatnim przypisuje się wszelkie wady, złe intencje, partyjne interesy, „my” z kolei jesteśmy bezradni, popychani, pouczeni, a przede wszystkim szlachetni.* Agnieszka Magdziak-Miszewska, publicystka, dyrektor Centrum Stosunków Między-

narodowych, twierdzi, że: *cała elita polityczna i znaczna część społeczeństwa stały się „wspólnym wrogiem” dla tych, którzy zagubili się w kapitalizmie. (...) Dalsza atomizacja wewnątrz formacji postsolidarnościowej może zakończyć się nie tylko klęską w najbliższych wyborach – i prezydenckich, i parlamentarnych – ale także jej zniknięciem ze sceny politycznej. Może także stać się poważnym zagrożeniem dla stabilności państwa i ochrony jego strategicznych interesów (...) Brak poważnej refleksji, dotyczącej tych zjawisk ze strony polskiej klasy politycznej, może doprowadzić do zrealizowania się każdego „czarnego scenariusza”.*

A więc nie ja jeden przeżywam nocne koszmary... To już różnie. A kiedy już postraszę się dosyć, szukam pomysłów, które coś ocalają, oddalają grozę. Nasłuchałem się o pochodzie narkomanii w podwarszawskich miasteczkach i wymyśliłem sposób. Kary dla dealerów podnieść trochę i zapowiedzieć, że odsiadują je w swoim tylko towarzystwie. A potem ogłosić, że narkoman, który doprowadzi do ujęcia i skazania dealera, ma zapewnione od państwa narkotyki do końca życia, pomoc lekarską, a jak zechce – leczenie. Po roku ta plaga w Polsce będzie pod pełną kontrolą, a dealerzy poszukają innych sposobów zarabiania.

KS. ANDRZEJ GRUSZKA

* * *

od zaszczytów dorosłych lat
ważniejsze są szczyty zdobyte
dziecięcych marzeń

mój dziadek Paweł hodował kurę
która kochała go jak wierny sen
i pierwsza do końca wysłuchana bajka
a babcia Julia
wypuszczała z serca latawce
by fruwały wyżej niż oczy
bo zauroczyło ją niebo
i Pan Bóg który przecina linki

sztuką jest doczekać się wnuków
i nadal myśleć jak dziecko
o życiu z długą siwą brodą
o przygarbionych dniach
i trzeciej drewnianej nodze

trzeba się srodze napracować nad sobą
by umrzeć jak oni – młodo

U świętej Anny

naszymi modlitwami prostujemy
barokiem przygarbione ściany
dotykamy ławek
siedzących wygodnie na kamiennej posadzce
obmytej łzami naszych dziadków

przyglądają się nam obrazy
nasłuchują organy
głaszczą nas lampy z wysoka
obserwują figury
tak jak gdyby chciały się przekonać
czy pozostał w naszych oczach blask dzieciństwa
kiedy święta Anna schodziła z głównego ołtarza
by opowiadać co w ciszy nocy słyszała
gdy święta Barbara przecierała spocone czoło
po krecio-ciężkiej dñiówce pod ziemią
a Droga Krzyżowa od zawsze ta sama
wijąca się w nas i wokół
jeszcze nie stała się drogą naszą

choć z kościoła wypływamy tratwą
podobnie smutni
podobnie rozbici
to jednak z n a d z i e j ą że nasze dzieciństwo
i nas

znowu połączy tęcza
jak uśmiech Jezusa zza uchylonych drzwiczek
złotego tabernakulum

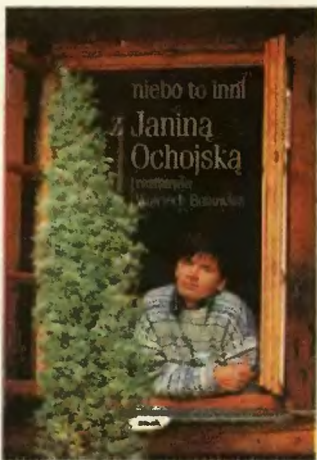

Wnętrze kaplicy w katedrze wrocławskiej

MARK DWORKIN

Księgarnia

„Niebo to inni” – tytuł książki, której treścią są rozmowy Wojciecha Bonowicza z Janiną Ochojską, szefową Polskiej Akcji Humanitarnej, stanowi oczywistą aluzję (przez zaprzeczenie!) do słynnego zdania J.P. Sartre’a: „Piekło to inni”. Ale jest to bądź co bądź opowieść o praktykowaniu miłosierdzia, a także o tym, jak wiele przynosi ono radości, nawet wówczas, gdy wydaje się, że zewsząd otaczają nas same nieszczęścia. Spotykamy się tu twarzą w twarz z kimś, kto nie poddał się wizji świata mówiącej o „piekle na ziemi”. Ochojska, której znaczną część życia wypełniły zmagania z własną chorobą i cierpieniem, głosi i udowadnia swoim postępowaniem, że człowiek pragnie dobra i że ludzie mogą stać się dla siebie niebem. „Trzeba opowiedzieć o swoim bólu, żeby ci, którzy cierpią, wiedzieli, że jest nadzieja, jest wyjście”. Tę piękną i mądrą książkę opublikowało krakowskie Wydawnictwo „Znak”.

Audio

Miłą niespodziankę sprawiła Ojcu Świętemu w 80. rocznicę jego urodzin Lubelska Federacja Bardów. Zespół ten nagrał płytę kompaktową zatytułowaną „Miłość mi wszystko wyjaśniła”, na którą składają się śpiewane fragmenty wierszy Karola Wojtyły. W niektóre z tych utworów wpleciono również, w sposób bardzo umiejętny, krótkie cytaty z homilii i spotkań Ojca Świętego, m.in. słynny pasus o kremówkach. Płyta stanowi zapis koncertu, jaki odbył się 6 lutego 2000 roku w Filharmonii Lubelskiej, gdzie wraz z „Bardami” (pod kierownictwem muzycznym Vidasa Švagždysa) wystąpili goście: Tomasz Deutryk – perkusja, Marek Matwiejczyk – gitara basowa, Grupa Mo Carta – kwartet smyczkowy i Artur Andrus – prowadzenie. Warstwa wokalna-instrumentalna znakomicie koresponduje z tekstami (nie brak tu też elementów żartobliwych) i utrzymana jest na profesjonalnym poziomie. *Miłość mi wszystko wyjaśniła, miłość mi wszystko rozwiązała...* – tak właśnie zaczyna się jeden z wierszy Karola Wojtyły.

Wideo

„Dworec nadziei”. Bohaterami filmu jest młoda już, prosta, z początku cyniczna kobieta i jej przygodny podopieczny – dziewięcioletek, który stracił matkę. Dora – 65-letnia, emerytowana nauczycielka – dorabia sobie pisanie listów dyktowanych jej przez niepiśmiennych na Dworcu Centralnym w Rio de Janeiro. Ale listy te Dora wysyła lub nie – w zależności od własnego widzimisię. Dora bierze pod opiekę malca i wybiera się z nim w podróż na poszukiwanie jego ojca. Nieraz przyciśnięci brakiem pieniędzy i głodem, chwytając się rozmaitych sposobów wyjścia z tarapatów, stopniowo pokonują początkową wzajemną nieufność. Dora wyruszając wraz z malcem w tę długą drogę, jeszcze nie wie, że u jej kresu odnajdzie zapomniany świat własnych uczuć. Bowiem, jak to w filmach drogi bywa, wspólna, pełna dramatycznych, a czasem komicznych zdarzeń wędrówka zbliża do siebie jej uczestników, którzy – gdy dobiega końca – zazwyczaj są już bliskimi przyjaciółmi, choćby przedtem między nimi miało ich dzielić. Tak dzieje się i tym razem.

Reż. Walter Salles; wyk.: Fernanda Montenegro, Soia Lira, Vinicius de Oliveira, Marília Pera; Brazylia/Francja/Hiszpania/Japonia 1997

75 lat Wydawnictwa „Księgarnia św. Jacka”

Wrosło w śląską ziemię

MARTA LATUSEK

Feniks'99 dla „Czarnych kart Kościoła” Vittorio Messoriego w kategorii autora zagranicznego, Feniks'2000 dla „Kościoła XX wieku” – rozmów Ewy K. Czackowskiej w kategorii publicystyki i popularyzacji – to ostatnio przyznane nagrody wydawców katolickich dla publikacji „Księgarni św. Jacka”. W rankingu najlepiej sprzedających się książek religijnych prowadzonym przez „Gościa Niedzielnego” po raz kolejny pozycja tego wydawnictwa uplasowała się na pierwszym miejscu w rocznym podsumowaniu. Bestsellerem roku 1998 były „Czarne karty Kościoła”, które rozeszły się już w nakładzie prawie 40 tys., a 1999 – rozmowa ks. Jerzego Szymika z bp. Alfonsem Nossolem „Być dla, czyli myśleć sercem”. Inne książki cieszące się wielką poczytnością to m.in. „Radykalni” Marcina Jakimowicza (nakład 20 tys. egz.), „Przed świtem” Eugenio Zollego, a z najnowszych: „Cud” Vittorio Messoriego oraz „Pius XII i druga wojna światowa w tajnych archiwach watykańskich” Pierre'a Bleta.

HENRYK PRZONDZIOŃ

To tylko niektóre pozycje z długiej listy propozycji Wydawnictwa „Księgarnia św. Jacka”, które w tym roku obchodzi 75-lecie istnienia.

Wywodzi się z „Księgarni Katolickiej”, założonej w lutym 1925 r. przez ks. Teofila Bromboszcza, ks. Teodora Kubinę, ks. Jana Szymałę i ks. Wojciecha Szoltyśnika, która wkrótce rozszerzyła swą działalność i 25 maja 1925 r. zmieniła nazwę na „Księgarnia i Drukarnia Katolicka”. Borykało się z wieloma trudnościami: finansowymi, konfiskatą majątku w czasie II wojny światowej, cenzurą, reglamentacją papieru i innym restrykcjami w okresie komunizmu, starało się jednak zawsze służyć Kościołowi i ludziom, przede wszystkim na Śląsku.

Księgarnia zaistniała

na rynku wydawniczym

kraju już w 1927 r. wydając *Rytuał Rzymski* dla całego Kościoła w Polsce, zawierający obrzędy wszystkich sakramentów. Natomiast w nowo powstałej diecezji śląskiej (obecnie archidiecezja katowicka) popularyzowała pomoce duszpasterskie: katechizmy, księgi liturgiczne, śpiewniki, modlitewniki, w tym własny *Skarbiec modlitw i pieśni* od 1933 r., który ukazuje się do dziś. W planach wydawniczych znalazły się publikacje dla rodzin, dzieci, pozycje pielęgnujące tradycje ludu śląskiego, szczególnie zamyślenie do teatru amatorskiego i muzykowania, a także opracowania historyczno-społeczne dotyczące Śląska. W okresie międzywojennym młode wydawnictwo zdołało wydać około 250 różnych pozycji książkowych, broszurowych oraz kilka czasopism diecezjalnych, w tym „Gościa Niedzielnego”. W czasie II wojny światowej zmuszone było zaprzestać działalności, gestapo wywoziło książki na makulaturę, pozwoliło zatrzymać jedynie modlitewniki. Część wydawnictw, ukryta, ocalała, np. wydrukowane arkusze *Skarbcza*, maszynopis *Mszалу na niedziele i święta*, co pozwoliło Księgarni na podjęcie działalności zaraz po zakończeniu wojny. Wyprzedzając posunięcia nowej władzy i przewidując upaństwowienie przemysłu poligraficznego rozdzielono w 1946 r. drukarnię i wydawnictwo, które przyjęło nazwę „Księgarnia św. Jacka” oraz

herb Odrowążów

jako swój „sygnet”. Drukarnię w 1949 r. upaństwowiono, a wydawnictwo podporządkowano gospodarce planowej. Odtąd mogło ono wydawać jedynie tzw. publikacje tradycyjne: modlitewniki, katechizmy, wyjątkowo pozycje teologiczne. Wielkim osiągnięciem było wydanie w 1956 r. polskiej wersji – jako 21. tłumaczenia – niezwykle ciekawie opracowanego katechizmu *Katholischer Katechismus*. W latach 1966–1968 udało się wydać trzytomowy *Chorał do modlitewników śląskich*, opracowany dla upamiętnienia 1000-lecia chrztu Polski, a w 1969 r. po raz pierwszy dla szerszego kręgu czytelników *Wierzę. Dogmatykę* w zarysie ks. Andrzeja Zuberbiera, natomiast dla dzieci *Małą Historię Biblijną* z wielobarwnymi ilustracjami oraz dobre pozycje hagiograficzne. W 1968 r. rozpoczęto druk *Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych*. W latach 70. złagodzono ograniczenia działalności wydawnictw katolickich, jednak większy przełom nastąpił dopiero w 1981 r., kiedy to w ramach Komisji Wspólnej Rządu PRL i Episkopatu Polski wynegocjowano – pod przewodnictwem nieustępliwego bp. Herberta Bednorza – zwiększenie dla nich przydziału papieru. Ale dopiero zmiany w 1989 r. dały uwolnienie od wszelkich reglamentacji, cenzury i planów wydawniczych. Wolny rynek, konkurencja stały się wielkim wyzwaniem dla wszystkich wydawców katolickich. Nakładem „Księgarni św. Jacka” zaczęły ukazywać się ciekawie edytorsko i graficznie opracowane publikacje. Dział liturgiczny

wzbogacił się o pełne wydanie *Mszalu* w małym formacie, o serię komentarzy biblijnych *Attende lectioni*, oraz o wszystkie obrzędy sakramentów. Powstały pozycje słownikowe: *Słownik teologiczny*, *Słownik biblijny*, encyklopedia dla młodzieży *Bóg–Człowiek–Świat*, *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku*, a także kalendarz *Z tej ziemi* (obecnie już w nakładzie 10 tys. egzemplarzy), nawiązujący do przedwojennej tradycji kalendarzy i odzwierciedlający życie religijne, społeczne i kulturalne na Górnym Śląsku. Od 1993 r. zapoczątkowano wydawanie kaset audio i wideo.

Trudno przedstawić 75-letni dorobek wydawnictwa, które choć wrosło w śląską ziemię,

znane i cenione

jest w całym kraju. – Księgarnia powstała w okresie przełomowym dla życia kulturalnego Śląska i u zarania tworzącej się diecezji – mówi dr Irena Mierzwa, wieloletni kierownik działu wydawniczego „Księgarni św. Jacka”. – Jej program wydawniczy obejmował zarazem kontynuację tradycji ludowych, odczytywanie nowych potrzeb środowiska śląskiego oraz wychodzenie poza region. Inspirowany był również przez plany duszpasterskie, które obejmowały nie tylko kształtowanie pobożności wiernych, lecz zmierzały także do pogłębienia ich religijności i podniesienia poziomu intelektualnego. To wszystko mogło być realizowane dzięki oddanemu tej idei gronu ludzi wydawnictwa: pracowników i współpracujących z nimi autorów, duchownych i świeckich.

– Każdemu z nich należą się słowa podziękowania – dodaje ks. Józef Krakowski, dyrektor „Księgarni św. Jacka”. – Trudno wymienić wszystkich. Warto jednak wspomnieć bp. Stanisława Adamskiego, który nadał rozmach młodym wydawnictwu, oraz z moich poprzedników: ks. Benedykta Woźnicę i ks. Jana Droba, który przejął stery Księgarni w trudnym okresie przeobrażeń rynkowych. Dziękujemy także obecnemu ordynariuszowi, abp. Damianowi Zimorowi, za stałe okazywaną troskę i zainteresowanie.

Dziś

pod nazwą „Księgarnia św. Jacka” kryje się wydawnictwo, sieć księgarni, hurtownia. Oferta wydawnicza na ten rok zawiera około 70 tytułów z następujących dziedzin: teologia, liturgia, historia i kultura, literatura, małżeństwo i rodzina, książki dla dzieci i młodzieży, słowniki. Są także oficjalne teksty związane z przygotowaniami do świętowania Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 w kilkunastotysięcznych nakładach. – Ze względu na charakter wydawnictwa, którego celem jest ewangelizacja szeroko pojęta, chcemy, żeby nasze książki pomagały czytelnikom pogłębiać więź z Bogiem, by stanowiły swego rodzaju drogowskazy w ich pielgrzymowaniu przez ten świat – wyjaśnia Piotr Pindur, redaktor naczelny wydawnictwa. – W nawiązaniu do listu Ojca Świętego *Tertio millennio adveniente*, wzywającego m.in. do rachunku sumienia, proponujemy również książki, które odsłaniają mało znane lub zupełnie nieznaną kartę Kościoła.

– Jubileusz Roku 2000 i swój wydawnictwo pragnie uczcić wydaniem jednotomowej popularnej encyklopedii katolickiej – zdradza najbliższe zamierzenie Dyrektor. – Plany na przyszłość? 75 lat temu zostało nakreślone nasze zadanie: służyć słowem. Chcemy być wierni temu posłannictwu: służyć ludziom przez dawanie lektury pomocnej w życiu, podejmującej współczesne problemy nurtujące ludzi wierzących, a z drugiej strony pomagać zdobywać wiedzę teologiczną, religioznawczą, historyczną, społeczną... i wykorzystywać w tym celu najnowsze zdobycze techniki.

Notowanie nr 154

od 29.04 do 15.05.2000 r.

1. CUD

V. Messori, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice (9)

2. ZNAK PRZYMIERZA

A. Bujak, Wyd. Biały Kruk, Kraków (2)

3. PIUS XII I DRUGA WOJNA ŚWIATOWA W TAJNYCH ARCHIWACH WATYKAŃSKICH

P. Blet, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice (7)

4. POMOC W RACHUNKU SUMIENIA

Ks. J. Tischner, Wyd. Znak, Kraków (3)

5. ELEMENTARZ KSIĘDZA TWARDOWSKIEGO DLA NAJMŁODSZEGO, ŚREDNIAKA I STARSZEGO

Wybór tekstów A. Iwanowska, Wyd. Literackie, Kraków (1)

6. NIECODZIENNIK CAŁY

Ks. J. Twardowski, Wyd. Znak, Kraków

7. DZIĘKI BOGU

G. Mattei i mistrzowie piłki nożnej, Dom Wyd. Rafael, Kraków

8. ZAURÓCZENI PANEM – KAZANIA O ŚWIĘTYCH

Bp K. Ryczan, Wyd. Jedność, Kielce

9. WYZWANIA WIARY

V. Messori, Wyd. M, Kraków

10. ROZMOWY O LUDZKICH SPRAWACH

J. Augustyn SJ, Wyd. M, Kraków

Lista została sporządzona na podstawie danych z następujących księgarni:

- Księgarni św. Jacka, Katowice, ul. 3 Maja 18
- Księgarni św. Jana Bosko, Warszawa, ul. Kawęczynska 53
- Księgarni św. Krzyża, Opole, ul. Katedralna 1
- Księgarni św. Ottona, Szczecin, ul. Papieża Pawła VI 2A
- Księgarni św. Pawła, Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 42
- Księgarni św. Stanisława BM, Kraków, ul. Wiślna 12 a
- Księgarni św. Wojciecha, Poznań, pl. Wolności 1
- Księgarni „W drodze”, Poznań, ul. Półwiejska 13
- Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław, pl. Katedralny 19

Numer w nawiasach oznaczają miejsce książki w poprzednim notowaniu „Listy”. Kolejne jej wydanie za dwa tygodnie.

Misjonarze Świętej Rodziny zapraszają na
WAKACYJNĄ WŁOCZĘGĘ Z BOGIEM

mlodych miast

24.06-03.07 Zakopane
15.07-24.07 Jastarnia (Mierzeja Helska)
23.08-30.08 Świder k. Warszawy

Służbę Liturgiczną zapraszamy na formacyjne
spotkanie połączone z kursem lektora, akolity
i kantora w dniach 6-12 lipca w Kazimierzu
Biskupim k. Konina.

Wszelkie informacje i zgłoszenia:
ks. Jerzy Sołtysiak MSF, ul. Kołtąta 80/82
05-402 Otwock 4, tel. (0-22) 788 22 79

23/R/00

Biuro Pielgrzymkowo-Turystyczne „LUDWIK”
43-100 Tychy, ul. Akacjowa 5 tel. (032) 327-52-69
(11.00-15.00),
(032) 217-08-11
(17.00-23.00)
kom. 0601 415 485

Terminy wyjazdów
do Medjugorje
na 2000 rok:

08.06-16.06; 20.06-28.06; 01.07-09.07; 15.07-23.07;
31.07-08.08; 11.08-19.08; 22.08-30.08; 07.09-15.09;
19.09-27.09; 30.09-08.10; 14.10-22.10; 04.11-12.11;
18.11-26.11; 02.12-10.12; 28.12-04.01.2001

Pielgrzymko-wczasy do Chorwacji

14/R/00

BIURO PODRÓŻY
TEST TOUR
30-048 Kraków, ul. J. Lea 17
tel. 012/633-09-70, fax 012/634-21-90

apostolskimi
i franciszkańskimi śladami
do grobu Ojca Pio
Pielgrzymka
23.06-29.06.2000
Wiedeń, Loreto, San Giovanni
Rotondo, Rzym, Watykan
Asyż, Padwa, Wenecja

- wyżywienie,
- hotele,
- lux autokar,
- pilot,
- opieka
- ubezpieczenie

Pielgrzymka do Włoch

ZAPRASZAMY

TERMIN:
26.05-05.06.2000
(7 dni pobytu w Rzymie)
CENA:
równowartość
490 USD brutto

44-200 RYBNIK
UL. MIKOŁOWSKA 6
TEL./FAX (032) 422 17 23
TEL./FAX (032) 423 97 99

Świecy Franciszkanie
Diecezji Opolskiej i Gliwickiej
organizują
Jubileuszową Pielgrzymkę Roku 2000
do La Salette, Lourdes i Paryża
w dniach od 7 do 19 sierpnia 2000 roku.
Koszt wyjazdu wynosi 1.700 PLN
(w cenie wyjazdu pełne wyżywienie, noclegi)
UWAGA!
Nie ma nocnych przejazdów autokarem
Klasztor OO. Franciszkanów - O. Szymon Wocka
ul. Poniatowskiego 5, 48-200 Prudnik
Tel. (077) 436-24-61

Ekonomiczne, najbardziej skuteczne
ogrzewanie elektrycznymi
promiennikami podczerwieni
sprawdzone w 130 kościołach
DREWART - Sp. z o.o. - 05-805 Kanie
ul. Kolejowa 12 b
tel./fax 022-7585982
tel. 022-7593712

TANSUN
promocja
2000

47/R/00

Wyłączny przedstawiciel w Polsce
firmy TANSUN LTD ENGLAND

WYROBY KTÓRE NIGDY NIE ZAWIODŁY

Szampon Bambi

delikatny dla skóry dziecka,
doskonale się pieni
i spłukuje - nie drażni oczu

krem Bambi

do pielęgnacji delikatnej skóry
niemowląt i dzieci

Szampon i płyn do kąpieli
Bambi 2 w 1

przeznaczony dla dzieci
i niemowląt od 1 miesiąca życia,
pachnie subtelnie świeżością
owoców i wiosennych kwiatów

Katowickie Zakłady Chemii Gospodarczej
Pollena Savona Sp. z o.o.
40-852 Katowice, ul. Pośpiecha 7/9
tel. centr. 0-32/25-45-077
tel./fax 0-32/25-45-233

FIRMA POSIADA CERTYFIKAT JAKOŚCI ISO 9001

Wszystkie wyroby zostały przebadane i zaakceptowane przez Instytut Matki i Dziecka

ZIOŁOWE KURACJE LECZNICZE

OPRACOWANE NA PODSTAWIE RECEPTUR
KSIĘDZA CZESŁAWA A. KLIMUSZKI
Z ZAKONU O.O. FRANCISZKANÓW

TRADYCJA I JAKOŚĆ

Istnieje bardzo wiele schorzeń i dolegliwości, które możemy skutecznie zwalczać za pomocą odpowiednio dobranych mieszanek ziołowych. Wieloletnie badania największego polskiego znawcy i propagatora kuracji ziołowych o. Cz. A. Klimuszki w połączeniu ze ściśle naukową wiedzą popartą wieloletnimi badaniami i konsultacjami zaowocowały mieszanekami ziołowymi, którym przyznano atest i nadano status leku oraz udzielono licencji Kurii Prowincjalnej O.O. Franciszkanów.

Proponujemy Państwu gotowe pełnowartościowe mieszanki ziołowe, wchodzące w skład wybranych kuracji z dokładnym opisem stosowania.

Proszę o przysłanie, (zapłać dopiero przy odbiorze + koszty przesyłki)
zakreślonych w okienku kuracji:

1. Otyłość mała nadwaga (Reducenol)	3 op.	33 zł	☐
2. Otyłość duża nadwaga (Reducenol)	6 op.	66 zł	☐
3. Otyłość nadwaga ok. 20 kg (Reducenol)	9 op.	99 zł	☐
4. Wzmocnienie włosów	3 op.	37 zł	☐
5. Wzmocnienie i wypadanie włosów (Kapiosol - piukanka)	6 op.	74 zł	☐
6. Prostate (Diurectol)	3 op.	33 zł	☐
7. Hemoroidy (Rectobol)	3 op.	33 zł	☐
8. Miazdzyca (Tonicol)	3 op.	33 zł	☐
9. Nerwica (Nervinol)	3 op.	33 zł	☐
10. Łuszczyca (Metabol)	3 op.	33 zł	☐
11. Nadżerka (Maginol - 1mg.)	3 op.	33 zł	☐
12. Wrzód żołądka (Ulvesolen)	3 op.	33 zł	☐

ZAMÓWIENIE   ZAMÓWIENIE   ZAMÓWIENIE   ZAMÓWIENIE

Imię i nazwisko _____
Ulica, nr domu _____
Kod, miasto _____

Należy podkreślić zamawiane zestawy i przelać na adres Biura Zamówień w Poznaniu, lub zamówić telefonicznie:
0 800 55 44 33 (połączenie bezpłatne)
Nasz adres: BIURO ZAMÓWIEŃ ul. Grabowa 4, 61-473 Poznań 33

Ojciec Czesław A. Klimuszko

Otyłość

Zestaw wg. księdza Klimuszki na otyłość nie wymaga reklamy. Najczęściej zamawiają go osoby, które widzą niesłychane efekty jego działania u znajomych. Osoby, które zgłaszają się do nas z ogłoszeń w gazetach, są zaskoczone niską ceną i nieporównywalną z innymi środkami skutecznością. No cóż, ksiądz Klimuszko poświęcił całe życie na dobieranie odpowiednich składników i proporcji - nie można się więc dziwić, że jego metody dają doskonałe efekty w porównaniu z innymi często bardzo drogimi kuracjami.

Nielegalnie "podrobione" zioła ks. Klimuszki można kupić na bazarach większych miast Polski. My proponujemy Państwu zakup na specjalnych warunkach: oryginalny, posiadający atest zestaw 3 opak., ziół wg. ks. Klimuszki po nieprawdopodobnie niskiej cenie 33 zł.

Wzmocnienie włosów

Bardzo często przypadłość, jaką jest wypadanie włosów, dotyka tysiące Pań i Panów w różnym wieku. Dzięki zastosowaniu odpowiedniej kuracji można ten proces bardzo szybko powstrzymać. Osobom, które mają osłabione włosy (np. po trwałej, lupież, śwedzenie) zaleca się przebadanie dermatologicznie zestaw 3 opakowań, natomiast w przypadku zaawansowanej choroby (wypadanie, łysienie) należy użyć 6 takich opakowań.

ZAMÓWIENIA TELEFONICZNE 0 800 55 44 33 od poniedziałku do soboty w godz. 8.00 do 21.00

PETROLEUM D-5

LEK HOMEOPATYCZNY

Z KROPLOMIERZEM

tel./fax 077/485 3229
tel. 485 0801
asa@opole.mtl.pl

Sporządzony na bazie nafty destylowanej.
Dostępny w aptekach bez recepty

SPRAWDZONA SKUTECZNOŚĆ W NOWEJ SZACIE

Od poniedziałku do piątku 19⁵⁰

w sobotę 7⁵⁰

w niedzielę 10¹⁵

BOGUSŁAW LINDA

czyta żywoty świętych w programie

SZALEŃCY PANA BOGA

plus
radio

ŚWIĘTO DOBROCZYNNOŚCI

10 czerwca
Warszawa
Agrykola
11.00-24.00

UNIEŚ MNIE W GÓRĘ

KGHM
POLSKA MIĘDZ S.A.

Petro

KWADRAT

Plakat
Trafno

TV POMAŃ

2

ŻYCIE

Dziennik
Bałtycki

GOŚĆ

JOPOKA

kai

MG

DZWONY

DZWONY POJEDYNCZE - WZBOGACANIE
ISTNIEJĄCYCH ZESTAWÓW
- ZESTAWY WIELOGŁOSOWE
- KONSERWACJA

LUDWISARNIA FELCZYŃSKICH - TACISZÓW
44-171 TACISZÓW, UL. GLIWICKA 87
ZBIGNIEW LUDWIK FELCZYŃSKI
Rodzinna technologia w rękach VI pokolenia
Telefon osobisty: 0604 519 878

44-100 GLIWICE
ul. Kochanowskiego 31/18
Tel./fax (032) 238-29-86
HTTP://WWW.BMJ.COM.PL/~FELCZYN
e-mail: dzwon@bmj.com.pl
WARSZAWA tel./fax (022) 857-57-03

KLINIKA 2000

PRYWATNA
KOMFORTOWA
KLINIKA CHIRURGII

KATOWICE 580-122
ul. Żelazna 1 598-075

Operacje okulistyczne
zaćmy (katarakty) unikatową metodą
fakoemulsyfikacji
Pobyt w klinice tylko jeden dzień!
- zabieg operacyjny -
refundowany przez kasę chorych

RADOŚĆ I ŁZY

Z OJCEM ŚWIĘTYM PRZEZ POLSKĘ W TRZECIE TYSIĄCLECIE

UNIKATOWE ZDJĘCIA
Z POWIETRZA
NIEZAPOMNIANE CHWILE
PODRÓŻ SENTYMENTALNA
KAROLA WOJTYŁY
PO WADOWICACH
10 MILIONÓW
PIELGRZYMÓW
250 z 2500 FOTOGRAFII
240 STRON W KOLORZE

NOWY ALBUM
JAN PAWEŁ II - SŁOWO
ADAM BUJAK - OBRAZ

KWADRAT

PRZY ZAMÓWIENIACH POŻYCZONYCH, KOSZT WYSTĄPIA PŁATYWA WYDAWCA

DYSTRYBUCJA: 0 601 20 56 36, 0 602 19 48 43, 0602 48 48, ZAMÓWIENIA (00 48) 33 812 39 39

RADOŚĆ I ŁZY

ADAM BUJAK

POLSKA Czerwiec 1999

LOT PAPIESKI

Panu Bogu

- można dać trochę
- można dać dużo
- można dać bardzo dużo
- można dać wszystko

„Misjonarze Oblaci,
przeznaczeni
do głoszenia Ewangelii Bożej,
idąc za Jezusem Chrystusem
porzucają wszystko”.

Jeśli tak bardzo kochasz Boga,
że gotów jesteś zostawić wszystko,
by zyskać i dawać innym Zbawienie,
to może Pan chce, byś był jednym z nas!
Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej

SEKRETARIAT POWOŁAŃ
ul. Ostatnia 14
60-102 Poznań
http://www.omi.org.pl
e-mail: powolania@omi.org.pl

15R00

MIĘDZYNARODOWE TARGI
BUDOWNICTWA I WYPOSAŻENIA KOŚCIOŁÓW,
SZTUKI SAKRALNEJ I DEWOCJONALIÓW

Kielce 7-9 czerwca 2000

Podczas targów zostanie zaprezentowana szeroka oferta w zakresie:

SACROEXPO

- budownictwa i wyposażenia obiektów kultu religijnego
- utensyliów
- dewocjonałów, sztuki sakralnej
- wydawnictw książkowych, muzycznych i multimedialnych o tematyce religijnej
- specjalistycznego sprzętu do obsługi pielgrzymek
- katolickich biur podróży
- elementów i rozwiązań technicznych wykorzystywanych podczas ceremonii i uroczystości kościelnych

CENTRUM TARGOWE KIELCE: ul. Zakładowa 1,

25 - 672 Kielce, tel. 041/365 12 12, 365 12 22, 365 12 00, fax 345 62 61

e-mail: frak.r@ctk.com.pl www.ctl.com.pl

Przedstawicielstwo w Warszawie, 03-703 Warszawa, ul. Olszowa 12, tel./fax 022/618 38 31, 618 99 18

Jesteśmy zainteresowani: wystawieniem się ☐ odwiedzeniem ☐ konferencją ☐

Imię i nazwisko:

Nazwa firmy:

tel/fax:

adres firmy:

Ceny promocyjne obowiązują do 31 marca 2000 r.

III DNI MŁODYCH CHRZEŚCIJAN

8 CZERWCA 2000

RYBNIK- „MARSZ DLA JEZUSA”

9 CZERWCA 2000

GLIWICE „PAN Z WAMI”

TYCHY „RADUJMY SIĘ I WESELMY”
ZABRZE „SPOTKAJMY SIĘ”

10 CZERWCA 2000

KATOWICE „ROCK MIŁOŚCI”

Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku w Chorzowie Pole Marsowe

Armia

Tymoteusz (2 Tm 2,3)

Carrantuohill

Trebunie Tutki

Jafia Namuel

Frühstück

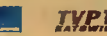
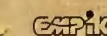
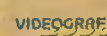
Mate.o

Prowadzenie: Darek Maciborek

PRZYBYWAJCIE

sponsorzy główni:

*Naszym Czytelnikom, Autorom, Współpracownikom i byłym Pracownikom
w tym szczególnym dla nas roku Wielkiego Jubileuszu 2000
i 75-lecia naszego istnienia*

*dziękujemy
za życzliwość, zainteresowanie, pomoc,
za wspólne przeżywanie trudów, za radość z naszych sukcesów
i życzymy,
by Bóg darzył na co dzień swymi łaskami*

1925-2000
Zawsze z Wami i dla Was

*Dyrekcja i pracownicy
Księgarni św. Jacka*

Przygotuj się na cud...

**vittorio
messori
cud**

Hiszpania. 1640.
dochodzenie w sprawie
młodziwej wstępującego
cudu maryjnego.

Czy amputowana noga może odrosnąć?
Przeczytaj, jeśli nie wierzysz...
Bestseller Vittorio Messoriego
już po polsku!

**Czy Pius XII
popierał nazistów?**

Pius XII
i druga wojna światowa
w tajnych archiwach watykańskich

Pierre Blet SJ

..Pierre Blet SJ
„Pius XII i druga wojna światowa
w tajnych archiwach watykańskich”

**Uwaga!
Już wkrótce!**

„Dobrze, że jesteś”
to filmowa impresja
o ostatniej pielgrzymce
Jana Pawła II do Polski.
Film zawiera unikatowe zdjęcia
watykańskich operatorów,
docierających wszędzie,
gdzie był nasz Papież.
Po miejscach tych oprowadza
ks. Mieczysław Maliński!

Przypomnij sobie
tamte niezapomniane zdarzenia,
miejsca i postacie...

Księgarnia św. Jacka
ul. Warszawska 58
40-008 Katowice
tel. 032 599221, 599222
faks 032 597825
e-mail: ks@ksj-arscath.com.pl

Kupon 22

Krzyżówka

POZIOMO:

1) bielinek, 6) część mowy, 10) żywy taniec marynarski, 11) kraj rodzinny, 12) pomost umożliwiający przeładunek towarów, 13) np. towot, 16) Bocelli lub Pavarotti, 17) maluje obrazy farbami wodnymi, 19) rysunek wryty w twardym materiale, 21) do podpierania się, 23) duże miasto portowe w Japonii, 24) na Podhalu: przybysz z nizin, 25) bryła lodowa na wodzie, 26) twórczość dramatyczna, 30) rysunkowa zagadka, 31) natarcie, 34) droga, 35) safandula, 36) pocisk artyleryjski wypełniony kawałkami metalu, 37) australijski nietopierzak, 38) kocietka nieco przestarzała.

PIONOWO:

1) lewa lub prawa w sercu, 2) syn, 3) miejsce, z którego wydobywają się wyziewy wulkaniczne, 4) z zapiskami, 5) kłoc, 7) mieszkanka krainy ze Strasburgiem, 8) popularna sztuka Moliera, 9) wyznaczanie pól figur geometrycznych, w przenośni rzecz nieosiągalna, 14) „oklaskiwany” motyl, 15) poważanie, 18) teren otoczony obszarem o innym charakterze, 20) biegły w elektronice, 22) oszust, krętacz, 24) odbitka z rysunku wykonanego na ceramce, 26) tyran, 27) oficer w armii sudańskiej, 28) główna rzeka Birmy, 29) fruwająca krzyżówka, 32) oblicze, 33) chwast w zbożu.

UWAGA:

Wśród osób, które do 6 czerwca 2000 r. (dzień losowania) nadesłały pod adresem redakcji: 40-958 Katowice 2, skrytka pocztowa 659, prawidłowe rozwiązania (z załączonym kuponem kontrolnym), rozlosowanych zostanie 10 nagród książkowych.

Rozwiązania prosimy przysyłać wyłącznie na kartach pocztowych.

Rozwiązanie krzyżówki nr 19:

Poziomo: herezja, kaganek, moc, waloryzacja, luteranin, saper, autorka, abnegat, kuracja, sekwoja, Loara, Kluczbork, kapielnica, idy, anatema, endecja. **Pionowo:** homilia, recytatorka, zawór, Atlanta, koronka, grzesznik, noc, kwadrat, pogrobowiec, Raclawice, kolekta, alkalina, Słubice, Arktyka, zjazd, oda.

Wylosowano 10 nagród książkowych, które otrzymują PP.: Elżbieta Górecko – Świętochłowice, Erika Herman – Bielsko-Biała, Maria Jakimko – Zabrze, Maria Jonecko – Tworóg, Michalina Kaczor – Myślenice, Kuba Kindrat – Cieszków, Jacek Kohlbrenner – Mikołów, Irena Lach – Darłowo, Agnieszka Malkiewicz – Kraków, Ewa Szarwark – Mściwoje.

Gratulujemy. Nagrody prześlemy pocztą.

Na wesoło

Kapelan więzienny rozmawia z włamywaczem, który po odbyciu kary ma niedługo opuścić więzienie:

– Gdy wyjdiesz synu na wolność, chciałbym ci jakoś pomóc...

– To niemożliwe, proszę księdza. W moim fachu potrzebna jest duża wprawa!

***

Policjant zatrzymuje kobietę jadącą zbyt szybko samochodem:

– Proszę spojrzeć na radarowy licznik: jechała pani 140 km na godzinę...

– Na godzinę?! Niemożliwe! Wyjechałam z domu najwyżej 10 minut temu!

***

Po bitwie oficer podchodzi do szeregowca:

– Nowak!!! Gdzie powinien znajdować się żołnierz w czasie walki?!

– Tam, gdzie jest najwięcej kul, pocisków i granatów.

– Zgadza się, a wy gdzie byliście?

– Ukryłem się w składzie amunicji...

***

– Dlaczego płaczesz, babciu?

– Bo kroję cebulę.

– I tak ci jej żal?

ANECDOTY

Pewnego razu do gabinetu Mikołaja Beketowa wbiegł służący i zawołał: – Mikołaju Mikołajewicz! W pańskiej bibliotece są złodzieje! Uczony oderwał się od obliczeń i spokojnie zapytał: – A co czytają?

Humor zeszytów szkolnych:

Telimenka wszystko trzymała w biurku, a kosmetyki na twarzy. Dlatego Tadeusz je znalazł.

Krasicki jadł obiady tylko w czwartki, w inne dni król go nie zapraszał.

Kmicic krzychał: „Gorze!” i rzeczywiście było mu gorzej.

Hobby z zębami

Z alpejskiej krainy...

Księstwo Liechtenstein należy do niewielu krajów, w których wpływy ze sprzedaży znaczków stanowią dość pokaźną część budżetów. Cóż – niewielki to kraj, zajmujący zaledwie 157 km² i mający tylko ok. 30 000 mieszkańców, więc i jego dochody nie mogą być oszałamiające, ale – mimo swej mikroskopijności – nieźle sobie radzi. Spore pieniądze pozostawiają w tym alpejskim księstwie, leżącym między Austrią a Szwajcarią, turyści, których przyciągają malownicze krajobrazy i łagodny klimat. Większe płyną do Vaduz, stolicy kraju, z tytułu świadczenia rozmaitych usług finansowych, w niewielkim tylko stopniu obciążonych podatkami. Źródłem wzmacniania budżetu są wreszcie, jak już wspomnieliśmy, znaczki – chętnie kolekcjonowane przez filatelistów, bo wyróżniają się wysokiej klasy artystycznym i estetyką. Powinny one także znajdować się w najbliższym kręgu zainteresowań kolekcjonerów walorów o tematyce religijnej, pojawiają się bowiem często w planach emisyjnych poczty Liechtensteinu. Piękna jest na przykład 9-znaczkowa seria z 1967 r., pokazująca patronów kościołów w 11 gminach księstwa, świętych: Wawrzyńca, Piotra, Mikołaja, Jerzego, Marcina, Fry-

dolina, Gawła, Teodula i Anny. Do niezwykle udanych należy także serie bożonarodzeniowe.

Od 1996 r. ukazują się znaczki nowej serii obiegowej, które także zasługują na uwagę. Pokazują one widoki wiosek liechtensteińskich, przy czym na wielu z nich na pierwszym planie figurują kościoły i kaplice. Dotyczy to również emisji z 6 marca. Na jej pięciu znaczkach widzimy kolejno: kościół parafialny w wiosce Ruggell w okręgu administracyjnym Oberland (jego skarbem jest gotycki ołtarz skrzydłowy z 1500 r.); kaplicę św. Piotra w Balzers (Oberland); kaplicę Świętego Krzyża w Eschen (okręg Unterland, pierwsza wzmianka o niej pochodzi z 1608 r.); kościół parafialny z początku XIX w. w Mauren (stary rozebrano w 1842 r.); romańską wieżę, jedyną pozostałość po nieistniejącym już (rozebrano go w 1900 r.) kościele z XII w. pw. św. Wawrzyńca w Schaan. Emisji towarzyszy koperta pierwszego dnia z herbami wymienionych wiosek w części ilustracyjnej.

Słowo o nominałach na znaczkach: Liechtenstein jest związany unią monetarną ze Szwajcarią, w związku z tym jego walutą jest frank szwajcarski, dzielony na 100 rappów. A zatem w serii dwa walory są po 50 i 60 rappów, a pozostałe trzy kosztują 1,10, 1,40 i 1,90 franka.

ISSN 0137-7604

9 770137 760009

JERZY STEPULSKI

**Kościół
seminaryjno-
akademicki
pw. św.
Jadwigi
Śląskiej
w Opolu**

GLIWICE

28 maja 2000

22/422

gość
niedzielnny

Złoty jubileusz Wyższego Seminarium Duchownego W nowym kościele i auli

„Seminarium ma być kontynuacją wspólnoty Apostołów zgromadzonych wokół Jezusa” – napisano w folderze wydawnym z okazji jubileuszu. Być może jest to najbardziej właściwa odpowiedź na pytanie, czym jest uczelnia kształcąca przyszłych duszpasterzy. W Opolu uroczystości obchodzone 50-lecie powstania Wyższego Seminarium Duchownego, które do tej pory ukończyło 1237 kapłanów. Pięciu z nich zostało biskupami – bp Jan Wieczorek, abp Alfons Nossol, bp Gerard Kusz, bp Jan Bagiński i bp Jan Kopiec.

Kościół związany jest z kapłaństwem. Przez nauczanie i sprawowanie sakramentów ciągle żyje i rozwija się wspólnota, której początki sięgają uczniów zgromadzonych wokół Chrystusa. Jego nakaz „Idźcie i nauczajcie...” oraz „To czyńcie na moją pamiątkę...” kontynuowali Apostołowie, a potem każdy mężczyzna, na którego wśród modlitw wkładali ręce (por. 1 Tm 4, 14). Troska o nowe i święte powołania sięga czasów apostołskich i Kościoła pierwotnego. Apostoł Narodów przypomina w Listach do Tymoteusza i Tytusa, jakimi cechami powinien odznaczać się kandydat do kapłaństwa (por. 1 Tm 3, 1nn; Tt 1, 5nn). Przez stulecia te kryteria oraz przygotowanie przy boku dobrego proboszcza tworzyły wciąż nowe pokolenia duchownych.

Z pewnością wiernym nigdy nie brakowało szafarzy sakramentów i nauczycieli Dobrej Nowiny. Około 1500 roku, na terenie rozległej wówczas diecezji wrocławskiej, pracowało ponad 1200 kapłanów. Jednak zmieniające się czasy i nowe wyzwania, które wkrótce miała przynieść reformacja, unaocznili niedostatki w ich formacji oraz nieskuteczność oddziaływania. Dlatego Sobór Trydencki z naciskiem nakazał biskupom utworzenie w diecezjach seminariów, które przez dwa lata przygotowywałyby kandydatów do kapłaństwa. W ten sposób zrodziła się idea uczelni, bez której nie sposób wyobrazić sobie dziś istnienia Kościoła i właściwego wypełniania jego misji.

Ostatnia wojna szczególnie mocno uderzyła w Śląsk i istniejące tu kościelne struktury. Wielu księży zostało zamordowanych, inni aresztowani, zesłani, zmuszeni do wyjazdu, szykanowani. Nagłą potrzebą stało się powołanie nowego seminarium duchownego, które przygotowałoby kapłanów dla potrzeb Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego.

Cztery lata po zakończeniu wojny starania ks. Bolesława Kominka ostatecznie zakończyły się sukcesem. 15 sierpnia 1949 roku podpisał on dekret ustanawiający seminarium duchowne z siedzibą w Opolu. Do tej pory kandydaci do kapłaństwa studiowali w Krakowie, w seminarium dla diecezji katowickiej oraz u ojców kapucynów. Siedzibą nowego seminarium stał się budynek przy ul. Książąt Opolskich 44, blisko prokatedry Świętego Krzyża. Pierwszy rok studiów rozpoczęło 35 kandyda-

tów do kapłaństwa. Niezwykle trudna była sytuacja materialna nowej uczelni. Świadczy o tym choćby tekst „Wskazań praktycznych”, które otrzymali kandydaci. Zobowiązano ich do przywiezienia bielizny pościelowej, sienników lub materacy, itd. Miesięczna opłata wynosiła 4000 zł. Od tej sumy odliczano naturalia, które przywozili klerycy – masło, tłuszcz, cukier itp.

Opolski budynek był jednak za mały jak na potrzeby tego typu placówki. Wobec odmowy władz, aby go rozbudować, na potrzeby seminarium przygotowano gmach w Nysie, po dawnym szpitalu bożogrobców. 1950 roku Nysa stała się siedzibą Wyższego Seminarium Duchownego. Lata powojenne odznaczały się niezwykle liczną kandydatów do kapłaństwa, jakby Bóg, znając wielkie potrzeby lokalnego Kościoła, hojnie powoływał do kapłańskiej posługi. Rok akademicki 1950/51 w Nysie rozpoczęło aż 224 alumnów, a kandydatom spoza diecezji odmówiono przyjęcia z powodu braku miejsc. Tylko od 1949 do 1957 roku o przyjęcie starały się 1762 osoby, przyjęto 676, a wyświęcono 236.

Powołanie w 1994 roku Uniwersytetu Opolskiego z Wydziałem Teologicznym oznaczało również zmiany w statusie seminarium, które stało się jego częścią. W 1997 roku seminarium duchowne przeniesiono z Nysy do Opola, bliżej władz uniwersyteckich i wydziałowych. Do dyspozycji alumnów oddano gruntownie wyremontowany gmach po dawnych koszarach oraz nowoczesną bibliotekę i salę gimnastyczną.

Złoty jubileusz pierwszej uczelni Śląska Opolskiego był okazją, aby społeczności klerycko-akademickiej oddać kościół i nowoczesną aulę. Imponujący obiekt, zbudowany zaledwie w ciągu kilkunastu miesięcy, został oficjalnie przekazany władzom seminarium i wydziału, a tym samym całej społeczności uniwersyteckiej. Konsekracji kościoła seminaryjnego dokonał abp Alfons Nossol. Na uroczystości zaproszono wszystkich absolwentów nysko-opolskiego seminarium. Podziwiano nowoczesne gmachy i z sentymentem wracano do „nyskich” wspomnień, do kilkunastoosobowych pokoi bez wody, do dwóch plasterków kielbasy na talerzu, do wykładów w przepelnionych salach, do niepowtarzalnej atmosfery starego budynku i niezwykle pięknego kościoła.

Nowe czasy przynoszą nowe wyzwania. Dlatego, jak powiedział abp Nossol, koniecznością stało się przeniesienie seminarium ze „śląskiego Rzymu”, jak potocznie określano Nysę do „śląskich Aten”, jak Kaznodzieja nazywał Opole. Solidna wiedza oraz kompetencja oparta na głębokim, duchowym fundamencie, pozwala mieć nadzieję, że wierni diecezji gliwickiej i opolskiej wciąż mogą liczyć na dobrych i Chrystusowego ducha kapłanów.

Drodzy Diecezjanie!

17 czerwca ubiegłego roku – podczas swojej pamiętnej i niezwyklej wizyty apostolskiej w Gliwicach – Ojciec Święty Jan Paweł II poświęcił korony przeznaczone dla czczonego od wieków obrazu Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Rudach. Obraz ten pochodzi z przełomu XIV/XV wieku i jest podobny do ikony Matki Bożej znajdującej się w Bazylice Matki Bożej Większej w Rzymie, zwanej *Salus Populi Romani*, czyli Zbawienie Ludu Rzymskiego. Na obrazie Matka Najświętsza wskazuje dłonią na Dzieciątko Jezus. To On, Jezus Chrystus, Jej Syn, jest Zbawicielem świata i Odkupicielem Człowieka. Maryja zaś jest jakby drogą prowadzącą do Niego.

Zaproszenie Biskupa Gliwickiego na uroczystość koronacji cudownego obrazu Matki Boskiej Pokornej w Rudach

Jakże nam, ludziom żyjącym na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia – tak często błądzącym na drogach niespokojnego czasu, potrzebna jest przewodniczka wskazująca drogę do Boga. Pomni na wołanie Ojca Świętego „otwórzcie drzwi Chrystusowi”, chcemy na nie odpowiedzieć ożywioną wiarą, nadzieją i miłością. W Roku Jubileuszowym 2000-lecia narodzin Jezusa Chrystusa, Kościół zachęca nas, byśmy to czynili w sposób publiczny i uroczysty. Jedną z form takiego uroczystego i publicznego oddania hołdu Jezusowi Chrystusowi będzie uroczystość koronacji obrazu Matki Bożej Pokornej z Rud.

Drodzy Diecezjanie!

Zapraszam Was na uroczystość koronacji do Rud w niedzielę 4 czerwca br. o godz. 17.00. Uroczystościom przewodniczyć będzie i korony, na

skronie Matki Najświętszej i Dzieciątka Jezus, nałoży nuncjusz apostolski w Polsce ksiądz arcybiskup Józef Kowalczyk w asyście zaproszonych księży biskupów.

Od wieków Kościół widział w Najświętszej Maryi Pannie ową „pokorną służebnicę”, którą Bóg umiłował i wybrał na Matkę swego Syna. Prośmy za wstawiennictwem Matki Boskiej Pokornej czczonej w Rudach o dar otwarcia się na Chrystusa i o łaskę serca pokornego, które nie boi się przyjąć Boga przychodzącego w Jezusie Chrystusie do człowieka.

Zapraszam Was do Rud i na trud drogi do Matki Najświętszej Pokornej z serca błogosławię.

† Jan Wieczorek
Biskup Gliwicki

Gliwice, 8 maja 2000 r.

KS. WALDEMAR
PACKNER

W diecezji i regionie

• 15 maja w kościele św. Michała Archaniola w Żernicy odbyły się uroczystości z okazji 50-lecia pobytu Misjonarzy Świętej Rodziny w tej parafii. Mszy św. przewodniczył bp ordynariusz Jan Wietorek, obecny był także prowincjał zgromadzenia oraz księża, którzy pracowali i pochodzą z tej parafii. Misjonarze Świętej Rodziny przybyli do Żernicy w 1950 roku na mocy dekretu administratora apostolskiego Bolesława Kominka.

• 12 maja bp Gerard Kusz był gościem Dnia Strażaka, zorganizowanego przez Państwową Straż Pożarną w Gliwicach. W uroczystości związanej z obchodami św. Floriana uczestniczył również ks. Piotr Faliński, kapelan Ochotniczej Straży Pożarnej RP w dwóch powiatach gliwickich.

• 31 maja o godz. 17.00 w Domu Muzyki i Tańca w Zabrzu odbędzie się koncert zespołu „Arka Noego”, którego dochód zostanie przekazany na pomoc dzieciom ze slumsów pod Nairobi w Kenii. Bilety w cenie 10 zł są do nabycia w kasie DMI oraz w niektórych parafiach.

• 13 maja w Katowicach odbyło się walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze Klubu Inteligencji Katolickiej, do którego należą również sekcje działające na terenie diecezji gliwickiej. Prezesem KIK-u na następną kadencję wybrany został ponownie Antoni Winiarski.

• 8 maja w kościele seminarjo-akademickim pw. św. Jadwigi z okazji 50-lecia Wyższego Seminarium Duchownego w Nysie-Opolu odbył się koncert jubileuszowy, w którym wystąpili soliści: Katarzyna Trylnik (sopran) i Anna Rożek (fortepian) oraz Akademicki Chór Uniwersytetu Opolskiego „Dramma per musica” pod dyr. Elżbiety Trylnik i Orkiestra Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Opolu pod dyr. Huberta Prochoty.

• We franciszkańskiej parafii Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Zabrzu działa księgarnia „Serduszko”, z której dochód przeznaczony jest na działalność charytatywną. Codziennie od godz. 9.30 do 17.30, a w soboty od 9.30 do 13.30 można zakupić książki, materiały papiernicze i skorzystać z usług ksero.

• 10 maja w Urzędzie Miejskim w Gliwicach odbyły się po raz pierwszy Targi Pracy WIOSNA 2000, które odwiedziło około 4000 osób poszukujących pracy. Pracodawcy posiadali łącznie około 1000 ofert zatrudnienia.

• Prezydent Opola Leszek Pogan zapowiedział, że wprowadzi restrykcyjny system punktacji dla dzieci spoza Opola na egzaminach do szkół średnich. Warunkiem równego traktowania dzieci z Opola i spoza Opola miałyby być porozumienie między władzami gmin ościennych a zarządem Opola w sprawie współfinansowania nauki dzieci w Opolu.

Gdzie odpoczywał św. Jan Sarkander

Tradycja ta sięga lat przedwojennych, a może i wcześniejszych. W ostatnią niedzielę maja z kościoła parafialnego w Wieszowej wyrusza procesja do źródła św. Jana Sarkandra, z niemieckiego zwanego także Sarkanderquelle.

Biografowie podają, że Jan Sarkander (1576–1620) pielgrzymował do Częstochowy, skąd przed powrotem do swojej parafii w Holeszowie na Morawach, zatrzymał się jeszcze na dłużej w Rybniku. Nie były to zwykłe podróże, ale ponieważ w czasie wielkiej zawieruchy politycznej i konfliktów religijnych, które dla Sarkandra skończyły się śmiercią męczeńską. W Wieszowej z dziada pradziada przekazuje się jeszcze inną tradycję. Jak głosi legenda, w pobliskim lesie, na trasie do Tarnowskich Gór, Jan Sarkander miał odpoczywać idąc lub wracając z Częstochowy. Umęczony drogą i spragniony położył się wśród drzew i błagał Boga o ratunek. Wówczas tuż obok niego wytrysnęło źródło wody, którą św. Jan pobłogosławił, sam się nią napoił i która służyła okolicznym mieszkańcom przez wiele następnych lat.

Zygmunt Pierszalik w „Zarysie dziejów Wieszowy” pisze, że historia źródła Sarkandra sięga początków XVII wieku. Związana jest z jego leczniczymi, a nawet cudotwórczymi właściwościami, przypisywanymi Świętemu. W czasie szerzącej się epidemii tyfusu w 1847 roku, ludzie, którzy modlili się przy krzyżu stojącym obok źródła, zostali uratowani. Pewna dziewczynka, której

W tym roku procesja z kościoła w Wieszowej do źródła wyrusza w niedzielę 28 maja o godz. 15.00

Krzyż w lesie, powyżej źródła

powieki przetarto tą wodą, odzyskała wzrok po kilku latach ślepoty. Ze źródła korzystali chętnie idący do pracy w kopalniach galmanu. Gdy wodą napojono chorego konia, straciła ona swoje cudowne właściwości, ale są tacy, którzy nadal przypisują jej specjalne działanie. Kiedyś zatrzymywała się tutaj każda pielgrzymka idąca do Częstochowy. Tędy prowadzi rybnicki szlak na Jasną Górę

Po latach zapomnienia, być może pod wpływem kanonizacji św. Jana w 1995 roku, źródło znowu staje się popularne. Tradycja corocznych procesji z okazji przypadającego 30 maja wspomnienia św. Jana rozwija się i znajduje coraz to nowych entuzjastów. Czasem niedziela św. Jana Sarkandra zbiega się z miejscowym odpustem Trójcy

Świętej. – Oprócz parafian z Wieszowej do źródła pielgrzymują mieszkańcy Górnika w swoich strojach ludowych – mówi ks. proboszcz Rudolf Halemba. – W tym roku przylączy się do nas także Stowarzyszenie Rycerzy św. Antoniego z Rokitnicy, które z własnej inicjatywy postanowiło zaopiekować się tym miejscem. Z zebranych na koncertach funduszy obmurowali źródło, wybudowali kapliczkę i schody prowadzące do stojącego powyżej krzyża.

W czasie procesji do źródła wierni śpiewają między innymi *Pieśń o św. Janie Sarkandrze*, a uroczystość kończy się nabożeństwem majowym przy krzyżu. Potem wszyscy rozchodzą się w swoją stronę.

K.C.

Jubileusz 2000 w diecezji gliwickiej

– czerwiec

3 czerwca – Pielgrzymka służby liturgicznej ołtarza do sanktuarium Matki Boskiej w Rudach. Rozpoczęcie o godz. 10.00.

3 czerwca – Pielgrzymka dzieci pierwszokomunijnych do katedry gliwickiej. Rozpoczęcie o godz. 10.00.

4 czerwca – Koronacja Obrazu Matki Boskiej Rudzkiej koronami poświęconymi przez Ojca Świętego w Gliwicach w czerwcu ub.r. Rozpoczęcie o godz. 17.00.

10 czerwca – Świecenia kapłańskie w katedrze gliwickiej. Rozpoczęcie o godz. 9.30.

15 czerwca – Nabożeństwo dziękczynienia za pielgrzymkę Ojca Świętego do Gliwic. Uroczystości odbędą się przy krzy-

żu papieskim w Zabrzu, przy kościele św. Wojciecha. O godz. 17.00 – Msza, o 18.00 – Nieszpory.

17 czerwca – Rocznica wizyty apostolskiej Ojca Świętego. Centralne uroczystości jubileuszowe w katedrze w Gliwicach z procesjonalnym przejściem na plac Krakowski. Rozpoczęcie o godz. 10.30.

25 czerwca – Pielgrzymka mężczyzn i młodzieńców diecezji gliwickiej i opolskiej na Górę Świętej Anny. Rozpoczęcie o godz. 10.00.

29 czerwca – Uroczystości odpustowe w kościele katedralnym Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Gliwicach. Rozpoczęcie o godz. 18.00.

Pielgrzymki dekanalne do kościołów jubileuszowych

Katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Gliwicach

18 czerwca – pielgrzymka dekanatu Gliwice Sośnica. Rozpoczęcie o godz. 15.00.

Kościół św. Anny w Zabrzu
18 czerwca – pielgrzymka dekanatu Zabrze. Rozpoczęcie o godz. 15.00.

Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Lubiecku

25 czerwca – pielgrzymka dekanatu Toszek. Rozpoczęcie o godz. 15.00.

Gliwice

Adres redakcji:
44-101 Gliwice,
skr. poczt. 196,
ul. Łużycka 1,
tel/fax 0-32/230 78 80

Redagują: Klaudia Cwolek, Mira Fiutak,
ks. Waldemar Packner

Pielgrzymka nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej Bożymi drogami

W Rudach, na swojej jubileuszowej pielgrzymce, spotkali się nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej i ich rodziny. Aktualnie jest ich w diecezji gliwickiej 274. Posługa nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej jest dziś nieodzownym elementem funkcjonowania bardzo wielu parafii naszej diecezji, zwłaszcza wielkomiejskich.

Kiedy dziesięć lat temu Episkopat Polski wprowadził posługę nadzwyczajnych szafarzy Eucharystii, diecezja metropolii górnośląskiej jako pierwsze skorzystała z tej możliwości. Proboszczowie delegowali odpowiednich kandydatów, którzy po przygotowaniu od swojego biskupa otrzymali upoważnienie do

rozdawania wiernym Komunii Świętej. Bardzo szybko zaakceptowano ich posługę w parafiach, choć wiązało się to z przełamaniem wielowiekowej tradycji, która mówiła, że szafarzem Eucharystii jest wyłącznie kapłan. Posługa nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej jest przejawem zaangażowania laikatu w Kościele i jego współodpowiedzialności za życie religijne w parafiach.

Większość z nich przyjechała w sobotę 13 maja do diecezjalnego sanktuarium w Rudach. Mszy, w której szafarze uczestniczyli w strojach liturgicznych, przewodniczył ks. inf. Paweł Pyrchała. Witając zebranych kustosz sanktuarium ks. Bonifacy Madla, powiedział, że przyjechali do sanktuarium Matki Boskiej Pokornej. – Ona, Służebnica pokorna, jest wzorem i przykładem każdej posługi,

spełnianej w Kościele Jej Syna Jezusa Chrystusa.

W homilii Ksiądz Infułat nawiązał do dwóch szczególnych wydarzeń przypadających tego dnia. – Dziś Jan Paweł II w Fatimie beatyfikuje dwoje pastuszków, którym objawiła się Matka naszego Zbawiciela, a 19 lat temu miał miejsce zamach na życie Papieża. Nasze myśli koncentrują się wokół tych wydarzeń, w których decydującą rolę odegrała pokorna Służebnica Pańska – powiedział ks. Pyrchała. Mówiąc o ludzkim odniesieniu do Boga, podkreślił, że zawsze miało ono wymiar pielgrzymowania. – Jesteśmy zakorzenieni w historii naszego zbawienia, które od początku wiary nosiło znamię pielgrzymowania – mówił Kaznodzieja. Nawiązał do historii Abrahama, który na rozkaz Boga opuścił swój dom rodzinny i udał się

w nieznane. Pielgrzymowała Rodzina Święta, a na przestrzeni dziejów tyłu naszych poprzedników w wierze. – Bóg nieustannie żąda, abym porzucił swoją wizję życia i wszedł na drogę, której On sam jest początkiem i kresem. W tym zawiera się nie tylko prawda o ludzkim zbawieniu, ale także prawda o ludzkim szczęściu. Człowiek może Boga porzucić, ale dokąd wtedy pójdzie i co w swoim życiu znajdzie? – pytał ks. Pyrchała.

Popołudniowemu nabożeństwu w kaplicy Matki Boskiej Pokornej przewodniczył bp Gerard Kusz. Zwracając się do szafarzy podziękował im za przykład wiary i pokornej służby w Kościele, zwłaszcza cierpiącym i chorującym w domach, którym każdej niedzieli przynoszą Komunię Świętą.

W.P.

Nasze wspólne świętowanie

Ks. dr JAN KOCHEL, koordynator Kongresu Słowa Bożego

– W najbliższy piątek i sobotę w Gliwicach odbędzie się Diecezjalny Kongres Słowa Bożego. Jaka jest idea tego wydarzenia?

– Naszym głównym celem jest uwielbienie Boga i intronizacja Pisma Świętego. Wydarzenie to wpisuje się w kalendarz Roku Jubileuszowego, ale chcemy, by nieco inaczej niż w przypadku obchodów organizowanych przez różne grupy i stany, miał on charakter uniwersalny. Dlatego nasze zaproszenie kierujemy do wszystkich wiernych diecezji.

– Na czym polega intronizacja Pisma Świętego?

– Chodzi w niej o zwrócenie większej uwagi na rolę Słowa Bożego w naszym życiu i przywrócenie mu także właściwego miejsca w liturgii. Inspiracja płynie od samego Ojca Świętego, a także z tradycji chrześcijańskiego Wschodu, który uczy nas, jak eksponować Ewangeliar. Zewnętrznie wyrażamy to przez podniesienie Ewangelii, umieszczenie jej na widocznym miejscu, a w czasie liturgii poprzez procesjonalne przeniesienie, pocałunek czy okadzanie. Jest to zarazem wypełnienie tego, o czym mówi soborowa konstytucja *Dei verbum*, że Kościół zawsze czcił Słowo Boże, podobnie jak czcił Ciało Pana (por. KO 21).

– Kongres ma mieć charakter modlitewny i zarazem radosnego świętowania, co to oznacza?

– W całym przedsięwzięciu kładziemy nacisk na lekturę Słowa Bożego w rytmie *lectio divina*, na który składa się czytanie, medytacja, modlitwa i kontemplacja przechodząca w działanie. Ta metoda pomaga w głębszym odczytywaniu Słowa Bożego, o czym będą mówić jej znawcy bp Antoni Długosz z Częstochowy i be-

A. WITWICKI

nedyktn o. Ludwik Mycielski. Będzie można się przekonać, że odkrywanie Słowa Bożego skłania do wdzięczności i uwielbienia, a w codzienności po prostu do bardziej radosnego i szczęśliwego życia.

– Jak poszczególne parafie będą uczestniczyć w Kongresie?

– Kongres ma być zwieńczeniem całego Tygodnia Biblijnego, który rozpocznie się w Niedzielę Słowa Bożego 28 maja. Do wszystkich proboszczów zwróciliśmy się z prośbą, by w tym dniu lub na zakończenie Kongresu, zorganizowali u siebie Niedzielę Biblijną. Natomiast w poszczególne dni tygodnia w kościołach jubileuszowych w Gliwicach, Zabrze, Bytomiu i Tarnowskich Górach odbędą się nabożeństwa Słowa Bożego, które przygotowują ruchy i stowarzyszenia religijne naszej diecezji. Przedstawiciele parafii będą uczestniczyć w samym Kongresie 2 i 3 czerwca, ale zapraszamy oczywiście wszystkich, którzy chcieliby odpocząć w cieniu Słowa i doświadczyć radości uwielbienia Boga.

– Dziękuję za rozmowę.
Rozmawiała KLAUDIA CWOŁEK

Kongres biblijny w Gliwicach

2 i 3 czerwca w kościele Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła w Gliwicach Sikorniku odbędzie się Kongres Słowa Bożego, organizowany przez Radę Ruchów, Wspólnot i Stowarzyszeń Diecezji Gliwickiej (koordynator ks. Roman Hosz), Szkołę Nowej Ewangelizacji (koordynator ks. Artur Sepioło) i Szkołę Słowa Bożego (koordynator ks. Jan Kochel). Jest to kontynuacja dotychczasowych kongresów, które zapoczątkowała Odnova w Duchu Świętym, a zarazem – jak mówi ks. Roman Hosz – próba odczytania znaków czasu. – Już na poprzednim kongresie poszczególne grupy i wspólnoty podkreślały bowiem potrzebę głębszego pochylenia się nad Biblią i skonfrontowania jej z prowadzoną przez nie posługą ewangelizacyjną. Kongres, jako że odbywa się w Roku Jubileuszowym, ma mieć przede wszystkim charakter świętowania, czyli dziękczynienia i uwielbienia za dzieło zbawienia. Oprawę muzyczną Kongresu zapewni zespół ewangelizacyjny z Żar, organizator Przystanku Jezus.

Kongres jest otwarty dla wszystkich chętnych, ale organizatorzy proszą o wcześniejsze zgłaszanie uczestnictwa na kartach rozprawdzonych przez wszystkie parafie i stowarzyszenia lub w Biurze Kongresowym przy Centrum Formacyjno-Modlitewnym Ruchów, Wspólnot i Stowarzyszeń Diecezji Gliwickiej (44-100 Gliwice, ul. Toszecka 36a, tel. 0-32/270-58-30, e-mail: wspolnota@gliwice.opoka.org.pl). Ostateczny termin zgłoszeń upływa 1 czerwca. Koszt udziału 10 zł (gorący

posiłek, materiały kongresowe: śpiewnik, identyfikator itp.). Istnieje możliwość zarezerwowania noclegu.

Program

2 czerwca (piątek)

Katechezy głosi bp Antoni Długosz z Częstochowy

16.00 – Nabożeństwo Słowa Bożego. Katecheza: – *Jak żyć Słowem? Zasady życia we wspólnocie chrześcijańskiej* (Dz 2, 42)

16.45 – Przerwa na kawę i herbatę

17.30 – Katecheza: *Jak nieść Słowo? Nowa Ewangelizacja*

18.30 – Eucharystia z homilią Księdza Biskupa (Gliwice)

20.00 – Spotkanie modlitewne – uwielbienie

3 czerwca (sobota)

Katechezy głosi o. Ludwik Mycielski, benedyktyn

10.00 – Modlitwa w ciągu dnia
Katecheza I: *Lectio divina* dzisiaj

11.00 – Inscenizacja biblijna

12.00 – Anioł Pański

Katecheza II – *Meditatio: Jezus żywe Słowo Ojca* (Łk 4, 14–30)

13.00 – Obiad

15.00 – Modlitwa uwielbienia

15.30 – Katecheza III – *Oratio: Jezusowa modlitwa uwielbienia* (Łk 10, 21 i nn.)

17.00 – Katecheza IV: *Contemplatio: Jezus Ewangelizator* (Łk 24, 13–35)

18.30 – Eucharystia z homilią Księdza Biskupa (Gliwice).

2-3 czerwiec 2000
Parafia NMP Matki Kościoła
Gliwice-Sikornik

Zapisane na kartkach...

Powstające na marginesie – wydarzenia, dni, liturgii przeżywane w Kościele... Pisane na kartkach kalendarza i mijającego czasu. Opowiadające o miejscach i ludziach, których autor spotkał na swojej drodze. „Zapisane na kartkach liturgicznego kalendarza” przez ks. Marcina Gajdę.

W tym zbiorze artykułów-rozważań, które autor nazywa wspomnieniami, przechodzimy cały rok liturgiczny Kościoła. Rozpoczynając od Bożego Narodzenia, kiedy „z kołędą” trafiamy do mieszkańców sośnicowickiego zamku. Później nowy rok, jak czyste kartki w kalendarzu, czekające na atrament spływający po kropki ze stalówki. I Droga Krzyżowa, i Zmartwychwstanie, chociaż „jeszcze nie zerwano klepsydr”. Maj i nabożeństwa mieszane z zapachem bzu. Lato i jesień – pora spadających liści i przekładanych paciorków różańca, listopadowego wspomnienia

tych, co odeszli. I znowu Adwent, czekanie na żłóbek... Zamknięte koło kalendarza liturgicznego przeżywanego przez Kościół od wieków. A w nim prawda o nas – autor pisze o sobie i tych, których spotyka w swojej pracy duszpasterskiej. Wyłaniają się „Z pamiętnika wiejskiego proboszcza” i „Zapisków miejskiego proboszcza”. Poznajemy Rafała, który kiedyś nie będzie potrzebował inwalidzkiego wózka, człowieka mieszkającego w Europie Zachodniej, który wszystkie wieczory spędza na czytaniu książek, bo żał byłoby mu odchodzić z tego świata, nie przeczytawszy ich... Siostrę Lenę ze Zgromadzenia św. Józefa... Małgosię, co w Modlitwie Eucharystycznej modli się „za górali”...

Wszystkie te, zapisane w brulionach ks. Marcina Gajdy, rozważania były drukowane w gliwickim „Gościu Niedzielnym”. Zebrane i opracowane tworzą zamkniętą całość, świadectwo czasu,

Zapisane na kartkach liturgicznego kalendarza

miejsce i ludzi. „Spróbowałem na kartki zwykłego papieru przelać kawałek mojego życia” – pisze w zakończeniu ks. Marcin Gajda. Przy okazji udało się powiedzieć coś więcej.

Ks. Marcin Gajda jest proboszczem parafii pw. św. Jakuba w Sośnicowicach. Jako wikary pracował w Głubczycach i Wójtowej Wsi. Był asystentem kościelnym gliwickiego „Gościa Niedzielnego”.

m.

Marcin Gajda, Zapisane na kartkach liturgicznego kalendarza, Wydawca Kuria Diecezjalna w Gliwicach, 2000 r.

Wykład ks. dr. Erwina Mateji Kamień Śląski św. Jacka

W ikonografii przedstawiany najczęściej jako niosący Najświętszy Sakrament w jednej, a figurkę Matki Bożej w drugiej ręce. Znany jest też wizerunek trzymającego lilię, symbol czystości i niewinności. Patron misionarzy, chorych, dzisiaj chętnie widziany obok św. Wojciecha jako patron jednoczącej się Europy – wykształcony, humanista, z bogactwem Zachodu ruszający na Wschód. Od 6 lat patronuje metropolii górnośląskiej. Św. Jacek, urodzony w Kamieniu Śląskim, którego grób znalazł miejsce w kościele dominikanów w Krakowie.

„Kamień Śląski jako miejsce narodzin i kultu św. Jacka” to tytuł wykładu ks. dr. Erwina Mateji, adiunkta Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, kustosa sanktuarium św. Jacka w Kamieniu Śląskim. Wykład

był kolejnym spotkaniem w cyklu organizowanym przez Gliwicki Ośrodek Konsultacyjny Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego.

W Krakowie u grobu św. Jacka rozpoczął się kult Świętego, zmarłego w 1257 roku, a kanonizowanego ponad 300 lat później, bo w 1594 roku. Pielgrzymi odwiedzają również miejsce jego urodzenia – Kamień Śląski. Zaraz po jego kanonizacji pielgrzymi chcieli zobaczyć komnatę, w której urodził się Jacek, fragment zachowanego stroju zakonnego, kołyskę, która zaginęła wraz z innymi pamiątkami po rodzinie Odrowążów. W 1715 roku komnata narodzin została przebudowana na kaplicę, gdzie z roku na rok powiększała się liczba wotów, skradzionych później przez armię radziecką w 1945 roku. Przed grabieżcami uchroniony został jedynie relikwiarz, który wraz z ostatnimi właścicielami Zamku w Kamieniu zawędrował do Niemiec, a w 1993 roku wrócił do miejsca narodzin św. Jacka.

Kamień Śląski jest jednym z dwóch pierwszych miejsc – obok kościoła

dominikanów w Warszawie – gdzie czczono Świętego w kościołach pod jego wezwaniem. Zamek w Kamieniu Śląskim, nierozzerwalnie związany z kultem św. Jacka, przechodził różne koleje historii. Od kultu jednoczącego w tym miejscu niemiecko- i polskojęzyczną ludność Śląska, przez trudne lata wojenne, po powojenną politykę, która doprowadziła to miejsce do zupełnej ruiny po pożarze, który strawił wszystko. Przejęte przez diecezję opolską jako ruina w 1990 roku, sanktuarium św. Jacka zostało odbudowane w cztery lata, na obchodzone w 1994 roku 400-lecie kanonizacji Świętego. Dzisiaj cały kompleks pełni również rolę centrum kultury i nauki przy wydziale teologicznym Uniwersytetu Opolskiego oraz ośrodka rekolekcyjnego, a latem domu pielgrzyma. Odbudowy całego kompleksu – jak podkreślił ks. dr. Erwin Mateja – Kościół podjął się ze względu na kaplicę zamkową, miejsce kultu Świętego tej ziemi.

M. F.

Zapraszamy

Pielgrzymka mężczyzn i młodzieńców

do Piekar Śląskich odbędzie się w niedzielę **28 maja**. Rozpoczęcie o godz. 9.30.

Odpust Matki Boskiej Rudzkiej

Uroczystości ku czci Matki Boskiej Pokornej w sanktuarium w Rudach – **31 maja**, godz. 18.00.

Dzień modlitw

siostr zakonnych

na Górze Świętej Anny odbędzie się w uroczystości Wniebowstąpienia Pańskiego **1 czerwca**. Rozpoczęcie o godz. 9.30. Msza o godz. 11.00.

Dzień modlitw

mniejszości narodowych

na Górze Świętej Anny – **4 czerwca**. Rozpoczęcie o godz. 9.30. Msza o godz. 11.00.

Dni skupienia

dla narzeczonych

w Centrum Kształcenia i Dialogu „Theotokos” w Gliwicach odbędą się **od 2 do 4 czerwca**. Zapisy przyjmuje i bliższych informacji udziela ks. Eugeniusz Gogoliński. Kontakt we wtorki od 10.00 do 13.00 – tel. 0-32/230-71-42 (Kuria diecezjalna w Gliwicach); inne dni – tel. 0-32/232-59-20 wew. 36 (parafia NMP Matki Kościoła w Gliwicach) lub e-mail: eugenios@kuria.gliwice.pl

Ruch Światło-Życie

zaprasza na Nabożeństwo Rozesłania przed letnimi rekolekcjami oazowymi, które pod przewodnictwem Ks. Biskupa odbędzie się **3 czerwca** o godz. 12.00 w katedrze gliwickiej. O godz. 11.30 – przygotowanie liturgii.

Wokół spraw rodziny

Spotkania dla rodziców i wychowawców w „Theotokos” przy par. MB Kochawińskiej na osiedlu Kopernika w Gliwicach.

28 maja, godz. 17.00 – Sławomir Olejniczak, prezes Stowarzyszenia Kultury Chrześcijańskiej im. Ks. Piotra Skargi – *Wczoraj, dziś i jutro polskiej rodziny*.

KIK w Gliwicach

Kaplica św. Jadwigi przy par. Wszystkich Świętych, ul. Kościelna. Spotkania w środy, godz. 18.00 – Nieszpory, Msza św. i wykład.

31 maja – *Chrześcijaнин na mównicach*.

DA „Kopernik”

Ośrodek duszpasterstwa akademickiego przy par. MB Kochawińskiej w Gliwicach, ul. Kopernika 63 a. Spotkania w czwartki, godz. 19.15 – Msza św. i wykład.

1 czerwca – mgr inż. Marek Raacki – *Dlaczego jestem katolikiem?*

DA w Bytomiu

Ośrodek przy par. NSPJ, ul. Pułaskiego 9. Spotkania w niedziele, godz. 10.00 – Msza św. i wykład.

28 maja – *Przygotowanie do XV Światowego Dnia Młodzieży w sierpniu 2000 r.*

W każdą środę o 19.00 – Msza w intencji wyjazdu na spotkanie z Ojcem Świętym.

Salezjański Ośrodek

Szkolno-Wychowawczy

zaprasza dzieci i młodzież na warsztaty ceramiczne, które odbędą się **3 czerwca** w parku w Reptach. Rozpoczęcie o godz. 12.00.

Konkurs dla wszystkich

Miesiąc maryjny

Wygraj wycieczkę zagraniczną!

Chwalcie taki umajone, góry, doliny zielone, chwalcie cieniste gaiki, źródła i kręte strumyki. Co igra z morza falemi, w powietrzu buja skrzydłami, chwalcie z nami Panią świata, Jej dłoń nasza wieńiec spleta.

4. Które, znane na całym świecie, sanktuarium maryjne odwiedził Ojciec Święty Jan Paweł II 13 maja br.?

Znasz odpowiedź? To bardzo dobrze! Zapisz ją na kartce razem z odpowiedziami na pozostałe trzy pytania postawione w maju. Wytnij kupon i dołącz do kuponów wyciętych z trzech pozostałych majowych numerów „Gościa”. Wszystko przyslij pod adresem: „Gość Niedzielnym”, skr. poczt. 659, 40-958 Katowice 2, z dopiskiem „Konkurs dla wszystkich – maj”.

Zasady konkursu:

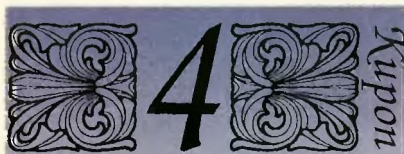
1. Jedna tura „Konkursu dla wszystkich” trwa przez jeden miesiąc.
2. Pytań będzie tyle, ile numerów „Gościa Niedzielnego” w danym miesiącu (w maju 4 pytania!).

3. W każdej turze przewidziana jest bardzo cenna nagroda w postaci zagranicznej wycieczki.

4. Losowanie nagród odbywać się będzie komisyjnie piętnaście dni po wydrukowaniu ostatniego pytania każdej tury. O wynikach losowania informujemy wyłącznie na łamach „Gościa”.

5. Aby wziąć udział w losowaniu, należy:

- odpowiedzieć na pytania konkursowe drukowane w kolejnych numerach „Gościa”;
- wszystkie odpowiedzi napisać na jednej kartce
- dołączyć wycięte z „Gościa” kupony konkursowe (w maju 4 kupony z kolejnymi numerami);
- wysłać pod adresem redakcji.

FELCI
**Skoczowianie
dziękowali Ojcu
Świątemu za
duchowe owoce
jego wizyty
z 1995 roku**

Skoczowianie u Ojca Świętego

Gdy w lutym Zarząd Stowarzyszenia „Musica Sacra” ze Skoczowa rozpoczął planowanie wyjazdu do Watykanu z okazji 5. rocznicy pobytu Ojca Świętego w Skoczowie, wydawało się to niezwykle trudnym zadaniem. Jednak nasze Stowarzyszenie znalazło bardzo życzliwą nam osobę – biskupa Tadeusza Rakoczego.

Gdy ks. prałat Alojzy Zuber, proboszcz skoczowskiej parafii śś. Apostołów Piotra i Pawła, oraz Witold Dzierżawski po raz pierwszy przedstawili naszą prośbę o pomoc w spotkaniu z Ojcem Świętym, Ksiądz Biskup odniósł się do tego pomysłu niezwykle życzliwie i obiecał pomoc.

Zaraz po zakwaterowaniu się w Rzymie u sióstr urszulanek szarych (którym serdecznie dziękujemy za ciepłe przyjęcie) udaliśmy się na Plac św. Piotra. W Polskim Domu Pielgrzymy „Corda Cordi” (Serca Sercu) prosiliśmy ojca Konrada Hejmo – opiekuna polskich pielgrzymów w Rzymie – o wskazanie nam możliwości spotkania z Papieżem. Ojciec polecił nam być następnego dnia wczesnym rankiem na Placu św. Piotra.

W środę 26 kwietnia, o 8.30 byliśmy przed Bazyliką. O. Konrad zaprowadził nas do sektora tuż przy papieskim ołtarzu. Obok nas stał ks. prałat Zdzisław Peszkowski – zasłużony dla utrwalania pamięci o ofiarach Katynia i miejsc zbrodni na Wschodzie. Pamiętał swój pobyt na papieskiej pielgrzymce w Skoczowie, gdzie Papież poświęcił dzwon pokoju dla Katynia.

Wreszcie ze swojej letniej rezydencji Castel Gandolfo przyleciał nasz Papież. Przez półtorej godziny słuchaliśmy jego słów. Gdy witał Polaków, w tym kilka grup z naszej diecezji, łyż napłynęły do oczu. Po zakończonej audyencji Ojciec Święty najpierw spotkał się z grupą niepełnosprawnych. Wtedy o. Hejmo wprowadził nas w bezpośrednią bliskość ołtarza. Czekaliśmy na najważniejsze w życiu każdego z nas spotkanie. Przed nami kilkanaście par nowożeńców prosiło Papieża o błogosławieństwo. Wreszcie podeszliśmy my. Ks. Zuber przekazał pozdrowienia od biskupa Rakoczego i wraz z W. Dzierżawskim raz jeszcze podziękował za pobyt Jego Świątobliwości w Skoczowie w 1995 roku. W. Dzierżawski złożył Papieżowi dar od skoczowskich dzieci – Ojciec Święty, uśmiechając się, pobołgował najmłodszych. Anna i Andrzej Baczowie dziękowali za ekumeniczny festiwal Panorama Sztuki Chrześcijań-

skiej „Musica Sacra”, który co roku przypomina to największe w historii Skoczowa wydarzenie. Elżbieta i Jan Swobodowie – za kolejny owoc jego wizyty – prawie gotową kaplicę w Wiślicy, budowaną na wzór papieskiego ołtarza. Ojciec Święty z zainteresowaniem spoglądał na zdjęcia pokazujące obecny stan kaplicy i prezentujące festiwal „Musica Sacra”. Marek Suchodolski przekazał Papieżowi podziękowania od środowiska kupieckiego.

Na zakończenie spotkania poprosiliśmy o słowo dla skoczowian i specjalnie dla nas Jan Paweł II przekazał swoje „Szczęść Boże”, które utrwalił na taśmie magnetofonowej.

Wszyscy pielgrzymi i całe Stowarzyszenie „Musica Sacra” składa moc serdeczności biskupowi Tadeuszowi Rakoczemu za pomoc i życzliwość, jakie nam okazał w przygotowaniach do pielgrzymki i podczas naszego pobytu w Watykanie. W czasie Mszy św. w owym dniu pamiętaliśmy szczególnie o naszym Arcypasterzu, gdyż była to ósma rocznica jego konsekracji, której dokonał Jan Paweł II w Bazylice św. Piotra 26 kwietnia 1992 roku.

ANNA STEFANIAK-BACZA

U źródeł Miłosierdzia

Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy bielskich dworcach PKS i PKP, to chyba najczęściej odwiedzana świątynia jubileuszowa. Podróżni wstępują tu, by uklęknąć przed Najświętszym Sakramentem, podczas całodziennego wystawienia, czy skorzystać z sakramentu pokuty i pojednania.

To podstawowe powody, dla których 7 maja biskup Tadeusz Rakoczy poświęcił w kaplicy ołtarz Miłosierdzia Bożego, a samej kaplicy nadał taki właśnie tytuł.

Wystrój kaplicy jest dziełem prof. Czesława Dźwigaja z Krakowa. W ołtarzu umieszczono obraz Chrystusa Miłosierdnego. Obok – wizerunki św. Maksymiliana Kolbego, św. Jana Sarkandra, św. Judy Tadeusza i św. sio-

stry Faustyny. Taki wybór ma swoje głębokie uzasadnienie w historii parafii.

„O budowę kościoła zaczęto się starać jeszcze przed wojną – opowiada ks. infułat Emil Mroczek, proboszcz parafii. – Dopiero jednak w roku 1957 nastał czas, aby wrócić do tej sprawy. Przy kościele św. Mikołaja w Bielsku-Białej działało prężne grono czcicieli Serca Jezusowego, którzy chcieli rozbudowy kaplicy MB Częstochowskiej. Napotykali jednak szereg trudności. Troskami podzielili się z biskupem katowickim. Wtedy Ksiądz Biskup powiedział o pilnej potrzebie budowy nowego kościoła przy dworcu”.

26 stycznia 1958 roku poświęcono barak dla celów kultu. Piętrzyły się jednak trudności z ówczesnymi władzami. Wtedy jeden z czcicieli Serca, Wiktor Kominek, zauważył w sanktuarium Matki Bożej w Hałcnowie figurę patrona od spraw beznadziejnych – św. Judy Tadeusza. Zapropo-

nował, aby był on drugim patronem parafii. Tak się też stało.

W 1977 zatwierdzono parafię. Zezwolenie na budowę wydano w 1981 roku, w pierwszym dniu słynnego strajku w Bielsku-Białej. Po trzech latach odprawiano nabożeństwa w kaplicy, po czterech – w kościele. Na ten okres przypadają ważne wydarzenia: 600-lecie obrazu MB JasnoGórskiej – stąd też obraz MB znalazł miejsce w kaplicy – i kanonizacja Maksymiliana Kolbego, stąd też i jego wizerunek znalazł tu miejsce.

W 1988 r. biskup Herbert Bednorz wyraził życzenie, aby w kościele, trwała stała całodzienna adoracja Najświętszego Sakramentu. Wtedy do Bielska codziennie przyjeżdżało około 60 tys. ludzi. Często spędzali tu czas między połączeniami komunikacyjnymi.

„Kiedy powstała nowa diecezja, biskup Rakoczy wciąż wracał do

Ciąg dalszy na str. 17

Gilowicka parafiada Dla serca, umysłu i ciała

Ponad tysiąc osób z czterdziestu parafii wzięło udział w rozgrywkach i konkursach, jakie zorganizowano od 28 kwietnia do 3 maja w podżywieckich Gilowicach podczas Diecezjalnej Parafiady Dzieci i Młodzieży. Przez 6 dni miejscowość ta żyła sportem, zabawą i radością.

„Przeprowadziliśmy rozgrywki w 12 dyscyplinach. Najwięcej osób, bo aż 235, wzięło udział w biegach. Rozdaliśmy 26 pucharów, 110 medali, 150 dyplomów i ponad 100 nagród rzeczowych” – relacjonuje Henryk Pasko, prezes Parafialnego Klubu Sportowego „Olimpijczyk” w Gilowicach i główny organizator parafiady. Zgodnie z założeniami ruchu parafiadowego, gilowickie przedsięwzięcie było połączeniem modlitwy i przeżyć duchowych z rozgrywkami sportowymi – aktywność w świątyni, na stadionie i w kulturze równocześnie rozwija i kształtuje serce, umysł oraz ciało. W programie parafiady w Gilowicach nie mogło więc zabraknąć Mszy Świętych i nabożeństw majowych, konkursów (biblijnego, literackiego i plastycznego) oraz programów artystycznych – koncertu „Gdybym miłości nie miał...” Jana Saługi i Jana Budziaszka, a także widowiska „Po górach, dolinach”, przygotowanego przez dzieci ze Szkoły

Podstawowej nr 2 w Gilowicach. Rozgrywki odbywały się na boisku i hali sportowej. Zainaugurowała je 28 kwietnia rywalizacja osób niepełnosprawnych, w której wzięło udział 60 uczestników – głównie z Łodygowic, Gilowic i Międzybrodzia Żywieckiego. Następne dni to już otwarte rozgrywki, w których mogli wziąć udział wszyscy chętni.

„Najliczniejsze reprezentacje przybyły z parafii dekanatów Żywiecczyzny. Wyróżnić trzeba miejscowości: Radziechowy, Łodygowice Dolne i Porąbkę, skąd przyjechały do Gilowic bardzo mocne i aktywne zespoły. Łącznie doliczyliśmy się reprezentacji czterdziestu parafii, w tym także spoza naszej diecezji” – mówi Henryk Pasko, dodając, że przez całe 6 dni rozgrywek dopisała zarówno pogoda, jak i frekwencja. Panowała wspaniała atmosfera sportowej rywalizacji, ale także radości i przyjaźni. W programie nie zabrakło także meczu piłkarskiego, rozegranego między strażakami i księżmi (w tym roku zwyciężyli ci pierwsi stosunkiem bramek 3 do 1).

Przygotowanie i przeprowadzenie tak dużego przedsięwzięcia nie byłoby możliwe bez współpracy wielu osób i instytucji. Współorganizatorami rozgrywek, obok Parafialnego Klubu Sportowego „Olimpijczyk”, były Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Gilowicach. „Przy przygoto-

ARTUR KASPRZYKOWSKI

waniach i organizacji zaangażowanych było około czterdziestu osób, w tym zwłaszcza członków Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej. Wszystkim, którzy bezinteresownie i ofiarnie włączyli się w tę inicjatywę, pragnę serdecznie podziękować. Słowa wdzięczności kieruję także do instytucji i firm, które wspomogły nas finansowo, bo bez tego trudno byłoby zorganizować tak dużą imprezę” – dodaje H. Pasko. Wśród dobroczyńców i sponsorów parafiady znaleźli się: gilowicka parafia pw. św. Andrzeja Apostoła, Urząd Gminy w Gilowicach, Powiatowe Zrzeszenie LZS w Żywcu, Banki Spółdzielcze w Andrychowie, Gilowicach, Kętach, Wę-

gierskiej Górze i Żywcu oraz firmy prywatne z terenu Żywiecczyzny.

„Uważam, że sport powinien zajmować znaczące miejsce w życiu parafii, gdyż w ten sposób często łatwiej trafić do młodego człowieka, do jego serca. Ponadto sport pomaga młodzieży rozwijać osobowość, uczy wytrwałości, cierpliwości, pokory w przyjmowaniu porażek, szacunku dla drugiego człowieka. Jest to też sposób spędzania wolnego czasu, alternatywny dla siedzenia przed telewizorem, komputerem czy w barze. Jestem przekonany, że warto i trzeba organizować takie imprezy. Oby było ich jak najwięcej” – twierdzi Henryk Pasko.

ARTUR KASPRZYKOWSKI

Parafiada także w Dankowicach i Wilamowicach

Serdecznie zapraszamy na II Parafiadę Diecezji Bielsko-Żywieckiej, której otwarciem nastąpi 3 czerwca 2000 r. o godz. 10.00 na stadionie LKS „Pasjonat” w Dankowicach. W tym dniu odbędzie się turniej piłki nożnej i tenisa ziemnego. Przewidziano wiele atrakcji dla dzieci i młodzieży. 9 i 10 czerwca

w Wilamowicach zostanie rozegrany turniej piłki siatkowej i koszykowej chłopców i dziewcząt, a 24 czerwca odbędą się mecze finałowe. 25 czerwca biskup Tadeusz Rakoczy podczas uroczystego zakończenia Parafiady wręczy nagrody zwycięzcom.

im

Sztandar z Niepokalaną

ARTUR KASPRZYKOWSKI

Od niedzieli 14 maja działająca przy bielskiej katedrze św. Mikołaja wspólnota Dzieci Maryi ma własny sztandar. „Niech on będzie zewnętrznym wyrazem tego, czym żyje wasza wspólnota. Niech was wyróżnia, a inne dziewczęta przyciąga do waszej grupy” – powiedział ks. prałat Zbigniew Powada, proboszcz parafii katedralnej, który ufundował sztandar i sprawował Mszę Świętą, podczas której ten symbol został poświęcony.

Katedralna wspólnota Dzieci Maryi skupia około 40 dziewcząt w wieku od sześciu do piętnastu lat. Ich opiekunką i moderatorką jest siostra Blandyna ze Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Śląskich. Cała grupa podczas Mszy Świętej 14 maja zebrała się w swych odświętnych strojach przy ołtarzu, by z rąk Księdza Proboszcza odebrać swój sztandar z wi-

zerunkiem Niepokalanej oraz cudownego medalika. „Niech ten sztandar będzie symbolem i zewnętrznym znakiem, że obrałyście Maryję na swoją patronkę, orędowniczkę oraz przewodniczkę, że Jej duchowością pragniecie kształtować siebie i formować. Niech ten sztandar was gromadzi i odtąd wyróżnia na wszystkich parafialnych uroczystościach” – powiedział przed poświęceniem sztandaru ks. prałat Zbigniew Powada. Przypomniawszy też, że dzień wcześniej Kościół otrzymał w darze dwoje błogosławionych pastuszków z Fatimy – Franciszka i Hiacyntę. „Te dzieci, wasi rówieśnicy, są wspaniałym przykładem wpatrywania w Maryję. Niech one poprowadzą was do Niepokalanej, a Ona do Jezusa” – powiedział Ksiądz Proboszcz.

A.K.

List do redakcji

Uczestniczymy w cudzie

W drugą niedzielę maja w Roku Jubileuszowym mój sześciolatek młodszy syn przystąpił do Wczesnej Komunii Świętej. Przygotowany został do pełnego uczestniczenia we Mszy św. przez katechetkę od lat pracującą w Hażlachu – elżbietankę, siostrę Daniełę Makulską. Ona również – dwa lata temu przygotowała do Pierwszej (również Wczesnej) Komunii naszego starszego syna. Co więcej – ja i moja siostra (matka chrzestna moich dzieci) – przystąpiłyśmy w 1971 r. do Wczesnej Komunii Świętej, a naszą katechetką także była siostra Danieła. Wydarzenia te skłaniają do refleksji i zmuszają do próby odpowiedzi na pytanie: jakie znaczenie, jakie konsekwencje niosły i niosą one nadal.

W tej parafii podcieszyńskiej Wczesne Komunie mają wieloletnią tradycję, podobnie jak tradycja jest i to, że dzieci uczestniczą w tej uroczystości ubrane w jednakowe stroje liturgiczne. Tak było podczas mojej Wczesnej Komunii św., tak jest i teraz. Przeżycia z tego dnia, kiedy sama byłam dzieckiem, zapamiętałam doskonale. Dzięki mądrości naszych rodziców, ani ja, ani moja siostra, nie kojarzymy tego dnia z kosztownymi prezentami. Wiedziałyśmy, że dzieje się coś niezwykle ważnego, że przekraczamy jakiś próg. Dziś wiem na pewno, że małe dziecko nie potrafi ani nazwać istoty tych wzruszeń, ale przyjmuje po czasie określenia, które pomagają mu je nazwać. Określenia te usłyszało w domu i na lekcjach religii – „to jest dla ciebie bardzo ważny dzień. Pan Jezus zamieszkał w Twoim sercu”.

W tym roku i dwa lata temu treść przeżyć była inna – choć wzruszenie podobne. Dzieci, które są przecież sensem naszego rodzicielskiego życia, prowadzimy do Boga. Naszym najważniejszym zadaniem jest to, żeby nie pogubiło się wśród wielu dróg, które świat mu proponuje. To najważniejsze z zadań byłoby ponad nasze siły, gdyby nie pomoc Boga i ludzi. Gdyby nie wiele godzin spotkań i cierpliwego tłumaczenia rzeczy, które z trudem pojmujemy i my – dorośli.

Aż w końcu przyszedł taki czas, że my, rodzice, możemy uczyć się od własnego dziecka głębi wiary w to, że uczestniczymy w cudzie. Starannie przygotowana liturgia, oprawa uroczystości, o którą zadbał ks. proboszcz Andrzej Papoń – to wszystko pomagało w przeżyciu niezwykłości wydarzenia. A słowa, które mówili w tym dniu dorośli składając dziecku życzenia były z jednej strony proste i zrozumiałe, z drugiej – pełne powagi i głębi. Wiem z własnego doświadczenia, że nawet małe dziecko zapamięta ten dzień na zawsze. Nam, dorosłym, wydaje się, że już wiele o życiu wiemy – dobrze więc, że teraz przyszło nam stanąć zdumionym i zadziwionym prostą i mądrą wiarą naszych dzieci mówiących z pełnym przekonaniem – „Już teraz niczego się nie boję, bo zamieszkał we mnie Pan Jezus”. Mamy nadzieję, że gdzieś tam, wśród pięknych i trudnych przeżyć, które przyjdą, ta świadomość będzie dla nich najważniejsza.

Anna

Czas świadectwa i refleksji

„Ten Tydzień ma być czasem szczególnego świadectwa obecności Chrystusa w życiu współczesnych Polaków. Ma to być również czas wspólnej refleksji nad przesłaniem Chrystusowej Ewangelii i nad naszą chrześcijańską tożsamością” – mówił ks. Piotr Konieczny, kapelan żywieckiego Klubu Inteligencji Katolickiej, w homilii podczas Mszy Świętej, inaugurującej VI Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Żywcu.

Msza św. została odprawiona 4 maja w konkatedrze Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Liturgii przewodniczył ks. Adam Boniecki, redaktor naczelny „Tygodnika Powszechnego” i pierwszy gość Tygodnia. Po Eucharystii podzielił się on ze słuchaczami, zebranymi w auli Domu Katolickiego, refleksjami na temat sytuacji Kościoła u progu trzeciego tysiąclecia.

Wszystkie dni żywieckiego Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej wypełniono modlitwą, prelekcjami, poezją i muzyką. 5 maja były nieszpory w wykonaniu scholi ojców dominikanów z Krakowa oraz prelekcja o. Jarosława Kupczaka OP na temat „Wolność i prawda w myśli Jana Pawła II”. Następnego dnia swymi refleksjami na temat sprawiedliwości i miłosierdzia dzieliły się ze słuchaczami Hanna Suchocka, minister sprawiedliwości, oraz siostra Małgorzata Chmielewska ze wspólnoty „Chleb Życia”, opiekującą się osobami bezdomnymi oraz środowiskami patologicznymi. W niedzielę 7 maja bielski aktor Kuba Abrahamowicz wystąpił ze spektaklem-modlitwą opartym na tekście Ewangelii św. Jana.

Kolejny dzień zdominowała poezja. Uczniowie żywieckich szkół recytowali swoje wiersze, a głównym, choć wcześniej niezapowiedzianym bohaterem tego spotkania był ks. Jan Twardowski. 9 maja w auli Domu Katolickiego odbył się koncert Tomasz Kamińskiego, zatytułowany „Małe miłości”. Ostatni dzień żywieckiego Tygodnia poświęcono dyskusji na temat „Kościoła a media publiczne i komercyjne”, w której wzięli udział Paweł Nowacki z Radia Plus, Bogdan Sadowski z TVP oraz Piotr Gabryel z tygodnika „Wprost”.

Imprezom Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej towarzyszyły dwie wystawy, zorganizowane przez Zbigniewa Micherdzińskiego: „Życie Chrystusa w sztuce ludowej” na żywieckim Zamku oraz „Wizerunki Świętych w oczach dzieci” w auli Domu Katolickiego.

Organizatorom żywieckiego Tygodnia udało się zrealizować bardzo ambitny program. Wielkim sukcesem był fakt, że w ciągu siedmiu dni udało się gościć w Żywcu tak wiele znakomitych osób. Publiczność doceniła wysiłki organizatorów i podczas wszystkich spotkań aula konkatedralnego Domu Katolickiego była wypełniona. „Cieszy nas rosnąca frekwencja, a zwłaszcza liczniejszy niż dawniej udział młodzieży. Warto podejmować wysiłki organizowania takich przedsięwzięć, gdy później widać, że jest dla kogo się trudzić” – powiedział nam Marek Moszczak, prezes żywieckiego KIK-u – głównego organizatora Tygodnia. Współorganizatorami i sponsorami tego przedsięwzięcia byli: parafia konkatedralna Narodzenia NMP, Starostwo Powiatowe i Urząd Miejski w Żywcu, Browary Żywieckie SA, Wydawnictwo Knop, Zajazd EF oraz Pensjonat „Nad Solą”.

P.M.

U źródeł Miłosierdzia

Ciąg dalszy ze str. 15

myśli, iż jeżeli jest adoracja, wypadałoby, aby był stały konfesjonał. Idea napotykała trudności. Rozwiązano problem w ten sposób, że księży z czterech dekanatów bielskich pełnią dyżury raz w miesiącu według ustalonego programu. W ten sposób jest zaangażowanych stu księży – mówi ks. Mroczek.

„Z wielką radością przyjęliśmy wiadomość o kanonizacji siostry Faustyny Kowalskiej, a co za tym idzie nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego. Wydaje się, że klimat stworzony w naszym kościele bardzo sprzyjał rozpoczęciu takiego nabożeństwa: stały konfesjonał, wystawienie Najświętszego Sakramentu – te dwa sakramenty są źródłem Miłosierdzia. Dlatego tak uporządkowaliśmy wystrój kościoła, aby kaplica cotygodniowych nabożeństw ku Jego czci, nosiła taki tytuł” – tłumaczy ksiądz Mroczek.

7 maja podczas uroczystej Eucharystii, sprawowanej pod przewodnictwem biskupa Tadeusza Rakoczego, ks. infułata Emila Mrocza oraz duszpasterzy mieszkających i pracujących

w parafii, Ksiądz Biskup – przypominając o kanonizacji siostry Faustyny – powiedział: „To szczególna łaska, że w Roku Jubileuszowym ta stara prawda, głoszona od dwóch tysięcy lat, teraz za sprawą pokornej zakonniczki świętej Faustyny Kowalskiej w nowym blasku dotknęła naszych serc. Bóg przygotowuje coraz piękniejsze niespodzianki, które są kontynuacją dzieł sprzed dwóch tysięcy lat”.

Ksiądz Biskup wyraził uznanie dla wiernych i duszpasterzy parafii i podziękował im „za dzieło materialne i duchowe, które tutaj się dokonuje”.

Po Mszy św. uczczono relikwie św. Faustyny. Można to także uczynić podczas cotygodniowych nabożeństw adoracji Miłosierdzia Bożego. Rozpoczynają się one w piątki o 15.00.

Już niedługo w kościele przy dworcu pojawi się jeszcze jeden znak łączności tej parafii z całym Kościołem i Ojcem Świętym. W piątą rocznicę obecności Jana Pawła II na Podbeskidziu obok ołtarza w głównym kościele pojawi się pamiątkowy krzyż papieski.

URSZULA ROGÓLSKA

Ofiarom Katynia

„Polsko, nie zapomnij, że zamordowano nas za wierność Tobie” – głosi napis na tablicy upamiętniającej 60. rocznicę mordu NKWD na polskich oficerach z ziemi oświęcimskiej. Tablicę, wmurowaną w ścianę kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Oświęcimiu odsłonięto 29 kwietnia.

Rocznicową uroczystość rozpoczęła Eucharystia, której przewodniczył ks. kanonik Jerzy Brońka, proboszcz parafii Wniebowzięcia NMP w Oświęcimiu. Zgromadzeni na Mszy św. ogarnęli modlitwą wszystkich pomordowanych na Wschodzie w 1940 roku.

Inicjatorami powstania tablicy pamiątkowej są bracia Karol i Jan Ptaszkowscy, synowie zamordowanego Michała Ptaszkowskiego, członkowie oświęcimskiego koła Stowarzyszenia Rodzin Ofiar Katynia Polski Południowej.

Karol Ptaszkowski przez lokalną prasę nawiązał kontakt z rodzinami jeńców obozów w Starobielsku, Ostaszkowie i Kozielsku. Na tablicy pamiątkowej uczczono pamięć 10 ofiar Katynia – ludzi, którzy byli związani z miastem nad Solą.

„Dzisiejsze święto to niepowtarzalny dzień dla starszego pokolenia – podkreśliła Zofia Peszko, prezes Stowarzyszenia Rodzin Ofiar Katynia Polski Południowej. – Naszym dziadom, ojcom, braciom, mężom odebrano prawo godnej śmierci na polu walki, do własnej mogiły, do przyszłości. Oni pokazali nam swoją postawą, jak żyć w wierze i miłości do Ojczyzny. Młodzi, nie zapomnijcie o Katyniu! – apelowała Prezes.

Ks. kan. Jerzy Brońka przypomniał, że wszyscy, którzy przyjęli Jezusa Chrystusa, będą uczestniczyć w chwale Jego Zmartwychwstania. Ta nadzieja jest pomocą w doświadczeniu zbrodni katyńskiej. Ofiara zamordowanych zobowiązuje do pamięci, a przede wszystkim do życia w miłości, braterstwie, zgodzie z bliźnimi, troski o sprawiedliwość i dobro wspólne.

DOROTA FRYC-PIĘTAK

O pamięci i pojednaniu

Co ma wspólnego piosenka Edyty Górniak „To nie ja byłam Ewą” z tematem „Wina, Pojednanie, Zapomnienie”? Tego między innymi dowiedzieli się wszyscy, którzy przybyli 14 maja do bielskiego teatru „Banialuka” na wykład Krzysztofa Zanussiego – właśnie – o winie, pojednaniu i zapomnieniu.

Wykład odbył się w ramach spotkań przygotowanych przez nauczycieli i uczniów Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego o profilu artystycznym im. Stanisława Wyspiańskiego w Bielsku-Białej.

„Sprawą podstawową jest gotowość poświęceń w imię solidarności z wszystkimi” – tym cytatem z jednego z felietonów Krzysztofa Zanussiego, znanego reżysera, rozpoczęto spotkanie.

Nauczyciele liczącego niespełna rok liceum przyznali, że także oni uważają te same sprawy za podstawowe, po to powołali szkołę, „by wychowywać w duchu humanizmu, opartego na wysokich wartościach estetycznych”. Dlatego chcieli, by to właśnie Krzysztof Zanussi rozpoczął cykl spotkań intelektualnych i artystycznych o wartościach sięgających korzeniami chrześcijaństwa.

Nim przemówił gość licealistów, oni sami zaprezentowali swoje umiejętności baletowe i wokalne – jedna z uczennic śpiewała właśnie piosenkę „To nie ja byłam Ewą”, którą później K. Zanussi wykorzystał w swoim wykładzie. Salę teatru wypełnili słuchacze różnicowani wiekowo, ale najliczniej przybyli młodzi i to właśnie głównie do nich K. Zanussi skierował swoje słowa.

Na czym można budować harmonijne, przyjazne współzycie z sąsiadem

odmiennej religii, rasy, narodowości? – zastanawiali się z K. Zanussim słuchacze. „Nasze położenie geograficzne powoduje, że z czterech możliwych stron mamy dwa trudne sąsiedztwa: niemieckie i rosyjskie, które nam ciąży pamięcią. Jak żyć w obliczu jednoczącej się Europy, kiedy ma się taką skomplikowaną pamięć?” – mówił Zanussi.

Spośród kilku koncepcji można wybrać zapomnienie. Drugim wyjściem jest nauka historii, wówczas pamięć jest ciągle w nas, rodzi się więc problem pojednania i przebaczenia. Jak przebaczyć, kiedy winy nie są równe?

Zanussi zaproponował słuchaczom dwie koncepcje. Jeana Jacques’a Rousseau głoszącą, że człowiek rodzi się niewinny, a psuje go życie w społeczeństwie, oraz koncepcję judeochrześcijańską, która mówi o grzechu pierworodnym, w której człowiek jest bytem niedoskonałym.

„Koleżanka śpiewała, »ja nie ponoszę winy za Ewę« – to jest właśnie Jean Jacques Rousseau. Nie wiem, czy to chciała wyśpiewać – żartował wykładowca. – Druga koncepcja mówi o niedoskonałości ludzkiej, obciążonej winą Ewy i Adama. Jeśli wybieramy między tymi dwoma sposobami widzenia, to musimy spostrzec, że przebaczenie jest dużo naturalniejsze jako warunek pojednania, jeśli wyrasta z drugiej koncepcji. Bo jeśli wyznaję, że z natury jestem niedoskonały, grzeszny, to nawet jeśli ktoś skrzywdził mnie bardziej niż mi się udało mu oddać, to ja i tak wiem, że nie jestem bez winy. Wobec czego droga do przebaczenia jest łatwiejsza. Jeśli wierzę, że pamięć jest motorem kultury, pewnym absurdem jest nie uczyć historii. Pamięć jest czymś dzięki czemu akumulujemy to, co się nagromadziło przez wieki. Człowiek od społeczeństwa dostaje człowieczeństwo, a nie właśnie. Jestem za takim myśleniem, że wszyscy jesteśmy winni i to nas właśnie łączy”.

I. M.

Pomost walki z lękiem

„Odnajdź swoje zbuntowane komórki, zanim będzie za późno” – pod takim hasłem, wymyślonym przez uczniów Zespołu Szkół Rolniczo-Technicznych 5 maja w Cieszyńskim Domu Narodowym świętowano 5-lecie cieszyńskiego oddziału Polskiego Komitetu Zwalczania Raka. Spotkanie – przygotowane przy współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną – było częścią dorocznego Dni Walki z Rakiem w Cieszynie.

Jak tłumaczy dr Halina Molak-Olczak, przewodnicząca oddziału PKZR w Cieszynie, jest on organizacją pozarządową, która ma być pomostem między przedstawicielami służby zdrowia i pacjentami. „Do zakresu działań Komitetu należy to wszystko, co w jak najszerszym znaczeniu wiąże się z przeciwdziałaniem chorobie nowotworowej – mówi dr Molak-Olczak. – Poza zwykłymi akcjami profilaktycznymi naszym najbardziej spektakularnym działaniem są Dni

Walki z Rakiem, w czasie których staramy się jak najmocniej zaznaczyć swoją obecność przez wykłady, prelekcje, organizowanie punktów informacyjnych o profilaktyce nowotworowej. Istotną częścią naszego działania są konkursy dla młodzieży, akcje antynikotynowe czy pomoc w remoncie Zespołu Poradni Profilaktycznych Szpitala Śląskiego”.

Marzeniem cieszyńskiego oddziału jest tworzenie własnych ulotek promujących zdrowie. Najważniejsze jest bowiem oddziaływanie na świadomość, przekonywanie do profilaktyki i – co najważniejsze – przewycięzanie lęku przed chorobą, co można osiągnąć przez zwiększenie wiedzy.

Adresatami działań koła są mieszkańcy miasta i jego okolic po obu stronach granicy, młodzież szkół średnich i przedszkolaki oraz – szczególnie – kobiety, w tym kobiety po mastektomii (koło współpracuje ze zrzeszającymi je grupami „Amazonki”).

Młodzież bardzo chętnie bierze udział w olimpiadach wiedzy i konkur-

sach plastycznych na temat profilaktyki nowotworowej. Przedszkolaki łatwo udało się przekonać z kolei do akcji antynikotynowej... W czasie cieszyńskiego spotkania podsumowano właśnie olimpiadę wiedzy i konkursy plastyczne na temat epidemiologii i profilaktyki wybranych nowotworów. W olimpiadzie wiedzy najlepsza była uczennica Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Cieszynie Maria Gierczak, a w konkursie plastycznym Grzegorz Niezgoda z Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych i Marzena Kistowska z LO im. A. Osuchowskiego.

Uroczystość w Cieszynie była również okazją do uhonorowania odznaką Złotego Żonkila osób, które przyczyniają się do wali z tą chorobą. Wyróżniono Józefa Rducha, Grażynę i Krzysztofa Durlowów oraz Irenę Piekar.

Kontynuacją cieszyńskiego spotkania była konferencja szkoleniowa na temat profilaktyki nowotworów, przygotowana w sobotę, 6 maja w Ustroniu.

I.M.

• Referendum w Rajczy, dotyczące odwołania władz gminy, nie przyniosło rozwiązania. Frekwencja była zbyt mała, by można było wyniki głosowania uznać za wiążące.

• Na budynku, założonego w 1895 roku, pierwszego na Śląsku gimnazjum polskiego w Cieszynie odsłonięto pamiątkową tablicę. Uroczystość odbyła się w trakcie walnego zebrania delegatów Macierzy Ziemi Cieszyńskiej.

• W Czechowicach-Dziedzicach powstanie ośrodek zamiejscowy Politechniki Krakowskiej. Będą to filie trzech wydziałów, których siedzibą ma być Zespół Szkół Technicznych i Licealnych. Studia wieczorowe zaczęną się już jesienią br. W tym samym czasie ośrodek dydaktyczny PK zacznie funkcjonować także w Żywcu.

• 3 czerwca w Kozach i Porąbce odbędą się imprezy kulturalne i sportowe, zorganizowane w ramach I Dnia Powiatu Bielskiego. Równolegle w obu miejscowościach trwać będą festyny, kiemasze, rozgrywki sportowe i rekreacyjne.

• Paweł Kilarski z Bielska-Białej został wybrany na prezesa śląskiego zarządu wojewódzkiego Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego. Kilarski jest ponadto radnym sejmiku województwa śląskiego oraz przewodniczącym Rady Śląskiej Regionalnej Kasy Chorych.

• Szczycąc się ponadwiekową historią Ochotnicza Straż Pożarna w Kobiernicach koło Kęt otrzymała w maju nowy samochód ratowniczo-gaśniczy „Lublin 3”. Zakupu dokonano dzięki pieniądzą z Zarządu Głównego OSP, Urzędu Gminy w Porąbce i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach.

• Cykl imprez w ramach „Dni Andrychowa” zorganizowały od 12 do 14 maja władze miasta wraz z Centrum Kultury i Wypoczynku.

• Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Strumieniu skupia ponad 400 członków i działa od 30 lat. Z okazji tego jubileuszu strumieńskie koło otrzymało związkowy sztandar.

• W Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej otwarto Regionalne Centrum Informacji Europejskiej. Jest to jeden z 33 tego typu ośrodków w Polsce, działających na podstawie certyfikatu Centrum Informacji Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej. W bielskim Centrum można skorzystać z wydawnictw o Komisji Europejskiej, zdobyć za pośrednictwem Internetu niezbędne informacje na ten temat oraz uzyskać pomoc w sporządzaniu wniosków do funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

• W hali sportowej Beskidu Brenna odbył się VIII Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego. W rywalizacji wzięło udział 196 par tanecznych.

• Od 16 maja w bielskim Klubie Nauczyciela czynna jest wystawa malarstwa Urszuli Demskiej. Autorka jest mieszkanką Kóz i prezesem Stowarzyszenia Plastyków „Ondraszek”.

Gość nad Olzą

• Święto Konstytucji 3 maja było okazją do uroczystego spotkania w siedzibie Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie. Na zaproszenie konsula Marka Masiulanisa przybyli przedstawiciele świata kultury, nauki, biznesu, działacze polityczni, samorządowi i przedstawiciele organizacji mniejszości polskiej na Zaolziu. Uroczystość zaszczylił swoją obecnością m.in. biskup ostrawski Franciszek Łobkowitz. Szczególnym momentem spotkania było rozwiązanie konkursu „Poloniada 2000” przeprowadzonego pod patronatem marszałek Senatu RP Alicji Grześkowiak.

• Od 24 do 27 maja, po raz jedenasty na deskach Teatru Cieszyńskiego i Teatru im. A. Mickiewicza w Cieszynie, w ramach Międzynarodowego Festiwalu „Na Granicy”, wystąpią grupy teatralne. Tradycyjnie organizatorami imprezy są: Solidarność Polsko-Czesko-Słowacka, „Dom Narodowy” w Cieszynie, Ośrodek Kulturalno-Społeczny „Strzelnica” w Czeskim Cieszynie i dwa wspomniane teatry. W tym roku będzie można zobaczyć m.in. spektakle teatrów: „Atelier” z Sopotu, Powszechnego z Warszawy, „Wierszalin” z Białegostoku, a także Słowackiego Teatru Narodowego i Teatru z Brna.

• 12 maja w gmachu Polskiego Gimnazjum w Karwinie Granicach odbyło się seminarium poświęcone szkolnictwu polskiemu na pograniczu śląsko-morawskim pod koniec XIX i na początku XX wieku. Głównymi prelegentami byli dr Stanisław Zahradnik i mgr Roman Baron. Organizatorami seminarium były Sekcja Historii Regionu przy ZG PZKO i Ośrodek Dokumentacji Kongresu Polaków w RC.

• 60. rocznica mordu katyńskiego i utworzenia obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, 55. rocznica zakończenia II wojny światowej oraz 10. rocznica rozpoczęcia procesu demokratyzacji w gminie stały się powodem uroczystych obchodów 2 maja w Suchej Górnej. Uroczystości rozpoczęto na cmentarzu, nad symbolicznym grobem górnosuszanina zamordowanego w Katyniu mjr. Henryka Niemca. W Parku Bohaterów złożono kwiaty, a na zakończenie odbyło się nabożeństwo ekumeniczne z udziałem ks. Mirosława Kazimierza oraz przedstawicieli Kościoła braterskiego i śląskiego Kościoła ewangelickiego. Obchody zorganizowali członkowie Koła Polskich Kombatantów i Rodziny Katyńskiej.

• 13 maja w Ligotce Kameralnej odbyła się uroczystość poświęcenia herbu i sztandaru gminy, nadanego jej w lutym tego roku przez parlament RC. Aktu poświęcenia dokonali ks. dziekan Rudolf Sikora wraz z wikarym parafii w Gnojniku ks. Bolestawem Firlą oraz ks. Jarosławem Kaletą ze Śląskiego Kościoła ewangelickiego. Herb Ligotki tworzy podzielona poziomo tarcza. W górnej części na niebieskim tle widnieje złoty cieszyński orzeł z czerwonym dziobem, a w dolnej na czerwonym tle złoty pług bez kół. Uroczystość miała miejsce w siedemdziesiątą rocznicę powstania gminy.

• Obchody święta Konstytucji 3 maja były okazją do spotkania w brneńskim Klubie „Polonus”, które odbyło się 11 maja. Przedstawiciele Polonii zamieszkującej w Brnie spotkali się z konsulem generalnym RP w Ostrawie Markiem Masiulanisem i konsulem Wacławem Leśniewskim. Polscy dyplomaci obdarowali Klub telewizorem i sprzętem wideo, co uzupełniło dar prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego – antenę satelitarną. Członkowie Klubu „Polonus” z okazji trzeciomajowego święta złożyli kwiaty pod tablicą upamiętniającą polskich więźniów Spilbergu.

Konkurs dla wszystkich

Maryjne sanktuaria (4)

Dzisiaj publikujemy ostatnie pytanie w majowym cyklu naszego konkursu, poświęconym świątyniom mającym charakter sanktuariów maryjnych.

Na zdjęciu przedstawiamy kolejny beskidzki kościół, w którym szczególną czcią i kultem otaczany jest wizerunek Matki Bożej. Świątynia ta wzniesiona została w latach trzydziestych tego stulecia, lecz znajdujący się w jej głównym ołtarzu laskami słynący obraz Maryi ma już przeszło 300 lat. Do wojny znajdował się w

Bohorodczanach w diecezji lwowskiej, a później w Przemyślu. Wizerunek ten wciąż otoczony jest niesłabnącą czcią wiernych, w tym również pielgrzymów z pobliskiej Słowacji. W jakiej miejscowości znajduje się to sanktuarium?

Zestaw odpowiedzi ze wszystkich majowych odcinków naszego konkursu wraz z kompletem kuponów prosimy nadsyłać do bielskiej redakcji „Gościa Niedzielnego” do 5 czerwca. Na autorów poprawnych rozwiązań czekają nagrody.

P.M.

ARTUR KASPRZYKOWSKI

Bielsko-Żywiec

gość
niedzielnny

Adres redakcji:
ul. Słowackiego 27,
43-300 Bielsko-Biała,
tel. (0-33) 812 51 39

e-mail: bielsko@goscieniedzielnny.pl

Jubileusz 2000

W Oleśnie

Jubileuszowym sanktuarium jest kościół pątniczy św. Anny wybudowany na początku szesnastego wieku, poświęcił go w 1518 roku bp Jan V Turzo z Wrocławia. Jak głosi tradycja, kult św. Anny szerzył się w tym miejscu już od połowy piętnastego wieku, a jego szczególnie rozwój nastąpił po 1584 roku, gdy papież Grzegorz XIII ustanowił 26 lipca dniem wspomnienia św. Anny. Od tego czasu odpusty ku czci św. Anny przyciągały pątników nawet z bardzo odległych miejsc, jak Kielce, Radom, a nawet z Czech i Moraw. W roku 1668 rozbudowano świątynię, nadając jej kształt pięciopłatkowej róży. Przez wiele dziesiątków lat upiększano i wyposażano świątynię, obdarowując św. Annę drogocennymi wotami za doznawane za jej pośrednictwem łaski. Kościół św. Anny w Oleśnie należy do najbardziej znanych i odwiedzanych kościołów odpustowych naszej diecezji, jest on także najoryginalniejszą świątynią drewnianą na Opolszczyźnie i w Polsce.

Kalendarium uroczystości jubileuszowych:

30 maja, godz. 19.00 – dzień modlitw o urodzaje;

2 czerwca, godz. 16.00 – pielgrzymka dzieci szkół podstawowych i gimnazjum;

5 czerwca, godz. 10.00 – pielgrzymka kół mniejszości niemieckiej;

12 czerwca, godz. 10.00 – uroczystość NMP Matki Kościoła, pielgrzymka rolników;

17 czerwca, godz. 9.00 – pielgrzymka liturgicznej służby ołtarza;

18 czerwca, godz. 10.00 – uroczystość Trójcy Przenajświętszej, pielgrzymka dzieci pierwszokomuniyjnych i obchodzących rocznicę Pierwszej Komunii.

22–24 lipca – odpust ku czci św. Anny;

24 lipca, godz. 19.00 – jubileuszowa pielgrzymka wspólnot parafialnych: rady parafialne, służba kościelna;

26 lipca, godz. 19.00 – uroczystość św. Anny – pielgrzymka parafii Olesno oraz grup modlitewnych;

6 sierpnia, godz. 19.00 – uroczystość Przemienienia Pańskiego – pielgrzymka kierowców;

14 września – święto Podwyższenia Krzyża Świętego;

17 września – dożynki;

18 września, godz. 19.00 – w święto św. Stanisława Kostki pielgrzymka młodzieży;

24 września, godz. 16.00 – pielgrzymka nauczycieli, wychowawców, katechetów, pracowników oświaty;

1 listopada, godz. 10.00 – uroczystość Wszystkich Świętych;

Sanktuarium św. Anny

2 listopada, godz.: 10.00 i 18.00 – wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych;

26 listopada, godz. 16.00 – w uroczystość Chrystusa Króla pielgrzymka mężczyzn;

4 grudnia, godz. 10.00 – wspomnienie św. Barbary, jubileuszowa pielgrzymka górników.

1000 lat organizacji kościelnej na Śląsku

Katedra Historii Kościoła i Patrologii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego organizuje sympozjum z okazji 1000-lecia organizacji kościelnej na Śląsku, 31 maja br. o godz. 10.00, w sali nr 18, przy ul. Drzymały 1 a. Program wystąpień: bp dr hab. Jan Kopiec – *Historiografia dziejów Kościoła na Śląsku Opolskim*; dr Sławomir Moździoch – *Początki biskupstwa wrocławskiego w świetle badań archeologicznych*; prof. dr hab. Kazimierz Dola – *Domniemane przedwrocławskie stolice biskupie na Śląsku*; dr hab. Anna Bogóg-Lenartowicz – *Działalność fundacyjna książąt opolskich*; prof. dr hab. Jerzy Rajman – *Cystersi na Górnym Śląsku*; ks. mgr Rudolf Nieszwiec – *Z dziejów kapituły kolegiackiej w Opolu*; prof. dr hab. Krystyn Matwijowski – *Pietyści na Śląsku Cieszyńskim*; ks. dr hab. Józef Pater – *Rola pielgrzymek w rozwoju religijności wiernych na Śląsku*; ks. prof. dr hab. Helmut J. Sobeczko – *Wpływ czynników historycznych na kształtowanie się religijności i liturgii na Śląsku*; ks. dr hab. Antoni Kielbasa – *Górnośląskie powołania kapłańskie i zakonne na przełomie XIX i XX wieku*.

W Głucholazach

Kościół pw. św. Wawrzyńca wzmiankowany w 1285 roku, spalony przez husytów, odbudowany, obecny wzniesiony z fundacji bpa Franciszka Ludwika w latach 1729–31. W 1738 roku utworzony został dekanat głucholański z 16 parafiami.

W Roku 2000 parafialny kościół pw. św. Wawrzyńca pełni rolę jubileuszowego sanktuarium dla całego dekanatu, od początku roku przybywały do niego pielgrzymki z parafii: Biskupów, Bodzanów, Gierałcice, Podlesie, Nowy Las, Stary Las, Polski Świątów, Burgrabice, Nowy Świątów, Jarnołtówek.

W każdą środę o godz. 18.00 odprawiana jest Msza św. i nowenna ku czci Matki Bożej Niepokalanej Poczętej. Trzynastego dnia każdego miesiąca ma miejsce nabożeństwo fatimskie. 10 sierpnia przypada uroczystość odpustowa ku czci patrona kościoła i parafii – św. Wawrzyńca.

Pielgrzymki wiernych dekanatu Głucholazy:

10 czerwca, godz. 10.00 – służba liturgiczna i dzieci Maryi;

17 czerwca, godz. 10.00 – dzieci pierwszokomunijne;

29 czerwca, godz. 18.00 – mężczyźni;

15 września, godz. 19.00 – młodzież;

23 września, godz. 10.00 – nauczyciele;

7 października, godz. 10.00 – róże różańcowe;

14 października, godz. 10.00 – Caritas;

21 października, godz. 10.00 – służba zdrowia;

28 października, godz. 10.00 – przyjaciele misji;

18 listopada, godz. 10.00 – parafialne rady duszpasterskie.

Kościół św. Wawrzyńca

Portret chrześcijanina

Wszystko na chwałę Bożą

„Czy jecie, czy pijecie, czy cokolwiek innego czynicie, wszystko na chwałę Bożą czyńcie” (1 Kor 10,32).

Szczególny jest kontekst tego stwierdzenia – Apostoł wyjaśnia sprawę spożywania potraw z mięsa składanego w pogańskich ofiarach. Ten problem ma dla nas znaczenie wyłącznie historyczne. Ale zasada sformułowana przez św. Pawła stała się jednym z ważnych, wręcz istotnych rysów portretu chrześcijanina. Św. Ignacy Loyola, twórca Towarzystwa Jezusowego, hasłem zakonu uczynił słowa: *Omnia ad maiorem Dei gloriam* (w skrócie: *OAMDG*) – „Wszystko na większą chwałę Bożą”. Co znaczy „wszystko”? Co znaczy „na chwałę Bożą”?

Jedzenie i picie jest bez wątpienia jedną z najbardziej biologicznie koniecznych ludzkich czynności. Bez jedzenia i bez picia nie można się obejść. Jedzenie i picie są potrzebą tak silną, że mogą przekreślić jakiegokolwiek inne zasady i sposoby wartościowania. Dlatego, gdy braknie chleba, człowiek przestaje mieć cokolwiek do stracenia. To rodzi rewolu-

cje. Ale równocześnie jedzenie i picie potrafimy otoczyć rytuałem i ze zwykłego zaspokajania biologicznej potrzeby uczynić nie tylko pełen ciepłej, rodzinnej atmosfery świąteczny obiad, ale i weselną ucztę czy dyplomatyczne przyjęcie. Ten wywód powinien nas przekonać, że nawet tak biologicznie prymitywna czynność może stać się nośnikiem duchowej treści. Czy zresztą nie jest podobnie z miłością mężczyzny i kobiety? Czy i tu biologizm nie zostaje wchłonięty przez przeżycia duchowe? Wiem, że wszystko można pozbawić duchowego wymiaru. Ale ty wiesz doskonale, że o człowieczeństwie stanowi możliwość przepełniania materii, ciała duchem. A zatem: wszystko. Dosłownie. Z jednym zastrzeżeniem: wszystko, jeśli nie jest to złem. Dlatego chrześcijanin może w życiu zajmować się wszystkim – czy to uprawiając ten lub inny zawód, odpoczywając w ten lub inny sposób, wypełniając swój czas takim lub innym zajęciem. Byle tylko nie czynił zła, każda sprawa w jego rękach może stać się świętą, może stać się modlitwą, może być ofiarą chwały Boga. „Wszystko” – tak przecież napisał Apostoł.

Powiedziałem, że każda sprawa może stać się... Bo nie jest nią sama z siebie. Sprawy naszego życia z natury rzeczy są materialne, cielesne. Bóg jest duchem. W człowieku duch i materia stanowią jedno. W człowieku zatem rzeczy materialne nabierać mogą wartości duchowej. Nie każdy o tym wie. Chrześcijanin powinien wiedzieć. Więcej: chrześcijanin powinien świadomie tę niezwykłą ludzką zdolność w sobie pielęgnować. Po to stał przy chrzcie namaszczone: „...bys wytrwał w jedności z Chrystusem kapłanem, prorokiem i królem”. Nie dano nam więcej mocy, ale dano nam, chrześcijanom, więcej świadomości, że wszystko, czego dotyka człowiek, powinno przemieniać się w pieśń chwały Boga.

KS. TOMASZ HORAK

Podominikański kościół św. Jakuba na raciborskim rynku

Raciborskie zabytki

– Współpraca z władzami Raciborza w dziedzinie ochrony zabytków jest wzorowa – ocenił dr Jacek Owczarek, wojewódzki konserwator zabytków w Katowicach. 12 maja w raciborskim muzeum odbyła się sesja poświęcona pracom i problemom konserwatorskim w Raciborzu na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. W głosach prelegentów pobrzmiwała nuta satysfakcji i zadowolenia z dokonanych w dziedzinie ochrony raciborskich dóbr kultury.

Kilka przyczyn składa się na niezłe wyniki miasta w tej dziedzinie. Racibórz ma własnego miejskiego konserwatora zabytków, który przejął część uprawnień konserwatora wojewódzkiego. Raciborskie plany zagospodarowania przestrzennego nie kolidują ze strekami ochrony konserwatorskiej. – Niestety, często zdarza się, że gospodarze miast przedkładają doraźny interes ekonomiczny nad potrzebę ochrony stref zabytkowych – mówił śląski konserwator zabytków. Jako klasycznie negatywny przykład w tym względzie podał Gliwice. Dodatkowym atutem Raciborza jest to, że prace konserwatorskie przeprowadzane są tu przez wyspecjalizowane w restauracji zabytków firmy. – Strzeżmy się złotych rączek i domorosłych fachowców biorących się za odnowę zabytków architektury – ostrzegł dr Owczarek.

Jak ważna jest wiedza konserwatorska, a nie tylko zdolności budowlane, uzmysłowili zebraniemu prof. Ireneusz Płuska z Krakowa. Mówił o pięknie cegły, z której zbudowane są najstarsze raciborskie zabytki. – Jest lepsza od małopolskiej! Ma piękny wiśniowy kolor i daje metaliczny odgłos – zachwycił się profesor. Rolę nawet pozornie mało istotnego szczegółu obrazuje również żal prof. Płuski, że tak małą wagę podczas renowacji starych murów przywiązuje się obecnie do pierwotnego sposobu spoinowania cegieł. Podał przykład Włochów, którzy dzięki zastosowaniu odpowiedniej fugi potrafili nadać muiowi niepowtarzalny wygląd.

KS. ZBIGNIEW ZALEWSKI

Najlepszym dowodem na to, że w Raciborzu troska o zabytki nie jest tylko okolicznościowym sloganem jest również istnienie w dawnym kościele siostr dominikanek samorządowego muzeum oraz przeprowadzona w ciągu ostatnich dziesięciu lat restauracja zabytków. Renowacja kolumny marmurowej i rynku, odnowienie dwóch figur św. Jana Nepomucena oraz konserwacja starych murów miejskich to najważniejsze z nich.

Jednak najbardziej intrygujące są z pewnością odkrycia, jakich dokonano w dawnym prezbiterium kościoła dominikanek, w obecnym gmachu muzeum. Podczas prac konserwatorskich przy fresku Zesłania Ducha Świętego pracownicy muzeum przypadkiem dotarli do mieszczącej się pod posadzką krypty grobowej. Odkryto 14 grobów. W latach 1992–98 własnymi siłami prowadzono prace archeologiczne. Obecnie prezbiterium z wyeksponowanymi grobami stanowi bardzo efektowną i wartą obejrzenia część raciborskiego muzeum. Dotychczas jednak nie zidentyfikowano osób tam pochowanych. – Wiele wskazuje na to, że w jednym z grobów pochowany był ostatni książę raciborski z rodu Przemysławów – Walenty – mówiła Krystyna Kozłowska, która prowadziła prace wykopaliskowe w krypcie pod prezbiterium.

Największym problemem dla konserwatora zabytków pozostaje wciąż zamek raciborski. – Najgorsze jest to, że zamek wciąż nie ma jasno określonego właściciela – podkreślił dr Jacek Owczarek. Mimo to, za pieniądze z kasy miejskiej wykonano sporo prac zabezpieczających tę najcenniejszą budowlę i częściowo odnowiono kaplicę zamkową. Śląski konserwator zabytków nie krył jednak swojego dystansu do prowadzonych tam prac. – To na razie jest jakaś abstrakcyjna adaptacja – mówił dr Owczarek. Chodzi o to, że nie wiadomo jakim celem miałyby służyć zamek po odnowieniu. Na przykład nie wiadomo po co w zabytkowy dach wbudowano współczesne okna.

A.K.

HENRYK PRZONDZIO

„Ciebie Boże wielbimy”

W niedzielę Dobrego Pasterza w kościele pw. św. Jakuba i św. Agnieszki w Nysie odbył się jubileuszowy koncert Chóru Katedralnego pod dyr. mgr Barbary Sztandery. W ten sposób uczczono dwie okrągłe rocznice: 10-lecie działalności chóru i 40-lecie pracy dyrygenckiej pani Barbary.

„Ciebie Boże wielbimy, nie tylko dzisiaj, ale już od dziesięciu lat” – modlili się chórzyscy ze swoją dyrygentką, dziękując za spotkanie z Ojcem Świętym i wszystko, co ich spotkało w minionym czasie. Obok jubilatów wystąpił chór parafialny pod dyr. Janusza Żymły z parafii pw. św. Michała Archaniola w Prudniku oraz miejscowi wykonawcy: schola „Radość”, zespół młodzieżowy wykonujący kanony z Taizé, organista Bodgan Truty oraz trio skrzypcowe.

Osoba Barbary Sztandery od czterdziestu lat związana jest z kraj-

obrazem muzycznym miasta Nysy. Przez szereg lat prowadziła zajęcia wychowania muzycznego w „siódemce” i „Carolinum”. Uczyla gry na mandolinie i prowadziła wspólny chór żeński w nyskim Liceum Ogólnokształcącym, który wśród licznych laurów otrzymał m.in. Złoty Kamerton! Od dziesięciu lat w nyskiej kolegiacie prowadzi chór parafialny, który ma za sobą liczne koncerty w kraju i za granicą oraz świetny repertuar.

Tego dnia było wzruszające wiersze, słowa uznania i wdzięczności, życzenia oraz mnóstwo kwiatów od dawnych uczniów i kolegów pedagogów. Do tych wszystkich gestów pragnie dołączyć również kilkuletni Zbysio sprzed lat, późniejszy uczeń Pani Profesor w szkole podstawowej i średniej, maturzysty:

Majowe w Borkowicach

Tradycja odprawiania nabożeństw przy kapliczkach i krzyżach nie ginie, w opolskiej diecezji nietrudno zobaczyć w majowy wieczór grupę dzieci i osób starszych odmawiających litanie do Matki Bożej, śpiewających pieśni maryjne. I nie przeszkadza im w tej modlitwie ani szum przejeżdżających samochodów, ani pracujące na polach maszyny rolnicze.

Gdy poprosiłam ks. proboszcza Piotra Bekierza ze Skorogoszczy o wskazanie mi takiego miejsca w jego parafii, natychmiast otrzymałam odpowiedź: – Przy kapliczce w Borkowicach i przy krzyżu w Mikolinie każdego wieczoru o godzinie osiemnastej znajdzie pani grupę modlących się do Matki Bożej, a nawet w październiku odmawiają Różaniec, wiem, że w Borkowicach pani Anna Cybulska prowadzi dziecięce różańcowe.

Jadę zatem do Borkowic. Zjeżdżam z głównej trasy Opole–Wrocław i po chwili w daleka już widzę sporą grupę osób stojących w środku wsi. Po chwili wyłania się też kapliczka, świeżo odmalowana. Po dru-

TERESA SIENKIEWICZ-MIŚ

Nabożeństwo maryjne w Borkowicach

giej stronie drogi duży wybór rowarów, a tuż przy kapliczce blisko trzydzieści osób śpiewa „Zdrowaś Maryjo”. Spóźniłam się, Litania Loretańska do Matki Bożej już została odśpiewana.

We wnętrzu kapliczki mieści się załatwie kilka osób. Biała figura Matki Bożej, obrazy świętych, krzyż i kwiaty stanowią jej wyposażenie. Kilka pań siedzi na wystawianej na czas nabożeństwa ławce, dziewczynkom wystarcza murawa, chłopcy i starsze dziewczęta stoją.

Zdziwionym moją obecnością paniom wyjaśniam, dlaczego tu jestem. Po chwili dowiaduję się, że nabożeństwa maryjne odbywają się tutaj z małymi przerwami od początku, czyli od czasów powojennych. Modlą się tutaj mieszkańcy Borkowic i Niwy, przyjeżdżają też dzieci z Błaziejowic i czasami z Przeczy. Kaplicą opiekują się głównie panie Stefania Kujawowa, Zofia Swobodzian, Bożena Zaklika, Anna Cybulska, w tym roku włączył się także sołtys wsi, Józef Gwizdak, który pomógł wyasygnować pewną sumę społecznych pieniędzy na zakupienie nowych drzwi. Kaplicę pomalowali bracia Andrzej i Jerzy Purchlowie. Dużo osób dba o kaplicę, głównie ci, którzy przychodzą się też tutaj modlić. Nie sposób wszystkich wymienić, bo jak się kogoś pominie, to będzie zagniewany – martwią się moje rozmówczynie. Dlatego też wolą mówić o problemach dnia codziennego Borkowic, o braku miejsc pracy po zamknięciu PGR-u, o likwidacji miejscowej szkoły. „Taki ładny, duży budynek już od września nikomu nie będzie potrzebny. Aż żal o tym myśleć” – mówią szczerze zmartwione mieszkanki Borkowic.

– Jeszcze musimy podać kwiaty – przypomina jedna z pań. – Musi tu być ładnie, bo za kilka dni (15 maja) w naszej kapliczce oprawiona zostanie Msza św. z okazji Roku Jubileuszowego, tak postanowił nasz Ksiądz Proboszcz, że w każdej miejscowości naszej parafii taka uroczystość jubileuszowa się odbędzie – informują panie z Borkowic.

TERESA SIENKIEWICZ-MIŚ

Kronika diecezji

● W Poniedziałek Wielkanocny odbyła się XV Procesja Konna, z kościoła w Żędowicach do kościoła pw. NSPJ w Zawadzkiem, a następnie polami do przydrożnych krzyży. Przy pięciu modlitewnych stacjach modlono się o dobre urodzaje i Boże błogosławieństwo w pracach. Wśród kapłanów-jeźdźców byli: ks. Leonard Makiola, który w 1986 r. zainicjował procesję, ks. Jerzy Dzierżanowski i ks. Marian Stokłosa. Księża proboszczowie Henryk Prygiel i Bernard Kotula jadą co roku bryczkami. W tym roku w procesji uczestniczyli przedstawiciele władz miejskich z Burmistrzem. Niestety, ubywa koni.

● Od 30 kwietnia do 3 maja br. przebywał na Opolszczyźnie ks. Witold Józef Kowalów, proboszcz parafii Matki Bożej Wniebowziętej w Ostrogu nad Horyniem w diecezji łuckiej na Wołyniu oraz dyrektor Ośrodka „Wołanie z Wołynia”. Gość z Ukrainy odprawiał Msze św. i głosił prelekcje na temat obecnej sytuacji Kościoła katolickiego na Wschodzie w ramach klubowych spotkań KIK w Krapkowicach, Kluczborku, Kędzierzynie i Głuchołazach.

● 1 maja br. czterdziestoosobowa grupa emerytowanych pracowników Państwowej Straży Pożarnej z Opola i Brzegu uczestniczyła we Mszy św. i nabożeństwie majowym w kościele pw. św. Floriana w Naroku. Liturgii przewodniczył i słowo Boże wygłosił ks. mł. kpt. Józef Urban, kapelan strażaków województwa opolskiego.

● W pierwszą rocznicę beatyfikacji bł. Józefa Cebuli OMI, 7 maja br., w kościele parafialnym w Malni została odprawiona uroczysta Msza św. z udziałem opolskiego biskupa pomocniczego Jana Bagińskiego, członków Zgromadzenia Oblatów Maryi Niepokalanej oraz wiernych z Bodzanowa, Lublińca, Kędzierzyna-Koźla, Wrocławia i miejscowej parafii.

● 7 maja br. na Górze Świętej Anny odbyła się jubileuszowa pielgrzymka strażaków, w której uczestniczyło około 850 osób i 78 pocztów sztandarowych. Koncelebrowanej Mszy św. przewodniczył abp Alfons Nossol. Podczas Mszy św. i nabożeństwa ku czci św. Anny grała orkiestra dęta Ochotniczej Straży Pożarnej z Mechnicy. Strażacy z tej parafii wraz ze swoim proboszczem przybyli pieszo do sanktuarium. W pielgrzymce uczestniczyli również nowy komendant wojewódzki i jego dwaj zastępcy oraz prezes zarządu wojewódzkiego OSP.

● 8 maja br. w kościele seminarjo-akademickim pw. św. Jadwigi z okazji 50-lecia Wyższego Seminarium Duchownego w Nysie-Opolu odbył się koncert jubileuszowy, w którym wystąpili soliści: Katarzyna Trylnik (sopran) i Anna Rożek (fortepian) oraz Akademicki Chór Uniwersytetu Opolskiego „Dramma per musica” pod dyr. Elżbiety Trylnik i Orkiestra Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Opolu pod dyr. Huberta Prochoty.

Zaproszenia

Dzień Modlitw Sióstr Zakonnych

W sanktuarium na Górze Świętej Anny – 1 czerwca br. – w ramach obchodów Jubileuszu 2000 będzie miał miejsce Dzień Modlitw Sióstr Zakonnych.

W opolskiej katedrze

W niedzielę 4 czerwca o godz. 13.30 odbędzie się jubileuszowa pielgrzymka dekanatów: Grodków, Kamień Śląski, Kędzierzyn, Koźle.

Pielgrzymka mniejszości narodowych

4 czerwca o godz. 9.30 koncertem zespołów śpiewających i chórów rozpocznie się jubileuszowa pielgrzymka mniejszości narodowych na Górze Świętej Anny. Sumę (godz. 11.00) sprawować będzie abp Alfons Nossol.

Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana

zaprasza w niedzielę 11 czerwca br. do sanktuarium św. Józefa w Prudniku Lesie na XII spotkanie modlitewno-refleksyjne poświęcone osobie Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego w historycznym miejscu jego uwięzienia. Rozpoczęcie spotkania o godz. 12.30. Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem bpa Jana Bagińskiego odprawiona zostanie o godz. 13.30. Po Mszy św. występy zespołów artystycznych i piknik, podczas którego serwowana będzie wojskowa grochówka.

Rekolekcje dla dziewcząt

Niech Rok Jubileuszowy stanie się dla Ciebie szczególnym czasem spotkania z Bogiem, zbliżenia do niego, by w promieniach Jego miłości z nową nadzieją spojrzeć na siebie, świat i ludzi. Być może pomogą Ci w tym spotkania rekolekcyjne, które odbędą się w domach zakonnych Zgromadzenia Misyjnego Służebnic Ducha Świętego: od 10 do 17 lipca br. w Raciborzu (zgłoszenia przyjmowane są do 1 lipca br.) i od 24 do 28 lipca br. w Sulejówku (zgłoszenia przyjmowane są do 15 lipca). Rekolekcje rozpoczynają się o godz. 18.00 pierwszego dnia i kończą około godz. 12.00 ostatniego dnia. Koszt rekolekcji – 50 zł, bądź według możliwości, które są do ustalenia na miejscu. Należy przywieźć ze sobą: Pismo Święte, coś do pisania, spiwór bądź pościel. Zgłoszenia przyjmuje s. Sylwia Pacanowska, ul. Starowiejska 152, 47-400 Racibórz, tel. 032/415-50-51.

Rekolekcje w Wiśle i w Szczyrku

Siostry Elżbietanki organizują dni skupienia dla młodzieży żeńskiej: I turnus od 27 czerwca do 3 lipca dla zainteresowanych życiem zakonnym; II turnus od 3 do 8 lipca br. – ewangelizacyjny; III turnus od 8 do 13 lipca br. – wędrowny w Szczyrku. Informacji należy szukać pod numerami telefonów: Katowice 032/587-656, Tychy 032/219-55-88, Lubliniec 032/356-37-51.

Moszna 2000

Od 21 maja do 18 czerwca br. realizowany będzie program XVI Muzycznego Święta Kwitnących Azalii. Wystąpią m.in. Konstanty Andrzej Kulka – skrzypce, Rafał Ruszczewski – fortepian, Krzysztof Jakowicz – skrzypce, Katarzyna Trylnik – sopran.

W regionie

• Prezydent Opola, Leszek Pogan, zapowiedział, że wprowadzi restrykcyjny system punktacji dla dzieci spoza Opola na egzaminach do szkół średnich. Warunkiem równego traktowania dzieci z Opola i spoza Opola miałyby być porozumienie między władzami gmin ościennych a zarządem Opola w sprawie współfinansowania nauki dzieci w Opolu.

• W Strzelcach Opolskich zorganizowano maraton reymontowski. Przez 48 godzin i 47 minut non stop czytano „Chłopów”. W maratonie wzięło udział 96 uczestników. Inicjatorką tego przedsięwzięcia była pani Alfreda Wilczek, kierownik referatu strzeleckich bibliotek.

• Na stanowisko prezesa ZChN Regionu Śląska Opolskiego po raz kolejny wybrano posła Jana Piątkowskiego. Podczas zjazdu opolscy członkowie ZChN poparli kandydaturę Mariana Krzaklewskiego „jako jedynego kandydata polskiej prawicy na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej” i sprzeciwili się idei prawoborów w AWS.

• Opolska Kasa Chorych przygotowała dwadzieścia tysięcy ulotek dla mieszkańców naszego województwa pracujących za granicą. Zachęca w nich do ubezpieczenia się również w Opolskiej Kasie Chorych. Zdarzają się przypadki, że rodzina pracującego (i ubezpieczonego) za granicą musi płacić za leczenie, które w ramach polskiego ubezpieczenia jest darmowe. Do końca sierpnia opolska kasa odstąpiła od pobierania tzw. jednorazowej wpłaty początkowej, która wynosi obecnie około 400 złotych.

• W Oleśnie będzie można od nowego roku akademickiego studiować zaocznie. Zajęcia w Technikum Rolniczym prowadzić będą wykładowcy z wrocławskiej Akademii Ekonomicznej. Dyplom magistra po pięciu latach będzie można uzyskać na dwóch kierunkach: produkcji żywności i ochrony środowiska. Nabór na studia polega na konkursie świadectw maturalnych, termin składania podań upływa 4 lipca. Oplata za semestr wynosi 1100 złotych. Bliższe informacje pod numerem telefonu (034) 358-20-68.

• Błyskawicznie zareagowali na akcję „Pamiętajmy o tych grobach” parafianie z Mąkoszyc. Na apel ks. proboszcza Antoniego Akińczy 150 parafian uporządkowało tzw. ponemiecką część cmentarza. Przypomnijmy, że do posprzątania starych, zdewastowanych cmentarzy wzywa opolska „Gazeta Wyborcza”.

• Przez pięć dni (14-18 maja) trwały „Piastonia”, święto opolskich studentów. W tym roku opolskie juwenalia są największą studencką imprezą w kraju. Zmobilizowano również największą liczbę ochroniarzy, ponieważ w ubiegłym roku podczas „Piastoniów” doszło do chuligańskich ekscesów.

Czwarta rano

Wieśmak dla miastowych

Prezydent Opola zapowiedział, że być może wprowadzi restrykcje dla dzieci spoza Opola, które będą zdawały egzaminy do opolskich szkół średnich. Panu prezydentowi chodziło o to, że kasa miejska nie może płacić za naukę dzieci niemieckich. Więc albo wójtowie zapłacą za swoich mieszkańców korzystających z nauki w Opolu, albo wprowadzony będzie taki system punktacji, który będzie preferował dzieci zameldowane w stolicy województwa. Krótko mówiąc – zdający na piątkę uczeń, powiedzmy z Domecka, przegra z małym Opolaninem, który zda na trójkę.

Kilka dni później, gdy wokół wypowiedzi wójtów opolskiego grodu mocno zawrzało, stwierdził on, że jego

wcześniejsze „być może” oznaczało „...nie”. I że swoją „niekonwencjonalną wypowiedź” chciał zwrócić uwagę władz oświatowych na problem. Wypowiedź tę jednak kwalifikować należałoby raczej do gatunku – bądźmy delikatni – nieszczęśliwych. A niekonwencjonalny jest w niej tylko stosunek prezydenta miasta do swoich własnych słów i do gramatyki polskiej. Trzymając się tej poetyki stwierdzam przede wszystkim, że prezydent Opola ma „niekonwencjonalny” stosunek do opinii publicznej. Mówiąc inaczej – ma ludzi za idiotów.

Bądźmy nie tylko delikatni, bądźmy również życzliwi. A może jednak prezydent ma rację, żądając wyrówna-

nia finansowego za naukę dzieci nie-opolskich? Nie jestem tego pewny. Gdyby bowiem iść tropem myśli prezydenta, ościennie gminy powinny w ramach retorsji dyplomatycznych oraz ścisłego rachunku ekonomicznego wprowadzić dodatkowe opłaty od Opolan albo żądać finansowej satysfakcji od władz miasta. Na przykład za korzystanie z nowo wybudowanych – za pieniądze gminnych podatników – wodociągów. Szklanka herbaty dla mieszkańca gminy w przydrożnym snack barze – 1 zł, dla zameldowanych w Opolu – 1,50 zł. Albo za czyste powietrze w lasach gminy Ozimek wstęp dla Opolan, powiedzmy groszy 70. Dla miejscowych – płacących podatki do kasy gminnej – gratis.

Niestety, rozumowanie w kategoriach czysto księgowych prowadzi do absurdu.

PIOTR ZABRZAŃSKI

Dzieje Prószkowa

Prószków znalazł się w gronie sześciu posiadających własną monografię, a to dzięki pasji dociekliwego badacza przeszłości ks. proboszcza Erharda Heinricha. Wspólnie z drugim autorem książki */ Andrzejem Pawelczykiem prześledził historię Prószkowa, od początków jego istnienia po czasy współczesne, korzystając głównie z archiwaliów: dokumentów parafii rzymskokatolickiej w Prószkowie zawartych w sześciu tomach, kroniki katolickiej szkoły parafialnej, aktu erekcyjnego kościoła w Prószkowie, korespondencji Jerzego Prószkowskiego. Autorzy książki korzystali z zasobów archiwów w Opolu, Wrocławiu, Hanowerze, Wiedniu, Brnie, Opawie, Pradze i z wielu innych placówek, docierali bowiem wszędzie tam, gdzie mogli znaleźć ślad oddziaływań rodu Prószkowskich, poznać twórców i naukowców pracujących w Akademii Rolniczej, Katolickim Seminarium Nauczycielskim, w Instytucie Pomologicznym i Ogrodniczym – placówkach działających przez stulecia w Prószkowie.

Parafia, która istniała już w 1312 roku, jak podają autorzy monografii, ze zmiennym szczęściem rozwijała się

przez wieki. Po wielkich zniszczeniach dokonanych wskutek wojen tureckich w 1578 r., powstała pierwsza murowana świątynia z inicjatywy Jerzego Prószkowskiego. Obok kościoła ufundował on również plebanie, hospital i szkołę. Fundatorem nowego kościoła odbudo-

wanego po wojnie trzydziestoletniej w 1687 roku był Jerzy Krzysztof II Prószkowski, kościół ten odnawiany kilkakrotnie przetrwał do dzisiaj. Autorzy z dużą skrupulatnością prezentują obok kościoła katolickiego gminę ewangelicką, pełniącą dużą rolę w rozwoju religijności i społecznej postawy prószkowskich, niestety po II wojnie światowej gmina ewangelicka już nie wznowiła swojej działalności.

Zarówno bogaty dobór bibliografii, solidnie opracowane przypisy i rzetelność w traktowaniu materiałów źródłowych kwalifikują książkę ks. Erharda Heinricha i Andrzeja Pawelczyka do grona opracowań historycznych. Książka ponadto wzbogacona została doskonałą ikonografią, dużą liczbą zdjęć archiwalnych i współczesnych, schematem drzewa genealogicznego rodu Prószkowskich i licznymi rycinami. Monografia wydana została w dwu edycjach językowych, polskiej i niemieckiej.

T.S-M.

*/ Erhard Heinrich, Andrzej Pawelczyk, *Zarys dziejów Prószkowa*, Prószków 2000.

Konkurs dla wszystkich

Miesiąc maryjny

Chwalcie łuki umajone, góry, doliny zielone, chwalcie cieniste gaiki, źródła i kręte strumyki. Co igra z morza falami, w powietrzu buja skrzydłami, chwalcie z nami Panią świata, Jej dłoń nasza wieniec spleta.

4. Które, znane na całym świecie, sanktuarium maryjne odwiedził Ojciec Święty Jan Paweł II 13 maja br.?

Znasz odpowiedź? To bardzo dobrze! Zapisz ją na kartce razem z odpowiedziami na pozostałe trzy pytania postawione w maju. Wytnij kupon i dołącz do kuponów wyciętych z trzech pozostałych majowych numerów „Gościa”. Wszystko przyslij pod adresem: „Gość Niedzielny”, skr. poczt. 659, 40-958 Katowice 2, z dopiskiem „Konkurs dla wszystkich – maj”.

Zasady konkursu:

1. Jedna tura „Konkursu dla wszystkich” trwa przez jeden miesiąc.

2. Pytań będzie tyle, ile numerów „Gościa Niedzielnego” w danym miesiącu (w maju 4 pytania!).

3. W każdej turze przewidziana jest bardzo cenna nagroda w postaci zagranicznej wycieczki.

4. Losowanie nagród odbywać się będzie komisyjnie piętnaście dni po wydrukowaniu ostatniego pytania każdej tury. O wynikach losowania informujemy wyłącznie na łamach „Gościa”.

– wygraj wycieczkę zagraniczną!

5. Aby wziąć udział w losowaniu, należy:

– odpowiedzieć na pytania konkursowe drukowane w kolejnych numerach „Gościa”;

– wszystkie odpowiedzi napisać na jednej kartce;

– dołączyć wycięte z „Gościa” kupony konkursowe (w maju 4 kupony z kolejnymi numerami);

– wysłać pod adresem redakcji.

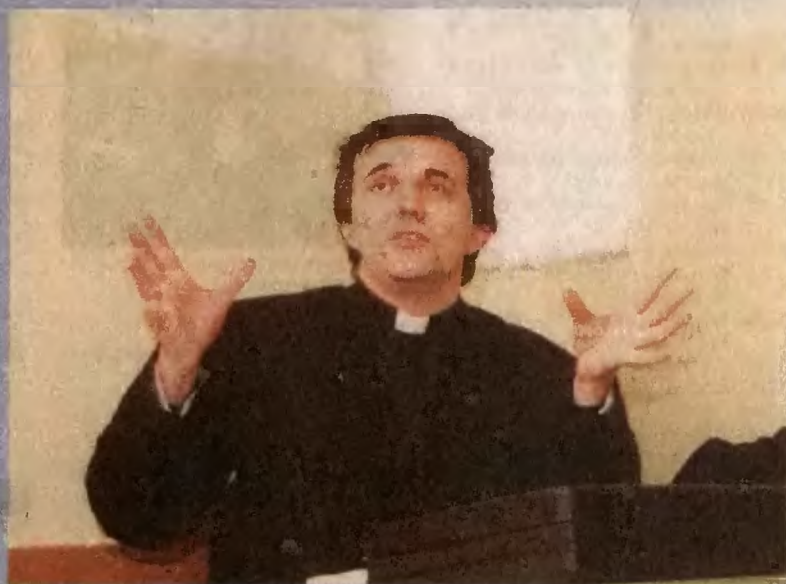
Opole

Adres redakcji:
ul. Sikorskiego 7/1,
45-051 Opole,
tel./fax (077) 454-64-72
Zespół: Andrzej Kerner,
ks. Zbigniew Zalewski,
Teresa Sienkiewicz-Miś
e-mail: opole@goscnieдельник.pl

Na zdjęciu ks. Andrzej Luter, pomysłodawca cyklu telewizyjnego „Znaki”, autor scenariusza pierwszego odcinka i jego uczestnik; wykładowca ekumenizmu i religiiologii w Wyższym Seminarium Duchownym w Łowiczu. W pierwszym odcinku cyklu młodzi księża oraz ci, którzy mają za sobą już wiele lat pracy duszpasterskiej mówią o tym, czym jest kapłaństwo, jak rodzi się powołanie, o znaczeniu celibatu, a także o tym, co zmieniło się w sytuacji polskiego księdza w ostatnich latach. **Znaki – być księdzem;** TVP 1, godz. 23.55

Programy katolickie w telewizji

Niedziela 28.05

TV Polonia	7.05	Słowo na niedzielę
Polsat	7.30	Jesteśmy – mag. religijny
TVP 2	7.55	Słowo na niedzielę (dla niesłyszących)
Wspólne pasma	9.00	Wierzę, wątpię, szukam
TVP 1 i TV Polonia	12.00	Anioł Pański – transmisja z Watykanu
	12.15	Czasy – katolicki magazyn informacyjny
TVP 1	12.25	Salomon – teleturniej wiedzy religijnej
TV Polonia i WOT	13.00	Msza Święta
TV Katowice	13.30	Z życia Kościoła – magazyn katolicki (powt.)
WOT	18.10	Kościół i świat

Poniedziałek 29.05

WOT	8.10	Kościół i świat
TV Polonia	8.45	Czasy (powt.)

Wtorek 30.05

TVP 1	15.30	Raj
TVP 2	17.00	Kościół i świat
	17.10	W okolice Stwórcy

Środa 31.05

Wspólne pasma	14.00	Wierzę, wątpię, szukam
TV Wrocław	21.45	Kardynał Gulbinowicz... na koniec wieku

Czwartek 01.06

TV Polonia	18.10	Od małego być mniejszym – o księdzu poecie Janie Twardowskim
TVP 1	18.30	Credo 2000 – magazyn katolicki

Piątek 02.06

TV Polonia	13.55	W okolice Stwórcy – Mój wiek XX (powt.)
TV Kraków	16.30	Msza Święta dla chorych

Sobota 03.06

Polsat	7.30	W drodze – magazyn
TV Kraków	8.10	Wiara i życie
TV Katowice	8.30	Z życia Kościoła
TVP 1 i TV Polonia	8.45	Ziarno – program dla dzieci i rodziców
TVP 2	21.00	Słowo na niedzielę

NIEPOKALANÓW

- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny: św. German
- 9.15 Lumen 2000 – magazyn (Jean Vanier)
- 9.45 Najważniejsza jest dobroć – wspomnienie o ks. Janusza Stanisławie Pasierbie
- 10.00 Kosmos: Wenus – piękno planety – film popularnonaukowy
- 10.45 Niedziela Palmowa na Kurpiach – reportaż
- 11.00 W czarodziejskim lustrze – program edukacyjny
- 11.20 Święcenia biskupie w Warszawie – relacja
- 11.45 Obyś był zimny albo gorący: Człowiek – rozmowa z ks. Janem Sikorskim
- 12.00 Kraina Tysiąca Jezior – film turystyczno-krajoznawczy
- 12.20 Galeria Lanckorońskich – rep.
- 12.30 Orkiestry dęte [2] – relacja
- 13.45 Archeologia: Sahara – film dok.
- 14.25 Z dzieciństwa Jana Pawła II – rozmowa z Danutą Gruszczyńską
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.10 Opowieści Maurycego Szwendacki – program dla dzieci
- 15.25 Księgozbiór – magazyn nowości wydawniczych [68]
- 15.35 Bractwo Dobrej Śmierci – rep.
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: św. German
- 16.10 Mały pułkownik – film fabularny produkcji włoskiej
- 17.30 Drogami Europy: Montserrat – program turystyczno-krajoznawczy
- 17.40 Przypomnieć sobie raj – film dok.
- 18.15 Zjazd gnieźnieński 2000 – rep.
- 18.25 Program dnia
- 18.30 Trzy misie: Srebrna łyżka – bajka dla dzieci i konkurs Maurycego i Wszędobyłka
- 19.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 19.20 Wizyta Jana Pawła II w Skoczowie – relacja
- 19.50 Przebaczenie – reportaż
- 20.15 Niedokończony śpiew Jana XXIII – film dokumentalny
- 20.35 Różaniec: część chwalębna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Obchody Roku Jubileuszowego – rozmowa z ks. arcybiskupem Alfonsem Nossiolem
- 21.30 Przygody zwierząt: Papugi – film przyr. [8]
- 21.55 Dwory i dworki polskie: Czerwotka – impresja filmowa
- 22.00 Wystawa ogrodnicza w Chelsea '99 – relacja
- 22.55 Anioły, chimery i rusałki – rep.
- 23.25 Orientalne dywany – film dok.

TVP 1

- 6.30 Rolnictwo na świecie
- 6.45 Chcemy pomóc
- 7.00 Proszę o odpowiedź
- 7.20 Nasza gmina

- 8.00 Brzydkie kaczątko – film anim. prod. hiszp.
- 8.25 Teleranek
- 8.55 Surfujący Ninja – komedia prod. USA
- 10.20 Kronika Filmowa
- 10.40 Syzyfowe prace [4-ost] – serial

- 11.40 Na początku był cień – krótka historia pomiaru czasu [1]
- 12.00 Anioł Pański
- 12.15 Casy
- 12.25 Salomon – teleturniej wiedzy religijnej
- 12.50 10 lat samorządności
- 13.00 Wiadomości
- 13.10 Tydzień
- 13.40 Turniej 10-lecia
- 14.00 Słoneczny patrol [37] – serial
- 14.45 Turniej 10-lecia
- 15.00 Jeśli nie Oxford, to co?
- 15.30 Studio Sport: Grand Prix MTB; Tomaszów Lubelski
- 15.50 Turniej 10-lecia
- 16.10 Od przedszkola do Opola
- 16.35 Turniej 10-lecia
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Ranka w ciemno
- 18.05 Lokatorzy – serial TVP
- 18.35 Turniej 10-lecia
- 19.00 Wieczorynka: I pies i wydra
- 19.30 Wiadomości
- 19.51 Sport
- 19.56 Prognoza pogody
- 20.05 Statek miłości [20] – serial USA
- 20.55 Turniej 10-lecia
- 21.25 10 lat samorządności
- 21.35 Nieparzyści – telenowela dok.
- 22.05 Zwyczajni niezwykajni
- 22.45 Sportowa niedziela
- 23.10 Studio Festiwalu Filmów Dokumentalnych w Krakowie
- 23.25 Prawo Bronxu – film USA
- 1.25 Gwiazdy świecą nocą (powt.)
- 1.45 Casy nadal mroczne [2] – dok.

TVP 2

- 7.10 Statek miłości [20] – serial USA
- 7.55 Słowo na niedzielę [dla niesłyszących]
- 8.00 Program lokalny
- 9.00 M.A.S.H. [174/208] – serial USA
- 9.25 Świat tańca Borisa Ejfmana
- 9.45 Ulica Sezamkowa – program dla dzieci
- 10.15 Kręciola
- 10.35 Podróże kulinarne Roberta Makłowicza – Kaszubski smak
- 11.05 Studio Sport: Żużlowy Memoriał Jana Ciszewskiego
- 11.45 Gangster i piosenkarka – film biograficzny prod. USA
- 13.55 30 ton! Lista, lista – lista przebojów

- 14.30 Familiada – teleturniej
- 15.00 Złotopolscy – telenowela TVP
- 15.30 Szansa na sukces
- 16.25 Na dobre i na złe – serial prod. TVP
- 17.20 Studio Sport: Kolarski wyścig „Solidarności”
- 18.00 Program lokalny
- 18.30 Panorama
- 18.55 Święta wojna – serial prod. TVP
- 19.20 Studio Sport: I liga piłki nożnej [skrót meczu]
- 20.00 Śląska labia [2] (stereo)
- 21.00 Panorama
- 21.21 Pogoda
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Dwójkomania
- 21.40 Nowojorscy gliniarze [129/152] – serial prod. USA [za zgodą rodziców]
- 22.30 Złota setka Teatru TV: Antygona w Nowym Jorku – spektakl
- 0.30 Złota 12 polskiego dokumentu
- 0.45 Ucieczka z Sobiboru [2] – film fabul.
- 2.00 Studio Sport: Motocyklowe Mistrzostwa Świata o Grand Prix Włoch

POLSAT

- 6.00 Disco Polo Live
- 7.00 Twój lekarz
- 7.15 Wystarczy chcieć
- 7.30 Jesteśmy
- 8.00 Rupert [14]
- 8.30 Talent za talent
- 9.00 Power Rangers [170]
- 9.30 Benny Hill [35]
- 10.00 Magicmania: sensacyjny mecz koszykówki drużyny M-7
- 11.30 Diabli nadali [17]
- 12.00 Ja się zastrzele [43]
- 12.30 Jej cały świat [13]
- 13.00 Hook – USA (1991)
- 15.30 Dyżurny satyryk kraju
- 16.00 Informacje
- 16.10 Prognoza pogody
- 16.20 Rodzina zastępcza [39]
- 16.50 Sekrety rodzinne [46]
- 17.20 Trędowata [12]
- 18.10 Słoneczny patrol [125]
- 19.05 Idź na całość – teleturniej
- 20.00 Stan wyjątkowy [17]
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 21.00 Trzy serca – USA (1993)
- 22.50 Ogłoszenie wyników LOTTO
- 22.55 Na każdy temat
- 0.00 FIFA TV
- 0.30 Magazyn sportowy
- 2.00 Muzyka na BIS

TVN

- 6.50 Telesklep
- 7.50 Patrol Jin Jin [22] – serial animowany dla dzieci
- 8.15 Hutch Miodowe Serce [50] – serial animowany dla dzieci
- 8.40 Tajne akta psiej agencji [10] – serial animowany dla dzieci
- 9.00 Twój problem, nasza głowa – program na żywo dla dzieci
- 10.10 Przedstawienie w Robaczkowiu – serial anim. dla dzieci
- 10.35 Ukryte królestwo – film dla dzieci USA

- 12.00 Daniela i przyjaciele [26]
- 12.50 Miasteczko [9] – serial, Polska
- 13.30 Gotuj z Kuroniem
- 14.00 Ładny dom – serial dok.
- 14.30 Zemsta Różowej Pantery – komedia USA
- 16.30 Ibisekcia – talk-show
- 17.15 Ale plama – prog. rozrywk.
- 17.30 Zwariowana forsa – prog. rozrywk.
- 18.00 Akademia policyjna [8] – serial
- 19.00 TVN Fakty
- 19.30 Milionierzy – teleturniej
- 20.30 Wybacz mi – talk-show
- 21.40 Pod napięciem – talk-show
- 22.10 Wizjer TVN
- 22.40 Wprost TV – magazyn
- 23.10 Ale plama – prog. rozrywk.
- 23.25 Bożyszcze tłumów – film obycz.
- 1.45 Siłacze – zawody Strong Man
- 2.40 Granie na zawołanie

TV 4

- 7.30 V Max – magazyn sportowy
- 8.00 Dawni wojownicy [7] – serial dok.
- 8.30 Łowcy [7] – film dok.
- 9.30 Hulk Hogan's Rock'n' Wrestling [18] – serial anim. dla dzieci USA
- 10.00 Beetleborgs [18] – serial
- 10.30 Z afrykańskiego pamiętnika [18] – serial przygodowy USA
- 11.30 Łowcy [8] – film dok.
- 12.30 Dawni wojownicy [8] – serial
- 13.00 A kuku – program rozrywkowy
- 13.30 Magia mody – mag. o modzie
- 14.15 Alberto Express – komedia
- 16.00 Ucieczka z Planety Małp – science fiction USA
- 17.50 Dziennik
- 18.05 Sto twarzy Damona [9] – serial sensacyjny USA
- 18.35 Bobby kontra wapniaki [18] – anim. serial komediowy USA
- 19.05 Wyspa fantazji [9] – serial przygodowy USA
- 20.00 Magazyn sportowy
- 21.00 Gorączka w mieście [8] – serial
- 21.55 Komisarz Rex – serial kom.
- 22.50 Daleko od domu – thriller USA
- 0.35 Dziennik
- 0.45 Muzyczne listy

RTL 7

- 6.00 Teledyski
- 7.00 Odjazdowe kreskówki
- 12.25 Sliders – serial
- 13.10 Ziemia – ostatnie starcie – serial
- 13.55 Zwariowana kamera
- 14.50 7 na siedem – mag. satyryczny
- 15.50 Poczta lotnicza – serial historyczno-przygodowy
- 16.50 Szwajcarscy Robinsońowie – serial przygodowy
- 17.20 Wielki występ klubu „Kobry” – komedia familijna USA
- 18.55 Extra Zoom – magazyn sensacji
- 19.55 Sylwetka – film kryminalny USA
- 21.35 Anioł pustyni – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania
- 23.30 Extra Zoom – magazyn sensacji
- 0.25 7 na siedem – mag. satyryczny
- 1.15 Sylwetka – film kryminalny USA

TV POLONIA

- 6.00 Alternatywy 4 [1/9] – Przydział – serial prod. polskiej
- 7.05 Słowo na niedzielę
- 7.10 Portrety: Ballada o straszliwej zbrodni na Makowskiej Górze – reportaż Krzysztofa Kubiaka
- 7.40 Złotopolscy [178] – Zakochani – serial prod. polskiej
- 8.05 Złotopolscy [179] – Droga – serial
- 8.35 Zwierzątka ze sklepu [27] – Maluch – Najmniejszy psi detektyw – serial anim.
- 9.00 Ala i As – Pracowite pszczołki – program dla dzieci
- 9.30 Niedzielne muzykowanie – Słynne koncerty fortepianowe
- 10.15 Stowarzyszenie – Serce
- 10.30 Ostatni kurs – film fab. prod. polskiej (cz.-biały)
- 12.00 Anioł Pański
- 12.15 Czesy – katolicki mag. informac.
- 12.30 Galeria – Skrzydła wiatru – reportaż
- 13.00 Transmisja Mszy Świętej
- 14.05 Stowarzyszenie „Serce”
- 14.15 Teatr dla Dzieci: Babcia na jabłoni
- 14.50 Teledyski na życzenie
- 15.00 Replay czyli Powtórka [9]
- 15.30 Podwieczorek... z Polonią – program rozrywkowy
- 16.15 Spotkanie z Polonią
- 16.30 Magazyn Polonijny z Węgier
- 17.00 Teleexpress
- 17.15 Lalka [1/9] – Powrót – serial
- 18.30 Stowarzyszenie – Serce
- 18.45 Dziennik telewizyjny – program Jacka Fedorowicza
- 18.55 Zaproszenie: Zielona dziedziina wokół Kętrzyzna
- 19.15 Dobranocka: Wielka podróż Bolka i Lolka – W Londynie – serial anim. dla dzieci
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Alfabet Gwiazd: Oszłomienie – dramat prod. polskiej
- 21.35 Mazurska Biesiada Kabaretowa na bis
- 22.30 Panorama
- 22.50 Sport telegram
- 23.00 Dozwolone od lat 40-tu
- 23.50 Sportowa niedziela
- 0.20 Podwieczorek... z Polonią – program rozrywkowy
- 1.05 Spotkanie z Polonią
- 1.20 Wielka podróż Bolka i Lolka – W Londynie – serial anim.
- 1.30 Wiadomości
- 2.00 Alfabet Gwiazd: Oszłomienie – dramat prod. polskiej
- 3.35 Mazurska Biesiada Kabaretowa na bis
- 4.30 Panorama
- 4.50 Sport telegram
- 5.00 Dozwolone od lat 40 – program muzyczny

PASMO WSPÓLNE

- 7.00 Dolina Moonacre [6] – ang. serial fab. 7.30 Świat ogrodów [17]
- 9.00 Wierzę, wątpię, szukam [8]
- 9.30 Tradycje kulinarne Europy [8] – austral. serial porad.
- 10.00 Budujemy mosty [36]
- 10.30 Stulecie lotnictwa [15] – ang. serial dok.
- 11.30 Magazyn turystyczny – Tam i tu [38]
- 14.30 Podróże kolejami Europy [13] – podróżn. serial dok.
- 15.30 Lekki z zielnej apteki [18]
- 15.45 Smakując życie z Krzysztofem Kowalewskim [12]
- 16.00 Kabaret „Długi”
- 16.40 Telekino [17]
- 17.00 Finał V Międzynarodowego Turnieju Tenisowego Kobiet
- 18.30 Grand Prix MTB – wyścigi w kategorii elite i kobiet
- 19.00 MP mężczyzn w podnoszeniu ciężarów
- 20.00 Drużynowe Mistrzostwa Polski na Żużlu
- 22.00 TV regionalna z anteną – program promocyjny
- 22.10 Życiorysy z refrenem [20]
- 22.40 Przedśionek ekstraklasy [11]
- 23.10 Daleko od siebie – polski film fab.

KATOWICE

- 8.00 W cztery świata strony – program K. Smereki
- 8.30 Pryzmat – program niepełnosprawnych
- 8.50 Koszałek Opalek – program dla dzieci
- 12.30 Studio Gol – program sportowy
- 13.30 Z życia Kościoła – program katolicki
- 13.50 Klub globtrotera
- 21.00 Klub Dorosłych Sympatyków Rocka – program W. Zamorskiego
- 21.30 Aktualności
- 21.40 Sport

KRAKÓW

- 8.00 Domator
- 8.15 Kalejdoskop sportowy
- 8.45 Kronika Świętokrzyska
- 12.30 Rola – prog. publ.
- 12.50 W stronę gór – prog. krajoznawczy
- 13.10 Zapraszam... – talk-show
- 13.40 Kinomania – teleturniej z nagrodami
- 14.10 Kufer Babci Aliny
- 18.00 Kronika
- 18.20 Kronika Świętokrzyska
- 21.00 Sprawozdawczy magazyn sportowy
- 21.30 Kronika
- 21.45 Kocham Cię życie – pr. Piotra Matusiaka

WOT

- 8.00 Moda i okolice – pr. Anny Frankowskiej
- 8.20 Są takie miejsca – mag. kulturalny
- 8.40 Na zdrowie
- 12.30 Mój pies i inne zwierzaki – mag. dla posiadaczy i miłośników zwierząt
- 12.40 Dawna Warszawa
- 13.00 Msza Święta
- 14.00 Z archiwum kuriera
- 14.10 Mazowsze – nowy rozdział
- 18.00 Telewizyjny kurier warszawski
- 18.10 Kościół i świat – infor. pr. katolicki
- 21.00 Magazyn mikser
- 21.20 Raport ekologiczny
- 21.30 Wiadomości kuriera
- 21.35 Sport w WOT

WROCŁAW

- 8.00 Miś Uszatek – Wielka wygrana
- 8.20 Kompas
- 8.30 Teraz wieś
- 18.00 Fakty – wydanie główne
- 18.20 Prognoza pogody
- 21.00 3,2,1... start
- 21.30 Fakty
- 21.45 Magazyn koszykarski

NIEPOKALANÓW

- 9.00 Program dnia
- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny: bł. Urszula Ledóchowska
- 9.15 Córki mądrości z Madagaskaru – film dokumentalny
- 9.45 Pielgrzym zawsze w drodze? – reportaż
- 10.00 Wideokatechizm – prog. dla dzieci
- 10.20 Stan wojenny – film dok.
- 10.40 Rekoronacja w Skępem – relacja
- 11.00 Kosmos: Planety Układu Słonecznego – film popularnonaukowy
- 11.45 Niech Bóg będzie uwielbiony – reportaż
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Syn Marnotrawny – film fabularny produkcji brazylijskiej
- 13.05 Odkrywamy planetę Ziemię: Śpiewające myszy i inne ssaki – film przyrodniczy
- 13.45 Polacy z Kazachstanu – reportaż
- 14.00 Archeologia: Petra – róża pustyni – film dokumentalny
- 14.40 Ja was posyłam – reportaż
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.15 Ziemia skarbem Boskim – film o św. Franciszku z Asyżu
- 15.45 Misje Orionistów w Jordanii – program duszpasterski
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: św. Joanna d'Arc
- 16.10 Granica, której już nie ma – reportaż
- 16.35 Promocja szkół katolickich – relacja
- 16.45 Powołanie franciszkańskie – film dokumentalny
- 17.15 Opowieści Maurycego Szwendaczki – program dla dzieci
- 17.30 Europa: W ojczyźnie Wikingów [2] – film turystyczno-krajoznawczy
- 18.00 W nurcie wspomnień – film dok.
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Katastrofa w górach – film animowany dla dzieci i konkurs Maurycego i Wszędobylka
- 19.35 Ruiny pustelni św. Jana z Fistolii – felieton
- 19.45 Brat Albert – film dokumentalny
- 20.35 Różaniec: część radosna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Abraham – film fabularny produkcji włoskiej
- 22.00 Szczęście i pokój daj tej ziemi Pani... – relacja
- 22.25 Jan Paweł I – film dokumentalny
- 22.50 Książę – reportaż
- 23.05 Na progu nadziei [1] – relacja z koncertu z okazji 20-lecia pontyfikatu Jana Pawła II

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Kocham tylko ciebie [26] – serial
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Gielda

- 8.30 Wiadomości
- 8.45 Fraglesy [14] – serial anim.
- 9.10 Mama i ja
- 9.30 Domowe przedszkole
- 9.55 Porozmawiajmy o dzieciach
- 10.05 Dotyk anioła [10] – serial
- 10.55 Rodzina prawie doskonała
- 11.20 Gotowanie na ekranie
- 11.40 Tylko dla dorosłych
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 Kontrasty – świat, ludzie, pieniądze
- 12.30 Rolnictwo na świecie
- 12.45 Nieparzyści [7] – telenowela
- 13.15 Wszystko o działce i ogrodzie
- 13.40 Ładna historia
- 13.45 Mistrzowie: Maria Janion
- 14.10 Lublin – miasto Trybunału Konnego
- 14.35 Historia na taśmie filmowej – serial dok. prod. angielskiej
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Rynek
- 15.30 Gry olimpijskie – teleturniej
- 16.00 Muzyczny Serwis Jedyński
- 16.10 Rower Błażeja
- 16.15 Teleexpress Junior
- 16.20 Rower Błażeja
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Klan [352] – telenowela TVP
- 17.50 Gość Jedyński
- 18.00 Moda na sukces [1139] – serial
- 18.25 Przed Opołem – premiery
- 19.00 Wieczorynka: Madeline
- 19.20 Zaproszenie do Teatru TV
- 19.30 Wiadomości
- 19.56 Sport
- 20.01 Pogoda
- 20.10 Miej oczy szeroko otwarte – Rynek modelek – film dok.
- 21.05 Gala Teraz Polska
- 22.25 Monitor Wiadomości
- 22.50 Sportowy flesz
- 23.00 Studio Festiwalu Filmów Dokumentalnych w Krakowie
- 23.10 Książę Jutlandii – film fab.

- 0.55 Gospodarka
- 1.20 Kronika Filmowa
- 1.30 Wieści ze świata (stereo)
- 1.55 Muzyczny Serwis Jedyński

TVP 2

- 6.30 Telezakupy
- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Złotopolscy – telenowela TVP
- 9.00 W słońcu i w deszczu [6/7] – Szczęśliwy ten dom – serial TVP
- 10.00 Doktor z alpejskiej wioski [4]
- 10.50 Intrygujące tajemnice – serial
- 11.20 Na dobre i na złe – serial
- 12.15 Familiada

- 12.40 Arka Noego
- 13.05 Kabaret a sprawa polska [2]
- 14.00 Teatr dla Dzieci: Bajka o bardzo lekkim chlebie
- 14.40 Ojczyzna polszczyzna – O sensacji, hedonizmie i upominku
- 15.00 Radio Romans [6/32] – Rozstania
- 15.30 Krzyżówka szczęścia
- 16.00 Panorama
- 16.10 Lada dzień – serial prod. USA
- 17.00 Małe ojczyzny – Ile góra ma lat
- 17.20 Interklasa
- 17.30 Program lokalny
- 18.30 Panorama
- 18.55 Tele Milenium – teleturniej
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Dlaczego to my
- 19.55 ...i to by było na tyle, czyli Jubileusz 40-lecia pracy art. J. T. Stanisławskiego [1]
- 21.00 Panorama
- 21.21 Pogoda
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Dwójkomania
- 21.40 Wiosna panie sierżancie – film
- 23.20 Encyklopedia Sztuki XX wieku – film dokumentalny
- 0.00 Fryderyk Chopin – Romantyzm wyznańców
- 0.50 Kino bez granic: Linia życia – film

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Voltron [77]
- 7.25 Tom i Jerry Kids [31]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Allo, Allo [40]
- 8.30 Wysoka fala [23]
- 9.30 Posłaniec szczęścia [95]
- 10.30 Luz Maria [126]
- 11.30 Karolina w mieście [40]
- 12.00 Hudson Street [13]
- 12.30 Idź na całość
- 13.30 Dyżurny satyryk kraju
- 14.00 Piramida [20]
- 14.30 Twój lekarz
- 14.45 Wystarczy chcieć
- 15.00 Tom i Jerry Kids [32]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Wysoka fala [24]
- 16.45 Z głową w chmurach [17]
- 17.45 Luz Maria [127]
- 18.35 Super Express TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany anioł [1]
- 20.00 Rocky III – USA
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 21.55 Nikita [57]
- 22.50 Wyniki losowania LOTTO
- 22.55 Informacje
- 23.10 Prognoza pogody
- 23.20 Polityczne graffiti
- 23.35 Graczykowie [26]
- 0.05 Super Express TV
- 0.25 Magazyn Teatru Otwartego
- 1.30 Muzyka na BIS

TVN

- 6.05 Anna [112] – telenowela
- 6.55 Telesklep
- 7.15 Dennis Rozrabiaka [27] – serial
- 7.40 Łebski Harry [2] – serial
- 8.00 Przygody Kuby Guzika [47]
- 8.25 Maski [36] – serial
- 8.50 Telesklep
- 9.00 Nigdy cię nie zapomnę [42]

9.50 Rozmowy w toku – talk-show
10.40 Kłamstwo i miłość [47]
11.30 Telesklep
12.00 Angela [4] – serial
12.55 Wybacz mi – talk-show
13.55 Dennis Rozrabiaka [27] – serial
14.20 Łebski Harry [2] – serial
14.40 Przygody Kubu Guzika [47]
15.10 Mecz NBA
16.10 Fakty Regionalne
16.35 Rozmowy w toku – talk-show
17.35 Wizjer TVN
18.05 Nigdy cię nie zapomnę [43]
19.00 TVN Fakty
19.35 Angela [5] – serial obyczajowy
20.30 Milionerzy – teleturniej
21.20 Miasteczko – serial, Polska
22.00 Supergliny – magazyn policyjny
22.30 Fakty, ludzie, pieniądze
23.00 TVN Fakty
23.05 Kropka nad i
23.25 Pogoda
23.30 Norman w tarapatach [10]
0.00 Wizjer TVN
0.30 Wprost TV – magazyn
1.00 Rzym – film obyczajowy, Italia
3.05 Granie na zawołanie

RTL 7

6.00 Teledyski
6.30 Sunset Beach – serial USA
7.15 Odjazdowe kreskówki
8.10 Perła – telenowela
8.55 Izabella – telenowela
9.45 Wielki występ klubu „Kobry” – komedia familijna, USA
11.20 Teleshopping
12.20 Beczka śmiechu
12.50 Sunset Beach – serial USA
13.35 Potwór z bagien – serial
14.00 Dziewczyna z komputera
14.25 Odjazdowe kreskówki: Rocky
Łoś – superktoś, Bionix, Exo-
squad, Dragon Ball
16.25 Sunset Beach – serial USA
17.10 Perła – telenowela
18.00 Izabella – telenowela
18.55 Zoom – magazyn sensacji
19.30 Beczka śmiechu – pr. rozrywk.
19.55 Langolierzy – film USA
21.40 Whitnail i ja – film obyczajowy
23.30 Zoom – magazyn sensacji
23.50 Langolierzy [1] – film USA
1.30 Whitnail i ja – film obyczajowy

TV 4

6.30 Nuta. pl – magazyn muzyczny
7.30 Muzyczne listy – pr. muzyczny
8.30 Teknoman [40] – serial
9.00 Masked Rider [40] – serial
9.30 Viper [8] – serial sensacyjny USA
10.30 Sabrina, nastoletnia czarownica
[22] – serial komediowy USA
11.00 Kolorowy dom [22] – serial
11.30 Czulość i kłamstwa [40] – serial
12.00 Rajską plażę [79,80] – serial
13.00 TV Shop
13.15 Kinomaniak – program filmowy
13.45 Latający dom [41] – serial
14.15 Sally czarownica [41] – serial
14.45 Muzyczne listy – pr. muzyczny
15.45 Teknoman [41] – serial anim.
16.15 Biker Mice from Mars [1]
16.40 Sabrina, nastoletnia czarownica
[23] – serial komediowy USA
17.10 VIP

17.20 Kolorowy dom [23] – serial
17.45 Dziennik
18.00 JAG – Wojskowe Biuro Śledcze
[15] – serial sensacyjny USA
19.00 Rajską plażę [81,82] – serial
19.55 Dziennik
20.10 Czulość i kłamstwa [41] – serial
20.40 Daleko od domu – film USA
22.30 Życie jak sen [15] – serial
23.00 META – program internetowy
23.30 Nic świętego [8] – serial
0.25 VIP
0.35 Nuta. pl – magazyn muzyczny
1.35 Czulość i kłamstwa – serial
2.05 Muzyczne listy – pr. muzyczny

TV POLONIA

6.00 Kawa czy herbata
7.45 Dziennik krajowy
8.15 Krakowskie Przedmieście 27
8.30 Wiadomości
8.40 Giełda
8.45 Czas – katolicki magazyn infor-
macyjny
9.00 Klan [344] – serial prod. polskiej
9.30 Domowe przedszkole
10.00 Alfabet Gwiazd: Oszołomienie –
dramat prod. polskiej
11.40 Dziennik telewizyjny
11.50 Teledyski na życzenie
12.00 Wiadomości
12.15 Polski Petersburg – reportaż
12.45 Klan [344] – serial prod. polskiej
13.10 Spojrzenia na Polskę – pr. publ.
13.30 Łalka [1/9] – Powrót – serial
15.00 Wiadomości
15.10 Ojczyzna polszczyzna
15.25 360 stopni dookoła ciała: Schizo-
frenia – magazyn medyczny
15.45 Tani program o poezji – J. Baran
16.00 Muzyczny Serwis Jedyński
16.10 Rower Błażeja
16.15 Teleexpress Junior
16.20 Rower Błażeja
17.00 Teleexpress
17.15 Wierszowski
17.45 Sportowy tydzień
18.40 Gość Jedyński
18.50 Klan [344] – serial prod. polskiej
19.15 Dobranocka
19.30 Wiadomości
20.00 Dom bez okien – film fab.
21.40 Dialogi z przeszłością
22.10 Business Report
22.40 Panorama
23.00 Sport telegram
23.05 Ze sztuką na ty: Najbardziej ce-
nię tępy upór mój
23.40 Fryderyk Chopin – Pieśni w wy-
konaniu Urszuli Kryger
0.00 Monitor Wiadomości
0.35 Zaproszenie: Zielona dziedzina
wokół Kętrzyńska
0.55 Klan [344] – serial prod. polskiej
1.20 Przegląd kilka wróbla Ćwirka;
Przerwa w podróży
1.30 Wiadomości
2.00 Dom bez okien – film fab.
3.35 Dialogi z przeszłością
4.05 Business Report
4.35 Panorama
4.55 Sport telegram
5.05 Ze sztuką na ty: Najbardziej ce-
nię tępy upór mój
5.40 Fryderyk Chopin – Pieśni w wy-
konaniu Urszuli Kryger

PASMO WSPÓLNE

7.00 Księżniczka Szeherazada [26]
7.35 Niebezpieczna zatoka [96]
8.30 Mieszkaj lepiej [39]
8.45 To jest temat
9.00 Niezapomniana [219 i 220]
10.00 Teleskupy 10.30 Rodzina Nardich
[15]
11.25 Taka jest szkoła [15]
11.35 Znane i nieznane [4]
12.05 Lekki z ziel-
nej apteki [18]
12.20 Kompozytorzy
[6]
12.30 Drynda [30]
13.00 Telewizyj-
ny magazyn przyrodniczy [20]
13.30 Telekurier [50]
14.00 Panorama po-
wiatów [27]
14.30 Eastenders [46]
15.00 Co w brzuchu piszczy ? [9]
19.00 Panorama powiatów [27]
19.30 Doli-
na Mooncare [6]
20.00 Telekurier [51]
20.30 Niezapomniana [219 i 220]
22.00 Eastenders [46]
22.30 To jest tem-
at 22.45 Mieszkaj lepiej [39]

TV KATOWICE

8.00 Program na bis 15.30 Koszałek
Opalek 16.00 Twój problem, czyli py-
tanie do specjalisty 16.15 Zbliżenia
16.30 Flesz – Aktualności 16.35 Po-
dróż... – Podróż pod włoskie wulkany
– serial 17.00 Magazyn historyczny
17.30 Z krukiem w herbie – magazyn
redakcji częstochowskiej 17.50 Portre-
ty miast i firm 18.00 Aktualności 18.20
Telemikser 21.30 Aktualności 21.45
Porozmawiajmy 23.00 100% LIVE –
program Wojciecha Zamorskiego
24.00 Stulecie lotnictwa – serial

KRAKÓW

8.00 Kronika 8.10 Rola – magazyn dla
rolników 15.30 Program dnia 15.35 W
blasku barokowej trąbki – koncert
16.05 Rokendrol i inni 16.25 Kronika –
Flesz 16.30 Ludzie i wydarzenia 16.40
Magazyn kolarski 17.00 Wspólne
sprawy 17.30 Kronika regionalna
17.40 Środowisko i my 18.00 Kronika
18.25 Temat dnia 18.35 Krakowski
Komentarz Krytyczny 21.30 Kronika
21.45 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

8.00 Mikser 8.10 Kościół i świat – in-
formacyjny program katolicki 8.20
Raport ekologiczny 15.30 Wiadomo-
ści kuriera 15.33 Sekrety Warszawy i
Mazowsza 15.35 Skarby warszaw-
skich muzeów 16.15 Blenda – mag.
dla fotografatorów 16.35 Mój pies i in-
ne zwierzę 16.45 Przygody Robin
Hooda [17]
17.15 Mikser 17.25 Komunika-
ty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny
kurier mazowiecki i pogoda 17.50 Se-
krety Warszawy i Mazowsza 17.55
Wiadomości sportowe 18.00 Telewi-
zyjny kurier warszawski i pogoda
18.20 Klient – mag. konsumentów
18.40 Tak czy inaczej 21.30 Telewizyj-
ny kurier warszawski i pogoda 21.35
Wiadomości sportowe 21.40 Rozmo-
wa dnia

WROCŁAW

8.00 Fakty poranne 15.30 Ene, due,
rabe... 15.50 Miś Uszatek 16.00 Euro-
pejskie rodowody 16.45 Zawody zwy-
kle i niezwykle 16.55 Halo krzyżówka
– teleturniej 17.15 Układamy – wy-
grywamy 7.30 Fakty flesz 17.30 Odbi-
cia – program polityczny 18.00 Fakty –
wydanie główne 18.20 Prognoza po-
gody 18.20 Rozmowa dnia 18.30 Te-
lesport 21.30 Fakty 21.45 Protestuję
23.00 Jest sprawa – magazyn prewen-
cyjny 23.05 Stan zagrożenia 23.30
Koncert fortepianowy

NIEPOKALANÓW

- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny: św. Jan Sarkander
- 9.15 Taizé – europejskie spotkanie młodzieży w Mediolanie – rep.
- 9.45 Dotykanie świata – reportaż
- 10.00 Męczennicy misji – film dokumentalny
- 10.30 Papież w Afryce – film dok.
- 11.00 Kosmos: Słońce – film popularnonaukowy
- 11.40 Proboszcz prezydentów – rep.
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 12.20 Obchody Roku Jubileuszowego – rozmowa z ks. arcybiskupem Alfonsem Nossiolem
- 12.40 Przybysze z daleka – film dok.
- 13.05 Odkrywamy planetę Ziemię: Kaczki wudi – film przyrodniczy
- 13.40 Dziękczynienie w lipowym drewnie – reportaż
- 14.00 Archeologia: Rzymianie w Palestynie – film dokumentalny
- 14.45 Pielgrzym – zawsze w drodze? – reportaż
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.10 Siedem razy Zanussi – reportaż
- 15.20 Matka Teresa – film dok.
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: św. Jan Sarkander
- 16.10 Dziękczynienie za dar beatyfikacji – film dokumentalny
- 16.40 Kilka dni w Tunezji – reportaż
- 17.05 Józef – film fab. prod. włoskiej
- 18.45 Księgozbiór – magazyn nowości wydawniczych [66]
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Zakony kościelne w 2000 roku – reportaż
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Katastrofa w górach – film animowany dla dzieci i konkurs Maurycego i Wszędobylka
- 19.35 Kruchość bycia – reportaż
- 19.45 Misje: Madagaskar – program duszpasterski
- 20.35 Różaniec: część bolesna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Rehabilitacja inaczej: Hipoterapia – reportaż
- 21.30 Muzyczne okienko
- 22.00 Gdyby słowa mogły zaspokoić głód – film dokumentalny
- 22.30 Ecce homo: Naturalne planowanie rodziny – pr. publicystyczny
- 22.55 Promocja szkół katolickich – relacja
- 23.05 Na progu nadziei [2] – relacja z koncertu z okazji 20-lecia pontyfikatu Jana Pawła II

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Karine i Ari [4] – serial
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Gielda
- 8.30 Wiadomości
- 8.45 Zwierzaki cudaki – filmy anim.

- 9.10 Mama i ja – program dla mamy i trzylatka
- 9.30 Domowe przedszkole
- 9.50 Porozmawiajmy o dzieciach
- 10.00 Dotyk anioła [11] – serial
- 10.50 Róg Wojskiego
- 11.15 Dom – magazyn poradnikowy
- 11.35 U siebie
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 Do Unii
- 12.45 Klan [352] – telenowela TVP
- 13.10 Miliard w rozumie
- 13.35 Naturomania
- 13.45 Zwierzęta świata: Lwia solidarność [2-ost.] – film dok.
- 14.15 Naturomania
- 14.20 Spacerzy z dziadkiem
- 14.35 Najśłodsze morze świata [8]
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Dekada samorządności
- 15.30 Raj
- 16.00 Muzyczny Serwis Jedyinki
- 16.10 Rower Błażeja
- 16.15 Teleexpress Junior
- 16.20 Rower Błażeja
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Klan [353] – telenowela TVP
- 17.50 Gość Jedyinki
- 18.00 Moda na sukces [1140] – serial
- 18.30 Pegaz
- 19.00 Wieczorynka: Witaj, Franklin
- 19.30 Wiadomości
- 19.56 Sport
- 20.01 Pogoda
- 20.10 Buddy Faro [4] – serial prod. USA
- 21.00 Czas na dokument: Mali wojownicy – film dok. prod. niem.
- 21.35 Forum – program publicystyczny
- 22.25 Monitor Wiadomości
- 22.50 Sportowy flesz
- 23.00 Studio Festiwalu Filmów Dokumentalnych w Krakowie
- 23.10 Szacowna profesja [1,2/4]
- 0.55 Rodzina prawie doskonała
- 1.10 Skandal Metawizyjny czyli filozofia dla każdego
- 1.35 Tango bezrobotnych – reportaż
- 2.15 Muzyczny Serwis Jedyinki

TVP 2

- 6.30 Telezakupy
- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Złotopolscy – telenowela TVP
- 9.00 W słońcu i w deszczu [7-ost.]
- 10.00 Doktor z alpejskiej wioski [5/13] – Czarownica – serial prod. niemiecko-austriacko-włoskiej
- 10.50 Intrygujące tajemnice – serial
- 11.20 Gdzie diabeł mówi dobranoc [15/87] – serial prod. USA
- 12.10 Familiada – teleturniej
- 12.35 Szpital Dzieciątka Jezus [22] Pragnienie – telenowela dok.
- 13.05 III Międzynarodowy Festiwal Sztuki Cyrkowej – Warszawa '98 – Wieczór Galowy [2]
- 14.00 Opowieści Starego Testamentu [4/9] – Mojżesz – serial anim.
- 14.35 Bądź mistrzem – Agnieszka Szczucka
- 14.55 Radio Romans [7/32] – Kowboj

- 15.30 Krzyżówka szczęścia
- 16.00 Panorama
- 16.10 Łada dzień – serial prod. USA
- 17.00 Kościół i świat
- 17.10 W okolicy Stwórcy
- 17.30 Program lokalny
- 18.20 W sieci – mag. internetowy
- 18.30 Panorama
- 18.55 Va banque – teleturniej
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Chopin jakiego nie znamy – Mieszkania Fryderyka
- 20.00 Raport
- 21.00 Panorama
- 21.30 Dwójkomania
- 21.40 Kawaleria powietrzna [19] – Skoki, czyli wojsko z nieba – serial
- 22.10 Wieczór z Jagielskim [za zgodą rodziców]
- 22.55 Wieczór filmowy Kocham Kino: Patrzę na ciebie Marysiu
- 0.05 Wieczór artystyczny: Kathy Acker – film dok.
- 0.50 Ostatnia serbska bitwa – film
- 1.35 EURO 2000

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Voltron [78]
- 7.25 Tom i Jerry Kids [32]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Allo, Allo [41]
- 8.30 Wysoka fala [24]
- 9.30 Zbuntowany anioł [1]
- 10.30 Luz Maria [127]
- 11.30 Karolina w mieście [41]
- 12.00 Najdroższy tatuś [10]
- 12.30 Idź na całość
- 13.30 Świat według Kiepskich [32]
- 14.00 Macie co chcecie
- 14.30 4 x 4 – magazyn motoryzacyjny
- 15.00 Johnny Bravo [6]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Nowe przygody Robin Hooda [17] – film USA
- 16.45 Z głową w chmurach [18]
- 17.45 Luz Maria [128]
- 18.35 Super Express TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany anioł [2]
- 20.00 Graczykowie [26]
- 20.30 Operacja Piorun – Wlk.Bryt.
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 22.50 Telewizyjne Biuro Śledcze
- 23.20 Wyniki losowania LOTTO
- 23.25 Informacje i biznes informacje
- 23.50 Polityczne graffiti
- 0.05 Bumerang
- 0.35 Super Express TV
- 0.55 Meandry prawa [10]
- 1.50 Muzyka na BIS

TVN

- 6.05 Anna [113] – telenowela
- 6.55 Telesklep
- 7.15 Dennis Rozrabiała [28] – serial
- 7.40 Łebski Harry [3] – serial anim.
- 8.00 Przygody Kuby Guzika [48]
- 8.25 Maski [37] – serial anim.
- 8.50 Telesklep
- 9.00 Nigdy cię nie zapomnę [43]
- 9.50 Rozmowy w toku – talk-show
- 10.40 Kłamstwo i miłość [48] – serial

11.30 Telesklep
12.00 Angela [5] – serial
12.55 Miasteczko – serial, Polska
13.25 Żadny dom – serial dok.
13.55 Dennis Rozrabiaka [28] – serial
14.20 Łebski Harry [3] – serial anim.
14.45 Przygody Kuby Guzika [48]
15.10 Magazyn NBA
15.40 Pełna chata [184] – serial
16.10 TVN Fakty Regionalne
16.35 Rozmowy w toku – talk-show
17.35 Wizjer TVN
18.05 Nigdy cię nie zapomnę [44]
19.00 TVN Fakty
19.35 Angela [6] – serial obyczajowy
20.30 Thelma i Louise – film sensacyjny
23.00 TVN Fakty
23.05 Kropka nad i – prog. publ.
23.25 Pogoda
23.30 Norman w tarapatkach [11]
0.00 Wizjer tvn
0.30 Supergliny – magazyn policyjny
1.00 Automaniak – mag. motoryzac.
1.30 Granie na zawołanie

TV 4

6.30 nuta.pl – magazyn muzyczny
7.30 Muzyczne listy
8.30 Teknoman [41] – serial anim.
9.00 Biker Mice From Mars [1] –
9.30 JAG – Wojskowe Biuro Śledcze
[15] – serial sensacyjny USA
10.30 Sabrina, nastoletnia czarownica
[23] – serial komediowy USA
11.00 Kolorowy dom [23] – serial
11.30 Czułość i kłamstwa [41] – serial
12.00 Rajską plażę [81,82] – serial
13.00 TV Shop
13.15 V max – program motoryzacyjny
13.45 Latający dom [42] – serial anim.
14.15 Sally czarownica [42] – serial
14.45 Muzyczne listy – pr. muzyczny
15.45 Teknoman [42] – serial anim.
16.15 Biker Mice from Mars [2] –
16.40 Młody Herkules [16] – serial
17.10 VIP
17.20 Dharma i Greg [3] – serial
17.45 Dziennik
18.00 Przygody Sindbada Żeglarza
[16] – serial przygodowy USA
19.00 Rajską plażę [83,84] – serial
19.55 Dziennik
20.10 Czułość i kłamstwa [42] – serial
20.40 Ally McBeal [17,18] – serial
22.30 A kuku – program rozrywkowy
23.00 Zaraza – thriller USA
0.45 VIP
0.55 nuta.pl – magazyn muzyczny
1.55 Czułość i kłamstwa – serial
2.25 Muzyczne listy

RTL 7

6.00 Teledyski
6.40 Sunset Beach – serial USA
7.25 Odjazdowe kreskówki: Rocky
koś – superktoś, Bionix
8.15 Perła – telenowela
9.00 Izabella – telenowela
9.50 Zwariowana kamera
10.40 Dziewczyna z komputera
11.20 Teleshopping
12.20 Beczka śmiechu
12.50 Sunset Beach – serial USA
13.35 Potwór z bagien – serial
14.00 Dziewczyna z komputera

14.25 Odjazdowe kreskówki: Rocky
koś – superktoś, Bionix, Exosqu-
ad, Dragon Ball
16.25 Sunset Beach – serial USA
17.10 Perła – telenowela
18.00 Izabella – telenowela
18.55 Zoom – magazyn sensacji
19.30 Beczka śmiechu
19.55 Śmiechoteka – pr. rozrywk.
20.55 Miłość szkodzi zdrowiu
22.55 Szczury nabrzeża – serial
23.40 Zoom – magazyn sensacji
0.10 Zwariowana kamera
0.55 Miłość szkodzi zdrowiu

TV POLONIA

6.00 Kawa czy herbata
7.45 Dziennik krajowy
8.10 Sport telegram
8.15 Krakowskie Przedmieście 27
8.30 Wiadomości
8.40 Giełda
8.45 Pegaz tygodnia
9.00 Klan [345] – serial prod. polskiej
9.30 Dwa światy [20/26] – serial
9.55 Dom bez okien – film fab.
11.30 Dialogi z przeszłością – program
Szczepana Żaryna
12.00 Wiadomości
12.15 Kocham kino
12.45 Klan [345] – serial prod. polskiej
13.10 Magazyn ekumeniczny
13.30 Sportowy tydzień
14.30 Magazyn Polonijny z Niemiec
15.00 Wiadomości
15.10 Świat dzieckiem podszty – rep.
15.35 Rozmowa dnia
16.00 Muzyczny Serwis Jedynek
16.10 Rower Błężej
16.15 Teleexpress Junior
16.20 Rower Błężej
17.00 Teleexpress
17.15 Dwa światy [20/26] – serial
17.45 Krzyżówka szczęścia
18.10 Zaproszenie: Zielona dziedzi-
n wokół Kętrzyńska
18.40 Gość Jedynek
18.50 Klan [345] – serial prod. polskiej
19.15 Dobranocka: Kaśka i Baśka – W
dyskotece – serial animowany
dla dzieci
19.30 Wiadomości
20.00 Dekalog VI – film obyczajowy
21.00 Forum Polonijne – widow. publ.
21.45 Dalecy – Bliscy – pr. publ.
22.20 Wieści polonijne
22.30 Panorama
22.50 Sport telegram
23.00 Akowcy – film dok.
0.00 Monitor Wiadomości
0.30 Krzyżówka szczęścia
0.55 Klan [345] – serial prod. polskiej
1.20 Kaśka i Baśka – W dyskotece –
serial anim. dla dzieci
1.30 Wiadomości (powt.)
2.00 Dekalog VI – film obycz.
3.00 Forum Polonijne – widow. publ.
3.45 Dalecy – Bliscy – pr. publ.
4.20 Wieści polonijne
4.30 Panorama
4.50 Sport telegram
5.00 Akowcy – film dokumentalny

PASMO WSPÓLNE

7.00 Przygody Oggy'ego [2] 7.35 Zo-
bacz to! [6] 8.30 Magazyn żeglarski –
Z wiatrem i pod wiatr [5] 8.45 To jest
temat 9.00 Niezapomniana [221 i 222]
10.00 Telezakupy 10.30 Komisarz
Sympański [7] 11.25 Smakując życie z
Krzysztofem Kowalewskim [12] 11.45
Życie kozioty 12.30 Co w brzuchu pisz-
czy? [9] 13.00 Piano Express [38] 13.30
Telekurier [51] 14.00 Sekrety kobiet
[21] 14.30 Eastenders [47] 15.00 Za-
czarowany świat... [39] 19.00 Odkryj
nowy świat [39] 19.30 Przygody
Oggy'ego [2] 20.00 Rytm buszu [25]
20.30 Niezapomniana [221 i 222]
22.00 Eastenders [47] 22.30 To jest te-
mat 22.40 Spotkania z taaką ry-
bą [39] 22.55 Taka jest szkoła [15]
23.10 Pogranicze w ogniu [8]

TV KATOWICE

8.00 Sport opolski 16.00 Czy jeste-
ś bezpieczny – magazyn 16.15 Zbliże-
nia 16.30 Flesz – Aktualności 16.35
Podróż... – Podróż do Kolumbii i
Ekwadoru – serial dok. produkcji an-
gielskiej 17.00 Pogotowie obywatel-
skie 17.30 Schlesische wochenschau –
magazyn publicystyczno-kulturalny
17.50 Portrety miast i firm 18.00 Ak-
tualności 18.15 Wiadomości sportowe
18.20 Magazyn reporterów 21.30 Ak-
tualności 21.40 Wiadomości sportowe
21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

8.00 Kronika 8.10 Kufer Babci Aliny –
program poradnikowy 15.30 Program
dnia 15.35 Kązki na żywo [2] 16.25
Kronika – Flesz 16.30 Ludzie i wyda-
rzenia 16.45 Magazyn rodzinny 17.00
Z plecakami i walizką 17.30 Kronika –
wydanie regionalne 17.40 Pejzaż re-
gionalny 18.00 Kronika 18.25 Temat
dnia 18.35 Wiwat Akademii 18.50
Gość TV Kraków 21.30 Kronika 21.45
Sport 21.50 Nasza antena

WOT

8.00 Mikser – mag. reporterów 8.10
Tak czy inaczej 15.30 Wiadomości ku-
riera 15.35 Sekrety Warszawy i Ma-
zowsza 15.35 Rozmowa dnia 15.55
Blisko, coraz bliżej 17.15 Mikser 17.25
Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Tele-
wizyjny kurier mazowiecki i pogoda
17.50 Sekrety Warszawy i Mazow-
sza 17.55 Wiadomości sportowe 18.00
Telewizyjny kurier warszawski i pogo-
da 18.20 Z wnętrza warszawskiej me-
tropolii – Sprzątamy Warszawę – ma-
gazyn 18.40 Studio reportażu –
Słowańskie związki 18.55 Gość WOT
21.30 Telewizyjny kurier warszawski i
pogoda 21.35 Wiadomości sportowe
21.40 Rozmowa dnia

WROCŁAW

8.00 Fakty poranne 15.30 Dziewczyna
i chłopak 16.20 Ratujmy przyrodę
16.55 Halo krzyżówka – teleturniej
17.15 Układamy – wygrujemy 17.30
Fakty flesz 17.35 Kto za? kto przeciw?
kto się wstrzymał? 18.00 Fakty – wy-
danie główne 18.20 Prognoza pogo-
dy 18.20 Rozmowa dnia 21.30 Fakty
21.45 Kwadrans przed dziesiątą

NIEPOKALANÓW

- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny: Nawiedzenie Najświętszej Maryi Panny
- 9.15 Powołanie franciszkańskie – film dokumentalny
- 9.45 Cztery wieki temu: Filippo Neri – film dokumentalny
- 10.00 Deo et Patriae – relacja
- 10.50 Zardzewiały świat – reportaż
- 11.00 Kosmos: Merkury – film popularnonaukowy
- 11.40 Polacy z Kazachstanu – reportaż
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Całun Turyński – film dok.
- 12.35 Poezje Karola Wojtyły: Wybrzeża pełne ciszy
- 12.40 Ścieżki kultury: Jan III Sobieski – magazyn kulturalny
- 13.05 Odkrywamy planetę Ziemię: Ryś rudy – film przyrodniczy
- 13.35 Lata święte w fotografii – film dok.
- 14.00 Archeologia: Śladami Biblii – film dokumentalny
- 14.45 Ofiary Bzury – reportaż
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.15 Więc szumcie nam jodły piosenkę – film dokumentalny
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: Nawiedzenie Najświętszej Maryi Panny
- 16.15 Wenecja – Plac św. Marka – film turystyczno-krajoznawczy
- 16.30 Kaboom – Kazoom – magazyn dla dzieci [24]
- 17.00 Wideokatechizm – prog. dla dzieci
- 17.20 Daniele Comboni – film dok.
- 17.45 Ecce homo: Naturalne planowanie rodziny – pr. publicystyczny
- 18.10 Teatr jest światem – musical „Jonasz”
- 18.35 Zachować w pamięci – film dok.
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Schronisko – reportaż
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Wilk morski – film anim. dla dzieci i konkurs Maurycego i Wszędobytka
- 19.35 Mistrz Paweł z Lewoczy – rep.
- 19.45 Spotkanie z bł. Josemarią Escrivą de Balaguerem – relacja
- 20.35 Różaniec: część chwalebna
- 21.00 Apeli Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Rekronacja w Skępem – relacja
- 21.30 Szkocja – kraina legend i tradycji [1] – film turyst.-krajozn.
- 22.00 Joni znowu w Polsce – reportaż
- 22.40 Papież w Indiach – film dok.
- 23.15 Historia Zakonu Jezuitów – film dok.
- 23.45 Książę – reportaż

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Karine i Ari [5] – serial
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości
- 8.45 Gwieźdźna Farma – serial anim.
- 9.05 Mama i ja
- 9.20 Domowe przedszkole
- 9.50 Porozmawiajmy o dzieciach
- 10.00 Dotyk anioła [12] – serial
- 10.50 Dziecko, troski i radości
- 11.15 Dom pełen zwierząt

- 11.30 Ekran z kwiatkiem – Rośliny balkonowe [2]
- 11.35 Czas na komputer
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 Kontrasty – świat, ludzie, pieniądze
- 12.25 Samo życie
- 12.45 Klan [353] – telenowela TVP
- 13.10 Rejs 2000 – magazyn żeglarski
- 13.30 Dziennik telewizyjny
- 13.40 Wędrowiec – czyli podróże małe i duże
- 13.45 Szum Czeremoszu
- 14.00 Wędrowiec internetowy
- 14.10 Socza – szmaragdowa rzeka
- 14.35 Wędrowiec internetowy
- 14.40 Unterwegs mit Susanne [12] – nauka języka niemieckiego
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Rzeczpospolita Samorządowa
- 15.20 Euroexpress
- 15.30 Oblicza mediów
- 16.00 Muzyczny Serwis Jedyinki
- 16.10 Rower Błażeja
- 16.15 Teleexpress Junior
- 16.20 Rower Błażeja
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Klan [354] – telenowela TVP
- 17.50 Gość Jedyinki
- 18.00 Moda na sukces [1141] – serial
- 18.30 Widziałam
- 19.00 Wieczorynka: Krecik
- 19.30 Wiadomości
- 20.10 Nasze małe troski – film fab.
- 21.40 Jaka to melodia?
- 22.10 Kronika kryminalna
- 22.35 Monitor Wiadomości
- 23.00 Sportowy flesz
- 23.05 Studio Festiwalu Filmów Dokumentalnych w Krakowie
- 23.15 Gorąco polecam: Życie jest słodkie – film fab. prod. ang.
- 0.55 U prognozy... – Cierpienie
- 1.15 Od A do Zdrowia
- 2.05 Muzyczny Serwis Jedyinki

TVP 2

- 7.00 Telezakupy
- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Projektantki [91] – serial
- 9.00 Bank nie z tej ziemi [1/13] – Nie traćcie ducha – serial
- 10.00 Doktor z alpejskiej wioski [6]
- 10.50 Intrygujące tajemnice [7] – serial
- 11.20 Gdzie diabeł mówi dobranoc [16/87] – serial prod. USA
- 12.10 Tajemnice historii. W poszukiwaniu Bursztynowej Komnaty – serial dok. prod. niem.
- 13.05 Gala piosenki familijnej
- 14.00 Opowieści Starego Testamentu [5] Ruth – serial anim.
- 14.30 Truskawkowe studio
- 15.00 Radio Romans [8/32] – Weekend
- 15.30 Znaki zodiaku – teleturniej
- 16.00 Panorama
- 16.10 Łada dzień – serial prod. USA
- 17.00 Polaków portret własny – Optymista czy pesymista
- 17.30 Program lokalny
- 18.20 W sieci – magazyn internetowy
- 18.30 Panorama
- 18.55 Jeden z dziesięciu – teleturniej
- 19.20 Dwójkomania

- 19.25 Warszawa – pejzaż z Singerem [6] Miłość i literatura – film dok.
- 20.00 Ekspres reporterów
- 21.00 Panorama
- 21.21 Pogoda
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Dwójkomania
- 21.40 Huzar – film fab. prod. franc.
- 23.55 Znaki – Być księdzem
- 0.25 Szary lord – film fab.
- 2.15 EURO 2000
- 2.40 Światowa piłka

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Voltron [79] – serial anim.
- 7.25 Johnny Bravo [6]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Allo, Allo [42]
- 8.30 Nowe przygody Robin Hooda [17]
- 9.30 Zbuntowany anioł [2]
- 10.30 Luz Maria [128]
- 11.30 Karolina w mieście [42]
- 12.00 Hudson Street [14]
- 12.30 Disco Relax
- 13.30 Graczykowie [26]
- 14.00 Gospodarz
- 14.30 Miłość od pierwszego wejrzenia
- 15.00 Tom i Jerry Kids [33]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Wysoka fala [25]
- 16.45 Z głową w chmurach [19]
- 17.45 Luz Maria [129]
- 18.35 Super Express TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany anioł [3]
- 20.00 Rodzina zastępcza [40]
- 20.30 W krzywym zwierciadle: Strzelając śmiechem
- 20.50 Losowanie LOTTO i Szczęśliwego Numerka
- 22.05 Przyjaciele [82]
- 22.35 Wyniki losowania LOTTO
- 22.40 Informacje i biznes informacja
- 22.55 Prognoza pogody
- 23.05 Polityczne graffiti
- 23.20 Świat według Kiepskich [34]
- 23.50 Super Express TV
- 0.10 Kryształowy dom – USA
- 1.50 Muzyka na BIS

TVN

- 6.05 Anna [114] – telenowela
- 6.55 Telesklep
- 7.15 Dennis Rozrabiaka [29] – serial
- 7.40 Łebski Harry [4] – serial anim.
- 8.00 Przygody Kuby Guzika [49]
- 8.25 Maska [38] – serial anim.
- 8.50 Telesklep
- 9.00 Nigdy cię nie zapomnę [44]
- 9.50 Rozmowy w toku – talk-show
- 10.40 Kłamstwo i miłość [49] – serial
- 11.30 Telesklep
- 12.00 Angela [6] – serial obcy.
- 12.55 Maraton uśmiechu
- 13.25 Zwarowana forsa
- 13.55 Dennis Rozrabiaka [29]
- 14.20 Łebski Harry [4] – serial
- 14.40 Przygody Kuby Guzika [49]
- 15.10 Szkoła złamanych serc [338]
- 15.40 Pełna chata [185] – serial
- 16.10 TVN Fakty Regionalne
- 16.25 Sport
- 16.30 Pogoda
- 16.35 Rozmowy w toku – talk-show

17.35 Wizjer TVN
18.05 Nigdy cię nie zapomnę [45]
19.00 TVN Fakty
19.25 Sport
19.30 Pogoda
19.35 Angela [7] – serial
20.30 Jack i Jill – serial obyczajowy
21.30 Melrose Place [158] – serial
22.30 Nie do wiary
23.00 TVN Fakty
23.05 Kropka nad i
23.25 Pogoda
23.30 Norman w tarapatkach [12]
0.00 Wizjer TVN
0.30 Noktowizjer
1.00 Granie na zawołanie

RTL 7

6.00 Teledyski
6.40 Sunset Beach – serial USA
7.25 Odrodzony kreskówki: Rocky
    Łoś – superktoś, Bionix
8.15 Perła – telenowela
9.00 Izabella – telenowela
9.50 Szczury nabrzeża – serial
10.35 Dziewczyna z komputera – serial
11.20 Teleshopping
12.20 Beczka śmiechu – prog. rozrywk.
12.50 Sunset Beach – serial USA
13.35 Potwór z bagien – serial
14.00 Dziewczyna z komputera – serial
14.25 Odrodzony kreskówki: Rocky
    Łoś – superktoś, Bionix, Exo-
    squad, Dragon Ball
16.25 Sunset Beach – serial USA
17.10 Perła – telenowela
18.00 Izabella – telenowela
18.55 Zoom – magazyn sensacji
19.30 Beczka śmiechu – prog. rozrywk.
19.55 Wzywam dr Brucknera – serial
20.50 W obronie własnej – dramat
22.30 Oblicza Nowego Jorku – serial
23.20 Zoom – magazyn sensacji
23.50 Śmiechoteka – prog. rozrywk.
0.40 W obronie własnej – dramat

TV 4

6.30 nuta.pl – magazyn muzyczny
7.30 Muzyczne listy – prog. muzyczny
8.30 Teknoman [42] – serial anim.
9.00 Motomysz z Marsa – serial [2] –
9.30 Przygody Sindbada Żeglarza [16]
    – serial przygodowy USA
10.30 Młody Herkules [16] – serial
11.00 Dharma i Greg [3] – serial
11.30 Czulość i kłamstwa [42] – serial
12.00 Rajska plaża [83,84] – serial
13.00 TV Shop
13.15 Moto Sport 4
14.15 Sally czarownica [43] – serial
14.45 Muzyczne listy – prog. muzyczny
15.45 Diplodo [1]
16.15 Biker Mike from Mars [3]
17.10 VIP
17.20 Dharma i Greg [4] – serial
17.45 Dziennik
18.00 JAG – Wojskowe Biuro Śledcze
    [16] – serial sensacyjny USA
19.00 Rajska plaża [85,86] – serial
19.55 Dziennik
20.10 Czulość i kłamstwa [43] – serial
20.40 Kameleon [21] – serial
21.35 Troje z piekła rodem [9] – serial
22.30 Życie jak sen [16] – serial
23.05 META – program internetowy

23.40 Łowca śmierci 3 – thriller s.f.
1.20 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
1.30 nuta.pl – magazyn muzyczny
2.30 Czulość i kłamstwa – serial
3.00 Muzyczne listy – pr. muzyczny

TV POLONIA

6.00 Kawa czy herbata
7.45 Dziennik krajowy
8.15 Krakowskie Przedmieście 27
8.30 Wiadomości
8.40 Gieda
8.45 Ludzie listy piszą
9.05 Klan [346] – serial prod. polskiej
9.30 Ala i As: Dziecięce marzenia –
    program z okazji Dnia Dziecka
9.55 Dekalog VI – film obyczajowy
    prod. polskiej
10.55 Forum Polonijne
11.40 Dzieje wiedeńskiej Polonii [2]
12.00 Wiadomości
12.15 Galeria: Skrzydła wiatru
12.45 Klan [346] – serial prod. polskiej
13.10 Mówi się... – prog. poradnikowy
13.30 Krzyżówka szczęścia
13.55 Przegląd Prasy Polonijnej
14.15 Więści polonijne
14.30 Oto Polska – program Piotra Jaź-
    wińskiego
15.00 Wiadomości
15.10 Mistrzowie: Jacek Łukasiewicz
15.40 Rozmowa dnia
16.00 Muzyczny Serwis Jedynki
16.10 Rower Błażeja
16.15 Teleexpress Junior
16.20 Rower Błażeja
17.00 Teleexpress /
17.15 Ala i As – Dziecięce marzenia –
    program z okazji Dnia Dziecka
17.45 Gry olimpijskie – teleturniej
18.10 Magazyn informacji turystycznej
18.30 Teledyski na życzenie
18.40 Gość Jedynki
18.50 Klan [346] – serial prod. polskiej
19.15 Dobranocka: Kocur Wawrzyniec
    i Przyjaciele; Zamek
19.30 Wiadomości
19.55 Pogoda
19.58 Sport
20.00 Ekstradycja [1/6] – serial
20.55 Forum Polonijne. Odpowiedzi
    na pytania
21.15 Historia festiwalu opolskich [3]
22.00 Małe Formy Wielkich Mistrzów –
    Łukasz Wyleżalek
22.20 Więści polonijne
22.30 Panorama
22.50 Sport telegram
23.00 Forum – program publicystyczny
0.00 Monitor Wiadomości
0.35 Magazyn informacji turystycznej
0.55 Klan [346] – serial prod. polskiej
1.20 Dobranocka: Kocur Wawrzyniec
    i Przyjaciele
1.30 Wiadomości
2.00 Ekstradycja [1/6] – serial
2.55 Forum Polonijne. Odpowiedzi
    na pytania
3.15 Historia festiwalu opolskich [3]
4.00 Małe Formy Wielkich Mistrzów
    (powt.) – Łukasz Wyleżalek
4.20 Więści polonijne
4.30 Panorama (powt.)
4.50 Sport telegram
5.00 Forum – program publicystyczny

PASMO WSPÓLNE

7.00 Przygody nieustraszonych [18]
7.35 Kot Billy [25] 8.30 Bywaj
    zdrow [59] 8.45 To jest temat 9.00 Nie-
    zapomniana [223 i 224] 10.00 Teleza-
    kupy 10.30 Odkryj nowy świat [39]
11.00 Labirynty kultury [9] 11.20 Tele-
    wizyjna encyklopedia multimedialna
    [78] 11.40 Rytm buszu [25] 12.05
    Krajobraz z cieniem [5] 12.15 Język fil-
    mu [5] 12.30 Zaczarowany świat... [39]
13.00 Spotkania z taaką rybą [39]
13.15 FIFA magazine [40] 19.00 Echa re-
    gionów [39] 19.30 Przygody nieustra-
    szonych [18] 20.00 Telekurier [52]
20.30 Niezapomniana [223 i 224]
22.00 Eastenders [48] 22.30 To jest te-
    mat 22.45 Bywaj zdrow [59] 23.00 Ka-
    baret „Długi” 23.40 Tragedie [10]

TV KATOWICE

8.00 Program na bis 15.30 Mówmy
    szczerze – telewizyjne forum młodych
16.00 A ja rosnę – program Bożeny
    Klimus 16.15 Zbliżenia 16.30 Flesz –
    Aktualności 16.35 Podróż... – Podróż
    do historycznej Francji – serial 17.00
    Sport 17.30 Magazyn beskidzki 17.50
    Portrety miast i firm 18.00 Aktualno-
    ści 18.15 Wiadomości sportowe 18.20
    Telemikser 21.30 Aktualności 21.40
    Wiadomości sportowe 21.45 Poroz-
    mawiamy

KRAKÓW

8.00 Kronika 8.10 Magazyn rodzinny
15.30 Program dnia 15.35 Varius
    Manx – Elf – koncert 16.25 Kronika
    Flesz 16.30 Ludzie i wydarzenia 16.45
    Kundel bury i kocury 17.00 Piękno
    ocalone 17.20 Krakowskie legendy
17.30 Kronika regionalna 17.40 Na ce-
    lowniku 18.00 Kronika 18.25 Temat
    dnia 18.35 Domator – poradnik 18.50
    Goście TV Kraków 21.30 Kronika
21.45 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

8.00 Mikser – mag. reporterów 8.10
    Klient – mag. konsumentów 15.30
    Wiadomości kuriera 15.33 Sekrety
    Warszawy i Mazowsza 15.35 Rozmo-
    wa dnia 16.00 Podróż do... na Dzikie
    Zachód – serial dok. 16.30 Studio re-
    portaży 16.45 Przygody Robin Hooda
    [18] – serial przygodowy prod. USA
17.15 Mikser 17.25 Komunikaty i
    ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier
    mazowiecki i pogoda 17.50 Sekrety
    Warszawy i Mazowsza 17.55 Wiado-
    mości sportowe 18.00 Telewizyjny ku-
    rier warszawski i pogoda 18.20 Obok
    nas – program społeczny 18.40 Na
    zdrowie – mag. medyczny 21.30 Tele-
    wizyjny kurier mazowiecki i pogoda
21.35 Wiadomości sportowe 21.40
    Rozmowa dnia 23.00 Telemotor – pr.
    motoryzac. 23.15 Raport policyjny

WROCŁAW

8.00 Fakty poranne 15.30 Siedem ży-
    czeń 16.20 Biała broń 16.55 Halo krzy-
    żówka – teleturniej 17.15 Układamy –
    wygrywamy 17.30 Fakty flesz 17.30
    Prowokator 18.00 Fakty – wydanie
    główne 18.20 Prognoza pogody 18.20
    Rozmowa dnia 18.30 Wkręt 21.30
    Fakty 21.45 Kardynał Gulbinowicz
    ...na koniec wieku.

NIEPOKALANÓW

- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny: Wniebowstąpienie Pańskie
- 9.15 Misje Orionistów w Jordanii – program duszpasterski
- 9.30 Wenecja – Plac św. Marka – film turystyczno-krajoznawczy
- 9.45 Klauzura miłości – reportaż
- 10.00 Księgozbiór – magazyn nowości wydawniczych [66]
- 10.10 Jan Paweł I – film dokumentalny
- 10.35 Kilka dni w Tunezji – reportaż
- 11.00 Kosmos: Podróż na granice wszechświata – film popularno-naukowy
- 11.45 Dawcy krwi – prog. medyczny
- 12.00 Zakony kościelne w 2000 roku – reportaż
- 12.20 Poświęcenie Pomnika Sanktuarium Maryjnych w Rembertowie – relacja
- 13.05 Odkrywamy planetę Ziemię: Kaniony – film przyrodniczy
- 13.45 Proboszcz prezydentów – rep.
- 14.00 Archeologia: Morze bogów – film dokumentalny
- 14.40 Schronisko – reportaż
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.10 Brat Albert – film dok.
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: Wniebowstąpienie Pańskie
- 16.10 Być misjonarzem – rozmowa
- 16.30 Przygody zwierząt: Wilki – film przyr. [9]
- 17.00 Niech Bóg będzie uwielbiony – reportaż
- 17.10 Rycerze Grobu Bożego: Kanonicy – film dokumentalny
- 17.35 Śladami dawnych cywilizacji – rozmowa
- 18.00 Ośmiu wspaniałych – relacja
- 18.40 Muzyczne okienko – wywiady na bis
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Stan wojenny – film dok.
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Wilk morski – film anim. dla dzieci i konkurs Maurycego i Wszędobylka
- 19.35 Lumen 2000 – magazyn
- 20.05 Córki Mądrości z Madagaskaru – film dokumentalny
- 20.35 Różaniec: część radosna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Józef – film fab. prod. włoskiej
- 22.50 Dziękczynienie za dar beatyfikacji – film dokumentalny
- 23.20 Grzybica chorobą społeczną – poradnik medyczny
- 23.30 Paweł VI – papież dialogu – film dok.

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.40 Karine i Ari [6] – serial
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości
- 8.45 Kotek Hau – serial anim.
- 9.10 Mama i ja
- 9.30 Domowe przedszkole
- 9.50 Porozmawiajmy o dzieciach
- 10.00 Władca ksiąg – film fab.
- 11.10 Europa regionów

- 11.35 Taki jest świat
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes
- 12.20 Horyzonty
- 12.45 Klan [354] – telenowela TVP
- 13.10 Taksówka Jedynki
- 13.25 Program edukacyjny
- 13.40 Ambulatorium
- 13.45 Innowacje: Człowiek tworzy człowieka – film dok. prod. USA
- 14.15 Ambulatorium
- 14.20 Wyprzedzić chorobę
- 14.40 Brzuch
- 15.00 Wiadomości
- 15.30 Fronda
- 16.00 Muzyczny Serwis Jedynki
- 16.10 Rower Błężeja
- 16.15 Teleexpress Junior
- 16.20 Rower Błężeja
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Przed Opolem
- 17.25 Jaka to melodia?
- 17.50 Gość Jedynki
- 18.00 Moda na sukces – serial
- 18.30 Credo 2000
- 19.00 Wieczorynka: Bolek i Lolek w Europie
- 19.15 Jutro weekend
- 19.30 Wiadomości
- 19.56 Sport
- 20.01 Pogoda
- 20.10 101 Dalmatyńczyków – film fab.
- 22.00 Zawsze po 21.
- 22.28 Monitor Wiadomości
- 22.50 Sportowy flesz
- 23.00 Studio Festiwalu Filmów Dokumentalnych w Krakowie
- 23.15 Złote Lwy – Zawrócony – film fab. prod. polskiej

- 0.30 Fronda
- 0.55 MdM
- 1.40 Muzyczny Serwis Jedynki

TVP 2

- 6.30 Telezakupy
- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Projektantki [92] – serial
- 9.00 Bank nie z tej ziemi [2/13] Daj monetę – serial prod. polskiej
- 10.00 Doktor z alpejskiej wioski [7]
- 10.50 Po prostu żyć
- 11.20 Gdzie diabeł mówi dobranoc [17/87] – serial prod. USA
- 12.10 Świat dzikich zwierząt [1/26]
- 12.30 Koc – Komiczny Odcinek Cykliczny
- 13.00 Opowieści Starego Testamentu [6] – serial anim.
- 13.30 Ale heca – program dla dzieci
- 13.55 Koncert z okazji Dnia Dziecka
- 15.00 Radio Romans [9/32] Debiut
- 15.30 Krzyżówka 13-latków

- 16.00 Panorama
- 16.10 Lada dzień – serial prod. USA
- 17.00 Walaam – Atos Północy
- 17.30 Program lokalny
- 18.20 W sieci – magazyn internetowy
- 18.30 Panorama
- 18.55 Jeden z dziesięciu – teleturniej
- 19.25 Koncert z okazji Dnia Dziecka
- 20.30 Bazar – Mag. Konsum. Kultury
- 21.00 Panorama
- 21.25 Sport telegram
- 21.30 Dwójkomania
- 21.40 Z Archiwum X – serial prod. USA
- 22.30 997 – magazyn kryminalny
- 23.05 Kruk [7/22] – serial prod. USA
- 23.50 Przenosząc górę – film dok.
- 1.10 Chłopaki z Flatbush – film fab.

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Voltron [80]
- 7.25 Tom i Jerry [33]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Allo, Allo [43]
- 8.30 Wysoka fala [25]
- 9.30 Zbuntowany anioł [3]
- 10.30 Luz Maria [129]
- 11.30 Karolina w mieście [43]
- 12.00 Najdroższy tatuś [11]
- 12.30 Disco Polo Live
- 13.30 Sekrety rodzinne [46]
- 14.00 Miłość od pierwszego wejrzenia
- 14.30 Kalambury dla dzieci
- 15.00 Johny Bravo [7]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Nowe przygody Robin Hooda [18]
- 16.45 Z głową w chmurach [20]
- 17.45 Luz Maria [130]
- 18.35 Super Express TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany anioł [4]
- 20.00 Życiowa szansa
- 20.50 Losowanie LOTTO i Szczęśliwego Numerka
- 21.00 Misja w czasie [10]
- 21.50 System [21] – USA (1999)
- 21.00 Pomoc w nagłych przypadkach
- 22.45 Wyniki losowania LOTTO
- 22.50 Informacje i biznes informacje
- 23.05 Prognoza pogody
- 23.15 Polityczne graffiti
- 23.30 Miodowe lata [49]
- 0.15 Super Express TV
- 0.35 Student roku – USA (1987)
- 2.20 Muzyka na BIS

TVN

- 6.20 Anna [115] – telenowela
- 7.05 Telesklep
- 7.25 Dennis Rozrabiaka [30] – serial
- 7.45 Łebski Harry [5] – serial
- 8.10 Przygody Kuby Guzika [50]
- 8.35 Maska [39] – serial
- 9.00 Nigdy cie nie zapomnę [45]
- 9.50 Rozmowy w toku – talk-show
- 10.40 Kłamstwo i miłość [50]
- 11.30 Telesklep
- 12.00 Angela [7] – serial obyczajowy
- 12.55 Nie do wiary
- 13.25 Gotuj z Kuroniem
- 13.55 Dennis Rozrabiaka [30] – serial
- 14.20 Łebski Harry [5] – serial
- 14.45 Przygody Kuby Guzika [50]
- 15.10 Szkoła złamanych serc [339]

15.40 Pełna chata [186] – serial
16.10 TVN Fakty Regionalne
16.35 Rozmowy w toku – talk-show
17.35 Wizjer TVN
18.05 Nigdy cię nie zapomnę [46]
19.00 TVN Fakty
19.05 Angela [8] – serial obyczajowy
20.30 Wyrównując rachunki z tatą
22.35 Ibisekcja – talk-show
23.05 TVN Fakty
23.10 Kropka nad i
23.35 Norman w tarapatach [13]
0.05 Wizjer TVN
1.05 Multikino
1.35 Granie na zawołanie

TV 4

6.00 nuta.pl – magazyn muzyczny
7.00 META – program internetowy
7.30 Muzyczne listy
8.30 Sally czarownica [43] – serial
9.00 Diplodo [1] – serial dla dzieci
9.30 Biker Mice from Mars [3] – serial
10.00 JAG – Wojskowe Biuro Śledcze [16] – serial sensacyjny USA
11.00 Sabrina, nastoletnia czarownica [24] – serial komediowy USA
11.30 Czułość i kłamstwa [43] – serial
12.00 Rajska plaża [85,86] – serial
13.00 Program własny
13.25 Nuta.pl – magazyn muzyczny
14.15 META – program internetowy
14.45 Muzyczne listy
15.45 Latający dom [44] – serial
16.15 Diplodo [2] – serial dla dzieci
16.45 Motomysz z Marsa – serial
17.10 VIP
17.20 Młody Herkules [17] – serial
17.45 Dziennik
18.00 Przygody Sindbada Żeglarza [17] – serial przygodowy USA
19.00 Rajska plaża [87,88] – serial
19.55 Dziennik
20.10 Czułość i kłamstwa [44] – serial produkcji polskiej
20.40 Łowca śmierci 3 – thriller s.f. USA
22.30 Życie jak sen [13] – serial
23.00 VIP
23.10 Mistrzowie zbrodni – film akcji
1.00 Czułość i kłamstwa serial
1.30 VIP
1.40 nuta.pl – magazyn muzyczny
2.40 META – program internetowy
3.10 Muzyczne listy

RTL

6.00 Teledyski
6.40 Sunset Beach – serial USA
7.25 Odjazdowe kreskówki: Rocky łoś – superktoś, Bionix
8.15 Perła – telenowela
9.00 Izabella – telenowela
9.50 Wzywam dr. Brucknera – serial
10.35 Dziewczyna z komputera
11.20 Teleshopping
12.20 Beczka śmiechu – pr. rozrywk.
12.50 Sunset Beach – serial USA
13.35 Potwór z bagien – serial
14.00 Dziewczyna z komputera – serial
14.25 Odjazdowe kreskówki: Rocky łoś – superktoś, Bionix, Exosquad, Dragon Ball
16.25 Sunset Beach – serial USA
17.10 Perła – telenowela
18.00 Izabella – telenowela
18.55 Zoom – magazyn sensacji

19.30 Beczka śmiechu – pr. rozrywk.
19.55 Columbo – serial kryminalny prod. USA
21.35 Cobra – oddział specjalny – serial
22.30 Murder Call – serial kryminalny
23.15 Zoom – magazyn sensacji
23.45 Columbo – serial kryminalny
1.15 Murder Call – serial kryminalny

TV POLONIA

6.00 Kawa czy herbata
7.45 Dziennik krajowy
8.10 Sport telegram
8.15 Krakowskie Przedmieście 27
8.30 Wiadomości
8.40 Gelda
8.45 Małe Formy Wielkich Mistrzów: Łukasz Wyleżalek
9.05 Złotopolscy [180] – Złoty krąg
9.30 Quasimodo [23] – Skarb – serial
10.00 Ekstradycja [1/6] – serial
10.55 Forum Polonijne. Odpowiedzi na pytania
11.10 Historia festiwalu opolskich [3]
12.00 Wiadomości
12.15 MdM – program rozrywkowy
12.45 Złotopolscy [180] – Złoty krąg
13.10 Zaproszenie: Zielona dziedzina wokół Kętrzyna – pr. kraj.ozn.
13.30 Gry olimpijskie – teleturniej
13.55 Magazyn informacji turystycznej
14.15 Więści polonijne
14.30 Magazyn Polonijny z Węgier
15.00 Wiadomości
15.10 Portret Sarmacki – film dok.
15.35 Rozmowa dnia
16.00 Muzyczny Serwis Jedynki
16.10 Rower Błażeja
16.15 Teleexpress Junior
16.20 Rower Błażeja – pr. dla mł.odz.
17.00 Teleexpress
17.15 Quasimodo [23] – Skarb – serial
17.45 Krzyżówka szczęścia
18.10 Od małego być mniejszym – o księdzu poecie Janie Twardowskim
18.40 Gość Jedynki
18.50 Złotopolscy [180] – Złoty krąg
19.15 Dobranocka: Dziwne przygody Koziołka Matołka [9] – W opałach – serial anim. dla dzieci
19.30 Wiadomości
20.00 Teatr Telewizji: Złota Setka; Emigranci
22.20 Więści polonijne
22.30 Panorama
22.50 Sport telegram
23.00 Pamięć – reportaż Marka Stacharskiego
23.45 Pegaz tygodnia
0.00 Monitor Wiadomości
0.30 Krzyżówka szczęścia
0.55 Złotopolscy [180] – Złoty krąg – serial prod. polskiej
1.20 Dziwne przygody Koziołka Matołka [9] – W opałach – serial anim.
1.30 Wiadomości
2.00 Teatr Telewizji: Złota Setka; Emigranci
4.20 Więści polonijne
4.30 Panorama
4.50 Sport telegram
5.00 Pamięć – reportaż Marka Stacharskiego
5.45 Pegaz tygodnia

PASMO WSPÓLNE

7.00 Maszyna przygód 7.05 Klarysa wyjaśni ci wszystko [22]
8.30 Integracja 8.45 To jest temat 9.00 Niezapomniana [225 i 226]
10.00 Teledyski 10.30 Kowalski i Szmidt [9]
11.00 Czarodziejska przygoda 12.10 Program edukacyjny 12.30 Klub Filipa [40]
13.00 Wiosenne metamorfozy 13.10 Cień Wielkiej Góry 13.30 Telekurier [52]
14.00 Koszykarskie ABC [11]
14.15 Punkt, set, mecz [11]
14.30 Eastenders [49]
15.00 Podróże Obieżystrzopy [40]
15.25 Bliżej prawa [18]
19.00 Miedzą do Europy [23]
19.30 Klarysa wyjaśni wszystko [22]
20.00 Nauka po roku 2000 [18]
20.30 Niezapomniana [225 i 226]
22.00 Eastenders [49]
22.30 To jest temat 22.45 Integracja 23.00 07 zgłoś się [21]
0.25 Australia – kontynent kontrastów [2]

KATOWICE

8.00 Wieś 2000 – pr. Krzysztofa Smereki 15.30 Balonowy odlot z Telewizją Katowice 16.15 Zbliżenia 16.30 Flesz – Aktualności 16.35 Balonowy odlot z TV Katowice 17.00 Eskułap – mag. med. 17.30 Witaj w Egipcie – teleturniej – finał 17.50 Portrety miast i firm 18.00 Aktualności 18.20 Co słychać w muzyce 18.40 Sposób na sukces 21.30 Aktualności 21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

8.00 Kronika 8.10 Motosygnali 15.35 Spotkania kresowe 16.10 Cyklotobabecadło 16.25 Kronika – Flesz 16.30 Zbigniew Świątek przypomina sensacje z przeszłości 17.10 Leksykon miast i miasteczek 17.30 Kronika – wyd. reg. 17.40 U siebie – pr. mniejszości narodowych i grup etnicznych w Polsce 18.00 Kronika 18.25 Temat dnia 18.35 Motosygnali 18.50 Gość TV Kraków 21.30 Kronika 21.45 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

8.00 Mikser 8.10 Z wnętrza warszawskiej metropolii – magazyn 15.30 Wiadomości kuriera 15.33 Sekrety Warszawy i Mazowsza 15.35 Rozmowa dnia 15.55 Małe ojczyzny – film dok. 16.30 Teraz my 16.45 Przygody Robin Hooda [19]
17.15 Mikser 17.25 Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier mazowiecki i pogoda 17.50 Sekrety Warszawy i Mazowsza 17.55 Wiadomości sportowe 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 8.20 Telemotor 18.40 Studio reportażu 18.55 Gość WOT 21.30 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 21.35 Wiadomości sportowe 21.40 Rozmowa dnia

WROCŁAW

8.00 Fakty 15.30 Przyłbice i kaptury 16.30 Jan Młodzieńc 16.40 Andy Warchol 16.55 Hallo krzyżówka – teleturniej 17.15 Układamy – wygrywamy – teleturniej 17.30 Fakty flesz 17.30 Dolnośląski Magazyn Reporterów 18.00 Fakty 18.20 Rozmowa dnia 18.30 Gonic regionalny 21.30 Fakty 21.45 Garaż – mag. motoryzacyjny

NIEPOKALANÓW

- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Włec szumcie nam jodły piosenkę – film dokumentalny
- 9.55 Grzybica chorobą społeczną – poradnik medyczny
- 10.05 W nurcie wspomnień – film dok.
- 11.00 Kosmos: Ziemia – magnetyzm Słońca – film popularnonauk.
- 11.30 Granica, której już nie ma – reportaż
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Gdyby słowa mogły zaspokoic głód – film dokumentalny
- 12.30 Hołd górali polskich – relacja
- 12.40 Zachować w pamięci – film dok.
- 13.00 Spotkanie z bl. Josemaria Escriva de Balaguerem – relacja
- 13.50 Kruchosc bycia – reportaż
- 14.00 Archeologia: Malta – film dok.
- 14.40 Z Ewangelią przez ulice Rzymu – program duszpasterski
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.15 Ofiary Bzury – reportaż
- 15.30 Muzyczne okienko
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Papież w Afryce – film dok.
- 16.35 Ścieżki kultury: Jan III Sobieski – magazyn kulturalny
- 17.00 Szkocja – kraina legend i mitów [1] – film turystyczno-krajoznawczy
- 17.30 Dotykane świata – reportaż
- 17.45 Abraham – film fab. prod. włoskiej
- 18.35 Obchody Roku Jubileuszowego – rozmowa z ks. arcybiskupem Alfonssem Nossolem
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Dziękczynienie w lipowym drewnie – reportaż
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Chodzi lis koło drogi – film animowany dla dzieci i konkurs Maurycego i Wszędobylka
- 19.35 Ziemia skarbem Boskim – impreza filmowa
- 20.05 Taizé – europejskie spotkanie młodzieży w Mediolanie – relacja
- 20.35 Różaniec: część bolesna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Książę – reportaż
- 21.25 Myśliwi epoki kamiennej – film dok.
- 22.00 Europa: W oyczyźnie Wikingów [2] – film turystyczno-krajoznawczy
- 22.30 Ecce homo: Bezdomni – program publicystyczny
- 22.55 Cztery wieki temu: Filippo Neri – film dokumentalny
- 23.10 Deo et Patriae – relacja

- 11.15 Watykan. Władza papieży [7] – Jan Paweł I i jego tajemnicza śmierć – film dok. prod. niem.
- 11.40 10 lat demokracji lokalnej
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Agrobiznes – rolniczy prog. informacyjny
- 12.25 Czas relaksu
- 12.45 Spotkania kabaretowe – Wokół gwiazd
- 13.30 Przed Opolem
- 13.40 Mam sprawę
- 13.45 I co dalej Panie Doktorze?
- 13.50 Interklasa
- 14.00 Mam sprawę
- 14.05 Maciek, rower i ekonomia
- 14.20 Mam sprawę
- 14.25 Szaleństwa medycyny – Co mamy w środku
- 14.45 Książki, które wstrząsnęły światem
- 15.00 Wiadomości
- 15.10 Twarz w twarz z Europą
- 15.30 Sekrety zdrowia: Uzdrawiająca moc ducha
- 16.00 Muzyczny Serwis Jedyńki
- 16.10 Rower Błażeja
- 16.15 Teleexpress Junior
- 16.20 Rower Błażeja
- 17.00 Teleexpress
- 17.25 Jaka to melodia?
- 17.50 Gość Jedyńki
- 18.00 Moda na sukces [1143] – serial
- 18.25 Magazyn motoryzac. MOC
- 18.50 Przed Opolem
- 19.00 Wieczorynka: Noddy
- 19.20 Rodzinny puchar
- 19.30 Wiadomości
- 20.10 Film fabularny
- 22.00 Najlepsze światowe reklamy
- 22.25 Monitor Wiadomości
- 22.50 Sportowy flesz
- 23.00 Nocne rozmowy
- 23.50 Corleone – film sensacyjny

- 1.40 Po tamtej stronie [1,2]
- 3.10 Muzyczny Serwis Jedyńki

TVP 2

- 7.00 Telezakupy
- 7.30 Dziennik krajowy
- 7.50 Studio urody
- 8.00 Program lokalny
- 8.30 Projektantki [93/161] – serial
- 9.00 Bank nie z tej ziemi [3/13] – serial prod. polskiej

- 9.55 Doktor z alpejskiej wioski [8]
- 10.45 Starzy i młodzi – film fab.
- 12.40 Świat dzikich zwierząt [2/26] – serial prod. ang.
- 13.05 Szansa na sukces
- 14.00 Opowieści Starego Testamentu [7] Elias – serial anim.
- 14.30 Mogę wszystko – mag. dla młodzieży
- 14.55 Radio Romans [10/32] Premiera
- 15.30 Szalone liczby – teleturniej
- 16.00 Panorama
- 16.10 Cztery pancerni i pies [18/21]
- 17.15 program wojskowy
- 17.30 Program lokalny
- 18.20 W sieci – magazyn internetowy
- 18.30 Panorama
- 18.55 Jeden z dziesięciu – teleturniej
- 19.20 Dwójkomania
- 19.30 Jeden na jeden
- 20.00 Spotkanie z balladą – Odlotowa wycieczka
- 21.00 Panorama
- 21.30 Dwójkomania
- 21.35 Patrz i sądz: film fabul.
- 23.30 Katastrofy na żywo [1]
- 23.55 Program rozrywkowy
- 0.25 Akcja na Cherry Street – film

POLSAT

- 6.00 Piosenka na życzenie
- 7.00 Voltron [81]
- 7.25 Johnny Bravo [7]
- 7.50 Polityczne graffiti
- 8.00 Allo, Allo [44]
- 8.30 Nowe przygody Robin Hooda [18] – film USA
- 9.30 Zbuntowany anioł [4]
- 10.30 Luz Maria [130]
- 11.30 Karolina w mieście [44]
- 12.00 Hudson Street [15]
- 12.30 Trędowata [12]
- 13.25 13 posterunek [31]
- 14.00 Dyżurny satyryk kraju
- 14.30 Talent za talent
- 15.00 Tom i Jerry Kids [34]
- 15.30 Informacje
- 15.55 Xena, wojownicza księżniczka [25] – film USA
- 16.45 Z głową w chmurach [21]
- 17.45 Luz Maria [131]
- 18.35 Super Express TV
- 18.55 Informacje
- 19.00 Prognoza pogody
- 19.05 Zbuntowany anioł [5]
- 20.00 13 posterunek [31]
- 20.35 Miodowe lata [49]
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 21.25 Policyjna opowieść – superglina – film USA (1985)
- 23.10 Ogłoszenie wyników LOTTO
- 23.15 Informacje i biznes informacje
- 23.30 Prognoza pogody
- 23.40 Polityczne graffiti
- 0.25 Super Express TV
- 2.35 Muzyka na BIS

TVN

- 6.20 Anna [116] – telenowela
- 7.05 Telesklep
- 7.25 Dennis Rozrabiaka [31] – serial
- 7.45 Łebski Harry [6] – serial
- 8.10 Przygody Kubu Guzika [51]
- 8.35 Maski [40] – serial
- 9.00 Nigdy cię nie zapomnę [46]
- 9.50 Podwójne szczęście – film

TVP 1

- 6.00 Kawa czy herbata
- 7.50 Król reklamy [10.02] – serial
- 8.15 Krakowskie Przedmieście 27
- 8.25 Giełda
- 8.30 Wiadomości
- 8.42 Prognoza pogody
- 8.45 Hallo Spencer – serial anim.
- 9.15 Ciuchcia
- 9.35 Muzyczna skakanka
- 10.00 Gabbeh – film fab. prod. irańskiej

11.30 Telesklep
12.00 Angela [8] – serial obyczajowy
12.55 Ibisekacja – talk-show
13.25 Pepsi chart – program muzyczny
13.55 Denis Rozrabiaka [31] – serial
14.25 Łebski Harry [6] – serial anim.
14.45 Przygody Kuby Guzika [51]
15.10 Szkoła złamanych serc [340]
15.40 Pełna chata [187] – serial
16.10 TVN Fakty Regionalne
16.35 Rozmowy w toku – talk-show
17.35 Wizjer TVN
18.05 Nigdy cię nie zapomnę [47]
19.00 TVN Fakty
19.35 Angela [9] – serial obyczajowy
20.30 Milionerzy – teleturniej
21.20 Hackerzy – film sensacyjny USA
23.25 Noktowizjer
23.55 Burza mózgów – film s.f. USA
3.30 Granie na zawołanie

TV4

6.00 Nuta. pl – mag. muzyczny
7.00 META – program internetowy
7.30 Muzyczne listy
8.30 Latający dom [40] – serial
9.00 Diplodo – serial dla dzieci
9.30 Motomysz z Marsa – serial
10.00 Przygody Sindbada Żeglarsza [17] – serial przygodowy USA
11.00 Młody Herkules [17] – serial
11.30 Czułość i kłamstwa [44] – serial
12.00 Rajską plażę [87,88] – serial
13.00 Program własny
13.25 Nuta. pl – mag. muzyczny
14.15 META – program internetowy
14.45 Muzyczne listy
15.45 Sally czarownica [44] – serial
16.15 Diplodo [3] – serial dla dzieci
16.45 Motomysz z Marsa [5] – serial
17.10 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
17.20 Sabrina, nastoletnia czarownica [25] – serial komediowy USA
17.45 Dziennik
18.00 Viper [9] – serial sensacyjny USA
19.00 Rajską plażę [89,90] – serial
19.55 Dziennik
20.10 Czułość i kłamstwa [45] – serial
20.40 Judging Amy [5] – serial obycz.
21.30 City of Angels [1] – serial
22.30 Życie jak sen [16] – serial
23.00 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
23.10 Gniazdo szatana – horror USA
1.00 Czułość i kłamstwa – serial
1.30 VIP – mag. ciekawostek i sensacji
1.40 nuta.pl – magazyn muzyczny
2.40 META – program internetowy
3.10 Muzyczne listy

RTL 7

6.00 Teledyski
6.40 Sunset Beach – serial USA
7.25 Odjazdowe kreskówki: Rocky koś – superktoś, Bionix
8.15 Perła – telenowela
9.00 Izabella – telenowela
9.50 Cobra – oddział specjalny – serial
10.35 Dziewczyna z komputera – serial
11.20 Teleshopping
12.20 Beczka śmiechu – prog. rozrywk.
12.50 Sunset Beach – serial USA
13.35 Potwór z bagien – serial
14.00 Dziewczyna z komputera – serial
14.25 Odjazdowe kreskówki: Rocky koś – superktoś, Bionix, Exosquad, Dragon Ball
16.25 Sunset Beach – serial USA

17.10 Perła – telenowela
18.00 Izabella – telenowela
18.55 Zoom – magazyn sensacji
19.30 Beczka śmiechu
19.55 Zwariowana kamera
20.55 One West Waikiki – serial
21.50 Czynniki PSI 2 – serial
22.40 Zoom – magazyn sensacji
23.05 Obsesyjna zemsta – thriller
0.40 One West Waikiki – serial

TV POLONIA

6.00 Kawa czy herbata
7.45 Dziennik krajowy
8.10 Sport telegram
8.15 Krakowskie Przedmieście 27
8.30 Wiadomości
8.40 Giełda
9.00 Złotopolscy [181] – Mamuśka
9.30 Koszałek Opalek – pr. dla dzieci
9.50 Tęczowa bajeczka: Bajeczka o nutkach – program dla dzieci
10.00 Na dobre i na złe [4] – W obliczu prawdy – serial prod. polskiej
11.00 Pamięć – reportaż Marka Stacharskiego
11.45 Bibliotekarz z Krzemienia – reportaż
12.00 Wiadomości
12.15 Business Repor
12.45 Złotopolscy [181] – Mamuśka
13.10 Ludzie listy piszą
13.30 Krzyżówka szczęścia
13.55 W okolicy Stwórcy – Mój wiek XX
14.20 Wieści polonijne
14.30 Skarbiec – magazyn historyczno-kulturalny
15.00 Wiadomości
15.10 Współcześni wojownicy
15.35 Rozmowa dnia
16.00 Muzyczny Serwis Jedyńki
16.10 Rower Błażeja
16.15 Teleexpress Junior
16.20 Rower Błażeja
17.00 Teleexpress
17.15 Małe musicale – pr. dla dzieci
17.45 Hity satelity
18.05 Telewizyjne Wiadomości Literackie
18.40 Gość Jedyńki
18.50 Złotopolscy [181] – Mamuśka – serial prod. polskiej
19.15 Dobranocka
19.30 Wiadomości
20.00 Teraz Polonia
21.00 Na dobre i na złe [5] – Chorobliwa miłość – serial prod. polskiej
22.00 MdM – program rozrywkowy
22.30 Panorama
22.50 Sport telegram
23.00 Spojrzenia na Polskę
23.15 Porozmawiajmy
0.00 Monitor Wiadomości
0.35 Hity satelity
0.55 Złotopolscy [181] – Mamuśka
1.20 Mały pingwin Pik-Pok [3] – Ukaranie łakomstwa – serial
1.30 Wiadomości
2.00 Teraz Polonia
3.00 Na dobre i na złe [5] – Chorobliwa miłość – serial
4.00 MdM
4.30 Panorama
4.50 Sport telegram
5.00 Spojrzenia na Polskę
5.15 Podwieczorek... z Polonią

PASMO WSPÓLNE

7.00 Srebrny koń [12] 7.30 Jabłko Newtona [10] 8.30 Autostrada – magazyn motoryzacyjny [18] 9.00 Niezapomniana [227 i 228] 10.00 Telezakupy 10.30 Dzieci siedmiogłowego smoka 11.30 Program edukacyjny 12.30 Podróż Obiezystopki [40] 13.05 Miedza do Europy [23] 13.35 Nauka po roku 2000 [18] 14.00 U siebie [38] 14.30 Eastenders [50] 15.00 Paczka z ulicy Zdrowej [9] 19.00 U siebie [38] 19.30 Srebrny koń [12] 20.00 Telekurier [53] 20.30 Niezapomniana [227 i 228] 22.00 Eastenders [50] 22.30 Autostrada – magazyn motoryzacyjny [18] 22.55 Koszykarskie ABC [11] 23.10 Punkt, set, mecz [11] 23.25 Muzyka – łączy pokolenia!? 0.15 Kochaj swego wroga [1]

TV KATOWICE

8.00 Witaj w Egipcie – teleturniej 15.30 Tym żyjemy – prog. dla młodzieży 16.00 Babie lato – program Doroty Podlodowskiej 16.15 Trochę kultury proszę... – program Jacka Grzelaka i Wojciecha Grabowskiego 16.30 Flesz – Aktualności 16.35 Podróż – Podróż do Kanady – serial 17.00 Natura – magazyn ekologiczny 17.30 Studio pod bukiem 17.50 Portrety miast i firm 18.00 Aktualności – program informacyjny 18.15 Wiadomości sportowe 18.20 Telemikser 21.30 Aktualności 21.40 Wiadomości sportowe 21.45 Porozmawiajmy

KRAKÓW

8.00 Kronika 8.10 Cyklomotoabecadło 15.30 Program dnia 15.35 Małopolska mała Europa 15.50 Marzenia i kariery 16.05 Polski Rzym 16.25 Kronika – Flesz 16.30 Msza Święta dla chorych 17.30 Kronika – wydanie regionalne 17.40 Rekomendacje kulturalne 18.00 Kronika 18.25 Temat dnia 18.35 Z medycyną na ty 18.50 Gość TV Kraków 21.30 Kronika 21.45 Sport 21.55 Nasza antena

WOT

8.00 Mikser – mag. reporterów 8.10 Obok nas – pr. społ. 15.30 Wiadomości kuriera 15.35 Sekrety Warszawy i Mazowsza 15.35 Rozmowa dnia 15.55 Halo gmina 16.10 Co, gdzie, kiedy? 16.25 Saga rodów 16.45 Przygody Robin Hooda [20] – serial 17.15 Mikser – mag. reporterów 17.25 Komunikaty i ogłoszenia 17.30 Telewizyjny kurier mazowiecki i pogoda 17.50 Sekrety Warszawy i Mazowsza 17.55 Wiadomości sportowe 18.00 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 18.20 Co, gdzie, kiedy? 18.35 Podróż z WOT 18.50 Z archiwum kuriera 21.30 Telewizyjny kurier warszawski i pogoda 21.35 Wiadomości sportowe 21.40 Rozmowa dnia

WROCŁAW

8.00 Fakty 15.30 Clip-art 16.00 Filmo-we atrakcje 17.00 Bez montażu 17.30 Fakty flesz 17.30 Magazyn Aktualności Kulturalnych 17.40 Bez montażu 17.50 Animak 18.00 Fakty 18.18 Prognoza pogody 18.20 Rozmowa dnia 18.30 Czas kibica 18.40 Więcej kultury 21.30 Fakty 21.45 Akta W

NIEPOKALANÓW

- 9.00 Program dnia
- 9.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 9.10 Kalendarz liturgiczny: św. Jan Grande
- 9.15 Być misjonarzem – rozmowa
- 9.35 Teatr jest światem – musical „Jonasz”
- 10.00 Opowieści Maurycego Szwendaczki – program dla dzieci
- 10.15 Trzy misie: Srebrna łyżka – bajka dla dzieci
- 10.40 Wystawa ogrodnicza w Hampton Court – relacja
- 11.30 Rycerz Grobu Bożego: Kanonicy – film dokumentalny
- 11.55 Program dnia
- 12.00 Kaboom – Kazoom – magazyn dla dzieci [24]
- 12.30 Ośmiu wspaniałych – relacja
- 13.10 Na historycznym szlaku – program edukacyjny
- 13.20 Obyś był zimny albo gorący: Pokora – rozmowa z ks. Janem Sikorskim
- 13.30 Na progu nadziei [1] – relacja z koncertu z okazji 20-lecia pontyfikatu Jana Pawła II
- 14.25 Skończymy jutro – film dokumentalny
- 14.50 Jak uniknąć raka piersi – poradnik medyczny
- 15.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
- 15.10 Misje: Madagaskar – program duszpasterski
- 16.00 Program dnia
- 16.05 Kalendarz liturgiczny: św. Jan Grande
- 16.10 Papież w Indiach – film dokumentalny
- 16.45 Klauzura miłości – reportaż
- 17.00 Paweł VI – papież dialogu – film dokumentalny
- 17.30 Zastąpić matkę – reportaż
- 17.45 Ecce homo: Bezdomni – program publicystyczny
- 18.10 Parafiada 2000 – rozmowa [8]
- 18.25 Muzyczne okienko
- 18.55 Program dnia
- 19.00 Tydzień w Kościele – przegląd wydarzeń
- 19.20 Zaczarowany ołówek: Chodź lis koło drogi – film animowany dla dzieci i konkurs Maurycego i Wszedobyłka
- 19.35 Przybysze z daleka – film dokumentalny
- 20.00 Koncert Życzeń
- 20.35 Różaniec: część chwalebna
- 21.00 Apel Jasnogórski
- 21.05 Słowo życia – Ewangelia dnia
- 21.10 Rehabilitacja inaczej: Hipoterapia – reportaż
- 21.30 Wujek Jacinto – film fabularny produkcji włoskiej
- 23.05 Wielki Tydzień w Ziemi Świętej – film dokumentalny

TVP 1

- 6.30 Wszystko o działce i ogrodzie
- 6.55 Agrolinia
- 7.40 Tajemnice armii

- 8.05 Zwierzozbliżenia
- 8.30 Wiadomości
- 8.42 Pogoda
- 8.45 Ziarno: program redakcji katolickiej dla dzieci i rodziców
- 9.10 5–10–15 – prog. dla dzieci i rodziców
- 9.35 Walt Disney przedstawia; Timon i Pumba
- 10.00 Walt Disney przedstawia; Zorro [39,40] – serial prod. USA
- 10.55 Dr Quinn [17] – serial USA
- 11.40 Kwadrans na kawę
- 12.00 Górszka
- 12.10 Zabawy językiem polskim – teleturniej językowy
- 12.35 Przed Opolem
- 13.00 Wiadomości
- 13.10 Górszka
- 13.20 Przed Opolem
- 13.30 Rozmowy na nowy wiek
- 14.00 Przymusowe lądowanie – film
- 15.30 Jaka to melodia?
- 16.00 Zimna wojna – serial dok.
- 16.50 Teleexpress
- 17.15 Studio Sport: Światowa Liga Siatkarzy. Polska–USA
- 19.00 Wieczorynka: Mapeciątka
- 19.30 Wiadomości
- 20.05 Ścigany inaczej: – komedia kryminalna prod. angielskiej
- 21.45 Koncert z okazji 10-lecia samorządności
- 22.30 Sportowa sobota: w tym Grand Prix Szwecji na Żużlu
- 23.45 W paszczy szaleństwa – film fab. prod. USA
- 1.15 Klan [352/353/354] – telenowela TVP
- 2.30 Konkurs Piosenki Eurowizji – Sztokholm 2000
- 4.00 Grim – film fab.

TVP 2

- 7.00 Echa tygodnia
- 7.30 Tacy sami
- 8.00 Program lokalny
- 9.00 Wydarzenie tygodnia
- 9.30 Auto
- 9.50 Proton – magazyn sensacji naukowych
- 10.15 Jazda kulturalna
- 11.00 Moja sztuka...moja miłość
- 11.55 Kino bez rodziców: Jetsonowie – serial anim. prod. USA
- 12.25 Kino bez rodziców: Parker Lewis nigdy nie przegrywa [13/73] – serial prod. USA
- 12.50 Wielcy Odkrywczy – film
- 13.45 Jak powstaje Traviata
- 14.05 Arka Noego
- 14.30 Familiada – teleturniej
- 15.00 Złotopolscy – telenowela TVP
- 15.25 Do Sidney przez rynek marsz
- 15.35 Wielka Gra
- 16.25 Do Sidney przez rynek marsz
- 16.30 Costanza [1/4] – serial wł.
- 17.20 Program rozrywkowy
- 17.50 Do Sidney przez rynek marsz
- 18.00 Program lokalny
- 18.20 Do Sidney przez rynek marsz
- 18.30 Panorama
- 18.55 Duety do mety – teleturniej [w wersji stereo]

- 19.25 Do Sidney przez rynek marsz
- 19.55 L jak Laskowik, T jak TEY
- 20.20 Traviata – transmisja z Paryża
- 21.00 Słowo na niedzielę
- 21.10 Panorama
- 21.31 Pogoda
- 21.35 Sport telegram
- 21.40 Dwójkomania
- 21.50 Zwierzenia kontrolowane: Marek Kondrat
- 22.20 Skandalista Larry Flynt – film fab. prod. USA [tylko dla dorosłych]
- 0.25 Mumia żyje – fab. USA
- 2.00 Europejski przegląd piłkarski

POLSAT

- 6.00 Disco Relax
- 7.00 Piramida [21]
- 7.30 W drodze
- 8.00 Rupert [15]
- 8.30 Kalambrury
- 9.00 Power Rangers [171]
- 9.25 4 x 4 – mag. motoryzacyjny
- 9.55 Stan wyjątkowy [17]
- 10.50 Zwierzenia – film
- 12.50 Włoch szuka żony – film
- 14.50 Gospodarz – gra-zabawa
- 15.20 Disco Polo Live
- 16.00 Informacje
- 16.10 Prognoza pogody
- 16.20 Macie co chcecie [47]
- 16.50 Miłość od pierwszego wejrzenia [35]
- 17.20 Lekarze z Los Angeles [14]
- 18.10 Ostry dyżur [72]
- 19.05 Idź na całość
- 20.00 Świat według Kiepskich [35]
- 20.30 Miodowe lata [37]
- 20.50 Losowanie LOTTO
- 21.15 Niewiarygodne, ale prawdziwe [26]
- 21.45 Kurier Sensacji
- 22.15 Nigdy nie rozmawiaj z nieznanym – film USA
- 23.50 Ogłoszenie wyników LOTTO
- 23.55 Opowieści z krypty [50] – film
- 3.20 Muzyka na BIS

TVN

- 7.00 Telesklep
- 8.00 Guzikzek [15] – serial anim.
- 8.30 Mama, tata i ja – teleturniej dla dzieci i rodziców
- 9.00 Twój problem, nasza głowa – program na żywo dla dzieci
- 10.00 Pepsi chart – prog. muzyczny
- 10.30 Mowgli – Nowe przygody [14] – serial dla młodzieży USA
- 11.00 Automaniak – magazyn motoryzacyjny
- 11.30 Multikino – magazyn filmowy
- 12.00 Daniela i przyjaciele [27]
- 12.50 Z archiwum – Nie do wiary – opowieści niesamowite
- 13.20 Siłacze – Zawody Strong Man
- 14.30 Mój najlepszy rok – komedia
- 16.20 Modelki [29] – serial USA
- 17.15 Gorączka złota – program rozrywkowy
- 18.30 Maraton uśmiechu – liga dowcipów
- 19.00 TVN Fakty
- 19.30 Milionerzy – teleturniej
- 20.25 Cela śmierci – film USA

22.20 Dzikie Bill – western USA
0.50 Kaskaderzy – film USA
2.30 Granie na zawołanie – program rozrywkowy

TV4

6.30 Magia Mody – mag. mody
7.30 Moto Sport 4 – mag. sportów motorowych
8.00 Dawni wojownicy [8] – serial dok. USA
8.30 Łowcy [8] – film dok. USA
9.30 Hulk Hogan's Rock'n Wrestling [19] – serial anim. USA
10.00 Beetleborgs [19] – serial
10.30 Z afrykańskiego pamiętnika [19] – serial przyg. USA
11.30 Łowcy [9] – film dok. USA
12.30 Dawni wojownicy [9] – serial dok. USA
13.00 Kinomaniak – mag. filmowy
13.30 V max – mag. motoryzacyjny
14.00 VIP – magazyn ciekawostek i sensacji
14.10 Paryżanka – film prod. franc.
15.50 Gang Olsena 7 – komedia krym.
17.50 Dziennik
18.05 A kuku – prog. rozrywkowy
18.35 Bobby kontra wapniaki [17] – anim. serial kom. USA
19.05 JETS[10] – serial akcji USA
22.00 TP S.A. MUSIC & FILM FESTIVAL – Polska Piosenka Filmowa [1]
23.00 TP S.A. MUSIC & FILM FESTIVAL – Ennio Morricone
23.55 Wyspa fantazji [10] – serial przyg. USA
0.55 JETS [10] – serial
1.55 Dziennik
2.15 Muzyczne listy – program muzyczny

RTL 7

6.00 Teledyski
7.00 Odstawki kreskówki: O czym szumią wierzy, Gnomy – mali strażnicy przyrody...
12.05 Tysoń – serial komediowy
12.30 Lano i Woodley – serial komediowy
13.00 Śmiechoteka – program rozrywkowy
14.00 Sztuka miłości – komedia
15.40 Sliders – serial fantastyczno-naukowy
16.30 Kameleon 2 – serial fantastyczno-naukowy
17.20 Ziemia – ostatnie starcie – serial fantastyczno-naukowy
18.10 Klinika uniwersytecka – serial obyczajowy
18.55 Wiercie lub nie – program rozrywkowy
19.25 Dzień dobry, St. Paul – serial komediowy
19.55 Zły duch – thriller, USA [emisja stereo]
21.40 7 na siedem – magazyn satyryczny
22.40 Prawo i bezprawie – serial sensacyjny
23.30 Intryga rodzinna – komedia kryminalna, USA
1.30 Kameleon 2 – serial fantastyczno-naukowy

TV POLONIA

6.00 Capital City [8/13] – Przejście Shane – serial prod. angielskiej
7.00 Echa tygodnia
7.30 Klan [344] – serial prod. polskiej
7.50 Klan [345] – serial prod. polskiej
8.15 Klan [346] – serial prod. polskiej
8.45 Ziarno – program redakcji katolickiej dla dzieci i rodziców
9.10 5–10–15 – program dla dzieci i młodzieży
9.30 Babar [18/65] – Budowa linii kolejowej – serial animowany
9.55 Panteon
10.15 Brawo bis
11.30 Stanisław Mikołajczyk – ucieczka na wygnanie – film dok.
12.55 Czarne chmury [2/9] – Krwawe swaty – serial prod. polskiej
13.45 Nie tylko chlebem – reportaż
14.15 Przegląd Prasy Polonijnej
14.30 Kocham Polskę – teleturniej
15.00 Z Kazachstanu do Polski
15.30 Ludzie listy piszą
15.50 Sensacje XX wieku – program Bogusława Wołoszańskiego
16.20 Magazyn Polonijny: Austria, Włochy-Szwajcaria
16.50 Telexpress
17.15 Mówi się... – program poradnikowy
17.35 Hulaj dusza – program Artura Głowackiego
18.15 Alternatywy 4 [2/9] – Przeprowadzka – serial prod. polskiej
19.15 Dobranocka: Film pod strasznym tytułem [11] – serial anim. dla dzieci
19.30 Wiadomości
19.50 Pogoda
19.53 Sport
20.00 Prowokator – film fab. prod. polsko-angielsko-czeskiej
21.30 Piasek i przyjaciele – koncert [1]
22.30 Panorama
22.50 Sport telegram
23.00 Bezludna wyspa
0.00 Sportowa sobota
0.20 Alternatywy 4 [2/9] – Przeprowadzka – serial prod. polskiej
1.20 Film pod strasznym tytułem [11] – serial anim. dla dzieci
1.30 Wiadomości
1.50 Sport
1.54 Pogoda
2.00 Prowokator – film fab. prod. polsko-angielsko-czeskiej
3.30 Piasek i przyjaciele – koncert [1]
4.30 Panorama
4.50 Sport telegram
5.00 Z Kazachstanu do Polski
5.25 Telewizyjne Wiadomości Lite-rackie

PASMO WSPÓLNE

7.00 Zdumiewający świat zwierząt [12] 7.35 Ranczo [13] 9.00 Sekrety instrumentów muzycznych [1] 9.30 Apetyt na Azję [2] 10.00 Chłopi [3] 10.50 Tajemnice plaży [3] 11.05 Jak oni to zbudowali? [8] 11.30 Tajemnicze archiwum Shelby Woo [18] 12.00 Sekrety kobiet [22] 14.30 Sport na luzie [36] 14.45 Zaproszenie 15.05 Europejski dzień parków narodowych 15.30 Teleturniej 15.50 Orkiestra Świętego Mikołaja 16.10 Magazyn kulturalny [18] 16.30 Piano Express [39] 19.00 Sport 19.30 Czerwony Karzeł [36] 20.00 Muzyka łączy pokolenia!? 22.00 Chiński sen 23.40 Wokół wielkiej sceny [5] 0.10 Joanna d'Arc [2]

KATOWICE

8.00 Program muzyczny 8.30 Z życia Kościoła – mag. katolicki 8.50 TV Katowice proponuje... 12.30 Szafa gra – prog. muzyczny 13.00 Ale kino – mag. filmowy Jolanty Patny 13.20 Kim jestem? – zabawa literacka 13.30 Telegila 2000 – teleturniej sportowy 14.00 Kongres – poezja metafizyczna i religijna – relacja 14.15 W cztery oczy – prog. Kamila Durczoka 17.00 Co dzień – od święta 17.30 Cannes 2000 – reportaż Waldemara Patlewicza z Międzynarodowego Festiwalu Filmów 18.00 Aktualności 18.15 Wiadomości sportowe 18.20 Kim jestem? – zabawa literacka 18.30 Od Rawy do Rawy 21.00 Kronika rodzinna i towarzyska – prog. Beaty Netz 21.30 Aktualności 21.40 Wiadomości sportowe

KRAKÓW

8.00 Kronika 8.10 Wiara i życie: Program redakcji katolickiej 8.40 Podpowiedzi w plenerze 17.00 Pasaż Kraków – mag. kulturalny 17.30 Program z cyklu Portrety – Józef Grotowski 18.00 Kronika 18.20 Pełna kultura 21.00 Marginalia – prog. kabaretowy 21.15 Mały jazz 21.30 Kronika 21.45 Wiadomości sportowe

WOT

8.00 Album Mazowsza 8.20 Halo gmina 8.30 Teraz my 8.40 Saga rodzin 12.15 Wielkie rzeki [9/10] 13.30 Wyprawa nad rzekę 14.00 Gwiazdy srebrnego ekranu 17.00 Studio reportaży 17.30 Lista przebojów 18.00 Telewizyjny kurier warszawski 18.20 Z kabła wzięte 18.40 Są takie miejsca – mag. 21.00 Jak w lustrze 21.30 Wiadomości kuriera 21.35 Sport w WOT

WROCŁAW

8.00 Fakty 8.15 Agro Fakty 8.30 Motorama – teleturniej 12.30 Nasze kino: Grający z talerza 17.00 Victoria 17.15 Plus Minus Europa 18.00 Fakty 18.18 Prognoza pogody 18.20 Twoja Telewizja Wrocław 18.35 Przystawka lekko polityczna 21.00 Łódzka – prog. rozrywkowy 21.30 Fakty 21.45 Studio Sport

Poniedziałek 29.05.2000

Rewolucja w Rosji

Film dokumentalny z cyklu „Historia na taśmie filmowej”. Eisensteinowska wizja szturm Pałacu Zimowego w Piotrogradzie jest tyleż dramatyczna i patetyczna, co nieprawdziwa. Dziesięciolecie rewolucji uczczono kilkoma głośnymi filmami fabularnymi, odtwarzającymi toczące się zmagania. To właśnie z nich pochodzi wiele sekwencji uznawanych później za autentyczny zapis wydarzeń i przytaczanych w rozmaitych kronikach i dokumentach. Brytyjscy realizatorzy ustrzegli się przed powielaniem błędów. Może dlatego ukazana przez nich prawdziwa wersja szturm na Pałac Zimowy prezentuje się tak nieefektywnie.

Wielka Brytania 1997; TVP 1, godz. 14.35

Książe Jutlandii

Zrealizowana przez duńskiego reżysera Gabriela Axela opowieść o dziejach jutlandzkiego księcia Amlada, który był pierwowzorem Szekspirowskiego Hamleta. Postać Amlada i opis burzliwych dziejów jego rodziny pojawia się w datowanych na koniec XII w. zapiskach duńskiego kronikarza Saxo Grammaticusa. W utrzymanej w surowym klimacie, oszczędnej scenograficznie, ale pulsującej gwałtownymi emocjami ekranizacji Gabriela Axela wystąpili znakomici angielscy aktorzy, z Gabrielem Byrne'em w roli podstępного króla-uzurpatora Fenge'a i Helen Mirren jako jego żoną Geruth na czele.

Wyk.: Gabriel Byrne, Helen Mirren, Christian Bale, Brian Cox; Dania/Francja/Niemcy/Wielka Brytania 1994; TVP 1, godz. 23.00

Wtorek 30.05.2000

Raj

Reportaż o działającej w okolicach Częstochowy polskiej grupie ICPE – Międzynarodowej Wspólnoty Misyjnej. Realizując program ICPE, młodzi ludzie z różnych stron świata, żyjąc przez kilka miesięcy we wspólnocie, kształtują osobowość i przygotowują się do aktywnego, codziennego dzielenia swoją wiarą z innymi. Wspólnota działa na terenie wielu krajów, odwiedzając ze Słowem Bożym parafie, szkoły, więzienia i szpitale.

TVP 1, godz. 15.30

W okolicy Stwórcy

W 1997 roku, z inicjatywy poznańskiego duszpasterza akademickiego o. Jana Góry, mło-

dzież z całej Polski spotkała się nad brzegiem jeziora w Lednicy, by uczestniczyć w Apelu Akademickim Trzeciego Tysiąclecia. Wybudowano tam wówczas wielką bramę w kształcie ryby – symbolu pierwszych chrześcijan, która stała się synonimem przejścia w trzecie tysiąclecie wiary w Jezusa Chrystusa. Odtąd Lednica stała się miejscem corocznych spotkań młodych katolików. W 1998 roku odbyli tam drugie czuwanie w noc Zesłania Ducha Świętego. Rok później, dzień przed przyjazdem Ojca Świętego do Polski, podczas specjalnego spotkania usypali kopic trzeciego tysiąclecia. W magazynie przypomnienie tych spotkań, przesłania Ojca Świętego skierowanego do młodych pielgrzymów w 1997 roku, przedstawienie ich sensu i celu poprzez świadectwa uczestników i organizatorów lednickich zgromadzeń oraz informacje o przygotowaniach do zbliżającego się spotkania w Roku Jubileuszowym.

TVP 2, godz. 17.10

Środa 31.05.2000

Znaki – być księdzem

Co to jest kapłaństwo? Jak rodzi się powołanie? Na te pytania odpowiadają w filmie księża młodzi i ci, którzy mają za sobą już wiele lat pracy duszpasterskiej. W filmie znane i nieznanie osoby duchowne i świeckie mówią o tym, co to jest kapłaństwo, jak rodzi się powołanie, o znaczeniu celibatu, a także o tym, co zmieniło się w sytuacji polskiego księdza w ostatnich latach. Opisuja swoją wiarę, zagrożenia, przed jakimi stają, a także codzienne doświadczenia i wyzwania, które niesie rzeczywistość, raczej odwołująca ludzi od Kościoła. Przed kamerą wystąpili: ks. Andrzej Luter, o. Grzegorz Chrzanowski, o. Adam Sulikowski, ks. Roman Indrzejczyk, ks. Grzegorz Ryś, ks. Adam Boniecki, bp Tadeusz Pieronek, dr teologii Elżbieta Adamiak.

TVP 1, godz. 23.55

Sobota 03.06.2000

Ziarno

„Ziarno” towarzyszyło bardzo przez dzieci lubianemu zespołowi „Arka Noego” w trasie koncertowej. Przy tej okazji wywiązała się dyskusja o śpiewaniu o Panu Bogu i dla Niego. Dzieci zastanawiały się, jakie śpiewy są staroświeckie, a jakie nowoczesne, czy każda piosenka religijna, podczas śpiewania której skacze się i wymachuje rękami, jest nowoczesna.

TVP 1 i TV Polonia, godz. 8.45